

ရေအောင်

ချမ်းသာတိုရာဖေ့ခြင်း

ဝန်ချီ ကျော်ဖြူ

ပညာပြည့်စုံ၊ နှလုံးလှသော်
ကိစ္စကြီးငယ်၊ ဆောက်သဖွယ်လျှင်
ကျဉ်းကျယ်ထွင်းဖောက်၊ ဖြတ်တောက်လိုရာ
ပြီးနိုင်စွာ၏။ (မဃ. ၁၃၀)

ရေအောင်
ချမ်းသာတရားရစေခြင်း

ပုံနှိပ်မှတ်တမ်း

ပထမအကြိမ်၊ ၁၉၉၅ ခု၊ နိုဝင်ဘာလ၊ အုပ်စု - ၁၀၀၀
စာမူခွင့်ပြုချက် ၃၇/၉၅ (၉)၊
မျက်နှာပုံခွင့်ပြုချက်- ၄၅/၉၅ (၉)

မျက်နှာပုံပန်းချီ ကျော်ဖြူစံ

ဖလင်
ထွန်းဆိုင်း

အဖုံးရိုက်

မေတ္တာမိုး ပုံနှိပ်တိုက်၊ အမှတ် ၂၂၊ ဓမ္မဝိဟာရလမ်း၊
ကျောက်မြောင်း၊ ရန်ကုန်မြို့။

စာအုပ်ချုပ် ကေရီ

ဦးရွှေထွန်းအောင် (၀၂၀၇-မြ) လုပ်အားပုံနှိပ်တိုက်၊
အမှတ် ၅၊ လမ်း ၁၀၀၊ ရန်ကုန်မြို့က ရိုက်နှိပ်၍ ဦးရွှေထွန်းအောင်
(၀၁၅၂၂) နှလုံးလှစာပေ၊ အမှတ် ၅၊ လမ်း ၁၀၀၊ ရန်ကုန်မြို့က
ထုတ်ဝေ ဖြန့်ချိသည်။ ကွန်ပျူတာစာစီ- 'နေ့စွမ်းအား' အမှတ်
၈၀၀၊ မဟာဗန္ဓုလလမ်း၊ (၁၂လမ်းထိပ်) ရန်ကုန်။ ဖုန်း - ၂၅၅၈၉။

မာတိကာ

သစ္စာဓမ္မ ရှာဖွေကြစို့.	၆
ချမ်းသာကို ရှာဖွေခြင်း	၉
ချမ်းသာကို မတွေ့ခြင်း	၉
မြတ်စွာဘုရား ပွင့်တော်မူလာခြင်း	၁၃
ချမ်းသာအစစ်ကို တွေ့ရှိခြင်း	၂၀
မဂ္ဂင်ရှစ်ပါး အစီအစဉ်	၂၃
ကာလနှင့် ဒေသ	၂၇
ဝေဒကျမ်းများကို စွန့်လွှတ်ခြင်း	၃၀
ပါရမီ ဖြစ်ခြင်း-မဖြစ်ခြင်း	၃၇
သိစိတ်-မသိစိတ်	၄၇
တစ်ခြမ်းပဲ့အသိ	၅၄
အမည်နှင့်အရာဝတ္ထု	၅၅
ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်အုပ်စု နှစ်အုပ်စု	၅၉
နွဲ့ထဲကကြာ	၆၃

မာတိကာ

အပေါင်းနှင့် အစိတ်	၆၄
ဘဝဖြစ်လာခြင်းမှာ	၉၀
မျက်စိအမြင်နှင့် ဉာဏ်အမြင်	၉၉
သမ္မာအာဇီဝ သတ္တိထူး	၁၀၄
ပဉ္စဝဂ္ဂီတို့၏ ရည်ရွယ်ချက်	၁၀၇
အမြိုက်ချမ်းသာ	၁၁၁
ဝပွကို အကြောင်းပြု၍	၁၁၇
အနတ္တကိုမြင်ခြင်း	၁၂၀
ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်နှစ်မျိုး	၁၂၅
သေခြင်း၏ အကြောင်းတရား	၁၃၁
သမ္မာသတိ၏ သတ္တိထူး	၁၃၅
အမြင်မျက်စိကိုရပြီ	၁၄၀
ကူးတို့ဖောင် အမျိုးမျိုး	၁၄၄
အထင်ကြီးလာတတ်ခြင်း	၁၄၇
နွားမ သေ ဥပမာ	၁၅၀
ဗုဒ္ဓကြွလာခြင်း အကြောင်းရင်း	၁၅၂
ဘုရားအစစ်ကို တွေ့ခြင်း	၁၅၄
မယုံတစ်ဝက် ယုံတစ်ဝက်ကြောင့်	၁၅၅
ဘာဝနာ၏ အန္တရာယ်	၁၆၀
အန္တရာယ် ဖယ်ရှားရေး	၁၆၂
မာယာ၏ ဖန်ဆင်းချက်	၁၆၇
သမ္မာသမာဓိ၏ ဦးတည်ချက်	၁၇၀
အနတ္တ ထင်ခဲသည် ဆိုခြင်းမှာ	၁၇၄
အသိနှစ်မျိုး	၁၇၈
အနတ္တ ကျေးဇူးတော်ရှင်	၁၈၂
သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်	၁၈၅
ဘဝအဓိပ္ပာယ်	၁၈၇
သစ္စာမျက်စိဖြင့် ကြည့်ခြင်း	၁၉၀

မာတိကာ

သစ္စာအနက် (၁၆)ချက်	၁၉၁
ဒုက္ခသစ္စာ (၁)	၁၉၃
ဒုက္ခသစ္စာ(၂)	၁၉၅
ဒုက္ခသစ္စာ (၃)	၁၉၆
ဒုက္ခသစ္စာ(၄)	၁၉၇
သမုဒယသစ္စာ(၄)ချက်	၁၉၈
နိရောဓသစ္စာ(၄)ချက်	၂၀၁
မဂ္ဂသစ္စာ(၄)ချက်	၂၀၄
အတ္တသုံးမျိုး	၂၀၇
ခန္ဓာ၌ သစ္စာကိုရှာဖွေ	၂၁၀
ချမ်းသာအစစ်ကိုတွေ့ပြီ	၂၁၃
အသွင်ပြောင်း ဒုက္ခ	၂၁၅
သင်္ချေဒဿနဂိုဏ်း၏ ချမ်းသာကိုရှာဖွေခြင်း	၂၁၇
အမြင်ဟောင်း အမြင်သစ်	၂၁၉
ဒုက္ခကို ရှာဖွေရဦးမည်	၂၂၂
တဏှာလက်သမားကို မြင်ခြင်း	၂၂၃
တောခြောက်သလို မလုပ်ရ	၂၂၅
ပဉ္စဝဂ္ဂီတို့ အဆင့်ဆင့် မြင်လာခြင်း	၂၂၈
မာယာ=အာသဝ	၂၃၃
ဝေဒန္တဂိုဏ်း၏ အတ္တဝါဒ	၂၃၇
ဗုဒ္ဓ၏ အနတ္တဝါဒ	၂၄၇
သင်္ချေဒဿန၏ အတ္တဝါဒ	၂၄၉
ချမ်းသာကို ရှာဖွေကြရာတွင်	၂၅၆
ယောဂဝါဒ	၂၅၉
ယောဂကျင့်စဉ်	၂၆၂
လောက၏ လျှို့ဝှက်ချက်=အတ္တ	၂၆၄
ပန်းတိုင်=ချမ်းသာအစစ်	၂၆၅

သစ္စာဓမ္မ ရှာဖွေကြစို့

လူသားတိုင်းသည် ချမ်းသာလိုကြသည်ချည်းဖြစ်ရာ မိမိ သိထားသော ချမ်းသာကို မိမိနားလည်ထားသော ရှာဖွေနည်း ဖြင့် ရှာဖွေနေကြသည်ချည်းလည်းဖြစ်၏။ မိမိတို့ လိုချင်သော ချမ်းသာချင်းကား မတူကြပေ။ ချမ်းသာကို ရှာဖွေပုံချင်းလည်း မတူကြပေ။

ဗုဒ္ဓဝါဒအရ ချမ်းသာကိုရှာဖွေခြင်း ဟူသည်မှာ ဓမ္မကို ရှာဖွေခြင်းပင် ဖြစ်သည်။ ဓမ္မဟူသည်မှာလည်း သစ္စာဓမ္မပင် ဖြစ်သည်။ ယင်းသစ္စာဓမ္မကို ရှာဖွေရာ၌လည်း မိမိ၏ ရုပ်-နာမ်ခန္ဓာ၌ ရှာဖွေရန်ဖြစ်သည်။ သစ္စာဓမ္မကိုမြင်ပြီး-သိပြီးဆိုလျှင် ချမ်းသာအစစ်ကိုလည်း မြင်ပြီး-သိပြီး ရရှိခံစားရပြီ ဖြစ်သည်။ ဗုဒ္ဓဝါဒအရ တကယ့်ချမ်းသာ အစစ်ဟူသည်မှာ အဘယ်နည်း။

ဆရာကြီး ဦးရွှေအောင်သည် ဤ‘ချမ်းသာကိုရှာဖွေခြင်း’ ၌ ဗုဒ္ဓဝါဒအရ ချမ်းသာအစစ် ဟူသည်ကိုလည်းကောင်း၊ ချမ်းသာအစစ်ကို ရှာဖွေနည်းကိုလည်းကောင်း သူ့နည်းသူ့ဟန် ဖြင့် ဖွင့်ဆို ပြထားလေသည်။ ‘သူ့နည်းသူ့ဟန်’ဟု ဆိုခြင်းမှာ ‘ဆရာကြီးသည် သူ၏ အယူအဆသစ်တစ်ရပ်၊ ဝါဒသစ်တစ်ရပ်ကို ညွှန်းဆိုထားသည်’ဟု ဆိုလိုခြင်း မဟုတ်ပါပေ။ ဆရာကြီးသည် ဗုဒ္ဓဓမ္မကို မြင်အောင်သိအောင် လုံ့လကြီးစွာဖြင့် လေ့လာဆည်းပူး ရှာဖွေလာခဲ့သူဖြစ်၏။ အလေးအနက် နှစ်နှစ်ခြိုက်ခြိုက်ကြီး ယုံကြည်မြတ်နိုးသူလည်း ဖြစ်၏။ အများသူငါ ပရိသတ်ကိုလည်း အနည်းဆုံးအားဖြင့် သူ့လောကီတော့ မြင်စေချင်--သိစေချင်လွန်း လှသူဖြစ်၏။ ယင်းသို့သော မေတ္တာ စေတနာ သဒ္ဓါဓာတ်တို့ ဖြင့် အရင်းအနှီးပြုပြီး ဖွင့်ဆိုပြခြင်းမျိုးဖြစ်၍ ‘သူ့နည်း သူ့ဟန်’ဟု

ဆိုရလောက်အောင် သိသာပေါ်လွင်နေသည်။ ဖတ်ရှု နာကြားသူတို့ ကြည်နူးလှိုက်လှဲစွာဖြင့် မြင်သာ သိသာအောင် ဖွင့်ဆိုပြခြင်းမျိုးဟု ဆိုလိုပေသည်။ ဆရာကြီး၏ အရေးအသားနှင့် ဖွင့်ဆိုပြဟန်ကို စာပေပညာရှင် အသီးသီးတို့က စာစောင်အသီးသီးတွင် အံ့မခန်းမျှ ချီးကျူးဂုဏ်ပြုခဲ့ကြလေ သည်။

ဤချမ်းသာကိုရှာဖွေခြင်း၌ ဗုဒ္ဓက ပဉ္စဝဂ္ဂီတို့အား သစ္စာဓမ္မ ရှာဖွေနည်း သင်ကြားပေးပုံကို ဆရာကြီး ဖွင့်ဆိုပြထားလေ သည်။ မဇ္ဈိမပဋိပဒါ-မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးတို့ တစ်ပါးနှင့်တစ်ပါး ဆက်စပ်ပုံ၊ အထောက်အပံ့ပြုပုံနှင့် မဂ္ဂင်တရားနှင့် သစ္စာလေးပါး တို့ ဆက်စပ်သွယ်တန်းပုံကို ဆရာကြီးသည် သူ့နည်းသူ့ဟန်ဖြင့် ဖွင့်ဆိုပြထားရာ၌ စာရှုသူတို့ ထူးခြားချက်ကို တွေ့ရှိခံစားရမည်ဟု ကျွန်ုပ်တို့ ယုံကြည်မျှော်လင့်ပေသည်။ ဗုဒ္ဓဓမ္မအပေါ် ယုံကြည်မှုသဒ္ဓါ အရှိန်မြင့်လာပြီး နှစ်ခြိုက် မြတ်နိုးမှုလည်း ပို၍ပို၍ တိုးပွားကာ ပီတိကြွက်သီးမွေးညင်း သို့မဟုတ် ပီတိမျက်ရည်များ ဖြစ်ပေါ်ခံစားရလိမ့်မည်ဟု ယုံကြည် မျှော်လင့်ရပေသည်။ ဖတ်ရှုရာ၌ တည်ငြိမ်စူးစိုက်မှုရှိရန်ကား လိုပါ၏။

သတိပြုကြပါရန်

ဤစာအုပ် နောက်ပိုင်း၌ ဝေဒန္တဂိုဏ်း၏ အတ္တဝါဒနှင့် သင်္ချေဒသန၏ အတ္တဝါဒ ဖော်ပြချက်များ ပါရှိလေသည်။ ယင်းဖော်ပြချက်များသည် ၎င်းတို့၏ အတ္တဝါဒ ဖော်ပြချက် များသာ ဖြစ်ကြောင်း သတိပြုရန်လိုပါ၏။ ဗုဒ္ဓ၏ အနတ္တဝါဒ ဖော်ပြချက်လည်း ဤစာအုပ်နောက်ပိုင်း၌ပါရှိရာ နှိုင်းယှဉ် သုံးသပ်ဆင်ခြင်ရန် လိုပါ၏။ အတ္တဝါဒီစာပေများ ကျွန်ုပ်တို့ နိုင်ငံသို့ ရောက်ရှိနေသည်မှာ ကြာပေပြီ။ ယင်းစာပေများကို ဖတ်ရှုလေ့လာပြီး အတ္တဝါဒကို ဗုဒ္ဓဝါဒဟု အမှတ်မှားနေသူများ

ရှိလေသည်။ ဗုဒ္ဓဝါဒကို ရှင် ရှင်လင်းလင်း မရှိသေးသူတို့အဖို့ ဗုဒ္ဓဝါဒဟု ထင်ယောင်ထင်မှား ဖြစ်လောက်အောင် ရေးသား နိုင်စွမ်း ရှိကြပါပေသည်။

ကလောင်အမည်

ဆရာကြီး ဦးရွှေအောင်သည် သာမန်လူသားတို့ ရနိုင်ခဲ့သော ပညာအရည်အချင်း ဂုဏ်ထူး ဝိသေသများကို ရရှိထားသူဖြစ်၏။ (၁)သကျသိဟ ဓမ္မာစရိယ (ဝဋ်သကာ)၊ (၂) စေတီယင်္ဂဏ ဓမ္မာစရိယ၊ (၃) အစိုးရ ဓမ္မာစရိယ (သိရောမဏိ)၊ (၄) မဟာဝိဇ္ဇာ (သက္ကဋ)၊ (၅) သဒ္ဓမ္မ ဇောတိကဇေ တို့ဖြစ်သည်။ စာအုပ်-စာစောင်များစွာတို့က ဆရာကြီးကလောင်အမည်ကို ယင်းဘွဲ့ထူးဂုဏ်ထူးများနှင့်အတူ ဖော်ပြပေးကြသည်။

ဤချမ်းသာကို ရှာဖွေခြင်း၌ ရွှေအောင်ဟုသာ ပါရှိသည်ကို သတိပြုမိကြပေလိမ့်မည်။ ဘာကြောင့်နည်းဟု စဉ်းစားမိသူလည်း ရှိပေလိမ့်မည်။

ကျွန်ုပ်တို့သည် ဆရာကြီးနှင့် တွေ့ဆုံပြောဆိုဆွေးနွေး ခွင့် အကြိမ်များစွာ ရရှိခဲ့ပါ၏။ ဤချမ်းသာကို ရှာဖွေခြင်းစာမူ ဓမ္မရသီမဂ္ဂဇင်း၌ ဖော်ပြရာ၌ ကလောင်အမည် ရွှေအောင်ဟု ဖော်ပြရန် ဆရာကြီးက ပြောပါသည်။ အခြား မဂ္ဂဇင်း စာစောင်များက ဂုဏ်ထူးဘွဲ့ထူးတွေ ဖော်ပြထားကြောင်း ကျွန်ုပ်တို့က ပြန်ပြောသောအခါ “ရွှေအောင်ပဲ ထည့်ပါဗျာ”ဟု ဖယ်မိ ပြောပြန်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် ဆရာကြီး၏ ဆန္ဒအတိုင်း အောင်ရွက်ရခြင်းဖြစ်ကြောင်း တင်ပြလိုက်ရပေသည်။

အယ်ဒီတာ

ဓမ္မရသီ မဂ္ဂဇင်း

ချမ်းသာကို ရှာဖွေခြင်း

ချမ်းသာကို မတွေ့ခြင်း

ဘဝတစ်ခုကို ပိုင်ဆိုင်၍ သက်ရှိသတ္တဝါဖြစ်လာပြီး
အရွယ်ရောက် သည်နှင့် တစ်ပြိုင်နက် ချမ်းသာကို ရှာဖွေ၏။

ရှာဖွေ၍ရသည့်အခါလည်းရ၏။ မရသည့်အခါလည်းမရ။
မရသေးလျှင် ရအောင် ထပ်မံရှာဖွေပြန်၏။ အကယ်၍ မရသေး
လျှင်လည်း ရလိမ့်အံ့ နိုးမျှော်ကို ချက်ဖြင့် ထပ်၍ထပ်၍ ကြို ပမ်း
ပြန်၏။ ဤသည်ကိုပင် ပါဠိဝေါဟာရအားဖြင့် နိကန္တိ ဟူ၍
ဆိုရ၏။

ထို့ကြောင့် ဘဝနှင့်ပတ်သက်၍ နိကန္တိ မပျောက်သေး
သရွေ့ ကာလပတ်လုံး ချမ်းသာကို ရှာနေမည်သာဖြစ်၏။

ဘဝမပျောက် သေ သရွေ့လည်း နိကန္တိက ရှိနေဦးမည်ပင်ဖြစ်၏။
ဘဝနှင့် နိကန္တိကာ စက်ဝန်းသဖွယ် လည်နေလေ၏။

သို့ရာတွင် ခက်သည်က တစ်ခုတော့ရှိ၏။ လောကတွင်
ချမ်းသာ ကိုရှာဖွေ၍ ချမ်းသာကို ရသည်ဆိုစေဦး၊ ချမ်းသာကို
သန့်သန့်ရသည်မဟုတ်။ ဒုက္ခနှင့်တွဲနေသော ချမ်းသာကို ရခြင်း
သာဖြစ်၏။ ဤသည်မှာ လောကဓံ တရားရှစ်ပါးတို့၏ သဘာဝ
ဖြစ်၏။ လောကဓံတရားတို့၏ ထုံးစံအတိုင်း တစ်ခုနှင့်တစ်ခုကို
ထောက်ဆ၍ သမ္မုတိသစ္စာအနေဖြင့်သာ ချမ်းသာခြင်းနှင့် ဆင်းရဲ
ခြင်းကို သတ်မှတ်ခြင်းဖြစ်၏။

ဆင်းရဲခြင်းကို ခံစားဖူးမှ ချမ်းသာခြင်းကို နားလည်၏။
ထိုနည်းအတူ ချမ်းသာခြင်းကို ခံစားဖူးမှ ဆင်းရဲခြင်းကို
နားလည်၏။ ထို့ကြောင့်ချမ်းသာခြင်း၏ နောက်ကွယ်၌ ဆင်းရဲ
ခြင်းရှိ၏။ ဆင်းရဲခြင်း၏ နောက်ကွယ်၌ ချမ်းသာခြင်းရှိ၏။
သမ္မုတိသစ္စာပေတည်း။ သမ္မုတိသစ္စာဟူသည် နောက်ဆုံး အမှန်
တရားမဟုတ်။

ကာမဂုဏ်ချမ်းသာကို ခံစားစဉ်က ချမ်းသာဟု သတ်မှတ်
ခဲ့သော်လည်း စျာန်ချမ်းသာကိုခံစားရသောအခါ ကာမဂုဏ်
ချမ်းသာသည် ဆင်းရဲဖြစ်သွားရပြန်၏။ စျာန်ချမ်းသာများ
တွင်လည်း အထက်အထက် စျာန်ချမ်းသာများနှင့် နှိုင်းယှဉ်လျှင်
အောက်အောက် စျာန်ချမ်းသာများသည် ဆင်းရဲဖြစ်သွားရပြန်၏။
ဤသို့လျှင် ချမ်းသာနှင့်ဆင်းရဲသည် သူ့ချည်းသန့်သန့် မဟုတ်။
အချင်းချင်း တွဲလျက်တွဲလျက်သာ ဖြစ်ရ၏။ သို့ဖြစ်လျှင်
သန့်သန့်ချမ်းသာကား အဘယ်နည်း။

လောကအတွေ့အကြုံအရ ဘဝဖြစ်လာသည်နှင့်တစ်ပြိုင်နက် ဇာတိ၊ ဇရာ၊ မရဏတို့သည် မလွဲမသွေ ပါလာကြ၏။ အာသဝေါတရား မကင်းကြသေးသဖြင့် ရာထူး၊ ဂုဏ်သိန်၊ စည်းစိမ်ဥစ္စာတို့နှင့် မည်မျှပင် ပြည့်စုံ စေကာမူ အသံထွက်၍ငိုခြင်း (ပရိဒေဝ)နှင့် ကျိတ်၍ငိုခြင်း (ဥပါယာသ) တို့၏ အကြား၌ လူးလာတုံ့ခေါက် လှုပ်ရှားရင်း ခံစားရသောချမ်းသာ ဟူသည် တကယ်တမ်း စစ်မှန်သော ချမ်းသာဟု ခေါ်၏လော။

ဤ “ ချမ်းသာ ” ပြဿနာ၏အဖြေ ၊ ရှာကြသူများ ရှိခဲ့ပါ၏။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်များ၏ သမိုင်းစဉ်ကို လေ့လာသောအခါ ဘီ-စီ(၆) ရာစုဝန်းကျင်၌ တွေ့ရကြောင်း အိန္ဒိယပြည် ဝန်ကြီးချုပ် ပဏ္ဍစ်နေရူးက သူ၏ *Glimpses of World History* စာအုပ်၌ ဖော်ပြထား၏။ သူ၏ အဆိုအရ အိန္ဒိယ၌ မဟာဝီရနှင့် ဗုဒ္ဓ၊ တရုတ်ပြည်၌ ကွန်ဖြူးရှပ်စ်နှင့် လာအိုဇီ၊ ပါရှား၌ ဇိုရိုစတား၊ ခေါမပြည် သာမိုစ်ကျွန်း၌ ပိုက်သာဂိုရပ်စ်တို့သည် စစ်မှန်သောချမ်းသာ၏အဖြေကို ရှာကြသူများဖြစ်ကြ၏။

ဖော်ပြပါ ပုဂ္ဂိုလ်များနှင့် ပတ်သက်၍ ပါဠိပိဋကစာပေအရ ဘီ - စီ (၆) ရာစုဝန်းကျင်၌ မဇ္ဈိမဒေသ၏အခြေအနေကိုသာ ဖော်ပြသွားမည် ဖြစ်ပါသည်။ ထို့အပြင် ဗုဒ္ဓ၏အဖြေကိုသာ တင်ပြသွားမည်ဖြစ်ပါ သည်။ အခြားပုဂ္ဂိုလ်များ၏ အဖြေများကိုမူ စာရေးသူ၏သိမှုဘောင် နယ်နိမိတ်ကျဉ်းမြောင်းမှုကြောင့် ဖော်ပြနိုင်စွမ်း ရှိမည်မဟုတ်ပါ။

ထိုခေတ် ထိုဒေသ၌ လူမှုရေး၊ စီးပွားရေး၊ နိုင်ငံရေး စသည်တို့၌ သံဝေဂရဖွယ် ကောင်းလောက်အောင် ဆင်းရဲ ကျပ်တည်းမှုများကို ပါဠိစာပေ၌ ဖော်ပြထားခြင်းမရှိကြောင်း

တွေ့ရသည်။ သို့ဖြစ်၍ မဇ္ဈိမဒေသ၌ ကာမဂုဏ်ဆိုင်ရာ ဒုက္ခများအတွက် သံဝေဂဖြစ်စရာမရှိဘဲ ဇာတိ၊ ဇရာ၊ မရဏဒုက္ခများအတွက်သာ သံဝေဂဖြစ်စရာ ရှိ၏။

ဘုရားလောင်း သံဝေဂဖြစ်ရာ၌လည်း သူအို၊ သူနာ၊ သူသေ၊ ရဟန်းတို့ကို တွေ့ရခြင်းကြောင့်သာ တောထွက်ခြင်းဖြစ်၏။ သို့ဖြစ်၍ လိုခေတ်၏ “သုခ” ၏ အဖြေမှန်ကို ရှာရာတွင် ပေါ်လွင်သော ဆင်းရဲဖြစ်သည့်ဒုက္ခ၊ ဒုက္ခပေါ်၌ အခြေမခံဘဲ မပေါ်လွင်သောဆင်းရဲဖြစ်သည့် “ဝိပရိဏာမဒုက္ခ” နှင့် “သင်္ခါရဒုက္ခ” ပေါ်၌သာ အခြေခံသည်ဟု ဆိုနိုင်၏။

သာမန်အားဖြင့် သုခဟု သတ်မှတ်ထားသော ကာမဂုဏ်သုခနှင့် ဈာန်သုခတို့သည် ဖောက်လွဲဖောက်ပြန် ဖြစ်တတ်သောကြောင့် စစ်မှန်သော သုခမဟုတ်သေးကြောင်း၊ စစ်မှန်သော သုခကို ရှာဖွေလိုသေးကြောင်း မဇ္ဈိမဒေသ၌ သူတို့သိကြ၏။ သိကြသည့်အတိုင်းလည်း သူတို့ရှာကြ၏။ ထိုသို့ရှာရာတွင် ဂိုဏ်းကွဲနှစ်ခု ရှိ၏။ တစ်ဂိုဏ်းမှာ ပြာဟ္မဏဂိုဏ်း ဖြစ်၍ အခြားတစ်ဂိုဏ်းမှာ သမဏဂိုဏ်းတို့ ဖြစ်ကြ၏။ ပြာဟ္မဏဂိုဏ်းသည် ဝေဒကိုလက်ခံယုံကြည်၍ ဝေဒ၏အဆိုအမိန့်အတိုင်း စစ်မှန်သော သုခကို ရှာဖွေ၏။ သမဏဂိုဏ်းကား ဝေဒကို မယုံကြည်၊ အကျင့် ‘တပ’ ကိုသာယုံကြည်၏။ တပဖြင့်စစ်မှန်သောသုခကို ရှာဖွေ၏။ သို့ရာတွင် သမဏတို့သည် ယုံကြည်ထိုက်သော ဆရာ၏အဆုံးအမကို ခံယူ၏။ ဂိုဏ်းရှိ၏။

သိဒ္ဓတ္ထမင်းသား မဖွားမီ ရှေးရှေးကာလမှစ၍ ပြာဟ္မဏဂိုဏ်းနှင့် သမဏဂိုဏ်းတို့ရှိပြီး ဖြစ်ကြ၏။ စစ်မှန်သောသုခကို ရှာကြ၏။ စစ်မှန်သောသုခကိုမူ မတွေ့။ သို့ရာတွင် သူတို့၏

ယုံကြည်ချက်နှင့် သူတို့ရှာမြဲ ရှာကြ၏။ သူတို့ရှာနည်းမှာ အတ္တကိုအခြေခံ၍ ရှာခြင်းဖြစ်၏။

ဤလောက၌ ရုပ်နှင့်နာမ်သာရှိပြီး တဏှာဗိသုကာက ရုပ်နှင့် နာမ်ကို မာယာအတတ်ဖြင့် ခန္ဓာအိမ်ကို ဆောက်ပေး၏။ တဏှာ၊ မာန၊ ဒိဋ္ဌိတို့က ထိုခန္ဓာအိမ်၌ အိမ်ရှင်အဖြစ်နေထိုင်ရန် မာယာအတတ်ဖြင့် မရှိသောအတ္တကို ဖန်ဆင်း၍ အသက်သွင်းပေး၏။ ထိုအခါ ဇီဝအတ္တ သည် သက်ရှိပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါဖြစ်လာ၏။ သို့ဖြစ်၍ အတ္တကိုအခြေခံပြီး စစ်မှန်သောသုခကို ရှာဖွေနေသမျှ ကာလပတ်လုံး အတ္တအနေဖြင့် မိမိ၏ ကျေးဇူးရှင်များဖြစ်သော တဏှာ၏အလိုကိုလည်း လိုက်ရ၏။ မာန၏ အလိုကိုလည်း လိုက်ရ၏။ ဒိဋ္ဌိ၏အလိုကိုလည်း လိုက်ရ၏။

ထို့ကြောင့် အတ္တကိုအခြေခံပြီး ရှာဖွေသော သုခသည် တဏှာ အလိုကျ သုခ၊ မာနအလိုကျ သုခနှင့် ဒိဋ္ဌိအလိုကျ သုခသာ ဖြစ်လာ၏။ တကယ်စစ်မှန်သောသုခ ဖြစ်မလာချေ။

ဤသဘောကို သူတို့မသိကြ။ ဤသဘောကို သိဒ္ဓတ္ထမင်းသား ဘုရားအဖြစ်သို့ ရောက်သောအခါမှ သာ သိရသဖြင့် ဘုရားမပွင့်မီ ထိုထိုဗြာဟ္မဏနှင့် သမဏတို့သည် အဘယ်သို့လျှင် စစ်မှန်သောသုခကို သိနိုင်ပေလိမ့်မည်နည်း။

မြတ်စွာဘုရားပွင့်တော်မူလာခြင်း

မြတ်စွာဘုရားလောင်းကို ဘီစီ - ၅၆၃ တွင် ကပိလ ဝတ်ပြည့်ရှင် ဘုရင်သုဒ္ဓေါဒနနှင့် မိဖုရားခေါင်ကြီး မာယာဒေဝီတို့မှ ဖွားမြင်၏။ မြန်မာတို့၏ ဝေါဟာရဖြင့် ဆိုရလျှင် မဟာသက္ကရာဇ်

၆၈-ခုနှစ်၊ ကဆုန်လပြည့်၊ သောကြာနေ့တွင် လုမ္ဗိနီအင်ကြင်၊
တော၌ ဖွားမြင်ခြင်းဖြစ်၏။ အမျိုးအားဖြင့် သာကိယမျိုး၊
ဇာတ်အားဖြင့် ခတ္တိယဇာတ်၊ အနွယ်အားဖြင့် ဂေါတမနွယ်၊
အမည်အားဖြင့် သိဒ္ဓတ္ထဖြစ်၏။

ဖွားဖက်တော်များမှာ သုဒ္ဓေါဒန၏ညီတော် အမိတောဒန
၏သား အာနန္ဒာ၊ သဗ္ဗညုတဉာဏ်ကို ရတော်မူ ရာဌာန မဟာ
ဗောဓိပင်၊ ကာဠုဒါယီ၊ သုပ္ပဗုဒ္ဓမင်း၏သမီးတော် ယသောဓရာ၊
ဆန္ဒ၊ ကဏ္ဍကမြင်း၊ သုဒ္ဓေါဒနမင်းကြီး၏ ဥယျာဉ်တော်မှ
ရွှေအိုးကြီးလေးလုံးတို့ ဖြစ်ကြ၏။

သမိုင်းဆရာတို့၏ အဆိုအရ မဇ္ဈိမဒေသကို အရှေ့ပိုင်းနှင့်
အနောက်ပိုင်းဟူ၍ နှစ်ပိုင်းခွဲခြားပြီး အရှေ့ပိုင်း၌ ခတ္တိယတို့၊
အားကောင်းပြီး အနောက်ပိုင်း၌ ဗြာဟ္မဏတို့၊ အားကောင်းသည်
ဟုဆို၏။ သိဒ္ဓတ္ထ မင်းသားသည် ခတ္တိယတို့၊ အားကောင်းရာ
အရှေ့ပိုင်းဒေသ၌ မွေးဖွားသူဖြစ်၏။ ၁၆- နှစ်အရွယ်တွင်
ယသောဓရာဒေဝီနှင့်လက်ထပ်ပြီး သားတော်ရာဟုလာကို မွေးဖွား
သည့်နှစ်တွင်ပင် တောထွက်၏။ ထိုအချိန်တွင် သိဒ္ဓတ္ထမင်းသား
သည် သက်တော် ၂၉- နှစ်သို့ ရောက်ပေပြီ။ ၂၉- နှစ်အရွယ်သည်
သိဒ္ဓတ္ထမင်းသား၏ လူ့ဘဝနိဂုံးနှင့် ရဟန်းဘဝ၏ နိဒါန်းဖြစ်
၏။

သိဒ္ဓတ္ထမင်းသားသည် ပညာဓိကဘုရားလောင်းဖြစ်၍
နိယတဗျာဒိတ် မရမီကာလက ကမ္ဘာပေါင်း ၁၆ - သင်္ချေနှင့်
နိယတဗျာဒိတ် ရပြီးနောက် လေးသင်္ချေနှင့် ကမ္ဘာတစ်သိန်း၊
စုစုပေါင်း ၂၀ - သင်္ချေနှင့် ကမ္ဘာတစ်သိန်း တို့ ကာလပတ်လုံး

ပါရမီများကို ဖြည့်ပြီးသူဖြစ်၏။ မွေးဖွားစဉ်ကလည်း စျာန် အဘိညာဉ်ရ ကာဠဒေဝီလရသေ့နှင့် ကောဏ္ဍည ပုရောဟိတ် တို့က ဘုရားစင်စစ်ဖြစ်လိမ့်မည်ဟု ဟောထားခြင်း ခံရသူဖြစ်၏။

သို့ဖြစ်၍ ပါရမီဓာတ်ခံ ထိုမျှလောက်ပြည့်စုံသော သိဒ္ဓတ္ထ မင်းသား သည် တောမထွက်မီကာလအတွင်း လူ့လောကအတွက်၊ သူ့တိုင်းပြည်အတွက်၊ သူ့ဆွေမျိုးများအတွက်၊ သူ့မိဘအတွက်၊ သူ့မိဖုရားအတွက်၊ သူ့ငယ်ကျွန်တော်များအတွက် အကျိုးပြု လုပ်ငန်းများ ကို စွမ်းစွမ်းတမံ ဆောင်ရွက်မည်မှာ သေချာလှ၏။ ၂၉- နှစ်တို့ ကာလပတ်လုံး မင်းစည်းစိမ်၌ တစ်ဦးကောင်း တစ်ကိုယ်ကောင်း ခံစားနေမည်မဟုတ်။

သိဒ္ဓတ္ထမင်းသားသည် အသိညာဏ်ရင့်ကျက်သူဖြစ်ရာ ထို ခေတ်၊ ထိုဒေသ၌ အစဉ်အလာသတ်မှတ်ထားသော စည်းကမ်း များ၊ ဓလေ့ထုံးစံများ၊ ကျင့်ဝတ်များအရ လူ့တာဝန်ကို ဆောင်ရွက် ရာ၌ စံပြဖြစ်မည်မှာ သေချာ၏။

သူသည် သူ့အတွက် မွေးဖွားလာသူမဟုတ်ဘဲ လောက သုံးပါးလုံးအတွက် မွေးဖွားလာသူဖြစ်သဖြင့် ဘုရားမဖြစ်မီကာလ အတွင်းက ကပိလဝတ်ပြည်အတွက် အကောင်းဆုံးသော အုပ်ချုပ် သူ၊ သူ့ဆွေမျိုးအတွက် အကောင်းဆုံးသော မင်းသား၊ သူ့မိဘ အတွက် အကောင်းဆုံးသော သားတော်၊ သူ့မိဖုရားအတွက် အကောင်းဆုံးသော ခင်ပွန်း၊ သူ့ငယ် ကျွန်တော်များအတွက် အကောင်းဆုံးသော သခင်အဖြစ်ဖြင့် ချမ်းသာကို ရှာဖွေခြင်း လုပ်ငန်း၌ တာဝန်ကို အတုမဲ့ယူခဲ့သူဖြစ်မည်မှာ သေချာ၏။

သိဒ္ဓတ္ထမင်းသားသည် ၂၉- နှစ်တာကာလအတွင်း လူသားဖြစ်သော မင်းသားတစ်ပါးအနေဖြင့် လူ့လောက၏ အကျိုးစီးပွားအတွက် အနစ်နာခံကာ ဆောင်ရွက်ပုံများကို ဗုဒ္ဓဝင်၌ ဖော်ပြမထားသော်လည်း ငါးရာငါးဆယ်ဇာတ်တော်များ၌ ဘုရားလောင်း၏ ဆောင်ရွက်ချက်များကို ထောက်ဆ၍ နောက်ဆုံးဘဝ သိဒ္ဓတ္ထမင်းသားအဖြစ်၌လည်း ထိုထက်မက ဆောင်ရွက်မည် ဖြစ်ကြောင်း ယုံမှားဖွယ်မရှိချေ။ ထိုမျှလောက်နှင့် အားမ ရဘဲ ထိုထက်မက ဆောင်ရွက်လို၍သာ တောထွက်ခြင်းဖြစ်ကြောင်း ယုံကြည်အပ်ပါ၏။

မျက်မြင်အထောက်အထားအဖြစ် တင်ပြရလျှင် ယနေ့ ကမ္ဘာ၌ စစ်ရေး၊ နိုင်ငံရေး၊ လူမှုရေး စသော ရေးရာအဖြာဖြာတို့၌ ထူးချွန်ကြသော အမျိုးသားခေါင်းဆောင်များ၊ စစ်သေနာပတိများ၊ သမ္မတများ၊ ဝန်ကြီးချုပ်များနှင့် နိုင်ငံရေးသမားများ စသည်တို့၏ အတ္ထုပ္ပတ္တိများကို ဖတ်ရှုရသောအခါ လောကလူသားများအပေါ် ထားရှိသော သူတို့၏ ကြီးမားသောစေတနာမေတ္တာကို အကြောင်း ပြု၍ စာဖတ်ပရိသတ်က အဆိုပါပုဂ္ဂိုလ်များကို ကြည်ညိုကြ၏။ လေးစားကြ၏။ မြတ်နိုးကြ၏။ အားကျကြ၏။ အတုယူလို ကြ၏။

အမှန်အားဖြင့် သူတို့သည် ဘုရားလောင်းများ မဟုတ်ကြ ချေ။ သို့ရာတွင်သူတို့သည် လူသားပင်ဖြစ်သော်လည်း လူသား သာမန်တို့ထက် ထူးချွန်သူများဖြစ်ကြောင်းကိုမူ ငြင်းဖွယ်မရှိ။ သိဒ္ဓတ္ထမင်းသားကား ဘုရားလောင်းစင်စစ်ဖြစ်၏။ သို့ဖြစ်၍ လောက၏အကျိုးစီးပွားအတွက် ဆောင်ရွက်ရာ၌ ဘုရားမဖြစ်မီ

သိဒ္ဓတ္ထမင်းသာတစ်ယောက်အနေဖြင့် အနစ်နာခံကာ ဆောင်ရွက်ပုံကို ဖော်ပြနိုင်လျှင် အဘယ်မျှကြည်ညိုဖွယ်၊ လေစာဖွယ်၊ အားကျဖွယ်၊ အတုယူဖွယ် ဖြစ်ချိမ့်မည်နည်း။

ပတ္တမြားငမောက်လည်း အဋ္ဌကလာပ်ရုပ်၊ ဖန်ကျောက်လည်း အဋ္ဌကလာပ်ရုပ်၊ မြေစိုင်းခဲလည်း အဋ္ဌကလာပ်ရုပ်၊ အဋ္ဌကလာပ်ရုပ်ချင်းကား တူ၏။ သို့ရာတွင် အရည်အသွေးချင်းကားမတူ။ ပါရမီချင်းကား မတူ။ ပါရမီချင်းမတူလျှင် ဖြစ်စဉ်ချင်းလည်း မတူ။ ဖြစ်စဉ်ချင်းတူလိုလျှင် ပါရမီချင်းတူအောင် လုပ်ဖို့လို၏။ ပါရမီချင်းတူအောင်မလုပ်ဘဲ ဖြစ်စဉ်ချင်းတူအောင်လုပ်လျှင် လောကအကျိုးစီးပွား ဖြစ်မလာဘဲ အကျိုးစီးပွားပျက်လာမည်သာ ဖြစ်၏။ ပါရမီတော့ပြည့်အောင် မဖြည့်ချင်ဘဲ ဘုရားဖြစ်ချင်သဖြင့် ဘုရားလုပ်ရန် အားထုတ်သော ဒေဝဒတ်ကဲ့သို့ သူရော သူ့လောကကိုပါ ဖျက်ဆီးသကဲ့သို့ ဖြစ်ပေလိမ့်မည်။

ပထဝီဝင်ပညာရှင်တို့၏ အဆိုအရ ကမ္ဘာဦးတည်စက ဘာမျှမရှိ။ အဋ္ဌကလာပ်ရုပ် သက်သက်မျှသာရှိ၏။ ထိုမှ တဖြည်းဖြည်းချင်း နှစ်သန်းပေါင်းများစွာ ကြာလေသောအခါ သူ့ပါရမီနှင့်သူ့ အချို့သောအဋ္ဌကလာပ်ရုပ်များက သရက်ပင် ဖြစ်၏။ အချို့သော အဋ္ဌကလာပ်ရုပ်များက မရမ်းပင် ဖြစ်၏။ အချို့သော အဋ္ဌကလာပ်ရုပ်များက မြက်ပင်ဖြစ်၏။ ဤသို့ ဤသို့ စသည်ဖြင့် ဗီဇနိယာမသည် ဖြစ်ပေါ်လာရ၏။

သရက်ပင်အုပ်စုက သရက်ပင်ဗီဇဖြစ်လာအောင် သူ့နှစ်အပိုင်းအခြား၊ သူ့အခြံအရံ အကြောင်းတရားများနှင့်အတူပါရမီ

ဖြည့်ရ၏။ အလားတူပင် မရမ်းပင်အုပ်စု၊ မြက်ပင်အုပ်စုတို့ ကလည်း ပါရမီဖြည့်ရ၏။ သူ့ပါရမီနှင့် သူပင်ဖြစ်၏။ ပါရမီချင်း မတူလျှင် ဖြစ်စဉ်ဗီဇနိယာမအရ သရက်ပင်ကလည်း မရမ်းပင် မဖြစ်နိုင်။ မရမ်းပင်ကလည်း မြက်ပင် မဖြစ်နိုင်။ ကြောင်းကျိုး နိယာမအရသာလျှင် သူ့အကြောင်းနှင့် သူ့အကျိုး ဖြစ်ရလေ၏။ ဘုရားသခင်က ဖန်ဆင်းသည်တော့မဟုတ်။ သို့ရာတွင် ထိုကဲ့သို့ ဤလောက၌ သရက်ပင်၊ မရမ်းပင်၊ မြက်ပင်စသည်မျိုး ဖြစ်လာအောင် နှစ်သန်းပေါင်းမည်မျှကြာအောင် ပါရမီဖြည့်ရသည် ကိုမူ မည်သူသည် အတိအကျ သိနိုင်မည်နည်း။

လူ့လောကတွင်လည်း ခန္ဓာငါးပါး သက်ရှိလူသားချင်း တူသော်လည်း သူ့ပါရမီနှင့်သူ၊ သူ့ဘုန်းကံနှင့်သူ၊ သူ့ရည်မှန်းချက် (အဓိကာရ)နှင့် သူ၊ တစ်ဦးနှင့် တစ်ဦး မတူကြ။ အချို့သူက ဘုရားဖြစ်၏။ အချို့သူက ပစ္စေကဗုဒ္ဓါဖြစ်၏။ အချို့သူက အဂ္ဂသာဝကဖြစ်၏။ အချို့သူက မဟာသာဝက ဖြစ်၏။ အချို့သူက ပကတိသာဝကဖြစ်၏။ ဤကား လောကုတ္တရာဘက်မှ ဆိုခြင်းဖြစ်၏။ လောကီဘက်မှ ဆိုလျှင်လည်း အချို့သူက ဗြဟ္မာဖြစ်၏။ အချို့သူက နတ်ဖြစ်၏။ အချို့သူက လူဖြစ်၏။ လူတွင်လည်း မင်းဖြစ်သူကဖြစ်၏။ ကုန်သည် ဖြစ်သူက ဖြစ်၏။ ချမ်းသာသူက ချမ်းသာ၏။ ဆင်းရဲသူက ဆင်းရဲ၏။ အနုပညာရှင် ဖြစ် သူက ဖြစ်၏။ အတတ်ပညာရှင် ဖြစ်သူက ဖြစ်၏။

ဤလောကတွင် လူသားသည် မိမိဖြစ်ချင်သလို ဖြစ်နိုင်၏။ ဘုရားဖြစ်ချင်လျှင်လည်း ဘုရားဖြစ်အောင် ပါရမီတို့ကို ဖြည့်ရ၏။

ပါရမီမပြည့်ဘဲ ဘုရားဖြစ်အောင် လုပ်၍မရ။ အကယ်၍ အဓမ္မနည်းဖြင့် ဘုရားဖြစ်အောင် လုပ်လျှင်လည်း ယာယီဘုရားသာ ဖြစ်ပေလိမ့်မည်။ သို့ရာတွင် ဓမ္မက လက်မခံ။ ဓမ္မဟူသည် ဤလောက၌ ဖြစ်စဉ်များ ကမောက်ကမ မဖြစ်ရလေအောင် ထိန်းချုပ်သည့် နိယာမသဘောတည်း။

ထို့ကြောင့် ဓမ္မ မထိန်းချုပ်နိုင်မိကာလတိုင်အောင် အဓမ္မက လွှမ်း မိုးချိန်အတွင်း၌မူ လောကဖြစ်စဉ်တို့သည် အကြောင်းအကျိုး မဆီလျော်ဘဲ ဖြစ်ချင်သလို ဖြစ်နိုင်ပါ၏။ အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော် အဓမ္မသည်လည်း ဓမ္မက သမုစ္ဆေဒပဟာန်ဖြင့် မြစ်ပြတ်သတ်ဖြတ် နှိမ်နင်းခြင်း မခံရမိကာလအထိ စွမ်းအင်ထက်သော အင်အား တစ်မျိုးဖြစ်သောကြောင့်ပင် ဖြစ်၏။

ဒေဝဒတ်လို အဓမ္မနည်းဖြင့် ဘုရားတောင် ဖြစ်အောင် လုပ်နိုင်သေးလျှင် ဤလောက၌ အဓမ္မနည်းဖြင့် လုပ်နိုင်သောအရာ များစွာရှိ၏။ သို့ရာတွင် အဓမ္မနည်းဖြင့် ဖြစ်ပေါ်လာသော လောကဖြစ်စဉ်ဟူသမျှသည် တစ်နေ့တွင် ဓမ္မ၏ထိန်းချုပ်မှု အောက်၌ ဖရိုဖရဲ ပြိုကွဲပျက်စီးရမည် သာဖြစ်၏။ အဓမ္မ၏ အောင်ပွဲကား ယာယီ။ ဓမ္မ၏ အောင်ပွဲသာ ထာဝရ။

ထို့ကြောင့် လူသားသည် လောကတွင် မိမိဖြစ်ချင်သလို ဖြစ် အောင် လုပ်ရာ၌ ဓမ္မနည်းဖြင့်သာ ဖြစ်အောင်လုပ်အပ်၏။ သို့မှသာ လောကဖြစ်စဉ်များသည် ကမောက်ကမ မဖြစ်ဘဲ အစဉ် ချောမွေ့ပြေပြစ်စွာ ရှိပေလိမ့်မည်။ ဓမ္မနည်းဟူသည်မှာ

မိမိဖြစ်စေလိုသောဖြစ်စဉ်များ ပေါ်ပေါက်လာနိုင်စေရန် လိုအပ်သောပါရမီများကို ပြည့်စုံအောင် ဆောင်ရွက်ခြင်း၊ ရည်မှန်အားထုတ်ခြင်း တို့ဖြစ်၏။

ချမ်းသာအစစ်ကို တွေ့ရှိခြင်း

သိဒ္ဓတ္ထမင်းသားသည် ဘက်စုံပြည့်စုံသူ ဖြစ်၏။ သို့ဖြစ်၍ သူသည် လောကချမ်းသာရေးအတွက် စွမ်းစွမ်းတမံ အနစ်နာခံကာ အားထုတ်ခဲ့မည် ဖြစ်၏။ သို့ရာတွင် သူအားထုတ်ပေးနိုင်သော ချမ်းသာကား လောကချမ်းသာတည်း။

လောကချမ်းသာဟူသည် အားလုံးသိကြသည့်အတိုင်း သူ၏ ဘက်တော်သားများဖြစ်ကြသော လာဘ်သပ်ပကာ ပေါများခြင်း၊ ကျော်စောထင်ရှားခြင်း၊ အခြံအရံများခြင်းတို့နှင့်အတူ ဖြစ်၏။ ထိုအခါ ဘဝကိုမေ့ပြီး မလုပ်သင့်သည်များကို လုပ်ကာ နောက်ဆုံး၌ အဝိဇ္ဇာနှင့် မာန်မာနတရားများဖုံး၍ ကာမဂုဏ် နှံ့အတွင်းသို့ ကျရောက်ပြီး ဘဝပျက် ခြင်းလျှင် နိဂုံးရှိ၏။

ထို့ကြောင့် စစ်မှန်သောချမ်းသာဟူသည် ပြင်ပရုပ်ဝတ္ထုများ၌မတည်။ ခံစားမှုဝေဒနာ၌ မတည်။ မှန်ကန်သော နှလုံးသွင်းနှင့် အသိဉာဏ်၌သာ တည်၏။

သို့ဖြစ်၍ လောကအတွက် စစ်မှန်သောချမ်းသာကို စွမ်းဆောင် ပေးလိုပါက စစ်မှန်သောအသိဉာဏ်ကို ပေးနိုင်ပါမှ စစ်မှန်သောချမ်းသာကို ပေးရာရောက်ချေမည်။ ဤသို့ သိဒ္ဓတ္ထမင်းသားသည် စဉ်းစားမိပုံရ၏။ ဆင်ခြင်မိပုံရ၏။

ချမ်းသာကိုရှာဖွေခြင်း

သို့ရာတွင် သိဒ္ဓတ္ထမင်းသားကိုယ်တိုင်က စစ်မှန်သော အသိဉာဏ်ကို မရသေး။ လောကကို ပေးရန်အတွက် မိမိကိုယ်တိုင် စစ်မှန်သော အသိဉာဏ်ကို ရအောင် ဦးစွာအားထုတ်ရပေဦးမည်။ အားထုတ်ရာတွင် လည်း ဗြာဟ္မဏတို့အားထုတ်သည့် “ဝေဒ” ကျမ်းလာ ယဇ်ပူဇော်နည်းကို မကြိုက်။ သမဏတို့ အားထုတ်သည့် “တပ” နည်းကိုသာ ကြိုက်၏။ ထို့ကြောင့် “တပ” နည်းဖြင့် စစ်မှန်သောအသိဉာဏ်ကို ရရှိရေးအတွက် အားထုတ်ရန် တောထွက်ပြီး ရဟန်းပြုခြင်းဖြစ်၏။

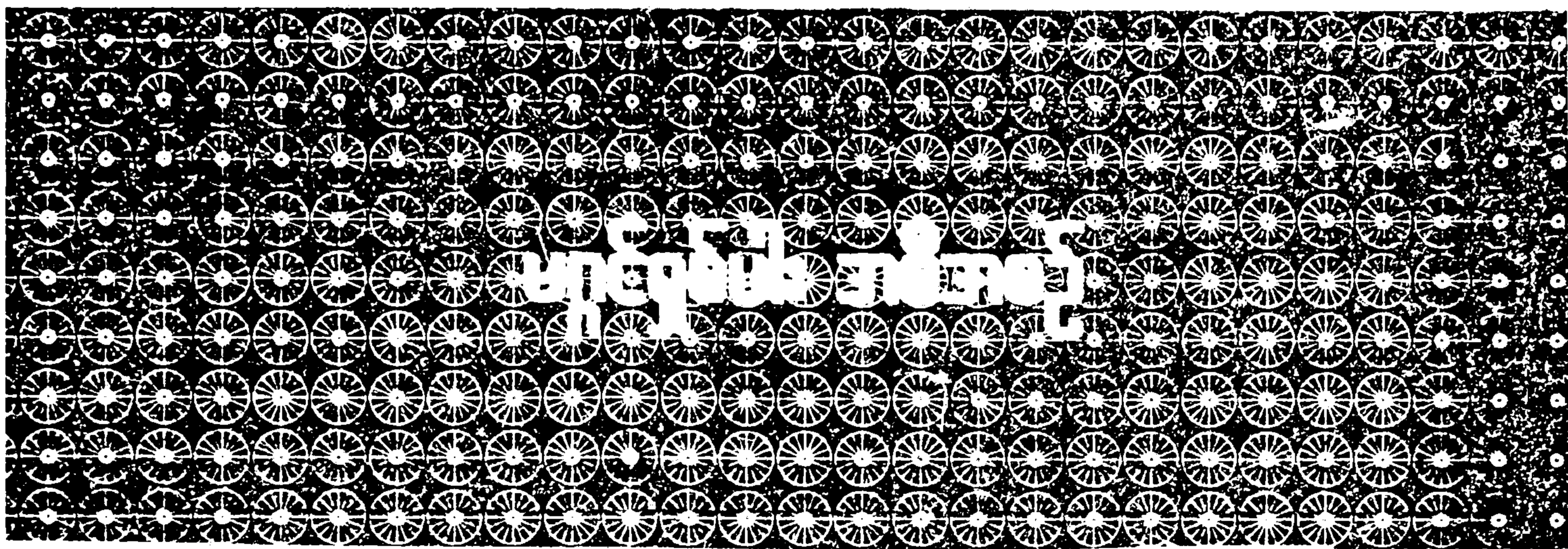
သိဒ္ဓတ္ထမင်းသားသည် စစ်မှန်သောအသိဉာဏ်ကို ရရှိရေးအတွက် ၆-နှစ်တိုင်တိုင် တပအကျင့်ကို ကျင့်ခဲ့၏။ ပဉ္စဝဂ္ဂ ငါးဦးတို့နှင့်အတူလည်း ကျင့်ဖူး၏။ အာဠာရ၊ ကာလာမနှင့်အတူလည်းကျင့်ဖူး၏။ ဥဒက၊ ရာမ၊ ပုတ္တတို့နှင့်အတူလည်း ကျင့်ဖူး၏။ သို့ ရာတွင် ဈာန်သမာဓိနှင့် ဈာန်ဉာဏ်မှတစ်ပါး သူ ရလိုသော အရိယသစ္စာဉာဏ်ကို မရခဲ့။

နောက်ဆုံး၌ တစ်ဦးတည်းပင် ကျင့်၏။ ဥရဝေလတော နေရဉ္စရာမြစ်ကမ်း၌ အဓိဋ္ဌာန်ပြီး ဗုဒ္ဓဂယာရှိ မဟာဗောဓိပင်အောက်၌ ပလ္လင်ဖွဲ့ထိုင်ကာ အရိယသစ္စာကို မသိမချင်း မထတော့ဟု ဆုံးဖြတ်၏။ ထိုဆုံးဖြတ်ချက်အတိုင်း တရားတော်များကို ရှုမှတ်ပွားရာ ဘီစီ -၅၂၈ တွင် သစ္စာလေးပါးမြတ်တရားကို ထိုးထွင်းသိမြင်ကာ သဗ္ဗညုဘုရားရှင်အဖြစ်သို့ ရောက်တော်မူ၏။ မြန်မာတို့၏ ဝေါဟာရအားဖြင့် မဟာသက္ကရာဇ် ၁၀၃-ခုနှစ်၊ ကဆုန်လပြည့်နေ့ညဉ့် မိုးသောက်ယံ၌ သိဒ္ဓတ္ထမင်းသား သည်

ဂေါတမဗုဒ္ဓအမည်ဖြင့် သဗ္ဗညုတရွှေညောင်တော်သခင် ဘုရား
အဖြစ်သို့ ရောက်တော်မူ ၏။

မြတ်စွာဘုရားပွင့်တော်မူပြီးနောက် လောကအား စစ်မှန်
သော ချမ်းသာကိုပေးသည့်အနေဖြင့် ပထမဦးဆုံး ဟောသော
တရားမှာ ဓမ္မစကြာဖြစ်၏။ ဓမ္မစကြာတရားကို ပဉ္စဝဂ္ဂါငါးပါး
တို့အား ဟောကြားတော်မူ ၏။

ဓမ္မစကြာတရားတွင် ဝိပဿနာရှုပွားရမည့်တရားမှာ ရုပ်နာမ်နှစ်ပါးဖြစ်၏။ ရုပ်နာမ်နှစ်ပါးကို ရှုပွားရာတွင် တွယ်တာခြင်း(အဘိဇ္ဈာ)နှင့် ရှောင်ခွာခြင်း (ဒေါမနဿ) တို့ကို ရှောင်ရှားရမည်ဖြစ်၏။ အာရုံတစ်ခုကို ရသောအခါ နှစ်သက်ပါက တွယ်တာတတ်၏။ မနှစ်သက်သောအခါ ရှောင်ခွာတတ်၏။ စိတ်ထင်တိုင်းဖြစ်လျှင် နှစ်သက်ကျေနပ်ပြီး တွယ်တာ၏။ စိတ်ထင်တိုင်းမဖြစ်လျှင် စိတ်ပျက်အားလျော့ကာ စိတ်မချမ်းမသာဖြစ်၏။ နောက်ဆုတ်ပြီး ကမ္မဋ္ဌာန်းအာရုံမှ ရှောင်ခွာ၏။ ဤသဘောနှစ်မျိုး မဖြစ်ပေါ်လာစေရန် သတိထားရ၏။

ဝိပဿနာရှုမှုနှင့်ပတ်သက်၍ ဓမ္မစကြာတရားတွင် အရေးအကြီးဆုံးမှာ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးဖြစ်၏။ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးတွင်လည်း သမ္မာ

ဒိဋ္ဌိသည် ပထမဆုံးမဂ္ဂင်ဖြစ်၏။ သမ္မာဒိဋ္ဌိကို မှန်ကန်သောအမြင် ဟု မြန်မာပြန်ကြ၏။ မှန်ကန်သော အမြင်ဟူသည် အဘယ်နည်း။

ပုထုဇဉ်တို့သည် အာရုံတစ်ခုကို မြင်သောအခါ အမှန် အတိုင်း မြင်တတ်ကြသည်မဟုတ်။ မိမိတို့၏ စိတ်သန္တာန်၌ အစမထင်သော သံသရာမှစ၍ ယနေ့တိုင်အောင် ကိလေသာ တို့သည် အာသဝတရားများအနေဖြင့် စိမ့်ဝင်ပျံ့နှံ့လျက် ရှိကြ၏။ သိစရာအာရုံ၌လည်း စိမ့်ဝင်ပျံ့နှံ့၏။ သိတတ်သောစိတ်၌လည်း စိမ့်ဝင်ပျံ့နှံ့၏။

ထိုအခါ ဝင်လာသောအာရုံသည်လည်း အာသဝေါတရား ကြောင့် မူလသဘောပျောက်၏။ သိတတ်သောစိတ်သည်လည်း အာသဝေါတရားကြောင့် မူလသဘောပျောက်၏။ မျက်စိ၊ နား၊ နှာ၊ လျှာ၊ ကိုယ် ဟူသော ဒွါရငါးပါးတို့မှ သက်ဆိုင်သလို ဝင် ရောက်လာသော အာရုံတို့သည် မူလက ပရမတ္ထစစ်စစ်ပင် ဖြစ်၏။ ဒြပ်မဲ့ အစိုင်အခဲမဲ့ပင် ဖြစ်၏။ သို့ရာတွင် မနောဒွါရသို့ ရောက်ပြီးနောက် စိတ်သန္တာန်၌ ထင်ဟပ်လာသောအခါ ကိ လေသာ အာသဝေါတို့၏ စိမ့်ဝင်ပျံ့နှံ့မှုကြောင့် တဏှာအစေး ဖြင့် စွဲထင်ပြီး ဒြပ်ရှိ၊ အစိုင်အခဲရှိ အာရုံအဖြစ်သို့ ပြောင်းသွား၏။ ထို့ကြောင့် ပရမတ်စစ်စစ်မဟုတ်တော့။ ပညတ်ရောသွား၏။ ဝိပ္ပလ္လာသ အာရုံနိမိတ်ဖြစ်လာ၏။

ပထမဦးစွာ ဆိုင်ရာဒွါရသို့ဝင်စဉ်က အစိုင်အခဲမဲ့ ပရမတ္ထ တရား စစ်စစ်ကို ခန္ဓာဟုခေါ်၍ စိတ်အစဉ်၌ တဏှာအစေးဖြင့် စွဲထင်ကျန်ရစ်နေသော အစိုင်အခဲရှိအာရုံကို “ဥပါဒါန်” တစ်လုံး တိုး၍ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာဟု ခေါ်၏။

ဥပါဒါန်ဟူသည် စိတ်အစဉ်၌ စွဲထင်ကျန်ရစ်သော သဘောတည်း။ တံငါပတ်ဝန်းကျင်၌ ကြီးပြင်းလာပါက သူ၏စိတ်အစဉ်၌ တံငါတို့၏ အဆင်း၊ အသံ၊ အနံ့၊ အရသာ၊ အထိအတွေ့ (ကာမ) ။ တံငါတို့၏ အမြင် (ဒိဋ္ဌိ)။ တံငါတို့၏ (သီလဗ္ဗတ)။ တံငါတို့၏ အယူဝါဒ (အတ္တဝါဒ) တို့သည် ဥပါဒါန်အနေဖြင့် စွဲထင်ကျန်ရစ်ကြလေ၏။

အခြားပတ်ဝန်းကျင်၌ ကြီးပြင်းလာသောသူများသည် လည်း ထိုနည်းအတူပင် သူတို့၏စိတ်သန္တာန်၌ ဆိုင်ရာပတ်ဝန်းကျင်တို့သည် အစိုင်အခဲရှိ ဝိပ္ပလ္လာသ နိမိတ်အာရုံများအနေဖြင့် စွဲထင်ကျန်ရစ်ကြသည်သာ ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် ပုထုဇဉ်တို့၏စိတ်သည် မှန်သားပြင်ကဲ့သို့ မကြည်လင်တော့။

အမှန်အားဖြင့် စိတ်၏မူလသဘောသည် မှန်သားပြင်ကဲ့သို့ ကြည်လင်ပါ၏။ သို့ရာတွင် အာသဝေါတို့၏ စိမ့်ဝင်ယှံ့နှံ့မှုကြောင့်သာ မကြည်မလင်ခြင်း၊ ညစ်ကျူခြင်းဖြစ်ပါ၏။

ထို့ကြောင့် ပုထုဇဉ် လူသားတစ်ယောက်သည် အာရုံတစ်ခုကို ရသောအခါ ကုန်သည်လူတန်းစား၌ ကြီးပြင်းလာသူ ဖြစ်ပါက ထိုအာရုံသည် သူ၏စိတ်အစဉ်၌ ကုန်သည်သဘောအနေဖြင့်သာထင်၏။ သူ၏ သိစိတ်ကလည်း ထိုထိုအာရုံကို ကုန်သည်သဘောအနေဖြင့်သာ သိ၏။ ကုန်သည်သဘောအနေဖြင့်သာ ဆုံးဖြတ်၏။ အခြားပတ်ဝန်းကျင်၌ ကြီးပြင်းလာသူသည်လည်းထိုသဘောအတိုင်းပင် ဖြစ်၏။ ဤသည်မှာ ဝိပဿနာမရှုသူ လူသာမန်တို့၏ အမြင်ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် ထိုအမြင်မျိုးကို ဝိပဿနာသမ္မာဒိဋ္ဌိဟူ၍ မဆိုပေ။

ဓမ္မစကြာဒေသနာတော်အရ ဝိပဿနာအားထုတ်သူသည် သူ၏ သန္တာန်၌ သမ္မာဒိဋ္ဌိမဂ္ဂင်ဖြစ်စေရန် သူ၏ မနောဒွါရကို မှန်သားပြင်ကဲ့သို့ ကြည်လင်လာအောင် အားထုတ်ရမည် ဖြစ်၏။ စိတ်အစဉ်၌ ထင်လာသော အာရုံများကို ပညတ်နှင့် ပရမတ် ကွဲအောင် ခွဲရမည်ဖြစ်၏။ အရှုခံတရားနှင့် အရှုတရားကို ပရမတ်ချည်းကျန်အောင်၊ အစိုင်အခဲမဲ့ ဖြစ်အောင် အားထုတ် ရမည်ဖြစ်၏။ ဖြစ်ပျက်ပေါ်လာအောင် အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တ ပေါ်လာအောင် အားထုတ်ရမည်ဖြစ်၏။

ထိုအခါ တဏှာအစေးသည်လည်းကောင်း၊ အာသဂေါ အရည်သည်လည်းကောင်း တဖြည်းဖြည်းချင်း ခန်းခြောက်သွား မည် ဖြစ်၏။ တဏှာအစေးနှင့် အာသဂေါအရည်များ ခန်းခြောက် သွားသည်နှင့်အမျှ စိတ်အစဉ်သည် မှန်သားပြင်ကဲ့သို့ ကြည်လင် လာမည်ဖြစ်၏။

စိတ်အစဉ်သည် မှန်သားပြင်ကဲ့သို့ ကြည်လင်လာသော အခါ မိမိ၌ ထင်လာသော မူလအရာဝတ္ထု၏ အရိပ်များကို ဓာတ်ပုံဖလင်ကော်ပြားကဲ့သို့ စွဲထင်ကျန်ရစ်အောင် မစုပ်ယူဘဲ အမှန်အတိုင်းသာ ဖော်ပြပြီး မူလအရာဝတ္ထုပျောက်သည်နှင့် တစ်ပြိုင်နက် အရိပ်လည်း ပျောက်သွားမည်ဖြစ်၏။

ဓာတ်ပုံဖလင် ကော်ပြားမှာမူ ထိုကဲ့သို့မဟုတ်။ မူလအရာ ဝတ္ထု ပျောက်သွားသော်လည်း အရိပ်ကားမပျောက်။ ကြည်လင် သောမှန်သားပြင်ကား မြင်လျှင်မြင်ကာမျှ၊ ကြားလျှင် ကြားကာမျှ

သာတည်း။ မူလအရာဝတ္ထု၏ အရိပ်တစ်စုံတစ်ရာ စွဲထင်ကျန်ရစ်ခြင်းမရှိ။ ဤကဲ့သို့သော သဘောမျိုးရောက်မှ သမ္မာဒိဋ္ဌိမဂ္ဂင်မည်ပေသည်။ မှန်ကန်သော အမြင်မည်ပေသည်။

* * *

ကာလနှင့် ဒေသ

ဤလောက၌ အသက်ရှင်နေသမျှကာလပတ်လုံး အာရုံများကို တွေ့နေရ၏။ ဤအာရုံများသည် နိမိတ်ပုံသဏ္ဌာန်များအနေဖြင့် ပုထုဇဉ် တို့၏ စိတ်အစဉ်၌ထင်၏။ အစိုင်းအခဲများ၊ ခြပ်များအနေဖြင့်ထင်၏။ သက်ရှိဖြစ်လျှင် ပုဂ္ဂိုလ်များ၊ သတ္တဝါများအနေဖြင့် ထင်၏။ သက်မဲ့ဖြစ်လျှင် အရာဝတ္ထုများအနေဖြင့် ထင်၏။ ရုပ်နာမ်များအနေဖြင့် မထင်။

ပဉ္စဝဂ္ဂါးဦးတို့အား ဓမ္မစကြာတရားကို မြတ်စွာဘုရားဟောကြားတော်မူသောအခါ ပဉ္စဝဂ္ဂါးဦးတို့၏ စိတ်အစဉ်၌ ထင်လာသောအာရုံ ဟူသမျှသည် သက်ရှိဖြစ်စေ၊ သက်မဲ့ဖြစ်စေ ရုပ်နာမ်များသာဖြစ်ကြောင်း၊ ယင်းတို့ကို ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ ဟူ၍ ခေါ်ကြောင်း ဟောကြားတော်မူ ရ၏။

ထိုသို့ဟောကြားတော်မူသောအခါ အရာဝတ္ထုက တစ်ခုတည်းဖြစ် ပါလျက် ရှေးခဏ၌ဖြစ်သောအခါ ပို၍လန်းဆန်း၏။ နောက်ခဏ၌ဖြစ်သောအခါ ပို၍ရင့်ရော်၏။ ဤသည်မှာ ကာလ၏သဘောဖြစ်၏။ ကာလသဘောကြောင့် အရာဝတ္ထုတစ်ခုတည်း ဖြစ်ပါလျက် ရှေးနှင့်နောက်မတူခြင်းဖြစ်၏။ ဤသည်မှာ အနိစ္စ

သဘောဖြစ်၏။ ပဉ္စဝဂ္ဂါးဦးတို့အား ဤသို့ အနိစ္စသဘောကိုလည်း ဟောရ၏။ အမှန်အားဖြင့် ကာလဟူသည် ဖြစ်စဉ်တို့၏ ရှေးနှင့်နောက် တစ်ဆက်တည်းသဘောဖြစ်၏။

ဖြစ်စဉ်တို့ ရှေးနှင့်နောက် မတူသည်နှင့် တစ်ပြိုင်နက် အရာဝတ္ထုတို့သည်လည်း မိမိတို့အနေဖြင့် တစ်ခုတည်း ဖြစ်ပါလျက် ရှေးခဏ၌ ဖြစ်သော အရာဝတ္ထု၏ အသွင်သဏ္ဌာန်က တစ်မျိုး၊ နောက်ခဏ၌ ဖြစ်သော အရာဝတ္ထု၏ အသွင်သဏ္ဌာန်က တစ်မျိုး၊ ဤသို့အားဖြင့် အရာဝတ္ထုတစ်ခုတည်းက အရာဝတ္ထုနှစ်ခုဖြစ်သွား၏။

ဤသို့ အရာဝတ္ထုနှစ်ခုဖြစ်သွားသည်နှင့် တစ်ပြိုင်နက် ရှေးအရာဝတ္ထုနှင့် နောက်အရာဝတ္ထုတို့၏ အချင်းချင်း မတူသည့်သဘောသည် ပေါ်လာ၏။ ဤသို့ ပေါ်လာခြင်းသည် ဒေသသဘောဖြစ်၏။ ဒေသသဘောကြောင့် အရာဝတ္ထုတစ်ခုတည်း တစ်သမတ်တည်းမတည်နိုင်ဘဲ ပြောင်းလဲခြင်း ဖြစ်ရ၏။ ရှေးနှင့်မတူဘဲ တစ်နည်းတစ်ဖုံ ဖြစ်သွားရ၏။ ဤသို့ ဖြစ်သွားခြင်းသည် ဒုက္ခသဘောဖြစ်၏။ ပဉ္စဝဂ္ဂါးဦးတို့အား မြတ်စွာဘုရားသည် ဤသို့ ဒုက္ခသဘောကိုလည်း ဟောရ၏။

ကာလဟူသည် ဖြစ်ခြင်းကြိယာတို့ဖြင့် မှတ်သားအပ်သော ဖြစ်စဉ်တို့၏ ရှေ့နောက် တစ်ဆက်တည်းသဘော ဖြစ်၏။ ဒေသဟူသည် ဖြစ်တတ်သောအရာတို့ဖြင့် မှတ်သားအပ်သော အဟောင်းအဟောင်းတို့ ချုပ်ငြိမ်း၍ အသစ်သစ်ဖြစ်ပေါ်လာသော အရာဝတ္ထုတို့၏ ရှေ့နောက် တစ်ဆက်တည်းသဘောဖြစ်၏။

ထို့ကြောင့် ဤလောက၌ သက်ရှိဖြစ်စေ၊ သက်မဲ့ဖြစ်စေ အကြောင်းအကျိုး နိယာမအရ ဖြစ်ဖြစ်သမျှတို့၌ ကာလသဘော ကလည်းပါ၏။ ဒေသသဘောလည်းပါ၏။ ကာလသဘောအရ ဖြစ်ခြင်းကြိယာဟူ၍ ဖြစ်လာရ၏။ ဒေသသဘောအရ ဖြစ် တတ်သောအရာဝတ္ထုဟူ၍ ဖြစ်လာရ၏။

အမှန်အားဖြင့် ဤလောက၌ ကာလနှင့် ဒေသဟူ၍ ဝေါဟာရအရ ခွဲခြား၍ ပြောနိုင်စေကာမူ လက်တွေ့သဘောအရ ခွဲခြား၍မရကောင်း။ ဖြစ်တတ်သောအရာဝတ္ထုဟူ၍ မရှိဘဲ ဖြစ်ခြင်းကြိယာဟူ၍ မရှိ။ ဖြစ်ခြင်း ကြိယာဟူ၍ မရှိဘဲ ဖြစ်တတ်သော အရာဝတ္ထုဟူ၍လည်း မရှိ။

ထို့ကြောင့် ဤလောက၌ ဖြစ်ဖြစ်သမျှသည် ကာလနှင့် ဒေသ၏ ဘောင်အတွင်း၌သာ ရှိရ၏။ ကာလနှင့် ဒေသ၏ ဘောင်ကို ကျော်လွန်၍မရ။ လောကုတ္တရာစစ်စစ်ဖြစ်သော နိဗ္ဗာန်သည်သာလျှင် ကာလနှင့်ဒေသ ဘောင်ကို ကျော်၍ရ၏။

အရာဝတ္ထုတစ်ခုသည် သက်ရှိဖြစ်စေ၊ သက်မဲ့ဖြစ်စေ ရှေ့နှင့်နောက် မတူ ဟူ၍ ဆိုကတည်းက မခိုင်မာသည့်သဘော ကိုပြ၏။ မခိုင်မာခြင်းဟူသည်မှာလည်း တစ်သမတ်တည်း တည်တံ့နိုင်သော အနှစ်သာရမရှိခြင်းပင် ဖြစ်၏။ အနှစ်သာရ မရှိပါက မိမိတို့အနေဖြင့် ဘယ်လိုပင်ကောင်းမွန်အောင် ပြုပြင် ဖန်တီးစေကာမူ သူ့သဘောသူဆောင်ကာ အကြောင်းအကျိုး နိယာမအလိုက် ခုတစ်မျိုး၊ တော်တော်ကြာတစ်မျိုးဖြင့် ရှေ့နှင့် နောက်မတူဘဲ ဖြစ်နေမည်သာဖြစ်၏။

ဤသည်ကိုပင် အနှစ်မရှိသောသဘော အနတ္တဟူ၍ လည်းကောင်း၊ အလိုအတိုင်း ဖြစ်အောင် လုပ်၍မရသောသဘော အနတ္တဟူ၍လည်းကောင်း ဆိုရ၏။ ဤအနတ္တသဘောကို မြတ်စွာဘုရားသည် ပဉ္စဝဂ္ဂါးဦးတို့အား နားလည်အောင်ဟော တော်မူရ၏။

ဝေဒကျမ်းများကို စွန့်လွှတ်ခြင်း

ပဉ္စဝဂ္ဂီတို့သည် ပါရမီဖြည့်ပြီးသား ပုဂ္ဂိုလ်များဖြစ်ကြ၏။ သူတို့ ၌ သီလနှင့် သမာဓိသည် ပြည့်စုံ၏။ စင်ကြယ်၏။ သို့ရာတွင် သူတို့ အယူနှင့် သူတို့၏အမြင်သည် မစင်ကြယ်။

သူတို့၏ သန္တာန်၌ ထင်လာသမျှအာရုံများကို ပညတ် အနေဖြင့်သာ သိသေး၏။ အစိုင်းအခဲအနေဖြင့်သာ သိသေး၏။ နိစ္စ၊ သုခ၊ သုဘ၊ အတ္တအနေဖြင့်သာ သိသေး၏။ သုဘသဘော အရ မိမိ (အတ္တ) နှင့် ပတ်သက်လာလျှင် သစ်သားကုတင်ကိုပင် ရွှေနန်းဟူ၍ထင်ကြောင်း စာဖွဲ့ကြသည် မဟုတ်ပါလား။ ထို သဘောအတိုင်းပင် သူတို့သိကြသေး၏။

သူတို့သည် ရုပ်နှင့်နာမ်ကို ပိုင်းခြား၍မသိ။ သူတို့သည် အကြောင်းနှင့် အကျိုးကို မဆင်ခြင်တတ်။ ထိုသို့ဖြစ်လျှင် အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တ တို့ကို အဘယ်သို့လျှင် သိနိုင်ပါမည်နည်း။ ထို့ကြောင့် မြတ်စွာဘုရားသည် ပဉ္စဝဂ္ဂါးပါးတို့အား အယူ နှင့်အမြင်ကို စင်ကြယ်စေခြင်းငှာ နာမ်နှင့်ရုပ်ကို ဟောကြားရ၏။

နာမ်နှင့်ရုပ်ကို ပိုင်းခြား၍သိမှ အယူ နှင့်အမြင်စင်ကြယ်၏။ ယင်းကို ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိဟု ခေါ်၏။ ထို့နောက် နာမ်နှင့်ရုပ်တို့၏

အကျိုးနှင့် အကြောင်း ဆက်သွယ်မှုကို နားလည်အောင်ဟောရ၏။
 အကျိုးနှင့် အကြောင်း ဆက်သွယ်မှု နိယာမအရ ရုပ်နှင့်နာမ်တို့
 ဖြစ်ပုံကို နားလည်သဘောပေါက်သောအခါမှသာ ဤလောက
 ၌ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါဟူ၍ တကယ်မရှိဘဲ၊ ရုပ်နှင့် နာမ်သာ တကယ်
 ရှိကြောင်း၊ ရုပ်နှင့်နာမ်အစုအဝေးကိုသာ သမုတိသစ္စာ အနေဖြင့်
 ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါ၊ အရာဝတ္ထုဟူ၍ ခေါ်ကြောင်း၊ ရုပ်နှင့်နာမ်အစု
 အဝေးမှ သီးခြား “အတ္တ” ဟူ၍မရှိကြောင်း သဘောပေါက်၏။
 နားလည် ၏။ ထိုအခါမှသာ ဒိဋ္ဌိနှင့် ဝိစိကိစ္ဆာ အကြမ်းဖျင်းကွာ၍
 စူဠသောတာပန် အဖြစ်သို့ ရောက်၏။

ထိုအခါ မြတ်စွာဘုရားသည် ပဉ္စဝဂ္ဂါးပါးတို့အားအနိစ္စ၊
 ဒုက္ခ၊ အနတ္တသဘောတို့ကို သိလာစေရန် ဝိပဿနာတရားတို့ကို
 ဟောတော်မူ၏။ ဝိပဿနာတရားတို့ကို ဟောတော်မူသောအခါ
 ခန္ဓာနှင့် ဥပါဒါနက္ခန္ဓာတို့ကို ခွဲခြား၍ ဟောတော်မူ ၏။

ဤလောက၌ ဖြစ်ဖြစ်သမျှတို့သည် ရုပ်ဖြစ်စေ၊ နာမ်ဖြစ်စေ
 သူ့ သဘောသူဆောင်ကာ အကြောင်းအကျိုး နိယာမသဘောအရ
 ဖြစ်၊ တည်၊ ပျက်သဘောအတိုင်း ဖြစ်ကြ၏။ တည်ကြ၏။
 ပျက်ကြ၏။ အထူးဝိပဿနာရှုစရာမလို၊ မိမိတို့နှင့် ဘာမျှမဆိုင်။
 ဤသဘောမှာ ခန္ဓာဖြစ်၏။ ပရမတ္ထတရားစစ်စစ် ဖြစ်၏။
 ပညတ်မဟုတ်။ ဒြပ်အစိုင် အခဲမရှိ။

သို့ရာတွင် ပရမတ္ထစစ်စစ်ဖြစ်သော ခန္ဓာတို့သည် ရုပ်နာမ်
 သဘောဖြင့် လူတို့၏ မျက်စိ၊ နား၊ နှာခေါင်း၊ လျှာ၊ ကိုယ်
 တည်းဟူသော တံခါး (၅) ပေါက်တို့မှ ဝင်ရောက်၍ လူတို့၏
 စိတ်အစဉ်၌ ထင်ဟပ်လာသောအခါ မူလပရမတ် စစ်စစ်ဖြစ်သော

အာရုံတို့သည် ပရမတ်မစစ်တော့။ ပညတ်နှင့် ရောလာ၏။
ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါဖြစ်လာ၏။ ခြပ်အစိုင်းအခဲ ရှိလာ၏။ ယင်းကို
ဝိပ္ပလ္လာသနိမိတ်ဟုခေါ်၏။

ကြည်လင်သောမှန်သားပြင်၌ ထိုအရာဝတ္ထုတို့သည် အရိပ်
အသွင် ဖြင့် ထင်လာတတ်ပါ၏။ သို့ရာတွင် ထိုထိုအရာဝတ္ထုများ
ပျောက်ကွယ်သွားသည်နှင့် တစ်ပြိုင်နက် ယင်းတို့၏အရိပ်
များလည်း ပျောက်သွား၏။ အရာဝတ္ထုများ၏အရိပ်များကလည်း
မှန်သားပြင်ထဲသို့ စိမ့်မဝင်၊ မှန်သား ပြင်ကလည်း အရာဝတ္ထုများ
၏အရိပ်များ စုပ်ယူမထား၊ မြင်လျှင်မြင်ကာမျှ၊ ကြားလျှင်ကြား
ကာမျှသာတည်း။

ဝိပ္ပလ္လာသအာရုံနိမိတ်အဆင့်သို့ ရောက်သောအခါ ထိုထို
အရာဝတ္ထု များ၏ အာရုံတို့ကလည်း ပုထုဇဉ်တို့၏စိတ်အစဉ်၌
စိမ့်ဝင်ပျံ့နှံ့လာ၏။ စိတ်အစဉ်၌ ကိန်းအောင်းနေသော ကိလေသာ
တို့ကလည်း ထိုထိုအရာဝတ္ထု တို့၏ အရိပ်များကို စုပ်ယူထား၏။
စိမ့်ဝင်သောသဘောကို အာသဝဟု ခေါ်၏။ အာသဝဟူသည်
ဘုံအားဖြင့် ဘဝဂ်တိုင်အောင်၊ ဓမ္မအားဖြင့် ဂေါတြဘူတိုင်အောင်
စိမ့်ဝင်တတ်၏။

စုပ်ယူ၍ ထင်ကျန်ရစ်သောသဘောကို ဥပါဒါန်ဟုခေါ်၏။
ဥပါဒါန် ဟူသည် ဖလင်ကော်ပြားပေါ်၌ ထင်သောအရိပ်သဖွယ်
ဖြစ်၏။ ဆိုင်ရာ အရာဝတ္ထု ပျောက်သွားသော်လည်း ယင်း၏
အာရုံအရိပ်ကား စိတ်အစဉ်၌ မပျောက်ဘဲ ထင်မြဲထင်ကျန်ရစ်
လျက်ရှိ၏။ ယင်းကို ဥပါဒါနက္ခန္ဓာဟူ၍ ခေါ်၏။

ဥပါဒါနက္ခန္ဓာဟူသည် အစိုင်းအခဲရှိသော ခန္ဓာဖြစ်၏။ ယင်း ခန္ဓာများကို အစိုင်းအခဲပျောက်သွားအောင် ပညတ် - ပရမတ် ကွဲသွားအောင် အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တ ပေါ်အောင်ရှုမှတ် ရ၏။

ထို့ကြောင့်ပင် အာရုံတရားများကို မိမိတို့၏စိတ်အစဉ်၌ အာသဝေါ တရားများအနေဖြင့် စိမ့်ဝင်မလာနိုင်အောင် မိမိတို့၏ ဣန္ဒြေများကို ထိန်းသိမ်းရ၏။ စောင့်စည်းရ၏။ ယင်းကို ဣန္ဒြိယသံဝရသီလဟု ခေါ်၏။

ယောဂီ ပုဂ္ဂိုလ်တို့အတွက် မိမိတို့၏ ဣန္ဒြေများကို စောင့်စည်းနိုင်ရန် များစွာအရေးကြီး၏။ သို့မှသာ စစ်မှန်သော ချမ်းသာဘက်ဆီသို့ ဦးလှည့်နိုင်မည်ဖြစ်၏။

စစ်မှန်သော ချမ်းသာဟူသည် ရုပ်ဝတ္ထုများ၌ မတည်၊ ရုပ်ဝတ္ထုများသည် “လာဘဂ္ဂမဟတ္တ” အနေဖြင့် အာသဝေါတရားတို့၏ တည်ရာဖြစ်၏။ “လာဘဂ္ဂမဟတ္တ” ဟူသည် ရာထူးဂုဏ်သိန် စည်းစိမ်ဥစ္စာတို့၏ ကြီးမြတ်ပြည့်စုံခြင်းဖြစ်၏။

ထို့ကြောင့် ပဉ္စဝဂ္ဂါးဦးတို့သည် မိမိတို့ စည်းစိမ်ဥစ္စာများကို စွန့်လွှတ်ခဲ့ခြင်းဖြစ်၏။ စစ်မှန်သောချမ်းသာဟူသည် လောကဘက်ဆီသို့ ဦးလှည့်နေသော အသိပညာ - အတတ်ပညာ

ဗဟုသုတတို့၌ မတည်။ ယင်းပညာမျိုးသည် “ဗာဟုသစ္စမဟတ္တ” အနေဖြင့် အာသဝေါတရားတို့၏ တည်ရာဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် ပဉ္စဝဂ္ဂါးဦးတို့သည် မိမိတို့၏ ဝေဒကျမ်းများကို မလေ့လာတော့ဘဲ စွန့်လွှတ်ခဲ့ခြင်းဖြစ်၏။ အမှန်အားဖြင့် စစ်မှန်သော ချမ်းသာဟူသည် မှန်ကန်သော အရိယသစ္စာသိဉ်္စာတည်၏။ ဤသဘောကို သူတို့သိကြ၏။

ပဉ္စဝဂ္ဂါးဦးတို့သည် ပုထုဇဉ်များ ဖြစ်ကြသည်အားလျော်စွာ ကိလေသာများကို မြစ်ပြတ်မပယ်နိုင်သေးသဖြင့် အသံထွက်၍ငိုခြင်း (ပရိဒေဝ) နှင့် ကျိတ်၍ငိုခြင်း (ဥပါယာသ) တို့၏ အကြား၌ လူးလာ ခေါက်တုံ့ပြုရင်း မတည်ငြိမ်သော ချမ်းသာသုခအတုကို ခံစားနေရသူများဖြစ်ကြ၏။ ဤသဘောကို သူတို့သိကြ၏။ သူတို့သည် အေးငြိမ်းလိုလှလေပြီ။ ယခု သူတို့သဗ္ဗညုတဉာဏ်ရှင် ဘုရားသခင်နှင့် တွေ့ပြီး သဗ္ဗညုတဉာဏ်ရှင် ဘုရားသခင်၏ အစဦးဆုံးသော တပည့်သာဝကများ ဖြစ်ကြချေပြီ။

* * *

ပဉ္စဝဂ္ဂါးပါးတို့သည် ပါရမီဖြည့်ပြီးသူများ ဖြစ်ကြ၏။ ဤဘဝ၌ပင် အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်၊ အရဟတ္တဖိုလ်ဉာဏ်ဖြင့်နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြု၍ မှန်ကန်သောချမ်းသာကိုရမည့် ပုဂ္ဂိုလ်ထူးများ ဖြစ်ကြ၏။

သို့ရာတွင် သူတို့အား မြတ်စွာဘုရားက ဓမ္မစကြာတရားတော်ကို ဟောတော်မူသောအခါ သစ္စာလေးပါးကို သိရေးအတွက် သူတို့၏အမြင် သမ္မာဒိဋ္ဌိသည် မှန်သားပြင်ကဲ့သို့ မကြည်လင်သေး။ ထိုအခါ မိမိတို့၏ စိတ်အစဉ်၌ ထင်လာသောအာရုံများကို အဖြစ်ကိုအဖြစ်အတိုင်း ယထာဘူတဉာဏ်အနေဖြင့် မမြင်နိုင်ဘဲ ရှိနေ၏။

ဓမ္မစကြာ၌ ဟောတော်မူသော ယထာဘူတဉာဏ် အမြင် ဟူသည်မှာ နာမ်ရုပ်ကို ခွဲခြားသိသော နာမရူပပရိစ္ဆေဒဉာဏ်မှ အာဒိနုဝဉာဏ်တိုင်အောင် ဖြစ်၏။ ဤသည်ကိုပင် တရုဏ

ဝိပဿနာအဖြစ် သတ်မှတ်၏။ ထိုနောင်မှ နိဗ္ဗိဒါဉာဏ်မှစ၍ မဂ်ဉာဏ် ဖိုလ်ဉာဏ်ဆိုက်အောင် ဟောကြားမည် ဖြစ်၏။

မဂ်ဉာဏ် ဖိုလ်ဉာဏ်မတိုင်မီ နိဗ္ဗိဒါဉာဏ်မှစ၍ ဝိပဿနာ ဉာဏ်များကို ဗလဝိပဿနာဟု ဆိုရ၏။ နောက်ပိုင်း၌ ပါရမီ မရင့်သူများအတွက် ဉာဏ်စဉ်များကို ဤဝိပဿနာဉာဏ်စဉ် (၂) အုပ်စု၌ ထည့်သွင်း၍ ဉာဏ်စဉ် (၁၀) ပါး၊ သို့မဟုတ် (၁၂) ပါးအထိ ရေတွက်ပြသသည်များလည်း ရှိပါ၏။

သမ္မာဒိဋ္ဌိသည် မှန်သားပြင်ကဲ့သို့ကြည်လင်၍ မိမိ၌ ထင်လာသော အာရုံများကို အဖြစ် - အဖြစ်အတိုင်း၊ အရှိ - အရှိအတိုင်း သိလာရေးအတွက် ဒုတိယမဂ္ဂင်ဖြစ်သော သမ္မာသင်္ကပ္ပကို ဟောတော်မူရ၏။ သမ္မာသင်္ကပ္ပသည် သမ္မာဒိဋ္ဌိ နည်းတူ လုပ်ငန်းအနေဖြင့် ပညာအုပ်စုဝင် ဖြစ်၏။

တံခါး (၅) ပေါက်မှ ဝင်ရောက်လာသော အာရုံတို့သည် မူရင်းက ပရမတ္ထစစ်စစ်ဋြ်စေကာမူ ပဉ္စဝဂ္ဂါးပါးတို့၏ စိတ် အစဉ်၌ထင်ဟပ်လာသောအခါ အာသဝေါနှင့် ကိလေသာတို့၏ သဘောအရ ပညတ်ရောလာ၏။ ပရမတ္ထ မစစ်တော့။ ထိုအခါ မိမိတို့၏ စရိုက်အားလျော်စွာ ထိုထိုအာရုံတို့တွင် ကောင်းသည် ဟု ဆိုရသည်လည်းပါ၏။ မကောင်းဘူးဟု ဆိုရသည်လည်း ပါ၏။ မိမိတို့၏ စရိုက်အားလျော်စွာ တစ်ခုတည်းသော အာရုံ ကိုပင် အချို့က ကောင်းသည်ဟုဆို၏။ အချို့က မကောင်းဟု ဆို၏။ စရိုက်ကွဲလျှင် အကြိုက်ကွဲ၏။ အကြိုက်ကွဲလျှင် အသိ

ကွဲ၏။ အသိကွဲလျှင် အဆုံးအဖြတ်ကွဲ၏။ ထိုအခါ ယထာဘူတ ကျသော ဉာဏ်အမြင်ဟူသည် အဘယ်သို့လျှင် ဖြစ်နိုင်ပါတော့ မည်နည်း။

ကြိုက်စရာဟု ထင်လိုက်သည်နှင့်တစ်ပြိုင်နက် တပ်မက်မှု သည် ပေါ်လာ၏။ ယင်းကို အဘိဇ္ဈာဟု ခေါ်၏။ အဘိဇ္ဈာဟူသည် ကာမဝိတက်ပင်တည်း။ မကြိုက်စရာဟု ထင်လာသည်နှင့် တစ်ပြိုင်နက် နှလုံးမသာယာမှုသည် ပေါ်လာ၏။ ယင်းကို ဒေါမနဿ ဟုခေါ်၏။ ဒေါမနဿဟူသည် ဗျာပါဒဝိတက်နှင့် ဝိဟိံသ ဝိတက်တို့ပင်တည်း။ နှလုံးမသာရုံသက်သက် ဖြစ်လျှင် ဝိဟိံသ ဝိတက်ဖြစ်၍ ပျက်စီးရန် ကြံစည်အားထုတ်လျှင် ဗျာပါဒဝိတက် ဖြစ်၏။ ယင်းဝိတက် (၃) မျိုးလုံးပင် မိစ္ဆာသင်္ကပ္ပ ဖြစ်၏။ မိစ္ဆာသင်္ကပ္ပ (၃) မျိုးလုံးကို ချေမှုန်းဖျက်ဆီးနိုင်မှ သမ္မာသင်္ကပ္ပ ဖြစ်နိုင်ပေမည်။ သမ္မာသင်္ကပ္ပဖြစ်မှ မဂ္ဂင်ထိုက်၍ သမ္မာဒိဋ္ဌိကို အထောက် အကူပြုနိုင်ပေလိမ့်မည်။ သို့ဖြစ်လျှင် သမ္မာသင်္ကပ္ပ ဟူသည် အဘယ်နည်း။

သမ္မာသင်္ကပ္ပဟူသည် မဂ္ဂင်ထိုက်သော တရားဖြစ်၏။ မဂ္ဂင်ထိုက်လျှင် မဂ္ဂသစ္စာနှင့် ဆိုင်၏။ မဂ္ဂသစ္စာနှင့်ဆိုင်လျှင် ပါရမီကို အခြေခံရ၏။ ပါရမီကို အခြေခံမှ ယထာဘူတဉာဏ်ကို ရမည်ဖြစ်၏။ ယထာဘူတဉာဏ်ကို ဣဝိပဿနာဟု ခေါ်၏။ ယထာဘူတဉာဏ်ကို ရပါမှ နာမ်ရုပ်ကို ခွဲခြားသိမှု၊ အကြောင်းနှင့် အကျိုးကို သိမ်းဆည်း၍သိမှု၊ အနိစ္စကိုသိမှု၊ ဒုက္ခကိုသိမှု၊ အနတ္တကိုသိမှုတို့ ဖြစ်ပေါ်လာမည် ဖြစ်၏။

ယင်းတို့သိနိုင်ရေးအတွက် ပဉ္စဝဂ္ဂီတို့၏ စိတ်အစဉ်၌ ပညတ်မပါဘဲ ပရမတ်စစ်ဖြစ်သော ရုပ်နှင့်နာမ် ခန္ဓာအစုသာ ထင်ဖို့လိုအပ်၏။ ထိုမှ နောက်၌ ဗလဝဝိပဿနာခေါ်သော နိဗ္ဗဒါဉာဏ်မှစ၍ သင်္ခါရပေက္ခာ ဉာဏ်တိုင်အောင်သော အထက် အထက် ဝိပဿနာဉာဏ်များ ဖြစ်ပေါ်လာပေမည်။ ထို့နောင်မှ အနုလောမဉာဏ်နှင့် မဂ်ဉာဏ် ဖိုလ်ဉာဏ်တို့ အစဉ်အတိုင်း ဖြစ်ပေမည်။

ပါရမီဖြစ်ခြင်း - မဖြစ်ခြင်း

ပဉ္စဝဂ္ဂါးပါးတို့သည် ပုထုဇဉ်များဖြစ်ကြသည့် အားလျော်စွာ မြတ်စွာဘုရားရှင်က ဓမ္မစကြာတရားတော်ကို ဟောတော်မူစဉ် သူတို့၏စိတ်အစဉ်ဝယ် ထင်လာသောအာရုံတို့သည် ပရမတ်စစ်စစ်မထင်သေး။ ပညတ်များရောလျက်သာ ထင်တုန်းရှိသေး၏။

ထိုအခါ မိမိတို့၏စရိုက်အလိုက် နှစ်သက်ဖွယ် အာရုံများလည်းပါမည်။ မနှစ်သက်ဖွယ်အာရုံများလည်း ပါမည်။ နှစ်သက်ဖွယ်အာရုံများ ဖြစ်ပါက ယင်းအာရုံကို မနှစ်သက်မိအောင် ရှုမှတ်ရမည်။ ပွားများရမည်။ သတိဖြင့်ထိန်းသိမ်း စောင့်စည်းရမည်။ ထိုသို့ ထိန်းသိမ်းစောင့်စည်းနိုင်ပါမှ ပါရမီမြောက်၏။ ယင်းပါရမီကို ပါရမီဝေါဟာရဖြင့် ခေါ်ရလျှင် နိက္ကမ္မပါရမီဟု ခေါ်ရ၏။ မဂ္ဂင်ဝေါဟာရဖြင့် ခေါ်ရလျှင် နေက္ခမ္မသင်္ကပ္ပဟု ခေါ်ရ၏။

ယနေ့လူ့လောက၌လည်း ကျွန်ုပ်တို့သည် ပစ္စုပ္ပန်အကျိုး စီးပွားအတွက် ရာထူး၊ ဂုဏ်သိမ်၊ စည်းစိမ်ဥစ္စာတို့ဖြင့် တစ်မျိုး၊ အပေါင်းအသင်း အခြံအရံတို့ဖြင့်တစ်မျိုး၊ ချီးမွမ်းမြှောက်ပင့်ခြင်း တို့ဖြင့်တစ်မျိုး၊ ဘွဲ့ထူးဂုဏ်ထူးတို့ဖြင့်တစ်မျိုး - ဤသို့စသည် ဖြင့် အမျိုးမျိုးသောသာယာဖွယ်တို့ကို တွေ့ရတတ်ပါ၏။ တမလွန် အကျိုးစီးပွားအတွက် လူ့စည်းစိမ်၊ နတ်စည်းစိမ်၊ ဗြဟ္မာစည်းစိမ် တို့ဖြင့် အံ့ချီးဘနန်းပြုကြသော သာယာဖွယ်တို့ကို တွေ့တတ် ပါ၏။

ဤသို့သော ပစ္စုပ္ပန်၊ တမလွန် သာယာဖွယ်တို့ကို တောင့်တ၍ ဓမ္မနှင့်အညီ ပြုလုပ်သောကုသိုလ်တရားပင် ဖြစ်စေဦး တော့၊ အကျိုးလည်းမများ၊ ပါရမီလည်းမမြောက်ဟူ၍ ဥတ္တမ ပုရိသဒီပနီ၌ဆို၏။ အကယ်၍ အဓမ္မနည်းဖြင့် ပြုလုပ်လျှင်ကား ပါရမီမမြောက်ရုံသာမက များစွာပင် အပြစ်ကြီးမား၏။

ကျွန်ုပ်တို့သည် လူသားများ ဖြစ်ကြသည်အားလျော်စွာ ဘဝ တည်မြဲရေးအတွက် ဆိုင်ရာဆိုင်ရာအလုပ်ကို လုပ်ကိုင် ကြရ၏။ ထိုသို့ လုပ်ရာတွင် လုပ်ငန်းတာဝန်နှင့် အကျိုးတရား ဟူ၍ အပိုင်း (၂) ပိုင်းရှိ ၏။ ထိုအပိုင်း (၂) ပိုင်းတို့ အချင်း ချင်း ရောယှက်မသွားနိုင်စေရန် နယ်သတ်မျဉ်းရှိ၏။ ထိုနယ် သတ်မျဉ်းသည် ပါရမီသဘောနှင့် ပါရမီမဟုတ်သော သဘော (၂) မျိုးတို့၏ ပိုင်းခြားရာ နယ်သတ်မျဉ်းလည်း ဖြစ်၏။

ပါရမီဆိုကတည်းက မြင့်မြတ်သူတို့၏ ခံယူချက်၊ မြင့်မြတ် သူ တို့၏ စိတ်ထား၊ မြင့်မြတ်သူ တို့၏ လုပ်ငန်းမှန်းသိသာ၏။ ယုတ်ညံ့သူ တို့နှင့် မဆိုင်မှန်းလည်း သိသာ၏။ ပါရမီသည်

လောကုတ္တရာဘက်သို့ ဦးတည်၏။ လောကီဘက်သို့ နောက်ပြန် မလှည့်။ ပါရမီကို မည်သူမဆို ဖြည့်နိုင်၏။ တိရစ္ဆာန်ပင်ဖြစ်စေ ကာမူ ဖြည့်နိုင်၏။

ပါရမီဖြည့်ခြင်းဟူသည်မှာ မည်သည့်အကျိုးကိုမျှ မတောင့်တဘဲ မိမိ၏လုပ်ငန်းတာဝန်ကို ကျေပွန်အောင်ဆောင်ရွက်ခြင်း ဖြစ်၏။ အကျိုးတရားကား အကျိုးတရားသတ်သတ်၊ လုပ်ငန်းတာဝန်ကား လုပ်ငန်း တာဝန်သတ်သတ်ဟူ၍ အကျိုးတရားနှင့် လုပ်ငန်းတို့၏ နယ်သတ်မျဉ်းကို သတ်မှတ်နိုင်သူဖြစ်၏။ ပါရမီ (၁၀) ပါးတို့တွင် နေက္ခမ္မပါရမီက စောင့်ရှောက်မှသာ ပြုသမျှ ကုသိုလ်များသည် ပါရမီများဖြစ်နိုင်ကြသည်ဟု ဥတ္တမပုရိသဒီပနီ၌ ဆိုကြောင်း အဘိဓမ္မဟာရဋ္ဌဂုရု တောင်လေးလုံး ဆရာကော်ကြီးက သူ၏ပါရမီအလင်းပြကျမ်း၌ ဖော်ပြထား၏။

နေက္ခမ္မဟူသည် တပ်မက်စရာများကို မျှော်ကိုးခြင်းမပြုဘဲ လောက၏ အစီးအပွားအတွက် မိမိတာဝန်ကို မိမိကျေပွန်စွာ ဆောင်ရွက်ခြင်းဖြစ်၏။ ထိုသို့ ဆောင်ရွက်ရာ၌ တိုင်းပြည်အကျိုးကို ပထမ၊ မိမိ၏အသိုက်အဝန်း အကျိုးကို ဒုတိယ၊ မိမိ၏အကျိုးကို နောက်ဆုံးထား၍ ဆောင်ရွက်ခြင်း ဖြစ်၏။

ဤသဘောကို လောကုတ္တရာသို့ တူရူပြုသည့်သဘောဟု ဆိုရ၏။ လောကီသို့ တူရူပြုပါက မိမိအကျိုးသည် ပထမ၊ အသိုက်အဝန်းအကျိုးသည် ဒုတိယ၊ ပြည်သူပြည်သား အကျိုးသည် နောက်ဆုံးပိတ်ဖြစ်၏။

အမှန်အားဖြင့် နေက္ခမ္မ၏အဓိပ္ပါယ်သည် အရာရာတိုင်းကို တပ်မက် တတ်သော လောဘ၏ဆန့်ကျင်ဘက် အလောဘဖြစ်၍

အရာရာတိုင်းကို အနစ်နာခံ၍စွန့်လွှတ်နိုင်၏။ အသက်၊ စည်းစိမ်နှင့် ရာထူးဂုဏ်သိန်များကိုပါ စွန့်လွှတ်နိုင်၏။ ထိုသို့ စွန့်လွှတ်ခြင်းသည် မိမိအတွက်မာနခံ၍ စွန့်လွှတ်ခြင်းမျိုးမဟုတ်။ တစ်စုံတစ်ခုကို မျှော်ကိုး၍၊ အတုံ့အပြန်ရလို၍၊ ကျေးဇူးတင်ခံလို၍ စွန့်လွှတ်ခြင်းမျိုးမဟုတ်။ လောကအတွက် အကျိုးရှိစေလို၍ မြင့်မြတ်သောမေတ္တာ စေတနာဖြင့် စွန့်လွှတ်ခြင်းမျိုးသာ ဖြစ်၏။

နေက္ခမ္မစိတ်ထားရှိသော သူမြတ်များသည် တပ်မက်ဖွယ်များအားလုံးကိုလည်း မတပ်မက်၊ ကြောက်မက်ဖွယ်များဖြင့် ခြောက်၍လည်း မကြောက်။ တပ်မက်ဖွယ်အားလုံးကို နေက္ခမ္မပါရမီဖြင့် အနစ်နာခံ၍ လောကအတွက်စွန့်လွှတ်၏။ ကြောက်မက်ဖွယ်အားလုံးကိုလည်း ခန္တီပါရမီဖြင့် လောကအတွက် အနစ်နာခံ၍ သည်းခံ၏။

နေက္ခမ္မပါရမီသည် နိက္ခမ္မသင်္ကပ္ပမဂ္ဂင်အနေဖြင့် ထင်ရှားလာ၏။ ထိုသို့ထင်ရှားလာရာတွင် သူ့ကို အထောက်အပံ့ပြုသော အခြားသင်္ကပ္ပများ ရှိသေး၏။

ထိုသင်္ကပ္ပများမှာ အဗျာပါဒ သင်္ကပ္ပနှင့် အဝိဟိံသ သင်္ကပ္ပများဖြစ်ကြ၏။ နေက္ခမ္မ သင်္ကပ္ပ၏ အဘိဓမ္မာတရားကိုယ်မှာ “အလောဘ” ဖြစ်၏။ အလောဘသဘောအရ တပ်မက်ဖွယ်အာရုံများကို မတပ်မက်ဘဲ စွန့်လွှတ်နိုင်၏။ ထိုသို့ စွန့်လွှတ်ရာတွင် အကျိုးရှိရှိ စွန့်လွှတ်နိုင်ဖို့ အရေးကြီး၏။ အလဟဿစွန့်လွှတ်မှုမျိုးကား အနက်မဲ့၊ အဓိပ္ပါယ်မဲ့ ဖြစ်၏။ ထိုသို့ မဖြစ်စေရန် အဗျာပါဒသင်္ကပ္ပက ပံ့ပိုး၏။ အဗျာပါဒ၏ အဘိဓမ္မာတရား ကိုယ်မှာ အဒေါသဖြစ်၏။ အဒေါသဟူသည်

ဆောင့်ကြီး၊ အောင့်ကြီး သဘောမရှိ။ မလွဲသာ မရှောင်သာ သဘောမရှိ။ တကယ်စစ်မှန်သော မေတ္တာ စေတနာသဘောသာ ရှိ၏။

ထို့ကြောင့် အဗျာပါဒသင်္ကပ္ပ၏ ပံ့ပိုးမှုဖြင့် နေက္ခမ္မ သင်္ကပ္ပ သည် မိမိ၏စိတ်အစဉ်၌ ထင်လာသောအာရုံများကို တစ်စုံတစ်ရာ တွယ်တာငဲ့ကွက်ခြင်းမရှိဘဲ လောကအပေါ် တကယ်စစ်မှန်သော စေတနာဖြင့် စွန့်လွှတ်နိုင်ခြင်းဖြစ်၏။

ထို့နောက် သင်္ကပ္ပတစ်ခုရှိသေး၏။ ယင်းသင်္ကပ္ပကား အဝိဟိံသသင်္ကပ္ပဖြစ်၏။ အဝိဟိံသ သင်္ကပ္ပ၏ အဘိဓမ္မာတရား ကိုယ်မှာ ကရုဏာဖြစ်၏။ ကရုဏာသဘောအရ ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါ အားလုံးတို့သည် သံသရာရေ အလျဉ်ကြော၌ မျောနေသမျှကာလ ပတ်လုံး မင်းဖြစ်စေ၊ တိရစ္ဆာန်ဖြစ်စေ ပူလောင်သောသူခကို အကောင်းထင်၍ ခံစားနေကြသော၊ သာယာနေကြသော သနား စရာသတ္တဝါများသာဖြစ်ကြ၏။ အဝိဇ္ဇာညဉ့်အမှောင်၌ အိပ်မက် မက်၍ ပျော်နေကြသော သတ္တဝါများဖြစ်ကြ၏။

ထိုသို့ပျော်ကြရာတွင် ဗြဟ္မာကလည်း ဗြဟ္မာအလျောက် ဗြဟ္မာသူခ နှင့် ဗြဟ္မာပျော်၏။ နတ်ကလည်း နတ်အလျောက် နတ်သူခနှင့်ပျော်၏။ လူကလည်း လူအလျောက် လူသူခနှင့် ပျော်၏။ တိရစ္ဆာန်ကလည်း တိရစ္ဆာန်အလျောက် တိရစ္ဆာန်သူခနှင့် တိရစ္ဆာန်ပျော်၏။ အယုတ်ဆုံး အားဖြင့် လင်းတငှက်သည်မင်လျှင် လင်းတအလျောက် ခွေးသေကောင်ပုပ်နှင့် ပျော်၏။

သို့ရာတွင် သူတို့၏ ပျော်ခြင်းကား အဝိဇ္ဇာတည်းဟူသော ညဉ့်၏ အိပ်မက်၌ မနိုးသေးသမျှ ကာလပတ်လုံး ပျော်နေကြသော

သနားစရာသတ္တဝါများသာ ဖြစ်၏။ ဤသနားစရာကောင်းသော သတ္တဝါ များအပေါ် တကယ်စစ်မှန်သော ကရုဏာစေတနာဖြင့် မိမိ၏ကိုယ်ကျိုးကို အလေးမထားဘဲ နေက္ခမ္မပါရမီသည် စွန့်လွှတ် နိုင်ခြင်းဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် နေက္ခမ္မ သင်္ကပ္ပသည် အဗျာပါဒ သင်္ကပ္ပ၊ အဝိဟိံသသင်္ကပ္ပတို့၏ ကူညီပံ့ပိုးမှုဖြင့် သမ္မာသင်္ကပ္ပ အမည်ကို ရလေ၏။ သမ္မာသင်္ကပ္ပသည် နေက္ခမ္မပါရမီကို အခြေပြု၍ ချစ်စရာနှင့်တွေ့လျှင်လည်း မချစ်။ ခန္တီပါရမီကို အခြေပြု၍ ကြောက်စရာနှင့်တွေ့လျှင်လည်း မကြောက်။ ထိုအခါ နေက္ခမ္မပါရမီ၏ စောင့်ရှောက်မှုကြောင့် ခန္တီပါရမီနှင့် ဥပေက္ခာ ပါရမီတို့သည် ထင်ရှားလာလေ၏။

သမ္မာသင်္ကပ္ပသည် နိက္ခမ္မပါရမီအရ သာယာဖွယ် အာရုံများ ကို တွေ့လျှင်လည်း မသာယာ၊ ခန္တီပါရမီအရ ကြောက်ဖွယ်အာရုံ များကို တွေ့လျှင်လည်း မကြောက်ရွံ့၊ ထိုအခါ ဥပေက္ခာပါရမီ သည် အလိုအလျောက် ထင်ရှားလာ၏။ ပဉ္စဝဂ္ဂါးဦးတို့သည် မူလနဂိုကတည်းက သီလစင်ကြယ်မှုနှင့် သမာဓိခိုင်မာမှုတို့သည် ပြည့်စုံပြီးသား ဖြစ်ကြ၏။

ထို့ကြောင့် ပညက္ခန္ဓာအုပ်စုဝင် သမ္မာဒိဋ္ဌိနှင့် သမ္မာသင်္ကပ္ပ တို့ကို မြတ်စွာဘုရားက ပဉ္စဝဂ္ဂါးဦးတို့အား ဟောကြားတော် မူသောအခါ ပဉ္စဝဂ္ဂါးဦးတို့အနက် အရှင်ကောဏ္ဍညသည် မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးပါဝင်သော သောတာပတ္တိမဂ်ဉာဏ်ဖြင့် နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြု၍ မဟာသက္ကရာဇ် (၁၀၃) ခု၊ ဝါဆိုလပြည့် စနေနေ့ညချမ်း၌ သောတာပန် တည်လေ၏။ ထို့နောက် “ဟိတိက္ခု” ဖြင့် ရဟန်းဖြစ်လေ၏။

ဓမ္မစကြာတရား တစ်ပုဒ်လုံးကို ပဉ္စဝဂ္ဂါးပါးတို့အား အကုန်အစင် အစအဆုံး ဟောပါသော်လည်း ရှင်ကောဏ္ဍည တစ်ပါးတည်းသာ သောတာပန်ဖြစ်၏။ မဂ္ဂင် (၈) ပါးကိုဧကရသ ခေါ် ဝိမုတ္တိရသရောက်အောင် သဘောပေါက်၏။ ထို့ကြောင့် သောတာပတ္တိမဂ်ဉာဏ်ဖြင့် နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုနိုင်ခြင်းဖြစ်၏။ သစ္စာလေးပါးကို ထိုးထွင်း၍ သိနိုင်ခြင်း ဖြစ်၏။ ကျန်လေးပါး တို့ကား ပုထုဇဉ်ဘဝ၌သာ ရှိသေး၏။

ကျန်လေးပါးတို့ကား မဂ္ဂင် (၈) ပါး သို့မဟုတ် သိက္ခာ (၃)ပါးကို ဧကက္ခဏ၌ ဧကရသအဖြစ်သို့ရောက်အောင် ထိုးထွင်း၍ မသိနိုင်ဘဲ ရှိနေ၏။ တစ်ပါးစီ တစ်ပါးစီကိုမူသဘောပေါက် ပါ၏။

ဟင်းချက်သည့်ဥပမာဖြင့် တင်ပြရလျှင် “ဤဟာက ငါး၊ ဤဟာက ကြက်သွန်၊ ဤဟာက နနွင်း” စသည်ဖြင့် ဟင်းအမည်များကို အိုးထဲ၌ထည့်၍ မီးဖြင့် အပူပေးပြီး ချက်ကြပါ သော်လည်း ရှင်ကောဏ္ဍညကသာ ဟင်းအရသာကို တစ်ပြိုင် နှက်တည်း၊ ဟင်းအရသာကို တစ်မျိုးတည်းပေါ်အောင် ချက်နိုင် ၏။

တစ်ပြိုင်နှက်တည်းကို ဧကက္ခဏဟုခေါ်၍ ဟင်းအရသာ တစ်မျိုး တည်းကို ဧကရသဟု ခေါ်၏။

ကျန် (၄) ပါးတို့ကား ရှင်ကောဏ္ဍညလို မချက်နိုင်သေး၊ ငါး အရသာကသတ်သတ်၊ ကြက်သွန်အရသာက သတ်သတ်၊ နနွင်းအရသာ က သတ်သတ် စသည်ဖြင့် ရှိသေး၏။ အချင်းချင်း မရောကြသေး၊ ဟင်းအရသာတစ်မျိုးတည်းမဖြစ်သေး။ ဤဥပမာ

အတိုင်းပင် ရှင်ကောဏ္ဍညမှတစ်ပါး ကျန် (၄) ပါးတို့ မဂ္ဂင် (၈) ပါး၊ သို့မဟုတ် သိက္ခာ (၃)ပါး ကို ဧကက္ခဏ၌ ဧကရသ ပေါ်အောင် မကျင့်နိုင်သေးသောကြောင့် ဖြစ်၏။

နောက်လပြည့်ကျော် (၁) ရက်နေ့တွင် မြတ်စွာဘုရားသည် ရှင်ဝပ္ပအား တတိယမဂ္ဂင်ဖြစ်သော သမ္မာဝါစာမဂ္ဂင်ကို အသေးစိတ် ညွှန်ကြားပြသ၏။ ကျင့်နည်းကို ပြသပေး၏။

သမ္မာဒိဋ္ဌိမဂ္ဂင်အရ စိတ်အစဉ်၌ ထင်လာသောအာရုံများကို သမ္မာ သင်္ကပ္ပမဂ္ဂင်အရ အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တပေါ်လာအောင် ထောင်းထု ချေမှုန်းပေးသော်လည်း ရှင်ဝပ္ပ၏သန္တာန်၌ ထိုထိုအာရုံ သည် ကျေပျက်မသွား၊ ကျေပျက်မသွားလျှင် အစိုင်အခဲအဖြစ် ရှိတုန်းပင် ဖြစ်၏။ အစိုင်အခဲအဖြစ် ရှိနေသေးလျှင် နိစ္စ၊ သုခ၊ သုဘ၊ အတ္တတို့မပျောက်၊ နိစ္စမပျောက်လျှင် ဝိပ္ပလ္လာသ အာရုံ နိမိတ်ကို မစွန့်နိုင်။ သုခမပျောက်လျှင် သာယာဖွယ် သုကနိမိတ်ကို မစွန့်နိုင်။ အတ္တမပျောက်လျှင် အခိုင်အမာမရှိဟူသော သုညတာ သဘောသို့ မရောက်။

ထို့ကြောင့် ဥပါဒါနက္ခန္ဓာဖြစ်သော ရုပ်နာမ်အာရုံများကို ပညတ်ကွာ၍ ရုပ်နာမ်ချည်းကျန်ပြီး အစိုင်အခဲမဲ့ သဘာဝအရ အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တ သဘောပေါက်လာအောင် သမ္မာသင်္ကပ္ပ မဂ္ဂင်က နေက္ခမ္မပါရမီ၊ ခန္တီပါရမီ၊ ဥပေက္ခာပါရမီ ဦးဆောင်သော ပါရမီတို့၏အကူအညီဖြင့် ထုထောင်းကြိတ်ချေရာ၌ သီလအုပ်စု ဖြစ်သော သမ္မာဝါစာမဂ္ဂင်ကို ပံ့ပိုးအားဖြင့် ပေးသည့်အနေဖြင့် ဟောကြားခြင်းဖြစ်၏။

သံသရာအားဖြင့် သမ္မာဝါစာသည် အနုသယဓာတ်အနေ ဖြင့် ကိန်းအောင်းနေသော အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းနှင့် မပတ်သက် သည့် ဝစီကံလေးပါးမှ ရှောင်ကြဉ်ခြင်းဖြစ်၏။ သို့ရာတွင် ဝါစာအရ စကားဟူသည် လူတို့၏အသံပင် ဖြစ်၏။ ယင်းအသံ သည် (က) ထူလ (ခ) သုခုမ (ဂ) သုခုမတရ (ဃ) သုခုမတမ ဟူ၍ အဆင့်အားဖြင့် လေးဆင့်ရှိ၏။ ထိုလေးဆင့်တို့တွင် သုခုမတမအဆင့်သည် သဒ္ဓဓာတ်သက်သက် ဖြစ်၏။ သုခုမတရ အဆင့်သည် စိတ်နှင့်ရော၏။ သုခုမအဆင့်သည် အသိနှင့် ရော၏။ ထူလအဆင့်သည် ဌာန်၊ ကရိုဏ်း၊ ပယတ်နှင့်ရော၏ ဟူ၍ အဆိုရှိ၏။

ဗုဒ္ဓဒေသနာတော်အရ သမ္မာဝါစာကို ပထမအဆင့်မှ တတိယအဆင့်အထိနှင့်သာ ပတ်သက်၏ဟူ၍ ဆိုရ၏။ အသံ ဟူသမျှသည် အသံထွက်သည်ဖြစ်စေ၊ အသံမထွက်သည်ဖြစ်စေ ခေါ်စရာအမည်နှင့် သိစရာ အရာဝတ္ထုတို့ ပါဝင်သည်ချည်းဖြစ် ၏။ ထို့ကြောင့် အသိစင်ကြယ်စေလိုလျှင် ခေါ်စရာအမည်နှင့် သိစရာအရာဝတ္ထုနှစ်မျိုးလုံး စင်ကြယ်ဖို့လို၏။ ယင်းနှစ်မျိုးလုံး ကိုပင် ဝါစာဟု ခေါ်ရ၏။ နှစ်မျိုးလုံး စင်ကြယ်လျှင် သမ္မာဝါစာဟု ခေါ်၏။

သမ္မာသင်္ကပ္ပသည် ရုပ်နာမ်အာရုံများကို အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တ အဖြစ်သို့ ရောက်အောင် မှန် နှ့်ညက်ညက် ကြိတ်ချေရာ၌ ဖြစ်စေ၊ သုညအဖြစ်သို့ ရောက်အောင်ပြုရာ၌ ဖြစ်စေ၊ သူ့အတွက် စင်ကြယ်သော ခေါ်စရာအမည်နှင့် သိစရာအာရုံသည် လိုအပ် သည်သာ ဖြစ်၏။

ထို့ကြောင့် သမ္မာဝါစာဟူသော သီလပိုင်းသည် သမ္မာသင်္ကပ္ပဟူသော ပညာပိုင်းကို အထောက်အကူပြုနိုင်ခြင်း ဖြစ်၏။

သို့ရာတွင် သမ္မာဝါစာဟူသည် စကားအဆင့်၌သာ သူချည်းသက်သက်ရပ်တည်နေမည်မဟုတ်။ သမ္မာကမ္မန္တ၊ သမ္မာအာဇီဝတို့နှင့် တစ်သားတည်း တည်ရှိနေအောင် ဆောင်ရွက်နေရမည် ဖြစ်၏။ သို့မဟုတ်ပါက မထနိုင်၍ လဲနေသူအား ပါးစပ်က “ကျန်းမာပါစေ၊ ချမ်းသာပါစေ” စသည်ဖြင့် ပိဋကတ်သုံးပုံကို နှုတ်ငုံဆောင်၍ ရွတ်ဆို မေတ္တာပို့နေမည့်အစား ကိုယ်တိုင်ထူမ၍ ဖုတ်ခါပေးလိုက်သည်က မိမိအတွက်ရော သူ့အတွက်ပါ ပို၍အကျိုးရှိပါ၏။

ထို့ကြောင့် ဗုဒ္ဓဘာသာ၏အမျိုးသားစရိုက်၊ အမျိုးသားညဉ်အရ မည်သည့်တာဝန်၊ မည်သည့်လုပ်ငန်းကို လုပ်လုပ်၊ ကာယကံမေတ္တာ၊ ဝစီကံမေတ္တာ၊ မနောကံမေတ္တာတို့ဖြင့် တစ်သားတည်းပြု၍ မိမိ၏အကျိုးကို နောက်ပိတ်ဆုံးထားကာ ဆောင်ရွက်ကြရန် ရတနသုတ်၌ ဟောတော်မူခြင်းဖြစ်၏။

သို့ရာတွင် ဗုဒ္ဓဘာသာ၌ ပါရမီမဂ္ဂနှင့် မန္တမဂ္ဂဟူ၍ လမ်းစဉ်နှစ်မျိုးရှိသည်ဟုဆိုပြီး ပိဋကတ်တော်၌လော၊ မလော - ဂါထာပါဠိများကို မိမိ၏ ကိုယ်ကျိုးအတွက် “အဆောင်သဖွယ်” ရွတ်ဖတ် သရဇ္ဈာယ်သူများလည်း ဤမြန်မာနိုင်ငံ၌ ရှိနေကြလေရာ ဤသို့သောသူများသည် မိမိ တာဝန်ကျရာအလုပ်ကို ကျေပွန်အောင်တော့မလုပ်ဘဲ တာဝန်ကျေပွန်အောင်လုပ်သူများကို ကျော်၍ ရာထူးပေးနိုင်သူများကို ကပ်ပြီး ရာထူးတက်အောင် လုပ်သော ဝန်ထမ်းများနှင့် တူကောင်းတူပေလိမ့်မည်။

မဟာသက္ကရာဇ် (၁၀၃) ခုနှစ်၊ ဝါဆိုလပြည့်နေ့၌ မြတ်စွာဘုရားသည် ပဉ္စဝဂ္ဂါးပါးတို့အား တရားဟောကြားတော်မူရာ ရှေးဦးစွာ ကောဏ္ဍညသည် သောတာပန်ဖြစ်သွားလေ၏။ ကျန်သောလေးပါးတို့ကား သောတာပန်မဖြစ်ကြသေး။ ပုထုဇဉ်အဖြစ်၌သာ ရှိသေး၏။ မြတ်စွာဘုရား ဟောကြားသော ဒေသနာမှာ “ဓမ္မစက္ကပဝတ္တန” ခေါ် ဓမ္မစကြာဒေသနာတော် ဖြစ်၏။

ဝါဆိုလပြည့်ကျော် (၁) ရက်နေ့၌ မြတ်စွာဘုရားသည် ဆွမ်းခံ မထွက်ဘဲ ဝပ္ပမထေရ်အား တရားဆက်လက်ဟော၏။ ကျန်သုံးပါးက ဆွမ်းခံထွက်၍ စုစုပေါင်း ငါးပါးမျှတကာ သုံးဆောင်တော်မူကြ၏။

ထိုနေ့တွင် ဝပ္ပ သောတာပန်ဖြစ်မည်ကို မြတ်စွာဘုရားက သိတော်မူ၏။ သို့ရာတွင် မြတ်စွာဘုရားသိတော်မူရုံနှင့် မပြီးသေး။ ဝပ္ပကိုယ်တိုင်က သိဖို့လိုသေး၏။ လောကမှ ထွက်မြောက်ရာ နိဗ္ဗာန်ဟူသည်မှာ ကာယကံရှင်ကိုယ်တိုင်က မျက်မှောက်ပြုနိုင်မှ ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် မြတ်စွာဘုရားက သိရုံနှင့် မပြီးသေး။ ဝပ္ပကိုယ်တိုင်က မျက်မှောက်ပြုနိုင်ဖို့ အရေးကြီး၏ ဟူ၍ဆိုခြင်း ဖြစ်၏။

သိစိတ် - မသိစိတ်

အရိယာမဖြစ်ကြသေးသော ပုထုဇဉ်တို့၏ သန္တာန်၌ သိစိတ်သည် (၂) မျိုးရှိ၏။ တစ်ခုသောသိစိတ်မှာ ‘သိစိတ်’

ဟူ၍ ဆိုရသော်လည်း တကယ်တမ်း ‘သိစိတ်’ မဟုတ်။ ထို သိစိတ်မျိုးမှာ ဥပါဒ်လည်းမရှိ၊ ဌီလည်းမရှိ၊ ဘင်လည်းမရှိ။ သို့ရာတွင် သန္တာန်၌ အမြဲကိန်းနေ၏။ ယင်းကို ပါဠိဝေါဟာရ ဖြင့် ‘အနုသယ’ ဟူ၍ဆိုရ၏။ အနုသယသည် အရင့်၊ အနု အားဖြင့် ‘စရိုက်’ ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ‘ညဉ်’ ဟူ၍လည်းကောင်း ဆိုရ၏။ ဥပါဒ်မဲ့၊ ဌီမဲ့၊ ဘင်မဲ့ဖြစ်သော သိစိတ်သည် မိမိကိုယ် တိုင်က မသိစွမ်းနိုင်သော်လည်း ဥပါဒ်ရှိ၊ ဌီရှိ၊ ဘင်ရှိ သိစိတ် အပေါ်၌ အလွန်အားကောင်းစွာ ဖိနှိပ်ချုပ်ချယ်၍ လွှမ်းမိုးလျက် ရှိ၏။

ထို့ကြောင့် ဥပါဒ်မဲ့၊ ဌီမဲ့၊ ဘင်မဲ့အနေဖြင့် အနုသယသဘော ညဉ်သဘော၊ စရိုက်သဘောကို ဆောင်ပြီး အလွန်အားအစွမ်း ထက်သောကြောင့် ယင်းသိစိတ်မျိုးကို ပေါ်ပေါ်လွင်လွင် ဝေါဟာရ အားဖြင့် မသိစိတ်ဟူ၍ ဆိုရ၏။ ဥပါဒ်၊ ဌီ၊ ဘင်အားဖြင့် အစဉ်တစိုက်ဖြစ်နေသော သိစိတ်ကိုမူ ရိုးရိုးသာမန်ဝေါဟာရ အားဖြင့် သိစိတ်ဟူ၍ပင် ဆိုရ၏။

ရိုးရိုးသာမန် သိစိတ်သည် အာရုံကို အမြဲယူ၏။ ထိုသို့ ယူရာ၌ ကိုယ်တိုင်အနေဖြင့် ယူ၏။ မသိစိတ်ကား ထိုသို့မဟုတ်။ အာရုံကိုမူ မိမိကိုယ်တိုင်မယူ၊ အာရုံကို ကိုယ်တိုင် ယူတတ်သော သိစိတ်အပေါ် မိမိကြိုက်သလိုဖြစ်အောင် နောက်ပိုင်းက ကြိုးဆွဲ၏။ ဖိအားပေး၏။ အာရုံကို မိမိကိုယ်တိုင်ယူတတ်သော သိစိတ် ကလည်း ထိုမသိစိတ်၏ကြိုးဆွဲတိုင်း က - ရ၏။ မသိစိတ်က အာရုံကို သိခိုင်းသည့်အတိုင်း လိုက်၍သိရ၏။ စိတ်ဆိုးစရာ

မဟုတ်ပါဘဲလျက် စိတ်ဆိုးရ၏။ မုန်းစရာ မဟုတ်ဘဲလျက် မုန်းရ၏။

ဤသို့ဖြစ်ရခြင်းမှာ သိစိတ်က သူ့သဘောအရသူ သိရခြင်း မျိုး မဟုတ်ဘဲ မသိစိတ်က ခိုင်းသည့်အတိုင်း လိုက်၍ သိနေရခြင်းမျိုးကြောင့် ဖြစ်၏။

ဗုဒ္ဓဒေသနာတော်အရ သိစိတ်သည် အလွန်ဖြူစင်၏။ ပြိုးပြိုးပြက် တစ်ခဲနက် ကြည်လင်၏။ သို့ရာတွင် မသိစိတ်၏ အာဏာကို မလွန်ဆန်နိုင်ဘဲ မသိစိတ်ခိုင်းသည့်အတိုင်း လိုက်၍ သိပေးနေရသဖြင့် သိစိတ်သည် အာရုံများကို ယထာဘူတကျကျ သိနိုင်ခွင့်မရှိတော့ဘဲ အလွဲအမှားသိနေရခြင်းဖြစ်၏။

ပုထုဇ္ဇနော ဥမ္မတ္တကော - ဟူသော ဒေသနာတော်အရ ပုထုဇဉ်တို့၏ အသိသည် စိတ္တဇဝေဒနာရှင်တို့၏ အသိမျိုးသာ ဖြစ်၏။ စိတ္တဇဝေဒနာရှင်တို့သည် မြေစိုင်းခဲကိုလည်း ‘ရွှေ’ အဖြစ် သိ၏။ တဲကုပ်ကိုလည်း ‘နန်းတော်’ အဖြစ် သိ၏။ ပုထုဇဉ်တို့၏အသိနှင့် စိတ္တဇဝေဒနာရှင်တို့၏အသိသည် အဆင့် အားဖြင့်သာ ခြားနားသော်လည်း သဘောအားဖြင့်မူ မခြားနား။

သို့ဖြစ်လျှင် ပုထုဇဉ်တို့၏ သန္တာန်၌ မသိစိတ်သည် ဥပါဒ်မဲ့၊ ဌီမဲ့၊ ဘင်မဲ့ ဖြစ်ပါလျက် အလွန်စွမ်းအားကောင်းပြီး အနုသယ၊ ဉာဉ်၊ စရိုက်၊ သဘောဖြင့် မည်သို့ဖြစ်ပေါ်လာပါလေသနည်း။

ဗုဒ္ဓဒေသနာတော်အရ သံသရာကို အစမထင်ဟူ၍ဆို၏။ သို့ဆိုလျှင် ပုထုဇဉ်တို့၏သန္တာန်၌ ‘မသိစိတ်’ များသည် အစမထင်သောအချိန်ကပင် စ၍ဖြစ်ပေါ်ခဲ့၏။

အမှန်အားဖြင့် မသိစိတ်ဟူသည် ကိလေသာပင်ဖြစ်၏။ ပစ္စုပ္ပန်ဘဝတွင်လည်း ‘ကံ’ အနေဖြင့် ပြောရလျှင် အကုသိုလ်ကံ ‘လောဘ’ ကပင် စ၏။ ယင်းလောဘကို ‘ဘဝနိကန္တိက’ လောဘဟူ၍ ခေါ်၏။ ထို့ကြောင့် ပုထုဇဉ်ဟူသည် လောဘဖြင့် စတင်လာသောပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်၏။ သို့ဖြစ်၍ ပုထုဇဉ်သည် ဓမ္မတာအား ဖြင့် လောဘအရင်းခံ၊ အဝိဇ္ဇာအခြံအရံဖြင့် ‘ဘဝ’ ကို ပိုင်ဆိုင် လာသူဖြစ်လေရာ ‘ငါ’ ကို ဦးစားပေးတတ်သူဖြစ်၏။

အစမထင် သံသရာမှစ၍ ကိလေသာတို့သည် ပုထုဇဉ် တို့၏ သန္တာန်၌ မသိစိတ်အနေဖြင့် အစဉ်တစိုက် ကိန်းအောင်း လျက် ရှိနေရာမှ တစ်ဖန် ပစ္စုပ္ပန်ဘဝ၌လည်း လောဘဖြင့် စတင်ပြန်၏။ သူ၏ပတ်ဝန်းကျင်၌လည်း ငါးဖြာအာရုံကာမဂုဏ် တရားတို့သည် ဝိုင်းဝိုင်းလည်ပြီး သူ၏မျက်စိ၊ နားစသော တံခါးပေါက်များမှ ဝင်ရောက်၍ သူ၏စိတ်အစဉ်၌ ‘အာသဝ’ သဘောဖြင့် မူလကိလေသာနှင့် ရောနှောသွားပြန်၏။ ထိုအခါ မသိစိတ်တို့သည် ထုံနှင့်ထင်နှင့် ဖြစ်သွားကာ အလွန် အားအစွမ်း ထက်လေ၏။ ဥပါဒ်ရှိ၊ ဌိရှိ၊ ဘင်ရှိ သိစိတ်ကို သူ သိခိုင်းချင်သလို ခိုင်းနိုင်သော အားအစွမ်းကို ပိုင်ဆိုင်သွားလေ၏။

သိစိတ်တို့သည် မသိစိတ်တို့၏ အာဏာစက်ကြောင့် အနိစ္စကို နိစ္စဟုသိ၏။ ဒုက္ခကို သုခဟုသိ၏။ အနတ္တကို အတ္တ ဟု သိ၏။ အသုဘကို သုဘ ဟုသိ၏။ ပရမတ်ကို ပညတ်ဟု သိ၏။ ထိုတွင် ‘ပညတ်သိ’ နှင့် ‘သုဘသိ’ သည် အထင်ရှားဆုံး ဖြစ်၏။ ‘အတ္တ’ အပေါ်အခြေခံ၍ ‘မသိစိတ်’ စေခိုင်းချက်အရ သိရခြင်းဖြစ်သဖြင့် မိမိနှင့်ပတ်သက်လာလျှင် ‘မလှ’ ကို ‘အလှ’၊

‘အကျည်းတန်’ ကို ‘အချော’၊ ‘အဓမ္မ’ကို ‘ဓမ္မ’ ဟု ထင်တတ်ကြ၏။ ဤသည်မှာ အစုန်မျက်စိဖြင့် ကြည့်တတ်ကြသော ပုထုဇဉ်တို့၏အမြင်၊ ပုထုဇဉ်တို့၏အသိဖြစ်၏။

ပဉ္စဝဂ္ဂါးဦးတို့ကား လောကကို အစုန်မျက်စိဖြင့် ကြည့်တတ်ကြ သူများမဟုတ်။ အဆန်မျက်စိဖြင့် ကြည့်တတ်ကြသူများသာ ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့်ပင် မဟာသက္ကရာဇ် (၁၀၃) ခုနှစ်၊ ဝါဆိုလပြည့်၊ စနေနေ့၌ ကောဏ္ဍညသည် သောတာပန်အရိယာ အဖြစ်ဖြင့် နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုသွားနိုင်ခြင်း ဖြစ်၏။

ဝပ္ပလည်း ပါရမီရှိသူဖြစ်၏။ အစမထင် သံသရာမှ စခဲ့သော ကိလေသာတို့ကို နှစ်ကမ္ဘာပေါင်းများစွာ ပါး၍ပါး၍ သွားအောင် ကျင့်ခဲ့ပြီးဖြစ်၏။ ပစ္စုပ္ပန်ဖြစ်သော ကာမဂုဏ်တရားများကိုလည်း ‘အာသဝ’ သဘောအရ ‘ဥပါဒါန်’ အဖြစ် ထင်မကျန်ရလေအောင် ‘သံဝရ’ တရားဖြင့် ထိန်းသိမ်းထားနိုင်၏။ လူချမ်းသာ၊ နတ်ချမ်းသာ၊ ဗြဟ္မာချမ်းသာတို့ကို အကြိမ်ကြိမ်တွေ့ကြုံဖူးသူ ဖြစ်၏။ ဤ ချမ်းသာများကား ငြိမ်းအေးသော ချမ်းသာများ မဟုတ်ကြ။ ပူလောင်သော ချမ်းသာများသာ ဖြစ်ကြ၏။ အရိယသစ္စာအမြင်ဖြင့် ဆိုရလျှင် စင်စစ်ဒုက္ခသာတည်း။

ဤသဘောကို မြတ်စွာဘုရားသည် အစဦးဆုံးအနေဖြင့် ဓမ္မစကြာတရားတော်တို့ကို ဟောတော်မူစဉ်ကပင် ဝပ္ပသည် နာကြားပြီးဖြစ်၏။ သို့ရာတွင် သူသည် ကောင်းစွာမျက်မှောက်မပြုနိုင်ဘဲ ကောဏ္ဍညသာ မျက်မှောက်ပြုသွားနိုင်ခဲ့၏။ သို့ရာတွင် ဝပ္ပသည် ပစ္ဆိမဘဝိကပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်၏။ ပါရမီပြည့်ပြီးသားဖြစ်၏။

ဤဘဝ၌ မုချ ရဟန္တာဖြစ်မည်သူတည်း။ သို့ရာတွင် အချိန်က စကားပြော၏။ အချိန်နည်းနည်းသာ လိုတော့သည်။

ဤလောကတွင် ရှုမှတ်စရာအာရုံဟူ၍ ရုပ်နှင့်နာမ် (၂) ပါးသာ ရှိ၏။ ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါဟူ၍လည်းကောင်း၊ အစိုင်းအခဲရှိ အရာဝတ္ထုဟူ၍လည်းကောင်း မရှိ။ ဇီဝ၊ အတ္တကား အဘယ်မှာ လျှင် ရှိနိုင်ပါမည်နည်း။ ယင်းရုပ်နှင့်နာမ် (၂) ပါးတို့သည်လည်း အမှန်အားဖြင့် အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တသာတည်း။ သို့ရာတွင် ဝပွသည် ထိုသဘောကို ကောင်းစွာမမြင်သေး။ ကောင်းစွာမြင် ဖို့ဆိုသည်မှာလည်း ဒိဋ္ဌိနှင့် ဝိစိကိစ္ဆာက ဝပွ၏သန္တာန်၌ အနုသယအဖြစ် တည်ရှိနေသမျှကာလပတ်လုံး၊ ယင်းဒိဋ္ဌိနှင့် ဝိစိကိစ္ဆာကို မြစ်ပြတ်မပယ်နိုင်သေးသရွေ့ကာလပတ်လုံး နိဗ္ဗာန် ကို မျက်မှောက်ပြုနိုင်သော သောတာပတ္တိမဂ်ဉာဏ်သည် မဖြစ်။

သောတာပတ္တိမဂ်ဉာဏ်တွင် သမ္မာဒိဋ္ဌိသည် အရေးကြီး၏။ သမ္မာဒိဋ္ဌိသည် ပထမမဂ္ဂင်ဖြစ်၏။

သမ္မာဒိဋ္ဌိက မိမိ၏စိတ်အစဉ်၌ ထင်လာသော ရုပ်နှင့် နာမ်အာရုံများကို အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တအဖြစ် ပီပီပြင်ပြင်မမြင် နိုင်သေးလျှင် အနုသယအဆင့်ဖြင့် ကိန်းအောင်းနေသော ဒိဋ္ဌိနှင့် ဝိစိကိစ္ဆာကို မြစ်ပြတ်ပယ်သတ်ရန် မဖြစ်နိုင်သေးချေ။

ထို့ကြောင့် သမ္မာသင်္ကပ္ပမဂ္ဂင်က ကူပေးရ၏။ သမ္မာ ဒိဋ္ဌိမဂ္ဂင်ကို ‘ဇာတိပညာ’ ဟု ခေါ်၏။ သမ္မာသင်္ကပ္ပမဂ္ဂင်ကို ‘ကိရိယပညာ’ ဟု ခေါ်၏။ သမ္မာဒိဋ္ဌိမဂ္ဂင်သည် မြင်ရုံသာမြင်တတ် ၏။ ကြည့်ရုံသာ ကြည့်တတ်၏။ သို့ဖြစ်၍ သမ္မာဒိဋ္ဌိမဂ္ဂင်က မြင်တတ်အောင်- ကြည့်တတ်အောင် သမ္မာသင်္ကပ္ပမဂ္ဂင်က

ဝိပဿနာအာရုံများကို သမ္မာဒိဋ္ဌိမဂ္ဂင်၏ ရှေ့မှောက်သို့ ရောက်အောင် တင်ပြပေးရ၏။ ဝန်းကျင်အားလုံး မြင်သာအောင် ပြုလုပ်ပေးရ၏။ ဤသည်မှာ သမ္မာသင်္ကပ္ပမဂ္ဂင်၏ တာဝန်တည်း။

သမ္မာဒိဋ္ဌိမဂ္ဂင်သည် သမ္မာသင်္ကပ္ပမဂ္ဂင် တင်ပြသည့်အတိုင်း ဝိပဿနာအာရုံများကို ကြည့်၏။ ထိုအခါ တွေ့ကြုံရသောအာရုံများကို ဝိပဿနာအမြင်ဖြင့် ရှုကြည့်သောအခါ ‘ပညတ်’ မဟုတ်သော သဘောကိုလည်း မြင်ရ၏။ ‘အစိုင်အခဲမဲ့’ သဘောကိုလည်း မြင်ရ၏။ ထိုအခါ သမ္မာဒိဋ္ဌိမဂ္ဂင်သည် ပဉ္စုပါဒါနက္ခန္ဓာကို အနိစ္စအဖြစ်မြင်၏။ ဒုက္ခအဖြစ်မြင်၏။ အနတ္တအဖြစ်မြင်၏။

သို့ရာတွင် ဝပ္ပသည် လိုသေး၏။ ယခုအချိန်တွင် နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်မပြုနိုင်သေး။ သီလမဂ္ဂင်များကို အားပြည့်အောင် လုပ်ရန်လိုသေး၏။ ထို့ကြောင့် မြတ်စွာဘုရားသည် ဝပ္ပအား သမ္မာဝါစာမဂ္ဂင်ကို နားလည်အောင် ဟောပြော၏။ သမ္မာဝါစာမဂ္ဂင်ဟူသည် သာမညအားဖြင့် ‘ဝစီဒုစရိုက်’ လေးပါးမှ ရှောင်ကြဉ်ခြင်းဖြစ်၏။ ဝိပဿနာအရာ၌မူ ထိုသဘောလည်း ပါ၏။ ထိုထက်မြင့်မားသော သဘောလည်းပါ၏။

‘ဝါစာ’ ဟူသည် စကားပင်တည်း။ ‘စကား’ ကိုပင် ‘သဒ္ဓါနှင့် အနက်’ ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ‘ခေါ်စရာအမည်’ နှင့် ‘ခေါ်စရာအရာဝတ္ထု’ ဟူ၍လည်းကောင်း ဆိုကြ၏။ အမှန်အားဖြင့် ဒဿန သဘောအရ အသိဉာဏ်ဟူသမျှသည် ခေါ်စရာအမည်နှင့် ခေါ် စရာအရာဝတ္ထုတို့ဖြင့် ခြုံရံလျက်ရှိ၏။ ယင်းနှစ်မျိုးမစုံဘဲ အသိ ဉာဏ်ဟူ၍ မရှိကောင်း။

တစ်ခြမ်းပဲအသိ

ကိုယ်တွေ့အရ ဆင်ခြင်သုံးသပ်ကြည့်ပါက ပို၍သဘောပေါက်နိုင်၏။ မည်သည့်အရာဝတ္ထုကို သိသိ၊ အသံထွက်၍သိသည်ဖြစ်စေ၊ အသံမထွက်ဘဲ စိတ်ထဲကပင် သိသည်ဖြစ်စေ ယင်းအသိတွင် ‘အမည်’ နှင့် ‘အရာဝတ္ထု’ တွဲ၍ပါရ၏။ သို့မဟုတ်ပါက ယင်းအသိသည် အရာဝတ္ထုကို လိုက်၍ သမ္မုတိသစ္စာအရပဲ ပြောပြော၊ ပရမတ္ထသစ္စာအရပဲပြောပြော၊ အခြားဘယ်သစ္စာအရပဲ ပြောပြော၊ မှန်ကန်သော အသိမဟုတ်။ တစ်ခြမ်းကိုသာ သိပြီး အခြားတစ်ခြမ်းကို မသိသေးလျှင် ယင်းအသိသည် ‘တစ်ခြမ်းပဲ’ အသိမျိုးသာ ဖြစ်ပေလိမ့်မည်။ ပြည့်စုံသော အသိမျိုးမဖြစ်နိုင်ချေ။ ထို့ကြောင့် အသိမှန်ဟူသမျှတွင် အယုတ်ဆုံး စိတ်ကူးနယ်မြေ၌ပင် အသံ မထွက်ဘဲ စိတ်ကူးသိပင်ဖြစ်စေဦးတော့ ခေါ်စရာအမည်နှင့် ခေါ်စရာအရာဝတ္ထုသည် မလွဲမသွေ အစုံလိုက်ပါဝင်ရမည်ဖြစ်၏။ သို့မှသာ ဝပွသည် မြတ်စွာဘုရားဟောတော်မူသည့်အတိုင်း သမ္မာဝါစာမဂ္ဂင်အရ ဝိပဿနာဉာဏ်များကို ရရှိနိုင်ပေလိမ့်မည်။

မြတ်စွာဘုရားဟောတော်မူသော သမ္မာဝါစာဟူသည်မှာ လည်း ရုပ်နာမ်ဓမ္မ သင်္ခါရတရားတို့၏ အနိစ္စသဘော၊ ဒုက္ခသဘော၊ အနတ္တသဘောနှင့် အနိစ္စလက္ခဏာ၊ ဒုက္ခလက္ခဏာ၊ အနတ္တလက္ခဏာတို့သာ ဖြစ်၏။ သို့ရာတွင် မြတ်စွာဘုရားသည် သမ္မာဝါစာမဂ္ဂင်ကိုသာ ဝပွအား သဘောပေါက်အောင် သင်ကြားမပေးပါက ဝပွသည် အနိစ္စဉာဏ်၊ ဒုက္ခဉာဏ်၊ အနတ္တဉာဏ်တို့ကို သိနိုင်လိမ့်မည်မဟုတ်။ သို့ဖြစ်ပါက ဝပွသည် နိဗ္ဗာန်ကို မည်သို့လျှင် မျက်မှောက်ပြုနိုင်ပါလိမ့်မည်နည်း။

အမည်နှင့် အရာဝတ္ထု

ပိဋကတ်တော်စာပေများတွင် ဝိပဿနာနှင့် ပတ်သက်လာလျှင် “တရုဏဝိပဿနာ” နှင့် “ဗလဝိပဿနာ” ဟူသော အမည် (၂) မျိုးကို အသုံးများကြောင်း တွေ့ရ၏။ ဉာဏ်စဉ်နှင့် ပတ်သက်လာလျှင် “ယထာဘူတဉာဏ်” နှင့် “နိဗ္ဗိဒါဉာဏ်” ဟူသောအမည် (၂) မျိုးကို အသုံးများကြောင်း တွေ့ရ၏။ ဤနေရာ၌ အနိစ္စဉာဏ်၊ ဒုက္ခဉာဏ်၊ အနတ္တဉာဏ်ဟူသည်မှာ တရုဏ ဝိပဿနာ၌ ပါဝင်သော ယထာဘူတဉာဏ်တည်း။ ယထာဘူတဉာဏ်ကိုရမှ နိဗ္ဗိဒါဉာဏ်ကို ရပေမည်။ နိဗ္ဗိဒါဉာဏ်ကိုရမှ မင်္ဂဉာဏ်နှင့် ဖိုလ်ဉာဏ်ကို ရပေမည်။

တစ်ခါက မိတ်ဆွေတစ်ယောက် ပြောဖူးသည်ကို အမှတ်ရမိ၏။ သူတို့၏ရွာတွင် ဆင်တစ်ကောင် အရောင်းအဝယ်ဖြစ်၏။ ဆင်တွင် ခိုက်တတ်သော အမှတ်အသားပါသဖြင့် ဆင်ပိုင်ရှင်က မဖြစ်မနေရောင်းချင်၏။ ဆင်ဝယ်ချင်သူကလည်း တကယ်ပင် ဝယ်ရန် ဆုံးဖြတ်၏။

ထိုစဉ်ကာလတွင် လူတစ်ယောက် ပေါက်လာ၏။ ထိုသူသည် ဆင်ကို ပတ်ပတ်လည် လှည့်၍ကြည့်၏။ ရောင်းလိုသူ ဆင်ပိုင်ရှင်၏ ရင်ထဲမှ ဒိတ်ဒိတ်ခုန်နေ၏။ သူ့ဆင်၏ ခိုက်တတ်သော အမှတ်အသားကိုမြင်ပြီး အရောင်းအဝယ် မတည့်မှာ ပူပန်စိုးရိမ်လျက်ရှိ၏။ သို့ရာတွင် ဆင်အရောင်းအဝယ် တည့်သွား၏။ ထိုအခါမှ ဆင်ရောင်းသူ အေးချမ်း၍ ရင်ခုန်ရပ်သွား၏။

ဆင်ကို စေ့စေ့စပ်စပ် လှည့်ပတ်ကြည့်သူသည် ဆင်ဝယ်
သူများနှင့်လိုက်မသွားဘဲ တစ်ယောက်တည်းကျန်ရစ်ခဲ့၏။ ထို
အခါ ဆင်ရောင်းလိုက်သူက “ခိုက်တတ်သောဆင်၏ အမှတ်
အသားကို အကြောင်းပြု၍ ငါ့ထံမှ ငွေညှစ်လိုလေသလောမသိ”
ဟူ၍ယူဆပြီး ထိုသူအား “ယခုရောင်းလိုက်သော ဆင်တွင်
ခိုက်တတ်သော အမှတ်အသားများ ပါရှိပါသလား ခင်ဗျာ”
ဟူ၍မေးမြန်းရာ-

“အစွယ်နှင့်၊ နှာမောင်းနှင့် ဒီလောက်ကြီးတဲ့ကောင်ကြီးဟာ
ဘာကောင်ကြီးပါလိမ့်ဆိုတဲ့ သဘောနှင့် ကျွန်တော်ကြည့်တာပါ၊
တခြားအဓိပ္ပါယ် ဘာမျှမရှိပါဘူး” ဟု ခြုံပြန်ပြော၏။

ဤနေရာ၌ ဆိုလိုသော အဓိပ္ပါယ်မှာ ဆင်ကောင်ကြီးကို
မျက်စိဖြင့် အပ်ကျမတိကျ မြင်နေရပါလျက် “ဆင်” ဟူသော
အမည်ကို မသိသဖြင့် မှန်ကန်သော အသိဉာဏ်မရနိုင်ခြင်းဖြစ်၏။
“မှန်ကန်သော အသိဉာဏ်” ဟူသမျှတွင် အပိုင်း(၂)ပိုင်း ပါဝင်၏။
တစ်ပိုင်းကို “သဒ္ဒါ” ဟူ၍ခေါ်လျှင် အခြားတစ်ပိုင်းကို “အနက်”
ဟူ၍ ခေါ်ရ၏။ ခေတ်ဝေါဟာရဖြင့် ပြောရလျှင် တစ်ပိုင်းကို
“အမည်” ဟူ၍ခေါ်လျှင် အခြားတစ်ပိုင်းကို “အရာဝတ္ထု/”
ဟူ၍ခေါ်ရ၏။ ထိုအပိုင်း(၂)ပိုင်း ပြည့်စုံမှ မှန်ကန်သော
အသိဉာဏ်သည် ပြည့်စုံပေလိမ့်မည်။ သို့မဟုတ်ပါက မမှန်
မကန် တစ်ခြမ်းပဲ အသိဉာဏ်မျိုးသာ ဖြစ်ပေလိမ့်မည် ဟူ၍သာ
ဖြစ်ပါ၏။

ဝစီဒုစရိုက်(၄)ပါးမှလွတ်လျှင် “သမ္မာဝါစာ” ဖြစ်၏။
ဤသို့ကျမ်းဂန်များ၌ အတိအလင်း ဆိုထားပါ၏။ အဘိဓမ္မာ
ဒေသနာတော်အရ “သမ္မာဝါစာ” သည် ဝိရတီ စေတသိက်ဖြစ်

၏။ ယင်းစေတသိက်သည် အခြားသော ဝိရတီ စေတသိက်များနှင့် အာရုံချင်း မတူသောကြောင့် သီးခြားစီဖြစ်ကြ၏။ အာရုံချင်း မတူခြင်းသည် လောကီနယ်ပယ်၌ဖြစ်၏။ ဝိပဿနာအရာ၌ကား ထိုကဲ့သို့မဟုတ်။ အာရုံကိုမတူလျှင် တူအောင်ကြိုးစားနေသော သဘောဖြစ်၏။ တူအောင်ကြိုးစား နေသော အာရုံကား “နိဗ္ဗာန်” ဖြစ်၏။ အာရုံတူလျှင် “ဝိရတီစေတသိက်” တို့သည်လည်း တစ်ပြိုင်နက် ဖြစ်ကြပေလိမ့်မည်။

သမ္မာပါစာသည် လောကီသဘောလည်း ပါ၏။ လောကုတ္တရာဘက်သို့လည်း ဦးတည်၏။ စကားကို “စကား” အဆင့်ထားရုံမျှနှင့်တော့ လောကုတ္တရာဘက်သို့ ဦးတည်ရာ မရောက်။ ခေတနာအပြည့်ဖြင့် ကိုယ်ရောစိတ်ရော ပါသည့် အဆင့်အထိရောက်အောင် “သမ္မာပါစာ”ကို ကြိုးစားပေးရ ပေလိမ့်မည်။ သို့မှသာ “သမ္မာပါစာ”သည် အာရုံတစ်ခုတည်း၌ အခြားသော ဝိရတီ စေတသိက်များနှင့် တစ်ပြိုင်နက်ယှဉ်ပြီး ခိုင်ခံ့သောသီလကို ဆောင်နိုင်ပေလိမ့်မည်။

သီလခိုင်မှ သမာဓိခိုင်မည်၊ သမာဓိခိုင်မှ ပညာခိုင်မည်။ ပညာခိုင်သော စိတ်သည်သာလျှင် “အာသဝ”တရားလေးပါး တို့မှ လွတ်မြောက်ရာနိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက် ပြုနိုင်ပေလိမ့်မည်။

ဤသို့ဖြစ်နိုင်အောင် ရတနာသုတ်၌ မြတ်စွာဘုရား ဟောထားတော်မူသည့်အတိုင်း လောကအကျိုးသည် (ပထမ)၊ အသိုက်အဝန်းအကျိုးသည် (ဒုတိယ)၊ မိမိ၏ အကျိုးသည် နောက်ဆုံးဟူ၍ထားနိုင်အောင် တဖြည်းဖြည်းချင်း အနစ်နာခံ ကာ ကြိုးစားရပေလိမ့်မည်။

ယခုဆိုလျှင် ဝပ္ပသည် မြတ်စွာဘုရားက လက်တွေ့သင်ကြားပေးတော်မူသည့်အတိုင်း “သမ္မာသတိပ္ပ” မဂ္ဂင်က တင်ပြပေးသော ရုပ်၊ နာမ်၊ ဓမ္မ၊ သင်္ခါရတရားတို့၏ အနိစ္စသဘော၊ အနိစ္စလက္ခဏာ၊ အနိစ္စဉာဏ်၊ ဒုက္ခသဘော၊ ဒုက္ခလက္ခဏာ၊ ဒုက္ခဉာဏ်၊ အနတ္တသဘော၊ အနတ္တလက္ခဏာ၊ အနတ္တဉာဏ်တို့ကို “သမာဒိဋ္ဌိ” မဂ္ဂင်ဖြင့် ကြည့်တတ်ပြီး၊ မြင်တတ်ပြီး။ “သမ္မာဝါစာ” မဂ္ဂင်က ယင်းတို့၏ သဒ္ဓါနှင့်အနက်၊ သို့မဟုတ်အမည်နှင့် အရာဝတ္ထုကို တစ်ခြမ်းပဲ အသိမျိုးဖြင့် မဟုတ်ဘဲ အပြည့်အစုံအသိမျိုးဖြင့်သိပြီး။ “သမ္မာဝါစာ” မဂ္ဂင်၏ အာနိသင်ကြောင့် ဝပ္ပသည် နိဗ္ဗာန်ကို ကိုယ်တိုင်မျက်မှောက်ပြု နိုင်သောအခါ မိမိရသော “မဂ်”၊ မိမိရသော “ဖိုလ်”၊ မိမိရသော နိဗ္ဗာန်ကို အမျိုးအမည်နှင့်တကွ ဆင်ခြင်နိုင်ပေလိမ့်မည်။

ပိဋကတ်သုံးပုံကို ထက် - အောက် ချောက်ချားနိုင်သူဖြစ်စေကာမူ ပညာရှိဟူ၍မဆိုနိုင်။ အကယ်၍ ယနေ့ပင် အရဟတ္တဖိုလ်ကို မျက်မှောက်ပြုအံ့ဟူသော စိတ်ဓာတ်ဖြင့် အားထုတ်သူဖြစ်စေကာမူ ပညာရှိဟူ၍ မခေါ်နိုင်သေး။ ပညာရှိအုပ်စုအဆင့်သို့ဝင်၍ ရောက်နိုင်သူအဆင့်၌သာ ရှိသေး၏ဟု မူလပဏ္ဏာသ အဋ္ဌကထာ မဟာဝေဒလ္လသုတ် “ပညဝါ” ပုဒ်အဖွင့်၌ တွေ့ရ၏။

ယင်းသို့ဆိုလျှင် မိမိ၏ကိုယ်ကျိုး၊ မိမိ၏ရာထူး ဂုဏ်သိန်စည်းစိမ်တိုးတက်ရေးအတွက် အဆောင်သဘောမျိုး သက်သက်ရည်ရွယ်ပြီး ပိဋကတ်တော်လာ သုတ်တော်များကို ရွတ်ဖတ်ရန် မသင့်ဘဲ ပြည်သူပြည်သားများ၏ အကျိုးစီးပွားအတွက်သာ ရွတ်ဖတ်လျှင် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တို့၏ စစ်မှန်သော ကျင့်ဝတ်နှင့်

ညီပေလိမ့်မည်။ ဤသည်မှာ ဘုရားဟောဒေသနာတော်နှင့်ပတ်သက်၍ တင်ပြခြင်း ဖြစ်၏။ ဘုရားဟော ဒေသနာတော်ဖြစ်လျှင် “ဓမ္မဒေသနာ” ကုသိုလ်နှင့် “ဓမ္မသဝန” ကုသိုလ်တို့မှာရွတ်သူ၊ နာသူ (၂) ဦးလုံးအတွက် ဖြစ်၏။ ဘုရားဟော ဒေသနာမဟုတ်ဘဲ အခြားဂါထာနှင့်အင်းအိုင်ဖြစ်ပါက “မန္တရ” ယာနသဘောကို သက်ဝင် ယုံကြည်ရာရောက်ပေလိမ့်မည်။ ထေရဝါဒသာသနာပျက်စီးခြင်း၏ အကြောင်းပေတည်း။

ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် အုပ်စုနှစ်အုပ်စု

ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် ပုဂ္ဂိုလ်များနှင့် ပတ်သက်၍ အုပ်စုဖွဲ့လျှင် အုပ်စု(၂)စုရ၏။ အုပ်စု(၁)စုမှာ ဇာတိဗုဒ္ဓဘာသာဝင် အုပ်စုဖြစ်၏။ အခြားအုပ်စုဝင်(၁)စုမှာ အာစာရဗုဒ္ဓဘာသာဝင် အုပ်စုဖြစ်၏။ ဇာတိဗုဒ္ဓဘာသာဝင်အုပ်စုမှာ မိဘမျိုးရိုး၏ ကိုးကွယ်ရာ ဘာသာအလိုက် ဗုဒ္ဓဘာသာ ဖြစ်လာသူဖြစ်၏။ ဘုရားစေတီတွေလျှင် ရှိခိုးလိုက်၊ တရားပွဲတွေလျှင် တရားနာလိုက်၊ သံဃာတော်များတွေလျှင် ဦးချလိုက်၊ လှူစရာပစ္စည်း ဝတ္ထုများဖြင့် လှူလိုက် ဤသို့စသည်ဖြင့် ဗုဒ္ဓဘာသာဆိုင်ရာ ကျင့်ဝတ်များကို လိုက်နာ၏။ ဘုရား၊ တရား၊ သံဃာ၌လည်း ယုံကြည်ပါ၏။ သက်ဝင်ပါ၏။ ကံနှင့်ကံ၏ အကျိုး၌လည်း ယုံကြည်ပါ၏။ သို့ရာတွင် သစ္စာဝေါဟာရဖြင့် ပြောရလျှင် ဗုဒ္ဓဘာသာဆိုင်ရာ သမ္မုတိသစ္စာ အဆင့်၌သာရှိသေးသော ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်သာ ဖြစ်၏။

ဇာတိဗုဒ္ဓဘာသာဝင်ဆိုသည်မှာ လောကတွင် မိမိအတွက် သာ မွေးဖွားလာသူဖြစ်၏။ လောကအတွက် မွေးဖွားလာသူ မဟုတ်။ စိတ်အပေါင်းသဘောကို နားမလည်။ သာယာအေးချမ်းသော လူ့ဘောင် လူ့လောကဖြစ်စေလိုလျှင် လူ့ဘောင် လူ့လောကအတွင်း၌ ပါဝင်သော လူတစ်ဦးချင်းစီ တစ်ဦးချင်းစီပါ ကောင်းဖို့လိုကြောင်း သူမသိ။ အစိတ်အစိတ်ကောင်းမှ အပေါင်းကောင်းမည်။ အပေါင်းကောင်းပါမှ အစိတ်ကောင်းမည်။ ဤတွင် အစိတ်သည်ပဓာနလား၊ အပေါင်းသည်ပဓာနလားဟူ၍ ကြီးကျယ်သော အငြင်းပွားမှုသည် အိန္ဒိယဒဿနလောက၌ ဖြစ်ပေါ်ခဲ့ဖူး၏။ ယင်းပြဿနာသည် ပရမတ္ထသစ္စာနှင့် ပတ်သက်သော ပြဿနာ ဖြစ်သဖြင့် ဤနေရာ၌ မဆိုတော့ပါ။

ဇာတိဗုဒ္ဓဘာသာသည် သူနှင့် သူ့မိသားစုအတွက်သာ မွေးဖွားလာသူ ဖြစ်သဖြင့် သူနှင့်သူ့မိသားစု၏ ကောင်းစားရေးကို သာကြည့်၏။ အခြားသူများ၏ ကောင်းစားရေးသည် သူနှင့် မဆိုင်။ လောကဟူသည် ယန္တရားသဖွယ် ဖြစ်သည်ကို သူသဘောမပေါက်။ ယန္တရားတစ်ခုလုံးအတွက် အစိတ်အပိုင်း အသီးသီးသည် တာဝန်ရှိ၏။ ကိုယ်လွတ်ရုန်း၍မရ၊ အစိတ်အပိုင်းတစ်ခုခုသည် မိမိ၏တာဝန်ကို မဆောင်ရွက်ဘဲ ရှောင်လိုက်သည်နှင့် တစ်ပြိုင်နက် ယန္တရားသည် ကမောက်ကမဖြစ်သွားပြီး သူပါ အန္တရာယ်ကျရောက်နိုင်သည်ကို သူမသိ။ သူသိသည်ကား သူနှင့် မိသားစု ကောင်းစားရေးသာတည်း။

ဇာတိ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်သည် ရဲခဲလှစွာသော လူ့ဘဝကို ရလာသည့် လူသားစစ်စစ် ဖြစ်ပါ၏။ ထို့ကြောင့် သူ၌လည်း

ချစ်တတ်သော စိတ်ရှိပါ၏။ ကြားနာတတ်သောစိတ်ရှိပါ၏။
ချီးကျူးဂုဏ်ယူတတ်သောစိတ်လည်း ရှိပါ၏။ ခွင့်လွှတ်တတ်
သောစိတ်လည်း ရှိပါ၏။ အနစ်နာခံတတ်သော စိတ်လည်း
ရှိပါ၏။ ဤစိတ်များသည် ကောင်းသောစိတ်များ ဖြစ်ပါ၏။
ဤစိတ်များကို အားလုံးသောသတ္တဝါများအပေါ်၌ အညီအမျှ
ထားနိုင်ပါလျှင် လူသားစစ်စစ်က ဗြဟ္မာလိုနေသူ ဗြဟ္မာ ဖြစ်
နေသူဟူ၍ ဆိုရပါ၏။

ယခုမူကား ထိုကဲ့သို့မဟုတ်။ ဇာတိဗုဒ္ဓဘာသာဝင်သည်
ချစ်တတ်သည်ကားမှန်၏။ သို့ရာတွင် သူချစ်သော အချစ်ကား
လောကအပေါ်ခြုံ၍ ချစ်သည်မဟုတ်။ သူနှင့်ပတ်သက်သမျှကိုသာ
သူချစ်၏။ သူကြင်နာတတ်သော အကြင်နာကား၊ လောကအပေါ်
ခြုံ၍ ကြင်နာသည်မဟုတ်။ သူနှင့် ပတ်သက်သမျှကိုသာ သူ
ကြင်နာ၏။ သူချီးကျူးဂုဏ်ယူသော သူ၏ ချီးကျူးဂုဏ်ယူမှု
ကား လောကအပေါ် ခြုံ၍ ချီးကျူး ဂုဏ်ယူမှုမျိုးမဟုတ်။ သူနှင့်
ပတ်သက်သမျှကိုသာ သူချီးကျူးဂုဏ်ယူ၏။ သူခွင့်လွှတ်တတ်
သော ခွင့်လွှတ်မှုမျိုးကား လောကအပေါ် ခြုံ၍ ခွင့်လွှတ်ခြင်းမျိုး
မဟုတ်။ သူနှင့် ပတ်သက်သမျှကိုသာ သူခွင့်လွှတ်၏။ သူ
အနစ်နာခံသော အနစ်နာခံမှုကား လောကအပေါ်ခြုံ၍ အနစ်နာခံမှု
မျိုး မဟုတ်။ သူနှင့်ပတ်သက်သမျှအတွက်သာ သူအနစ်နာခံ၏။

ဇာတိဗုဒ္ဓဘာသာသည် ဘုရားကိုလည်း ဖူးပါ၏။
သို့ရာတွင် သူသည် ဘုရားကို သူ၏ ရင်တွင်း၌ သယ်ဆောင်မလာ။
ရင်ပြင်ပေါ်၌သာထားခဲ့၏။ တရားကိုလည်း နာပါ၏။ သို့ရာတွင်
သူသည် တရားကို သူ၏ ရင်တွင်း၌ သယ်ဆောင်မလာ။ မဏ္ဍပ်

အတွင်း၌သာ ထားခဲ့၏။ သံဃာတော်များကိုလည်း သွားရောက် ဖူးမြော်ပါ၏။ သို့ရာတွင် သံဃာတော်များက ပေးလိုက်သော ဩဝါဒကို သူ၏ရင်တွင်း၌ ယူမလာ။ ကျောင်းပရိဝုဏ်အတွင်း ၌သာ ထားခဲ့ပါ၏။

သို့ဆိုလျှင် မဟာဝေဒလ္လသုတ် အဋ္ဌကထာအတိုင်း ဘုရား တခြား၊ သူတခြား၊ တရားတခြား၊ သူတခြား၊ သံဃာတခြား သူတခြားသာတည်း။ ဤအနေအတိုင်းသာ ရှိနေပါက သူသည် ပရိယတ္တိစာပေများကို တတ်ကျွမ်းချင် တတ်ကျွမ်းမည်။ ဗဟုသုတ နှင့် ပြည့်စုံသူဖြစ်ချင်ဖြစ်မည်။ သို့ရာတွင် သူသည် အာစာရ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်ဖြစ်ဖို့ များစွာ ကြိုးစားရပေဦးမည်။ အာစာရ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် ဖြစ်နိုင်ရန် မိမိ၌ ထင်ရှားရှိသော အပြစ်ကိုဖုံးကွယ် တတ်သော “မာယာ” ကိုလည်း ပယ်နိုင်အောင် ကြိုးစားရမည်။ မိမိ၌ ထင်ရှားမရှိသော အရည်အချင်းနှင့် ပတ်သက်၍ လူအများ အထင်ကြီးအောင် ဝါကြွားပြောဆိုတတ်သော “သာဠေယျ” ကိုလည်း ဉာဉ်ဝရိုက်နှင့်တကွ ပယ်နိုင်အောင် ကြိုးစားရဦးမည်။

အာစာရဗုဒ္ဓဘာသာဝင်ဆိုသည်မှာ သီလပိုင်းဆိုင်ရာ၊ သမာဓိပိုင်းဆိုင်ရာ၊ ပညာပိုင်းဆိုင်ရာတို့၌ တကယ်တမ်းကျင့်ကြံ အားထုတ်သူဖြစ်၏။ မြတ်စွာဘုရား၏ ဟောကြားချက်၌ နည်းနည်းကလေးမျှ သံသယမဖြစ်။

လောကီအာရုံ ကာမဂုဏ်ဟူသမျှတို့သည် ရွံရှာဖွယ် အတိဖြစ်၏။ ယင်းတို့၌ တပ်မက်သောတဏှာကို ပယ်နိုင်သည် နှင့်အမျှ ချမ်းသာ၏။ တဏှာပယ်ခြင်းကိုပင် နိဗ္ဗာန်ဟူ၍ဆိုရ၏။ နိဗ္ဗာန်ဟူသည် အတုမရှိသော ချမ်းသာစစ်၊ ချမ်းသာမှန်ဖြစ်၏။

နိဗ္ဗာန်ချမ်းသာသည်သာ တကယ်အေးမြသော ချမ်းသာဖြစ်၏။
 တဏှာကို နည်းနည်းပယ်နိုင်လျှင် နည်းနည်းချမ်းသာ၏။
 နည်းနည်းနိဗ္ဗာန်ရ၏။ တဏှာကို များများပယ်နိုင်လျှင် များများ
 ချမ်းသာ၏။ များများနိဗ္ဗာန်ရ၏။ တဏှာကို မြစ်ပြတ်ပယ်နိုင်
 လျှင် အတုမဲ့ချမ်းသာ၏။ အတုမဲ့နိဗ္ဗာန်ကိုရ၏။

ကာမဂုဏ်ဆိုင်ရာ လူချမ်းသာ၊ နတ်ချမ်းသာ၊ ဗြဟ္မာ
 ချမ်းသာတို့ကား ချမ်းသာဟု ဆိုရသော်လည်း တကယ်ချမ်းသာ
 မဟုတ်။ အမည်ခံချမ်းသာ၊ ပူလောင်သည့် ချမ်းသာသာ ဖြစ်၏။
 အရိယသစ္စာအနေဖြင့် ပြောကြားရလျှင် ဒုက္ခသက်သက်သာ
 ဖြစ်၏။ ဤသို့ မြတ်စွာဘုရားက ဟော၏။ ဤဒေသနာ၌
 အာစာရဗုဒ္ဓဘာသာဝင်သည် တကယ်ပင် ယုံကြည်ပါ၏။

နွဲ့ထဲက ကြာ

ကာမဂုဏ် ချမ်းသာဝန်းကျင်၌ အာစာရဗုဒ္ဓဘာသာဝင်
 သည် အမြဲတမ်း နေရသူဖြစ်၏။ ရှောင်လွှဲ၍မရ။ ကာမဂုဏ်
 ဟူသမျှသည် ရွံရှာဖွယ်အတိဟု ဆိုသော်လည်း လက်တွေ့အနေ
 အားဖြင့်မူ ပျော်စရာကိုလည်း တွေ့ရ၏။ စိတ်ညစ်စရာကိုလည်း
 တွေ့ရ၏။ ဝပွသည် နှစ်ခါက ကာမဂုဏ် အတွေ့အကြုံများ
 နှင့် ပတ်သက်၍ ဤသို့မြင်ခဲ့၏။ ဤသို့ သိခဲ့၏။

ယခုအခါ ဝပွသည် အရင့်အမာဘဝသို့ ရောက်လေပြီ။
 မြတ်စွာဘုရား ဟောတော်မူသည့်အတိုင်း ကာမဂုဏ်

တရားများသည် ရွံ့ရှာဖွယ်အတိဖြစ်ကြောင်း ဝပ သဘောပေါက်၏။ ကာမဂုဏ်တရားများသည် ရွံ့ရှာဖွယ်အတိ ဖြစ်သော်လည်း ယင်းကာမဂုဏ်တည်းဟူသော ရွံ့ညွှန်အတွင်း၌ပင် ဘုရားအစရှိသော အရိယာသူတော်ကောင်းတို့သည် “ပဒုမ္မာ” ကြာသဖွယ် ဖြစ်သော ပါရမီတို့ကို စိုက်ပျိုးခဲ့ကြ၏။ ရွံ့ညွှန်ရှိမှ ကြာပန်း စိုက်နိုင်သလို ကာမဂုဏ်ရှိမှ ပါရမီတို့ကို ဖြည့်နိုင်၏။ ကာမဂုဏ်များများပေါလေ ပါရမီတို့ကို ထက်ထက်သန်သန် ဖြည့်နိုင်လေဖြစ်၏။

* * *

အပေါင်းနှင့် အစိတ်

လူတို့သည် ရာထူးဂုဏ်သိန် စည်းစိမ်ဥစ္စာတို့ကို မရမနေအားကြိုးမာန်တက် ရှာဖွေကြခြင်း ဖြစ်၏။ သို့ရာတွင် ထူးသည်က တစ်ခုရှိ၏။ ကြာပန်းတို့သည် ရွံ့ညွှန်မှ ထွက်ပေါ်လာကြသော်လည်း ရွံ့ညွှန်သည် ကြာပန်းကို ညစ်နွမ်းအောင် မလုပ်နိုင်ကြ။ ထို့အတူပင် အရိယာတို့သည် ကာမဂုဏ်နွံတော့မှ ရန်ကန်လှုပ်ရှား၍ ထွက်ပေါ်လာကြသော်လည်း ကာမဂုဏ်တို့သည် အရိယာများကို ညစ်နွမ်းအောင် မလုပ်နိုင်ကြ။ ပါရမီလိုလားသူတို့သည် ကာမဂုဏ်တို့ကို အားကြိုးမာန်တက် ရှာဖွေရာ၌ ကိုးကွယ်ရန် ရှာဖွေခြင်းမဟုတ်။ ပါရမီဖြည့်နိုင်ရန် အသုံးအဆောင် ကိရိယာအနေဖြင့် အသုံးချနိုင်ရန် ရှာဖွေခြင်းသာဖြစ်၏။

ဝပသည် ဤလောက၌ သူ့အတွက်မွေးဖွားလာသူ မဟုတ်။ မြတ်စွာဘုရား၏ တပည့်ပီပီ လောကလူသားတို့အတွက် မွေးဖွား

သာသူဖြစ်၏။ လောကလူ သားတို့အား စစ်မှန်သောချမ်းသာကို ပေးနိုင်စေရန် ကမ္ဘာပေါင်းများစွာ ပါရမီကို ဖြည့်ခဲ့သူ ဖြစ်၏။ မြတ်စွာဘုရားသာသနာတော်၌ ရဟန္တာခြောက်ကျိပ်ပြည့်သော အခါ သူသည် မဇ္ဈိမဒေသတစ်ခွင်လှည့်လည်၍ အခြားသော ရဟန္တာများနည်းတူ လောကအား စစ်မှန်သောချမ်းသာကို ပေးမည့် သူဖြစ်၏။ သို့ရာတွင် ကာမဂုဏ်နွဲ့များဖြင့် ညစ်ပေလိမ်းကျခြင်း ခံရမည်တော့မဟုတ်။

ဝပ္ပသည် အာစာရဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များတွင် ပထမဦးဆုံးဖြစ် ၏။ သူ၏အနီး၌ မြတ်စွာဘုရားကိုယ်တော်တိုင် ရှိ၏။ ဤကား ခမ္မရတနာဖြစ်၏။ ဧဟိဘိက္ခုဖြစ်သော ရှင်ကောဏ္ဍညသည် ဆွမ်းခံ၍ မြတ်စွာဘုရားနှင့်တကွ ဝပ္ပအားကျွေးမွေး၏။ ဤကား သံဃရတနာဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် ဝပ္ပသည် ရတနာသုံးပါးကို တကယ်လေးနက်စွာ ယုံကြည်သော သဒ္ဓါတရားနှင့် ပြည့်စုံ သူဖြစ်၏။

သို့ဖြစ်၍ ဝပ္ပသည် လောကကိုခြံ၍ချစ်၏။ လောကကို ခြံ၍ ကြင်နာ၏။ လောကကို ခြံ၍ချီးကျူးဂုဏ်ယူ၏။ လောက ကို ခြံ၍ခွင့်လွှတ်၏။ လောကအပေါ်ခြံ၍ အနစ်နာခံ၏။ လောက၌ “အဓမ္မ” မလွမ်းမိုးဘဲ “ဓမ္မ” လွမ်းမိုးရန်သာ ကြိုး စား၏။ သူဆောင်ရွက်နေခြင်းကား သူ့အတွက်သက်သက်သာ ရည်ရွယ်၍ ဆောင်ရွက်နေခြင်းသာ ဖြစ်၏။

ဆရာဇီဝကသည် အဆိပ်ပင်အပါအဝင် သစ်ပင်ဟူသမျှ ကို ဆေးပင်အဖြစ် မြင်တတ်၏။ ကြည့်တတ်၏။ အသုံးချ တတ်၏။ ဆေးပညာနှင့်ပြည့်စုံ၏။ အသုံးမကျ၍ လွှင့်ပစ်သော

အပင်ဟူ၍ ဘာမျှမရှိ။ ဆရာဇီဝကသည် မြင်မြင်သမျှ သစ်ပင်များအားလုံးကို “ဆေးပင်များ” အဖြစ် အသုံးပြုကာ ရောဂါသည်များအားလုံးကို ချမ်းသာအောင်ဆောင်ရွက်၏။ ထိုနည်းအတူ ဝပ္ပသည် မြင်မြင်သမျှ ကာမဂုဏ်တရားများတည်းဟူသော နွံဗွက်မှ အရိယာသစ္စာပန်းများကို ပွင့်နိုင်သလောက် များများ ပွင့်အောင် ဆောင်ရွက်မည်ဖြစ်၏။ အမှန်အားဖြင့် ကာမဂုဏ်ဟူသောအမည်သည် အတ္တအမြင်ဖြင့် ခေါ်သောအမည်ဖြစ်၏။ ဝိပဿနာအမြင်ဖြင့် ခေါ်ရလျှင် ရုပ်နှင့်နာမ်သာဖြစ်လေ၏။ ပဉ္စုပါဒါနက္ခန္ဓာ၌ ဝင်၏။ ဝိပဿနာရှု၍ရ၏။ ထို့ကြောင့် ကာမဂုဏ်တရားများတည်းဟူသော နွံဗွက်မှ အရိယာသစ္စာပန်းများကို ပွင့်နိုင်သလောက် ပွင့်အောင် ဝပ္ပသည် ဆောင်ရွက်ပေလိမ့်မည်ဟု ဆိုခြင်းဖြစ်၏။

ဝပ္ပသည် ရတနာသုံးပါး၌ ခိုင်ခိုင်မာမာ သက်ဝင်ယုံကြည်သည့် ပထမဦးဆုံးသော အာစာရဗုဒ္ဓဘာသာဝင်ဖြစ်၏။ သူသည် မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးလုံးကို မြတ်စွာဘုရားထံမှ ကိုယ်တိုင်ကြားနာပြီးသားဖြစ်၏။ မဂ္ဂင်တစ်ခုစီ - တစ်ခုစီ၏ သဘောကိုလည်း နားလည်၏။ သမ္မာဝါစာမဂ္ဂင်သည် အခြေခံအားဖြင့် “ဝစီဒုစရိုက်လေးပါးမှ ရှောင်ကြဉ်ခြင်းစကား” ဖြစ်သော်လည်း ယင်းတွင် ပေါရိသဒအား ယုံကြည်စေနိုင်သော မဟာသုတသောမမင်း၏ သဒ္ဓဟာပနသတ္တိမျိုး၊ ပိဋိယက္ခမင်းကြီး ပစ်လိုက်သောမြားဆိပ်မှ သုဝဏ္ဏသာမအား လွတ်မြောက်စေနိုင်သော ဣစ္ဆာပူရဏသတ္တိမျိုး၊ ဝဋ္ဋသုတ်ပရိတ်တော်လာ ငုံးမင်းအား မီးကွင်းမှ လွတ်ကင်းစေနိုင်သော

မုသာဝိရမဏသတ္တိမျိုးတို့၊ ပါဝင်ကြောင်းကိုလည်း ဝပွသည် သိ၏။

ဟင်းချက်ရာတွင် ဆီ၊ ဆား၊ ငရုတ်၊ ကြက်သွန်၊ အမဲ၊ သားငါးစသည်တို့သည် မိမိတို့၏ ကိုယ်ပိုင်အရသာသဘောကို သီးခြားစီ သီးခြားစီဆောင်နေသေးလျှင်တော့ ဟင်းကောင်းမဖြစ် သေး။ မိမိတို့၏ ကိုယ်ပိုင်သီးခြားစီ အရသာသဘောကို စွန့်လွှတ် ပြီး ဟင်းအရသာအဖြစ် တစ်ခုတည်းသောသဘော “ဧကရသ” ကို ဆောင်နိုင်ပါမှ ဟင်းကောင်းမည်၏။ ဟင်းကောင်းတို့၏ ဓမ္မတာအရ ဟင်းတွင်ပါဝင်သော “အမယ်” အားလုံးတို့သည် ဟင်းအဖြစ်တစ်ခုတည်း၊ တစ်လုံးတစ်စည်းတည်း၊ အရသာ တစ်ခုတည်းအဖြစ်သို့ ရောက်ရ၏။

ထိုနည်းအတူ ဝပွသန္တာန်၌ ရှိနေသော ဝပွနားလည်သော မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးတို့သည် ရှင်ကောဏ္ဍညကိုယ်တွေ့အတိုင်း တစ်စု စည်း၊ တစ်ပေါင်းတည်းအဖြစ်သို့ ရောက်ပါမှ၊ တစ်ပြိုင်နက်တည်း ဖြစ်ပါမှ ပထမသစ္စဉာဏ်ကို ဝပွအား ရနိုင်စေပေလိမ့်မည်။ ထို အခါမှသာ ဝပွသည် ဧဟိဘိက္ခုအနေဖြင့် ရဟန်းဖြစ်ပေလိမ့်မည်။

ယခုအချိန်တွင်တော့ ဝပွသည် ရတနာသုံးပါးကို ရင်၌ လွယ်ထားသော ရတနာသုံးပါး၌ ယုံကြည်သော အာစာရဗုဒ္ဓ ဘာသာဝင်ပုထုဇဉ်သာ ဖြစ်သေးသဖြင့် သူသည် တစ်ဦးချင်း ဗုဒ္ဓဘာသာဉာဉ်ကောင်း၊ ဗုဒ္ဓဘာသာစရိုက်ကောင်း ပုဂ္ဂိုလ်သာဖြစ် ၏။ မဇ္ဈိမဒေသတစ်ခွင်၌ ဗုဒ္ဓဘာသာကို အမျိုးသားစရိုက်၊ အမျိုးသားဉာဉ်အဖြစ်သို့ ရောက်အောင်ဆောင်ရွက်နိုင်ရန် ဝပွသည် မြတ်စွာဘုရားကိုယ်တော်တိုင် သင်ကြားပေးသည့်နည်းအတိုင်း

ရဟန္တာခြောက်ကျိပ်ဝင်ဖြစ်အောင် ဆက်လက်အားထုတ်ရပေဦးမည်။

ပဉ္စဝဂ္ဂါးဦးတွင် အပါအဝင်ဖြစ်သောဝပ္ပသည် ရှင်သာရိပုတ္တရာအမှူးပြုတော်မူသော လက်ယာတော်ရံမဟာသဝကလေးကျိပ်တွင် အပါအဝင်ဖြစ်နိုင်ရန် အရဟတ္တဖိုလ်မျိုးစေ့ကို အောင်မြင်စွာစိုက်ပျိုးပြီးသူဖြစ်၏။ အစဉ်တစိုက်ရေလောင်းခြင်း၊ ပေါင်းသင်းခြင်းစသော ဆိုင်ရာဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းသဖွယ်ဖြစ်သော ပါရမီများကိုလည်း ဖြည့်ကျင့်ခဲ့သူဖြစ်၏။ ဝပ္ပသည် မကြာမြင့်မီကာလအတွင်း အရဟတ္တဖိုလ်အပွင့်အသီးကို ရရှိတော့မည် ဖြစ်၏။

သို့ရာတွင် အချိန်ကာလသည် စကားပြော၏။ စိုက်ပျိုးထားသော မျိုးစေ့ဟူသည် ပွင့်ချိန်ရောက်မှပွင့်၏။ သီးချိန်ရောက်မှ သီး၏။ ပွင့်ချိန်ရောက်မှ ပွင့်သောအပွင့်သည်သာ အောင်မြင်သောအသီးကို ဖြစ်စေနိုင်၏။ ပွင့်ချိန်မရောက်ဘဲ ပွင့်သောအပွင့်သည် အောင်မြင်သောအသီးကို မဖြစ်စေနိုင်။ အကယ်၍အသီးသီးလျှင်လည်း မှည့်ဝင်းသောအသီးဖြစ်မလာ။ အုပ်မှည့်အသီးမျိုးသာ ဖြစ်လာနိုင်၏။ ထို့ကြောင့် အချိန်သည် စကားပြော၏ဟု ဆိုခြင်းဖြစ်ပါ၏။ ဝပ္ပသည် အရိယသစ္စဉာဏ်ကို မုချကေန် ရမည်ဖြစ်၏။ သို့ရာတွင် အချိန်တော့ စောင့်ရပေမည်။

ကမ္မဋ္ဌာန်းဆရာလုပ်သူက မြတ်စွာဘုရားကိုယ်တော်တိုင် တရားအားထုတ်သူက ပဉ္စဝဂ္ဂါးဦးဝင် ဝပ္ပ၊ မြတ်စွာဘုရားကလည်း ဗုဒ္ဓစက္ခုဖြင့် ဝပ္ပ၏ အာသယနှင့် အနုသယအခြေအနေ၊ ဝပ္ပ၏ ဣန္ဒြေတို့ကို သိပြီးသား။ ထို့ကြောင့်ပင် ဝပ္ပတစ်ပါး

တည်းကို ကွက်၍တရားပြခြင်းဖြစ်၏။ ဝပသည ဝါဆိုလပြည့်
ကျော် (၁) ရက်နေ့ နံနက်ပိုင်း၌ သောတာပတ္တိမဂ်ဉာဏ်ကို
ရ၍ သောတာပန်အရိယာပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်မည် အမှန်ပင်တည်း။

ဝပသည မြတ်စွာဘုရားကိုယ်တော်တိုင် ကျင့်ကြံ ရှုမှတ်
ပွားများခဲ့သည့် လက်တွေ့ကျင့်စဉ်အတိုင်းပင် မလွဲမသွေ တိတိ
ကျကျ လိုက်နာကျင့်သုံးလျက်ရှိ၏။ ရုပ်နာမ်တရားများကို
ရှုမှတ်နေ၏။ ရုပ်နာမ်တရားများကို လောကဝေါဟာရအားဖြင့်
လောကဟုခေါ်၏။ လောကဟူသည် သက်ရှိသက်မဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်
သတ္တဝါ၊ အရာဝတ္ထုများဖြစ်ကြ၏။ ပရိယတ္တိဝေါဟာရအားဖြင့်
ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ဟူသည် ဤလောက၌ ဖြစ်ကြ - ပျက်ကြသော
အရာရာတိုင်းသည် အကြောင်းအကျိုး ဆက်သွယ်မှုကြောင့်သာ
ဖြစ်ကြခြင်း - ပျက်ကြခြင်းဖြစ်၏ ဟူသော ကြောင်းကျိုးဆက်
ရုပ်နာမ်ဖြစ်စဉ်ဖြစ်၏။ သို့ရာတွင် အကြောင်းနှင့်အကျိုးသည်
သဘောအားဖြင့် သီးခြားစီဖြစ်၏။ တစ်ခုတည်းမဟုတ်။

ဤမည်သော အကျိုးတရားကို မိမိအလိုအတိုင်း ဖြစ်စေ
မည်ဟူသော ပိုင်စိုးမှု “အတ္တ” သည် သဘောအကြောင်းတရား
၌ မရှိ။ အကြောင်းတရားတို့ ပြည့်စုံညီညွတ်သောအခါ အကျိုး
တရားသည် ဖြစ်ပေါ်လာရ၏။ အကြောင်းတရားတို့ ပြည့်စုံ
ညီညွတ်မှု ပျက်ယွင်းသောအခါ အကျိုးတရားသည် ပျက်စီးရ၏။
အကြောင်းတရား၌ ပိုင်စိုးမှု အတ္တသဘောမရှိခြင်းကြောင့် ယင်း
ကို အနတ္တဟူ၍ဆိုရ၏။ အကြောင်းတရား၌ ပိုင်စိုးမှု အတ္တသဘော
မရှိလျှင် အကျိုးတရား၌လည်း ပိုင်စိုးမှုအတ္တသဘောသည် အဘယ်
မှာလျှင် ရှိနိုင်ပါအံ့နည်း။ ထို့ကြောင့် အကျိုးတရားသည်လည်း

“အနတ္တ” ပင် ဖြစ်၏။ အထူးပြောစရာ မလိုချေ။

အကြောင်းနှင့်အကျိုး ဆက်သွယ်မှု၌ အချင်းချင်း သန္တာန် အဆက်ဆက် တူမှုသဘောသည် ရှိရ၏။ ယင်းကို ပါဠိဝေါဟာရ အားဖြင့် “ဧကတ္ထ” ဟု ခေါ်၏။ ဧကတ္ထသဘောကို မယုံလျှင် ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိဝါဒ၌ ဝင်၏။ ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိဟူသည် မှားသောအမြင်ဖြစ်၏။ ယင်းဝါဒကို ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များက လက်မခံ။ သချိုင်းကုန်းနောက် ၌ ဘာမျှမရှိဟူသောအမြင် ဖြစ်၏။

အကြောင်းအကျိုး နိယာမအရ သန္တာန် အဆက်ဆက်တူ သော်လည်း သဘောအားဖြင့်ကား အချင်းချင်းခြားနား၏။ ယင်းကို ပါဠိဝေါဟာရအားဖြင့် “နာနတ္ထ” ဟုခေါ်၏။ နာနတ္ထ သဘောကို မယုံလျှင် သဿတဒိဋ္ဌိဝါဒ၌ ဖြစ်၏။ သဿတဒိဋ္ဌိ ဟူသည် မှားသောအမြင်ဖြစ်၏။ ယင်းဝါဒကို ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များ က လက်မခံ။ လောက်လမ်းသဖွယ် ဝိညာဏ်တွယ်ဟူသော အမြင်ဖြစ်၏။

အကြောင်းနှင့်အကျိုးဆက်သွယ်၍ ဖြစ်ကြ - ပျက်ကြရာ ၌ တန်ခိုးရှင်တို့၏ ဖန်ဆင်းမှုကြောင့်မဟုတ်ဘဲ ဓမ္မတာ အလျောက်သာ ဖြစ်ရ၏။ ပျက်ရ၏။ သဲက ဆီ မဖြစ်နိုင်ဘဲ နှမ်းကသာ ဆီ ဖြစ်နိုင်သည့်သဘော ဖြစ်၏။ ယင်းကို ပါဠိ ဝေါဟာရအားဖြင့် “ဧဝံဓမ္မတာ” ဟုခေါ်၏။ ဧဝံဓမ္မတာသဘော ကို မယုံလျှင် ဖန်ဆင်းရှင်ဝါဒကို ယုံကြည်တတ်၏။ ယင်းဝါဒ သည်လည်း မှားသောဝါဒပင်ဖြစ်၏။

ဖန်ဆင်းရှင်ဝါဒကို လက်ခံသည်နှင့်တစ်ပြိုင်နက် အတ္တဝါဒ သည် အလိုအလျောက်ပါဝင်လာ၏။ ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိဝါဒနှင့် သဿတ

ဒိဋ္ဌိဝါဒတို့သည်လည်း အတ္တဝါဒ၏ အမည်ကွဲများသာ ဖြစ်ကြ၏။ စို.ပိုင်မှုကား “အတ္တဝါဒ” စစ်စစ်သာတည်း။ “အတ္တဝါဒ” ဝင်လာလျှင် ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါနှင့် အရာဝတ္ထုများသည် မလွဲမသွေ ပြန်လည်ပေါ်ပေါက်လာကြပေဦးတော့မည်။ ထိုအခါ တရားအား ထုတ်သူတို့၏ အမြင်မျိုးမဟုတ်တော့ဘဲ ရိုးရိုးသာမန်လူသားတို့၏ မူလဒုံရင်းအမြင်မျိုးသာ ဖြစ်တော့၏။ ထိုအမြင်မျိုးကိုမူ ပဉ္စဝဂ္ဂငါးဦးတို့သည် မြတ်စွာဘုရား၏ သွန်သင်ချက်အရ ရှေးမဆွကပင် ပယ်ပြီးဖြစ်၏။

ပဋိပတ္တိဝေါဟာရအရ ရုပ်နာမ်ဓမ္မသင်္ခါရတရားများကို “ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ” ဟူ၍လည်းကောင်း၊ မူလအမည်အတိုင်း “ရုပ်နာမ်သင်္ခါရ” ဟူ၍လည်းကောင်းခေါ်၏။ ယင်းတို့သည် အစိုင်းအခဲမဟုတ်သော်လည်း အစိုင်းအခဲလို ထင်ရ၏။ အပိုင်းပိုင်း အပြတ်ပြတ် ဖြစ်သော်လည်း တစ်ခုတည်းလို ထင်ရ၏။ လုပ်ချင်တိုင်းလုပ်၍ မရသော်လည်း လုပ်ချင်တိုင်းလုပ်၍ ရသည်ဟု ထင်ရ၏။ မတင့်တယ်သော “အသုဘ” သဘောဖြစ်သော်လည်း တင့်တယ်သော “သုဘ” သဘောဟု ထင်ရ၏။ ဆင်းရဲစစ်စစ် ဖြစ်သော်လည်း သူ့နည်းသူ့ဟန်ဖြင့် “နှစ်သက်စရာ၊ တွယ်တာစရာ၊ မျှော်လင့်စရာ” အဖြစ် ထင်ရ၏။

* * *

မြတ်စွာဘုရားသည် ဝပ္ပအား လောက သို့မဟုတ် ဝဋ်စွသမုပ္ပါဒ် သို့မဟုတ် ဥပါဒါနက္ခန္ဓာတို့ကို ရှုခိုင်း၏။ ထိုသို့ ရှုခိုင်းရာတွင် ရိုးရိုးသာမန်လူသားတို့၏ အမြင်မျိုးဖြင့် မြင်အောင် ရှုခိုင်းသည်တော့မဟုတ်။ ယထာဘူတကျကျ အမှန်

အတိုင်းသိအောင် ရှုခိုင်း၏။ အနိစ္စသဘော - ဒုက္ခသဘော
အနတ္တသဘော ပေါ်လာအောင် ရှုခိုင်း၏။

ရှုစရာအာရုံများကား လောကခေါ်ခေါ်၊ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်
ခေါ်ခေါ်၊ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာခေါ်ခေါ်၊ မိမိ၏အဇ္ဈတ္တသန္တာန်၌ ထင်
လာသော ရုပ်နှင့် နာမ်များဖြစ်ကြ၏။ ယင်းရုပ်နှင့်နာမ်အာရုံ
များသည် မိမိ၏စိတ်အစဉ်၌ ပြင်ပမှလာ၍လည်း ထင်ကြ၏။
အတွင်းမှလာ၍လည်း ထင်ကြ၏။ အတွင်းနှင့်အပြင်နှစ်ပါးစုံမှ
လည် လာ၍ထင်ကြ၏။ သို့ရာတွင် မည်သို့ပင်ထင်ထင်၊
အတိတ် - ပစ္စုပ္ပန် - အနာဂတ် ဖြစ်ချင်ရာဖြစ်၊ မိမိ၏ စိတ်
အစဉ်၌ ပစ္စုပ္ပန်ကျကျထင်ခိုက်ဖြစ်သော ရုပ်နှင့်နာမ်အာရုံများသာ
ဖြစ်ကြရ၏။

ယင်းအာရုံများကို ရှုရာ၌ ဝိပဿနာညာဏ်ဖြင့် ရှုရ၏။
ဝိပဿနာညာဏ်ဟူသည် လောကီမဂ္ဂင်တရားဖြစ်၏။ လောကီ
မဂ္ဂင်တရားများကို လောကုတ္တရာမဂ္ဂင်တရားများ ဖြစ်သွားမှသာ
စစ်မှန်သော မဂ္ဂသစ္စာ ဖြစ်ပေါ်မည်။ မဂ္ဂသစ္စာဖြစ်မှသာ
“နိဗ္ဗာန်” ကို မျက်မှောက်ပြုနိုင်မည်။ ချမ်းသာစစ် ချမ်းသာမှန်
ဖြစ်သော “သန္တိသုခ” ကို ခံစားနိုင်ပေမည်။

သန္တိသုခကို ရှာဖွေကြသော ပဉ္စဝဂ္ဂါးဦးတို့တွင် ပထမ
ဆုံး အညာသိကောဏှညသည် သန္တိသုခကို ကိုယ်တိုင်ကိုယ်ကျ
တွေ့မြင်တော်မူပြီးနောက် မြတ်စွာဘုရားသခင်၏ထံတော်မှောက်
၌ ဧဟိဘိက္ခု အဖြစ်ဖြင့် မြတ်သောရဟန်းဘဝကို ရတော်မူခဲ့၏။
ယခုအလှည့် ဝပ္ပသည် ကြာမြင့်စွာသော ကာလပတ်လုံး သူ ရှာဖွေ
နေသော သန္တိသုခကို တွေ့ပေတော့မည်။ သန္တိသုခကို ရှာဖွေရာ

တွင် အသုံးပြုသော မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးအနက် သမ္မာကမ္မန္တ ကို နားလည် သဘောပေါက်အောင် မြတ်စွာဘုရားက ဝပွအား လက်တွေ့ ပြသတော်မူ၏။

သမ္မာကမ္မန္တ ဟူသည် သဒ္ဓါနက်အားဖြင့် ကောင်းသော အလုပ်ကို ပြုလုပ်ခြင်းဖြစ်၏။ ကောင်းသောအလုပ်ဟူသည် ဒုစရိုက်တရားတို့မှ ရှောင်ကြဉ်ပြီး သီလဝိသုဒ္ဓိမှ အစပြု၍ ဝိသုဒ္ဓိအဆင့်ဆင့်သို့ ရောက်အောင် ဒါန၊ သီလ၊ ဘာဝနာခေါ် သော ပုညကြိယာအမည်ဖြင့် ကောင်းမှုလုပ်ငန်းများကို လုပ်သော အလုပ်ဖြစ်၏။ ဒါနဖြင့် လောဘကိုသတ်၏။ လောဘကိုသတ် နိုင်လျှင်ချမ်းသာ၏။ သီလဖြင့်ကျန်းမာ၏။ သီလသည် ဒေါသကို သတ်၏။ ဘာဝနာဖြင့် ဉာဏ်ပညာကို ထက်စေ၏။ ဘာဝနာကား အဝိဇ္ဇာကို သတ်၏။ ဤတရားသုံးမျိုးကို ဒဿက နိပါတ်၊ မဟာဓမ္မပါလဇာတ်၌ ဟောတော်မူ၏။ ဤဇာတ်ဖြင့် သုဒ္ဓေါဒန မင်းကြီးသည် အနာဂါမ်ဖြစ်၏။ လူ့ဘဝအတွက် လောလောဆယ် ချမ်းသာခြင်း၊ ကျန်းမာခြင်း၊ ပညာရှိခြင်းသည် အရေးကြီးသည် မဟုတ်ပါလား။ တရားကိုယ်အားဖြင့် ကာယဒုစရိုက် (၃)ပါးမှ ကြဉ်ရှောင်ခြင်းဖြစ်၏။ ထိုသို့ ကြဉ်ရှောင်ရာတွင်လည်း “အသက် မွေးမြူမှု” နှင့် မပတ်သက်သော ကြဉ်ရှောင်မှု ရိုးရိုးဖြစ်၏။ လူ သည် မိမိ၏ဘဝတည်ရှိခွင့်ရနေသရွေ့ ကာလပတ်လုံး ကာယကံ နှင့် ပတ်သက်လာလျှင် ဖော်ပြပါ ကာယဒုစရိုက် (၃) မျိုးမှလွဲ၍ ကျန်ကာယကံများကို ပြုလုပ်နိုင်ပါ၏။ လုပ်လည်း လုပ်ရမည် ဖြစ်၏။

ဤသည်မှာ သမ္မာကမ္မန္တ၏ အနိမ့်ဆုံးအနက်ဖြစ်၏။ ကမ္မသကတာ သမ္မာဒိဋ္ဌိဉာဏ်ရိုးရိုးဖြင့် ပြုလုပ်နိုင်သောလုပ်ငန်းမျိုးဖြစ်၏။ အမြင့်ဆုံးအနက်အားဖြင့် အနိမ့်ဆုံးအနက်မှ တဖြည်းဖြည်း တစ်ဆင့်ပြီးတစ်ဆင့် “နိဗ္ဗာန်” ကို မျက်မှောက်ပြုနိုင်သည့် ကာလအထိ အလုပ်ကို မလွဲမသွေလုပ်ရမည် ဖြစ်၏။ အလုပ် မလုပ်ဘဲနေ၍မရ။ ရပ်ခြင်း- ထိုင်ခြင်း- လျောင်းခြင်း- အိပ်ခြင်းဟူသော ဣရိယာပုထ်လေးပါးသည်ပင် အလုပ်ဖြစ်၏။ သမ္မုတိသစ္စာအရ ဖြစ်စေ၊ ပရမတ္ထသစ္စာအရဖြစ်စေ၊ လောကတစ်ခုလုံးသည် အလုပ်ဖြင့် ပြည့်လျက်ရှိ၏။ သို့ရာတွင် “သမ္မာကမ္မန္တ” ဟု ဆိုကတည်းက ကောင်းသောအလုပ်ကို ဆိုလိုခြင်းဖြစ်၏။

ဤသမ္မာကမ္မန္တမဂ္ဂင်ကို မြတ်စွာဘုရားသည် “သစ္စာ” လေးပါးသိရေးအတွက် အသုံးပြုမည်ဖြစ်၏။ သမ္မာကမ္မန္တကို ကောင်းသောအလုပ်ဟူ၍ ဆိုရ၏။ တရားကိုယ်အားဖြင့်ကား ကောင်းသောစေတနာပြဋ္ဌာန်းသော ထမါဒါန ဝိရတီဖြစ်၏။ ဝိရတီအရ ရှောင်ကြဉ်ရုံသာမက၊ ကောင်းသောအလုပ်ကို လုပ်ခြင်း ဖြစ်၏။ ရှောင်ကြဉ်ရုံသက်သက်မျှဖြင့် လုံးဝမစားနိုင်- မသောက်နိုင်သောလူနာနှင့် ခြားနားလှမည်မဟုတ်။ Negative သဘောမျိုးကိုသာဆောင်၏။ Positive သဘောကို ဆောင်သည်အထိ ကောင်းသောအလုပ်ကို လုပ်ရမည်။ စေတနာကို အစဉ်အလာအားဖြင့် “စေ့ဆောင်ခြင်း” ဟူ၍ မြန်မာပြန်ဆိုကြ၏။ ခေတ်သုံး မြန်မာဝေါဟာရဖြင့် ဆိုရလျှင် ကောင်းသောစေတနာပြဋ္ဌာန်းသည့် သမ္မာကမ္မန္တက စေ့စေ့စပ်စပ်ဖြစ်သွားအောင် ‘ဂဟေဆော်ခြင်း’

သဘောမျိုး ဖြစ်၏။ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးတို့ တစ်သားတည်းဖြစ်နေအောင် ဆောင်ရွက်ခြင်းဖြစ်၏။

သမ္မာဒိဋ္ဌိက ရုပ်နာမ်တို့၏ အနိစ္စ- ဒုက္ခ- အနတ္တသဘော ကို မြင်လာအောင် ကြည့်ရ၏။ သမ္မာသင်္ကပ္ပက ရုပ်နာမ်အာရုံများ ကို သမ္မာဒိဋ္ဌိမြင်နိုင်အောင် ဟိုဘက် - ဒီဘက်၊ ရှေ့-နောက်၊ အတွင်း - အပြင်၊ အထက်- အောက်၊ ဖိလာကန်၊ လန်၊ စသည် ဖြင့် ဘက်စုံလှည့်၍လှည့်၍ ပြရ၏။ သမ္မာဝါစာက သိစရာ အမည်နှင့် သိစရာဝတ္ထုကို တစ်ခြမ်းပဲ အသိမျိုးမဟုတ်ဘဲ ပြည့်ပြည့်စုံစုံ အသိမျိုးအဖြစ်သို့ ရောက်အောင် ဆောင်ရွက် ပေ ရ၏။

ဤမဂ္ဂင်သုံးမျိုးတို့သည် မိမိတို့၏ဆိုင်ရာလုပ်ငန်း၌ အချင် ချင် ဂဟေစပ်မိအောင် သမ္မာကမ္မန္တလုပ်ငန်းက ဆောင်ရွက် ပေ ရ၏။ သမ္မာကမ္မန္တ၏လုပ်ငန်းသည် ကျယ်ပြန့်လှ၏။ လောက နယ်ပယ်မှ လောကုတ္တရာနယ်ပယ်အဆုံးအထိ ပါဝင်၏။ စေ့စေ့ စပ်စပ်ဖြစ်အောင် လုပ်ရာ၌ လယ်ထွန်ခြင်း၊ အတတ်ပညာ သင်ကြားခြင်းမှအစ မင်္ဂလိနိဗ္ဗာန်ရခြင်းအထိ လုပ်ငန်းအားလုံး ပါဝင်၏။ ထို့ကြောင့် သမ္မာကမ္မန္တလုပ်ငန်းသည် များစွာ အရာကျယ်၏ဟု ဆိုခြင်းဖြစ်၏။

ဝိပဿနာရှုရန် လောကကို အနှစ်ထုတ်လိုက်သောအခါ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ကို ရ၏။ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ကို အနှစ်ထုတ်လိုက်သော အခါ အဝိဇ္ဇာ၊ သင်္ခါရစသော အင်္ဂါ (၁၂) ပါးကို ရ၏။ အင်္ဂါ (၁၂) ပါးကို အနှစ်ထုတ်လိုက်သောအခါ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာငါးပါး ကို ရ၏။ တစ်ဖန် ဥပါဒါနက္ခန္ဓာငါးပါးတို့တွင် မိမိ၏ဒွါရတို့မှ

ထိုက်သင့်သလို ဝင်ရောက်လာသော ရုပ်နာမ်တရားများကို အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တသဘော ပေါ်လာအောင် ရှုမှတ်ရ၏။ ဤသို့ ရှုမှတ်ခြင်းကိုပင် ဝိပဿနာရှုသည်ဟု ဆိုရ၏။

ဝိပဿနာရှုရာတွင် မိမိ၏စိတ်အစဉ်၌ ထင်လာသောရုပ် နာမ်အာရုံများကို ပစ္စုပ္ပန်ကျကျ တစ်ခုစီ တစ်ခုစီ အသီးသီး အကြောင်းနှင့်တကွ ဝိသေသလက္ခဏာပေါ်လာအောင် ရှုရ၏။ ထို့နောက် ရုပ်နာမ်အားလုံး၌ သာမညလက္ခဏာတစ်မျိုးတည်း ပေါ်လာအောင် ရှုရ၏။ သာမညလက္ခဏာဟူသည် အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တ သဘောပင် ဖြစ်၏။ ရုပ်နာမ်တို့၏ အမျိုးမျိုးသော ဝိသေသ (ဝါ) သဘာဝ လက္ခဏာများမှ တစ်မျိုးတည်းသော သာမညလက္ခဏာအဖြစ်သို့ ရောက်အောင် ရှုခြင်းဖြစ်၏။ ဤ နေရာ၌ မှတ်သားဖွယ်ကောင်းသော ရှင်သာရိပုတ္တရာနှင့် ရှင်အနုရုဒ္ဓါတို့၏ ဆွေးနွေးခန်းကို ဖော်ပြအပ်ပါ၏။

ရှင်အနုရုဒ္ဓါက မိမိသည် ဒိဗ္ဗစက္ခုအသိဉာဏ်ဖြင့် လောက ဓာတ်တစ်ထောင်ကို မြင်နိုင်ပါကြောင်း၊ မတွန့်ဆုတ်သော လုံ့လရှိပါကြောင်း၊ သတိလည်းထင်ပါကြောင်း၊ ပဿဒ္ဓိတရားနှင့် လည်း ပြည့်စုံပါကြောင်း၊ စိတ်ကိုလည်း တစ်ခုတည်းသောအာရုံ ၌ တည်ကြည်စွာထားနိုင်ပါကြောင်း၊ သို့ပါလျက် တပည့်တော် သည် အရဟတ္တဖိုလ်ကို ရရန် အားထုတ်ပါသော်လည်း ယခုအချိန် ထိ အားထုတ်၍ မရသေးပါကြောင်းဖြင့် ရှင်သာရိပုတ္တရာအား လျှောက်ထားလေရာ ရှင်သာရိပုတ္တရာက-

ရှင်အနုရုဒ္ဓါအား “ငါ့ရှင်အနုရုဒ္ဓါ - ငါသည် ဒိဗ္ဗစက္ခု အဘိညာဉ်ဖြင့် လောကဓာတ်တစ်ထောင်ကို မြင်နိုင်၏” ဟူ၍

အကြံဖြစ်ခြင်းသည် သင်၏သန္တာန်၌ မာနဖြစ်နေခြင်းပင် ဖြစ်၏။
 ငါ့ရှင်အနုရုဒ္ဓါ “ငါသည် မတွန့်ဆုတ်သော လုံ့လလည်းရှိ၏၊
 သတိလည်းထင်၏၊ ပဿဒ္ဓိတရားနှင့် ပြည့်စုံ၏၊ စိတ်ကို
 တစ်ခုတည်းသောအာရုံ၌ တည်ကြည်စွာထားနိုင်၏” ဟု အကြံ
 ဖြစ်ခြင်းသည် သင်၏သန္တာန်၌ ဥဒ္ဓစ္စဖြစ်နေခြင်းပင် ဖြစ်၏။
 ငါ့ရှင်အနုရုဒ္ဓါ “ထိုသို့ဖြစ်ပါလျက် အရဟတ္တဖိုလ်ကို ရရန်
 အားထုတ်ပါသော်လည်း ယခုအချိန်အထိ ငါသည် အရဟတ္တဖိုလ်
 ကို မရသေး” ဟု အကြံဖြစ်ခြင်းသည် သင်၏သန္တာန်၌ ကုက္ကုစ္စ
 ဖြစ်နေခြင်းပင် ဖြစ်၏။

“ငါ တိုက်တွန်းပါ၏၊ သင်၏သန္တာန်၌ ဖြစ်နေသော
 မာန၊ ဥဒ္ဓစ္စ၊ ကုက္ကုစ္စတည်းဟူသော ဤတရားသုံးမျိုးကို ပယ်
 စွန့်ကာ ဤတရားသုံးမျိုးလုံးကို နှလုံးမူ၍ နိဗ္ဗာန်သို့သာ မိမိ
 ၏ စိတ်ကို ပို့ဆောင်စေချင်ပါ၏” ဟူ၍ ကမ္မဋ္ဌာန်းတရားကို
 ဟောတော်မူ၏။

အမှန်အားဖြင့် ရှင်သာရိပုတ္တရာက ရှင်အနုရုဒ္ဓါအား
 ထင်လာသောသင်္ခါရတရားများ၏ ဝိသေသလက္ခဏာကို ပုဂ္ဂလ
 ဗျာပါရဖြင့် မရှုဘဲ ဓမ္မဗျာပါရအတိုင်း သာမညလက္ခဏထင်လာ
 အောင်ရှုရန် တိုက်တွန်းခြင်းဖြစ်၏။

ဝိပဿနာတရား အားထုတ်သောအခါ ရှင်အနုရုဒ္ဓါ၏
 ထုံးကို နှလုံးမူ၍ မိမိတို့၏သန္တာန်၌ ထင်လာသောအာရုံများကို
 ရုပ်ဖြစ်စေ၊ နာမ်ဖြစ်စေ၊ ပထမဦးစွာ ဝိသေသလက္ခဏာများကို
 ရုပ်နာမ်အလိုက် ထင်လာသော ဝိသေသလက္ခဏာအမျိုးမျိုးမှ
 အားလုံးတစ်ခုတည်းသော သာမညလက္ခဏာ ထင်လာအောင်

ရှုရ၏။ ထိုအခါ ရုပ်နာမ်တရားတို့သည် သီးခြားစီ သီးခြားစီ မဟုတ်တော့။ အားလုံး တစ်ခုတည်းသာဖြစ်၏။ ယင်းတစ်ခုတည်းကား “အနတ္တ” သာတည်း။ အနတ္တကို မြင်လျှင် အနိစ္စနှင့် ဒုက္ခကိုပါ မြင်တော့၏။

ရုပ်နာမ်တရားတို့၏ အမျိုးမျိုးသော ဝိသေသလက္ခဏာများမှ တစ်မျိုးတည်းသော သာမညလက္ခဏာ “အနတ္တ” ထင်ပေါ်လာအောင် ဝပွသည် မည်သို့ရှိမည်နည်း။ အမှန်အားဖြင့် ဝပွ၏ သန္တာန်၌ သတိ၊ ဝီရိယ စသော မဟာကုသိုလ် ဉာဏသမ္ပယုတ်တရားများသည် ထင်ရှားရှိ၏။ သို့ရာတွင် ထိုတရားများသည် သာသနာပကာလ၌ သူများနည်းတူရှိသောအတိုင်းသာ ရှိသည့်အဆင့်ထက် ပိုမည်ဆိုရုံမျှသာ ပိုသေး၏။

ယခု ထိုတရားများကို အသုံးပြုရမည်။ ဗောဓိပက္ခိယခေါ် မဂ်ဉာဏ်၏ အုပ်စုဝင်ဖြစ်အောင် လုပ်ရမည်။ ထိုသို့လုပ်ရာ၌ သမ္မာကမ္မန္တသည် များစွာအရေးကြီး၏။ ဗောဓိပက္ခိယတရားတို့၏ အရေအတွက်သည် ၃၇ ပါးရှိ၏။ တရားကိုယ်အားဖြင့်ကား ၁၄ ပါးသာ ဖြစ်၏။ ထိုမျှများပြားသော ဗောဓိပက္ခိယတရားများကို တရားကိုယ်အားဖြင့်လည်း အချင်းချင်းတစ်စပ်တည်း စေသွားအောင် လုပ်ငန်းအားဖြင့်လည်း အချင်းချင်းတစ်စပ်တည်း စေသွားအောင် သမ္မာကမ္မန္တသည် ဂဟေဆော်ပေးရမည်ဖြစ်၏။ ဂဟေဆော်ပေးမှသာ တစ်သားတည်းဖြစ်ပြီး ကြီးမားသော အင်အားကို ဆောင်နိုင်ပေလိမ့်မည်။

ကြီးမားသောအင်အားကို ဆောင်နိုင်သည်နှင့်အမျှ ဗောဓိပက္ခိယ ဟူသော အမည်နှင့်လိုက်အောင် နောက်ဆုံး၌ မဂ္ဂင်ထိုက်

သွာ ပေလိမ့်မည်။ မဂ္ဂင်ထိုက်သောအဆင့်သို့ ရောက်မှသာ မဂ္ဂသစ္စာအမည်ကို ရနိုင်မည်ဖြစ်၏။ ဗောဓိပက္ခိယတရားတို့သည် မိမိတို့၏တာဝန်အလိုက် လုပ်ငန်းများကို ဆောင်ရွက်ရာတွင် တရားတစ်ပါးနှင့် တစ်ပါး အချင်းချင်း စေ့စပ်သော သမ္မာကမ္မန္တသာ ပါဝင်ဆောင်ရွက်ခြင်း မရှိပါက ပိုသည့်တရားကပို၍ လိုသည့်တရားက လိုနေမည်ဖြစ်၏။ ဒေသနာတော်အရ သတိတရားတစ်ခုတည်းသာ ပိုသည်ဟူ၍ မရှိကြောင်းလာရှိ၏။ ထို့ကြောင့် ကျန်သောတရားများကို ထိန်းကျောင်းရေးနှင့်ပတ်သက်၍ သမ္မာသမ္မန္တတွင် များစွာတာဝန်ရှိ၏။

မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးတွင် သမ္မာကမ္မန္တသည် သီလမဂ္ဂင်မျှသာ ဖြစ်၏။ သီလ၊ သမာဓိ၊ ပညာဟူ၍ အစဉ်အတိုင်း ကျင့်ရသော သာသနာတော်တွင် သီလသည် အခြေခံအုတ်မြစ်မျှသာ ဖြစ်၏။ အခြေခံအုတ်မြစ်ခိုင်ပါမှ အပေါ်ထပ်အဆောက်အအုံတို့ မည်သည် မှာလည်း ချထားသောအုတ်မြစ်နှင့် လိုက်လျောညီစွာ ဖြစ်ရ၏။ အုတ်မြစ်ဟူသမျှသည်လည်း အပေါ်ထပ် အဆောက်အအုံနှင့် တစ်နည်းမဟုတ်တစ်နည်း စေ့စေ့စပ်စပ်ဆောင်ရွက်ပေးရသည် ချည်း ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် သမ္မာကမ္မန္တ၏ အခန်းသည် အရေးပါသည်ဟု ဆိုခြင်းဖြစ်၏။

သမ္မာကမ္မန္တ အရေးပါပုံနှင့် စပ်လျဉ်း၍ အရှင်အာနန္ဒာ၏ အရဟတ္တဖိုလ်ရောက်ပုံမှာ မှတ်သားဖွယ်ကောင်းလှ၏။ ပထမ သံဂါယနာတင်ရန် အားထုတ်စဉ်က အရှင်အာနန္ဒာသည် သောတာပန်အဆင့်မျှသာ ရှိသေး၏။ သို့ရာတွင် အရှင်အာနန္ဒာသည် မြတ်စွာဘုရားဟောကြားတော်မူခဲ့သော ဓမ္မက္ခန္ဓာ ရှစ်

သောင်းလေးထောင်ကို အာဂုံအရဆောင်ထားနိုင်သူဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် သောတာပန်အဆင့်မျှသာ ဖြစ်သော်လည်း အရှင်အာနန္ဒာကို ရဟန်းတော်ပေါင်း ခုနစ်သိန်းပါဝင်သော သံဃာ အစည်းအဝေးကြီးက သီဂီတိကာရကအဖြစ်ဖြင့် ရွေးကောက်တင်မြှောက်ခဲ့၏။ ထိုစဉ်က သီဂီတိကာရက ရွေးချယ်ရာတွင် အရှင် မဟာကဿပသည် သံဃာအစည်းအဝေး၏ တောင်းပန် တိုက်တွန်းချက်အရ ရဟန္တာပေါင်း ၄၉၉ ပါး ရွေးချယ်တော်မူသည်။ သံဃာအစည်းအဝေးကြီးကိုယ်တိုင်က သောတာပန်အဆင့်မျှသာ ရှိသေးသော အရှင်အာနန္ဒာကို ရွေးချယ်တော်မူသည်။ ထို့ကြောင့် ပထမသံဂါယနာတော်၌ သီဂီတိကာရက စုစုပေါင်း (၅၀၀) ဖြစ်၏။

သီဂီတိကာရက ၅၀၀ တွင် အရှင်အာနန္ဒာမှ တစ်ပါး ကျန်အားလုံး ရဟန္တာချည်းဖြစ်ကြ၏။ မဟာသက္ကရာဇ် ၁၄၈ ဝါခေါင်လပြည့်ကျော် ၅ ရက်နေ့တွင် သံဂါယနာတင်ပွဲတော်ကြီးကို စတင်ကျင်းပမည်ဖြစ်ရာ အရှင်အာနန္ဒာသည် ဝါခေါင်လပြည့်ကျော် (၄) ရက်နေ့ တစ်ညည့်ပတ်လုံး ကမ္မဋ္ဌာန်းကျောင်းအပြင်ဘက်၌ စင်္ကြံ လျှောက်ရင်း ဝိပဿနာတရားကို အားထုတ်ရာ အရဟတ္တဖိုလ်ကို မရနိုင်ဘဲ ရှိလေ၏။ သမ္မာကမ္မန္တ ကမိမိ၏ တာဝန်ကို ကျေပွန်စွာ မဆောင်ရွက်သဖြင့် ဝီရိယလွန်ကဲကာ ဥဒ္ဓစ္စဝင်ရောက်လာသောကြောင့် ဖြစ်၏။

နောက်မှ စင်္ကြံ လျှောက်ခြင်းကို ရပ်ပြီး ခြေဆေးအင်းပျဉ်၌ ခြေဆေးကာ ကမ္မဋ္ဌာန်းကျောင်းတွင်းသို့ ဝင်၍ သမ္မာကမ္မန္တအကူ အညီဖြင့် သမ္မာဝါယာမမဂ္ဂင်နှင့် သမ္မာသမာဓိမဂ္ဂင်နှစ်ပါး

ကို မျှအောင် အားထုတ်လျက် ညောင်စောင်းဝက်၌ထိုင်ကာ အတန်ငယ်အပန်းဖြေ၍ မလွတ်သောသတိဖြင့် ဝိပဿနာရှုပွားရင်း ညောင်စောင်းငယ်ပေါ်သို့ လဲလျောင်းလိုက်ရာ မြေမှ ခြေနှစ်ဘက်တို့ လွတ်မြောက်ကာ ခေါင်းအုံးသို့လည်း ဦးခေါင်းမကျသေးမီ ကာလအတွင်း အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်တော်မူ၍ အာသဝေါကုန်ခန်း ရဟန္တာဖြစ်တော်မူလေ၏။

* * *

ဤသာသနာတော်တွင် ဣရိယာပုထ်လေးပါးမှ လွတ်ကာ ရဟန္တာဖြစ်သူ ဟူ၍ ရှင်အာနန္ဒာတစ်ပါးသာ ရှိလေရာ အရှင်အာနန္ဒာသည် ပထမသံဂါယနာတင်ပွဲ၌ ဝိသဇ္ဇက (အဖြေပုဂ္ဂိုလ်) အဖြစ် ဆောင်ရွက်နိုင်ခဲ့၏။ ထို့ကြောင့် လောကီရေးရာ၌ဖြစ်စေ၊ လောကုတ္တရာရေးရာ၌ဖြစ်စေ မှန်မှန်ကန်ကန်နှင့် ကောင်းကောင်းမွန်မွန် အလုပ်မလုပ်ဘဲ မှန်မှန်ကန်ကန်နှင့် ကောင်းကောင်းမွန်မွန် အကျိုးကို ရရိုးဓမ္မတာမရှိ။

သမ္မာကမ္မန္တ - ဟူသည် လောကီရေးရာတွင် ကိုယ်ခန္ဓာနှင့်သာ ဆိုင်၏။ ထိုသို့ဆိုင်ရာ၌လည်း အချိန်ကာလအားဖြင့်လည်း သီးခြား၊ အာရုံအားဖြင့်လည်း သီးခြားဖြစ်၏။ ယင်းကို နာနက္ခဏဟုလည်းကောင်း၊ အနိယတယောဂီဟုလည်းကောင်း ပါဠိဝေါဟာရအရဆို၏။ လောကုတ္တရာရေးရာတွင်မူ ထိုသို့မဟုတ်။ သီးခြားမဖြစ်။ တစ်ပြိုင်နက်တည်းဖြစ်ရ၏။ မဂ္ဂင်အဆင့်တွင်မူ ဗောဓိပက္ခိတရားအားလုံးတို့သည် ဝိရတိဖြစ်ဖြစ်၊ မဖြစ်ဖြစ်၊ တစ်ပြိုင်နက်တည်းအနေဖြင့် အားလုံးတစ်ပေါင်းတည်း နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုကြသည်ချည်း ဖြစ်၏။

ထို့ကြောင့် သမ္မာကမ္မန္တ အရ လောကုတ္တရာသို့ ဦးတည်၍ စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာအရဖြစ်စေ၊ နှုတ်ပိုင်းဆိုင်ရာအရဖြစ်စေ၊ ကိုယ်ပိုင်းဆိုင်ရာအရဖြစ်စေ- ဗောဓိပက္ခိယအုပ်စုဝင်မှန်သမျှကို “တစ်ပြိုင်နက်တည်း” အဆင့်သို့ မရောက်သေးလျှင် ရောက်အောင်အားထုတ်ရမည်သာဖြစ်၏။

သမ္မာကမ္မန္တ ဟူသည် ဝိသုဒ္ဓိခုနစ်ပါးတွင် သီလဝိသုဒ္ဓိအဆင့်ကတည်းကပင် ပြည့်စုံပြီးဖြစ်သဖြင့် အရေးကြီးဟု ထင်ရသော်လည်း နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုရေးအတွက် အခြေခံအုတ်မြစ်အနေဖြင့် အလွန်အရေးကြီးပါ၏။ ကာယဒုစရိုက်အာရုံများကို တဒင်္ဂပဟာန်ဖြင့် ရှောင်ကြဉ်သောအဆင့်မှ နိဗ္ဗာန်ကိုအာရုံပြု၍ သမုစ္ဆေဒပဟာန်ဖြင့် ရှောင်ကြဉ်သောအဆင့်သို့ ရောက်အောင် ဝိပဿနာဉာဏ်စဉ်များဖြင့် တဖြည်းဖြည်း “သမ္မာကမ္မန္တ” ကို ပွားယူရမည်ဖြစ်၏။

“သမ္မာကမ္မန္တ” သည် ဗောဓိပက္ခိယအုပ်စု၌ ယှဉ်ဖော်ယှဉ်ဖက်အဖြစ် မပါဝင်သေးသရွေ့ ကာလပတ်လုံး၊ အထူးအားဖြင့် မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးတွင် ယှဉ်ဖော်ယှဉ်ဖက်တစ်ပါးအဖြစ် မပါဝင်သေးသရွေ့ ကာလပတ်လုံး အရိယသစ္စာဉာဏ်ကို ရရန်လုံးဝမဖြစ်နိုင်ချေ။ အရိယသစ္စာဉာဏ်ကို မရပြန်လျှင်လည်း ‘စစ်မှန်သော ချမ်းသာ’ ကိုရရန် ဝေးပေစွ။

အမှန်အားဖြင့် ဝိပဿနာစတင်ရှုမှတ်ရာ၌ “သမ္မာကမ္မန္တ” အပါအဝင် ဝီရတီမဂ္ဂင်များ တိုက်ရိုက်မပါဝင်သည်မှာ မှန်၏။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ဝိပဿနာအာရုံများသည် ရှောင်ကြဉ်စရာ ဒုစရိုက်အာရုံများမဟုတ်ဘဲ ရုပ်နာမ်အာရုံများသာ ဖြစ်သောကြောင့်

ဖြစ်၏။ သို့ရာတွင် တိုက်ရိုက်မပါဝင်သော်လည်း ကိုယ်ကျင့် သိက္ခာထိန်းသိမ်းမှုအရ စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာအနေဖြင့်မူ သဘောအားဖြင့် ပါဝင်ပြီးဖြစ်၏။ ယင်းကို ပါဠိဇီဝါဟာရဖြင့် “သမာဒါန ဝိရတီ” ဟု ဆိုရ၏။

ယင်းသမာဒါန ဝိရတီ၏စွမ်းအင်ဖြင့် “သမ္မာကမ္မန္တ”ကို ဗောဓိပက္ခိယထဲမပါလျှင် ပါဝင်လာအောင်၊- မဂ္ဂင်ထဲမပါလျှင် ပါဝင်လာအောင် အားထုတ်နိုင်မှသာ သမ္မာကမ္မန္တသည် ဗောဓိပက္ခိယဝင်တရားအချင်းချင်းနှင့် ယင်းတို့၏ လုပ်ငန်းအချင်းချင်းတို့ကို အကြားအလပ်မရှိ စေ့နေအောင် “ဂဟေ” ဆော်နိုင်မည် ဖြစ်၏။ ထိုအခါမှသာ လောကကိုလွန်မြောက်နိုင်သော လောကုတ္တရာစွမ်းအားကိုရ၏။ လောကုတ္တရာစွမ်းအားဟူသည် မဂ်ဉာဏ်၊ ဖိုလ်ဉာဏ်ပင် ဖြစ်၏။

ဝပွသည် ရုပ်နာမ်တို့ကို ဝိပဿနာရှုမှတ်ရာတွင် သူ၏ သန္တာန်၌ သမ္မာကမ္မန္တသည် ကျန်မဂ္ဂင်တရားများနှင့် အတူတကွ ယှဉ်ဖော်ယှဉ်ဖက်အဖြစ် မပါဝင်သေး။ ၎င်းနေဆဲ၊ မြုပ်နေဆဲပင် ဖြစ်၏။

ပဉ္စဝဂ္ဂါးဦးတို့သည် မြတ်စွာဘုရားထံမှ ကမ္မဋ္ဌာန်းတရားကို မခံယူမီကာလကပင် သီလဝိသုဒ္ဓိဖြစ်ပြီးသားဖြစ်သဖြင့် ဒုစရိုက်တရားမှန်သမျှကို ပယ်စွန့်ပြီး ဖြစ်သောကြောင့် သမ္မာကမ္မန္တ အပါအဝင် ဝိရတီတရားသုံးပါးသည် ပါဝင်ခြင်းမရှိတော့။ သမ္မာကမ္မန္တသည် ကာယဒုစရိုက်များကို သမုစ္ဆေဒပဟာန်ဖြင့် ပယ်နိုင်သည့်အဆင့်အထိ မရောက်သေး၍ ကျန်မဂ္ဂင်တရားများ

နှင့်တကွ တစ်ပြိုင်နက် မယှဉ်နိုင်သေးသရွေ့ ကာလပတ်လုံး “မဂ်ဉာဏ်၊ ဖိုလ်ဉာဏ်” သည် ဖြစ်ပေါ်လိမ့်မည် မဟုတ်။

ထို့ကြောင့် ဗောဓိပက္ခိယတရားများကို ပွားများပြီး နောက်ဆုံးမဂ္ဂင်အဖြစ်သို့ ရောက်အောင်အားထုတ်ရာ၌ သမ္မာကမ္မန္တ ကို ကျန်မဂ္ဂင်တရားများနှင့်တစ်ပြိုင်နက် အတူတကွ အမြဲတမ်း မယှဉ်မနေရ၊ ယှဉ်အောင်လုပ်ရမည်ဖြစ်၏။

ထို့ကြောင့် မြတ်စွာဘုရားသည် ကိုယ်တော်တိုင် ဝပ္ပအား “သမ္မာကမ္မန္တမဂ္ဂင်” ကို လက်တွေ့သင်ကြားနေခြင်းဖြစ်၏ ဗောဓိပက္ခိယတရားအုပ်စု၌ “သမ္မာကမ္မန္တ” သည် ၎င်းနေရာ- မြုပ်နေရာမှ ကိုယ်ထင်ပေါ်လာပြီး ဆိုင်ရာတရားအားလုံးကို စေ့စေ့စပ်စပ် တစ်သားတည်းဖြစ်အောင် “ဂဟေ” ဆော်ကာ မဂ္ဂင်အဖြစ် အတူတကွ တစ်ပြိုင်နက် အမြဲတမ်း ယှဉ်ဖော်ယှဉ်ဖက် ဖြစ်လာသည်နှင့်တစ်ပြိုင်နက် “မဂ်ဉာဏ်” ကို ရပြီ ဖြစ်၏။ နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုနိုင်ပြီဖြစ်၏။ သူတို့ရှာဖွေနေသည့် စစ်မှန်သောချမ်းသာကို တွေ့ပြီဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် မြတ်စွာ ဘုရားသည် ဝပ္ပအား “သမ္မာကမ္မန္တမဂ္ဂင်” ကို သူ့အလုပ်သူလုပ်နိုင် အောင် ကျကျနန ကိုယ်ထိလက်ရောက် သင်ကြားပြသခြင်း ဖြစ်ပါ၏။

ထို့ကြောင့် နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုလိုသူ မှန်သမျှသည် မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးတွင် “သမ္မာကမ္မန္တ” ကို မဂ္ဂင်တစ်ပါးအဖြစ် အတူတကွ အမြဲတမ်း တစ်ပြိုင်နက် ယှဉ်ဖော်ယှဉ်ဖက်ဖြစ်လာ အောင် အားထုတ်အပ်ပါ၏။

သမ္မာကမ္မန္တ - ဟူသောပုဒ်၌ သမ္မာ + ကမ္မ + အန္တ = သမ္မာကမ္မန္တဟူ၍ သမာသ်ပုဒ်အဖြစ် ဖွဲ့စည်းထားရာ “အန္တ” ပုဒ်သည် အနက်မရှိဘဲ သမ္မ- သာလျှင် အနက်ရှိ၏။ သို့ရာတွင် ပုဒ်တစ်ပုဒ်အနေဖြင့် အနက်ကိုဆိုရသော် “မှန်ကန်သော (ဝါ) ကောင်းမွန်သောအလုပ်” ဟူ၍ ဖြစ်၏။ ကမ္မ- အရ အလုပ် ဟူသည်နှင့် တစ်ပြိုင်နက် အဘိဓမ္မာတရားကိုယ် သဘောအားဖြင့် စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာက ပြဋ္ဌာန်းသည်ဖြစ်စေ၊ နှုတ်ပိုင်းဆိုင်ရာက ပြဋ္ဌာန်းသည်ဖြစ်စေ စေတနာသည် မပါဝင်ဘဲမဖြစ်။ စေတနာ ဖြစ်မှ ကံဖြစ်၏။ ကံဖြစ်မှ အကျိုးပေး၏။ ကံဖြစ်တိုင်လည်း အကျိုးပေးသည်မဟုတ်၊ ကံမြောက်မှ အကျိုးပေး၏။

ဤနေရာ၌ သမ္မာကမ္မန္တသည် ဒုစရိုက်တရားများကို ရှောင်ကြဉ်ပြီး စစ်မှန်သောချမ်းသာကို ရှာဖွေရာတွင် စေတနာ၏ အပြည့်အဝပံ့ပိုးမှုအရ ဗောဓိပက္ခိယတရားအားလုံးကို စေ့စေ့စပ်စပ် တစ်သားတည်းဖြစ်အောင်ဆောင်ရွက်ပြီး မိမိကိုယ်တိုင် မဂ္ဂင်အဖြစ် သို့ ပါဝင်နိုင်လာအောင် ဆောင်ရွက်ခြင်းဖြစ်၏။ ယင်းလုပ်ငန်း ကို ကကယ်တမ်းဆောင်ရွက်ပါလျှင် သမ္မာကမ္မန္တသည် မဂ္ဂင် ထိုက်၍ တာဝန်ကျေ၏။

သမ္မာကမ္မန္တ တာဝန်ကျေမှု- မကျေမှုနှင့် စပ်လျဉ်း၍ စမ်းသပ်ကြည့်လေသောအခါ လောက၌ အောက်ပါအတိုင်း အမြင်လေးမျိုးရှိကြောင်း တွေ့ရ၏။

- (၁) အကြောင်းကို မူသေထားပြီး အကျိုးကို မူသေထားသောအမြင်၊

- (၂) အကြောင်းကို မူသေမထားဘဲ အကျိုးကို မူသေထားသောအမြင်၊
- (၃) အကြောင်းနှင့် အကျိုးနှစ်မျိုးလုံးကို မူသေမထားသောအမြင်၊
- (၄) အကြောင်းနှင့် အကျိုးနှစ်မျိုးလုံးကို မူသေထားသောအမြင်။

ဤအမြင်များမှာ ဘာသာဝါဒကို အဓိကထား၍ ဆိုသော အမြင်များဖြစ်ပါ၏။ သမ္မာကမ္မန္တ မဂ္ဂင်အနေဖြင့် တာဝန်ကျေမှု ရှိ - မရှိနှင့် စပ်လျဉ်း၍ တရားအားထုတ်သူ ကိုယ်တိုင် သိရှိ ဆင်ခြင်နိုင်ရန် ဖြစ်ပါ၏။

အမှတ် (၁) အမြင်အရဆိုရလျှင် “အကျိုးတရားဟူသည် မှန်းဆ၍သာသိရ၏။ ကိုယ်တိုင်ကိုယ်ကျ တွေ့ဖူးသည်- ကြံဖူးသည်ဟူ၍ ဆိုသူများလည်း ရှိကြ၏။ မတွေ့ဖူးသဖြင့် မယုံဟူ၍ ဆိုသူများလည်း ရှိကြ၏။ ထို့ကြောင့် အကျိုးတရားဟူသည် မချမူသေ တွက်ချက်၍မရ။ ထာဝရဘုရား၊ သို့မဟုတ် ပရမာတမာ စသော ထိုထိုတန်ခိုးရှင်၊ ဖန်ဆင်းရှင်များ ရှိသည်ဟူ၍လည်း ဆိုကြ၏။ မရှိဘူး - စိတ်ကူးစိတ်သန်းအရသာ ရှိ၏ - ဟူ၍ လည်းဆိုကြ၏။ ထို့ကြောင့် အကျိုးကို မူသေမသတ်မှတ်နိုင်။ အကြောင်းတရားကား မူသေရှိ၏။

ရှေးဘိုးဘေးစဉ်လာအရ လိုက်နာခဲ့သောထုံးများ- ဓလေ့များလည်း ရှိ၏။ ကျမ်းဂန်စာပေများလည်း ရှိ၏။ သတ်မှတ်ထားသောအကျိုးကိုရသည်ဖြစ်စေ - မရသည်ဖြစ်စေ-လက်ရှိ

ယုံကြည်လက်ခံထားသော အကြောင်းတရား လမ်းစဉ်အတိုင်း တရားသေလိုက်နာကြမည် ဟူသောအမြင်ဖြစ်၏။

ယင်းအမြင်မျိုးကို “အကျိုးပယ်ဝါဒ” ဟု သတ်မှတ်၏။ ပါဠိဝေါဟာရအားဖြင့် “နတ္တိကဒိဋ္ဌိ” ဟု ခေါ်၏။ မှားယွင်းသော အမြင်ဖြစ်၏။

အမှတ် (၂) အမြင်အရဆိုရလျှင် အကြောင်းတရားဟူသည် ပုံသေသတ်မှတ်၍ မရ။ အခြေအနေအရ အလျဉ်းသင့်သလို လုပ်ရ၏။ မိမိသတ်မှတ်ထားသော အကျိုးတရားရဖို့သာ အရေးကြီး၏။ တရားသည်- မတရားသည်ကို ဘေးချိတ်ထား၊ မိမိရလိုသောအကျိုးတရား ရဖို့သာ ပဓာနဖြစ်၏။ လိမ်မှ ကောက်မှ ရမည်ဆိုလျှင်လည်း လိမ်ဖို့ ကောက်ဖို့ ဝန်လေးမနေပါနှင့်၊ အယုတ်ဆုံးဖခင်ကို သတ်မှ မင်းဖြစ်မည်ဆိုလျှင်လည်း ဖခင်ကို သတ်ရမည်ဟူသော အမြင်မျိုးဖြစ်၏။

ယင်းအမြင်မျိုးကို အကြောင်းပယ်ဝါဒဟု သတ်မှတ်၏။ ပါဠိဝေါဟာရအားဖြင့် အကြိယဒိဋ္ဌိဟု ခေါ်၏။ မှားယွင်းသော အမြင်ဖြစ်၏။

အမှတ် (၃) အမြင်အရဆိုရလျှင် ဤလောက၌ မမြင်နိုင်သော အင်အားစုများ များစွာရှိ၏။ စေတနာကောင်းဖြင့် လုပ်ကိုင်ပါလျက်လည်း ပြစ်တင်မောင်းမဲခြင်းကို ခံရတတ်၏။ ကောက်ကျစ်စဉ်းလဲပြီး သူ တော်ကောင်းယောင်ဆောင်ကာ မိမိ၏ကိုယ်ကျိုးသက်သက်ကိုသာ ဦးစားပေးလျက် “ဘေးမှကြားကောင်းအောင်” လက်သီးလက်မောင်းတန်းကာ သူတော်စင် စကားပြောနေသူဖြစ်ပါလျက် သူ ကောင်းပြုခြင်းကို ခံရတတ်၏။

ကို မဂ္ဂင်ရှစ်ပါး၌ တစ်ပြိုင်နက် အမြဲတမ်း ယှဉ်ဖော်ယှဉ်ဖက်
မဂ္ဂင်တစ်ပါးအဖြစ်သို့ ရောက်အောင် ကိုယ်တိုင်ကိုယ်ကျ
လက်တွေ့သင်ကြားညွှန်ပြနေခြင်း ဖြစ်၏။

သမ္မာကမ္မန္တသည် ကျန်မဂ္ဂင်များနှင့် အတူတကွ တစ်ပြိုင်
နက် အမြဲတမ်း ယှဉ်ဖော်ယှဉ်ဖက် ဖြစ်လာသည်နှင့်တစ်ပြိုင်နက်
ဝပွသည် နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြု၍ သောတာပန်ဖြစ်ပြီ ဖြစ်၏။

* * *

ဘဝဖြစ်လာခြင်းမှာ

ဘဝဟူသည် စစ်မြေပြင်ဖြစ်၏။ ဘဝတွင် ဗြဟ္မာဘဝ၊
နတ်ဘဝ၊ လူဘဝ၊ အပါယ်ဘဝဟူ၍ (၃၁) ဘုံသား အားလုံးတို့
၏ဘဝများ ပါဝင်၏။

ဘဝစစ်မြေပြင်တွင် ကုသိုလ်နှင့် အကုသိုလ်တို့သည်
အမြဲတစေ အချင်းချင်း တိုက်ခိုက်နေကြ၏။ ဓမ္မနှင့် အဓမ္မတို့
သည် ခဏမစဲ တိုက်ခိုက်နေကြ၏။ ကုသိုလ်က နိုင်လျှင် ချမ်း
သာ၏။ အကုသိုလ်က နိုင်လျှင် ဆင်းရဲ၏။ ဓမ္မက နိုင်လျှင်
ငြိမ်းချမ်း၏။ အဓမ္မက နိုင်လျှင် ဆူပွက်၏။

ကုသိုလ်သည် ကောင်းကျိုးကိုပေး၍ ချမ်းသာခြင်းဖြစ်၏။
အကုသိုလ်သည် မကောင်းကျိုးကို ပေး၍ ဆင်းရဲခြင်းဖြစ်၏။
ဓမ္မသည် မှန်သောသဘောကို ဆောင်၍ ငြိမ်းချမ်းခြင်းဖြစ်၏။
အဓမ္မသည် မမှန်သောသဘောကို ဆောင်၍ ဆူပွက်ခြင်းဖြစ်၏။
ထို့ကြောင့်သတ္တဝါတို့သည် ချမ်းသာသောဘဝ၊ ငြိမ်းချမ်းသော

ဘဝကို တောင့်တကြ၏။ ဆင်းရဲသောဘဝ၊ ဆူပွက်သောဘဝကို ရွံရှာကြ၏။

ဗြဟ္မာဘဝနှင့် နတ်ဘဝ စစ်မြေပြင်တို့၌ ကုသိုလ်နှင့် ဓမ္မက အကုသိုလ်နှင့် အဓမ္မအပေါ်နိုင်၍ သူတို့၏ ဘဝများသည် ချမ်းသာကြ၏။ ငြိမ်းချမ်းကြ၏။ ထို့ကြောင့် သတ္တဝါတို့သည် ဗြဟ္မာဘုံနှင့် နတ်ဘုံတို့၌ ဖြစ်နိုင်စေရန် မိမိတို့ တတ်စွမ်း သဘောတော် ဆိုင်ရာဆိုင်ရာ ကောင်းမှုများကို ပြုလုပ်ကြ၏။ ရည်မှန်းကြ၏။

အပါယ်ဘဝစစ်မြေပြင်၌ကား အကုသိုလ်နှင့် အဓမ္မက ကုသိုလ်နှင့် ဓမ္မအပေါ်နိုင်ကြ၏။ ထို့ကြောင့် အပါယ်ဘဝသည် ဆင်းရဲ၏။ ဆူပွက်၏။ သို့ဖြစ်၍သတ္တဝါတို့သည် အပါယ်ဘုံ၌ ဖြစ်ရန် ကြောက်ရွံ့ကြ၏။ ကြောက်ရွံ့ကြပါသော်လည်း “စတ္တာ ရော ပါယာအတ္တဂေဟဿဒိသာ” ဟူသော ဒေသနာတော်အရ အပါယ်လေးဘုံသည်သာ မိမိတို့၏ကိုယ်ပိုင်အိမ် ဖြစ်ကြ၏။ အခြားသော ဘုံတို့သည်ကား ဧည့်သည်အဖြစ် ခဏခေတ္တ တည်းခိုရာ ယာယီတည်းခိုခန်းမျှသာ ဖြစ်၏။

လူ့ဘဝစစ်မြေပြင်ကား ပို၍ကြမ်း၏။ ပို၍ပြင်းထန်၏။ ကုသိုလ်နှင့် ဓမ္မက အကုသိုလ်နှင့် အဓမ္မအပေါ် နိုင်သည်လည်း ရှိ၏။ အကုသိုလ်နှင့် အဓမ္မက ကုသိုလ်နှင့်ဓမ္မအပေါ် နိုင်သည် လည်း ရှိ၏။ သို့ရာတွင် များသောအားဖြင့် အကုသိုလ်နှင့် အဓမ္မက ကုသိုလ်နှင့် ဓမ္မအပေါ် နိုင်သည်ကများ၏။ ထို့ကြောင့် လူတို့သည် မိမိတို့ကုယ်လွန်သောအခါ နတ်ဘုံနှင့် ဗြဟ္မာဘုံ တို့၌ အဖြစ်နည်း၍ အပါယ်လေးဘုံ၌သာ အဖြစ်များလေ၏။

သို့ဖြစ်၍သာ အပါယ်လေးဘုံသည် သတ္တဝါတို့၏ ကိုယ်ပိုင်အိမ် ဖြစ်၏ဟု အဋ္ဌကထာဆရာက ဆိုခြင်းဖြစ်၏။

ဗြဟ္မာဘဝ၊ ဗြဟ္မာချမ်းသာ၊ နတ်ဘဝ၊ နတ်ချမ်းသာ၊ လူ့ဘဝ၊ လူ့ချမ်းသာ ဟူသည်မှာလည်း အိမ်ရှင်ချမ်းသာမဟုတ်၊ ဧည့်သည်ချမ်းသာ ဖြစ်၏။ ထာဝစဉ်ချမ်းသာမဟုတ်၊ ယာယီ ချမ်းသာဖြစ်၏။ စစ်မှန်သော ချမ်းသာမဟုတ်၊ အတုချမ်းသာ ဖြစ်၏။ ထိုချမ်းသာမျိုးကား ကုသိုလ်နှင့် ဓမ္မက အကုသိုလ်နှင့် အဓမ္မအပေါ် အောင်ပွဲဆင်ရာ၌ ထာဝစဉ်အောင်ပွဲမျိုး မဟုတ်ဘဲ ယာယီအောင်ပွဲမျိုးမျှသာ ဖြစ်၍ ထိုအောင်ပွဲ၏အကျိုးဖြစ်သော ချမ်းသာခြင်းနှင့် ငြိမ်းချမ်းခြင်းသည်လည်း အိမ်ရှင်ချမ်းသာနှင့် ငြိမ်းချမ်းခြင်း၊ ထာဝစဉ်ချမ်းသာနှင့် ငြိမ်းချမ်းခြင်း၊ စစ်မှန်သော ချမ်းသာနှင့် ငြိမ်းချမ်းခြင်းမျိုး အဘယ်သို့လျှင် ဖြစ်နိုင်ပေလိမ့် မည်နည်း။

ယာယီချမ်းသာမျိုးကို ပါဠိဝေါဟာရအားဖြင့် ဝေဒယိတ သုခဟူ၍ ဆိုရ၏။ အဘိဓမ္မာဒေသနာတော်အရ ဝေဒယိတသုခ သည် ကုသိုလ်၌လည်း ရှိ၏။ အကုသိုလ်၌လည်း ရှိ၏။ ထို့ကြောင့် တိရစ္ဆာန်လောက၌ပင် ထိုချမ်းသာမျိုးကို တွေ့နိုင် ၏။ လင်းတငှက်များသည် ခွေးသေကောင်ပုပ်ကို တွေ့သောအခါ ပျော်ကြ၏။ ချမ်းသာကြ၏။ ခွေးများ၊ ဝက်များစသည်တို့သည် လည်း ထိုနည်းနှင့်နှင်ပင် ဖြစ်၏။

လူ့လောက၌လည်း ထိုသဘောမျိုးကို တွေ့ရ၏။ မတရား သောနည်းများဖြင့် ပစ္စည်းဥစ္စာများများ ရအောင် ရှာနိုင်သူ များ၊ မတရားသောနည်းများဖြင့် ရာထူးကြီးကြီးရအောင် ယူနိုင်သူများ၊

မတရားသောနည်းများဖြင့် ကျော်စောထင်ရှားအောင် လုပ်နိုင်သူများသည် မိမိတို့ရရှိသော ပစ္စည်းဥစ္စာများ၊ ရာထူးကြီးများ၊ ကျော်စောထင်ရှားမှုများကို ကြည့်၍ ချမ်းသာဟုထင်ကြ၏။ ပျော်ကြ၏။ ဝမ်းမြောက်ကြ၏။ ဂုဏ်ယူ ဝင့်ကြွားကြ၏။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်များနှင့် စရိုက်တူ၊ ဉာဉ်တူပုဂ္ဂိုလ်တို့ကလည်း ပင့်ကြ၏။ မြှောက်ကြ၏။ အားကျကြ၏။ အတုယူကြ၏။ ချီးမွမ်းကြ၏။ စရိုက်ကွဲ၊ ဉာဉ်ကွဲပုဂ္ဂိုလ်တို့ကမူ ထိုကဲ့သို့မမြင်။ ထိုကဲ့သို့မလုပ်။ စက်ဆုပ်၏။

အမှန်အားဖြင့် ထိုပုဂ္ဂိုလ်မျိုးတို့၏ ချမ်းသာမျိုးသည် လင်းတငှက်၊ ခွေး၊ ဝက်- စသည်တို့၏ ချမ်းသာမျိုးနှင့် ထူးခြား လှသည်တော့မဟုတ်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် အရိယသစ္စာအမြင် ဖြင့် ကြည့်ပါက တရားဓမ္မနှင့်လျော်ညီသော ကိုယ်ကျင့်တရား ကြောင့် ရရှိသော ဗြဟ္မာချမ်းသာ၊ နတ်ချမ်းသာ၊ လူချမ်းသာ များကိုပင် ဖောက်ပြန်သောဒုက္ခ (ဝိပရိဏာမဒုက္ခ) အဖြစ် သတ်မှတ်ထားသောကြောင့် ဖြစ်၏။ ထိုထက်တစ်ဆင့် တက်၍ ဆိုရလျှင် ဘဝဟူသမျှ အားလုံးသည် ဒုက္ခစင်စစ်ဖြစ်၏ ဟူ၍ မြင်ထားသောကြောင့်ဖြစ်၏။

ဘဝဟူသည် ကံကြောင့် ဖြစ်လေရာ ကံဟူသမျှသည် ကုသိုလ်ဖြစ်စေ၊ အကုသိုလ်ဖြစ်စေ အဝိဇ္ဇာနှင့် တဏှာဟူသော မူလအကြောင်းတရားနှစ်ပါးကို အခြေပြုသည်ချည်းဖြစ်၏။ မူလအကြောင်းတရားနှစ်ပါးကိုယ်တိုင်က သံသရာစက်ဝန်းကို လှည့်နေသော အနုသယကိလေသာဖြစ်၏။ အနုသယကိလေသာ အပေါ်၌ အခြေတည်သော (၃၁) ဘုံရှိ ဘဝအားလုံးသည်

အဘယ်သို့လျှင် ချမ်းသာစစ်၊ ချမ်းသာမှန်ဖြစ်နိုင်ပေလိမ့်မည်နည်း။ အဝိဇ္ဇာနှင့် တဏှာကို သတ်၍ “ကံ” ကို ဖြတ်နိုင်မှသာ ချမ်းသာစစ်၊ ချမ်းသာမှန်ဖြစ်ပေါ်နိုင်ပေလိမ့်မည်။ “ကံ” ပြတ်မှ ဘဝပြတ်ပေမည်။

သို့ရာတွင် နေတ္တိပါဠိတော်ဒေသနာတော်နည်းအရကြည့်လျှင် ဘဝကိုသုံးပိုင်းအနေဖြင့် တွေ့ရ၏။ ပထမပိုင်းမှာ အဿာဒ အပိုင်းဖြစ်၏။ အဿာဒ - ဟူသည်မှာ သာယာဖွယ် “ချမ်းသာ” ပိုင်းဖြစ်၏။ ဒုတိယပိုင်းမှာ အာဒိနဝအပိုင်းဖြစ်၏။ အာဒိနဝ - ဟူသည်မှာ မသာယာဖွယ် “အပြစ်” ပိုင်းဖြစ်၏။ တတိယပိုင်းမှာ နိဿရဏအပိုင်းဖြစ်၏။ နိဿရဏဟူသည်မှာ ဘဝမှ ထွက်မြောက်ခြင်းဖြစ်၏။

ထိုအပိုင်းသုံးပိုင်းတို့တွင် အဿာဒသည် ချမ်းသာသဘောရှိ၏။ အာဒိနဝသည် ဆင်းရဲသဘောရှိ၏။ နိဿရဏသည် ငြိမ်းချမ်းမှုနှင့် ထွက်မြောက်မှုသဘောရှိ၏။ ဤသို့ သုံးပိုင်းကွဲပြားသွားခြင်းသည် ဉာဏ်၏ အနုအရင့်ကို လိုက်၍ ကွဲပြားခြင်းဖြစ်၏။ တစ်နည်းအားဖြင့် ဆိုရလျှင် ရှုထောင့်ကိုလိုက်၍ ကွဲပြားသွားခြင်း ဖြစ်၏။

ဘဝကို အတ္တဒိဋ္ဌိဖြင့် ကြည့်လျှင် စရိုက်အလိုက် အားလုံး သာယာဖွယ်ဖြစ်၏။ ဒေါသစရိုက်ရှိသူကလည်း ဒေါသကြီးလိုက်ရမှ ကျေနပ်၏။ အခြားစရိုက်ရှိသူ များကလည်း ထိုနည်းတူပင် ဖြစ်၏။ ဝတ္ထုစာဖတ်ပရိသတ်လို အလွမ်းဝတ္ထုကြိုက်သူ၊ စုံထောက် ဝတ္ထုကြိုက်သူ၊ စွန့်စားခန်းဝတ္ထုကြိုက်သူ - စသည်တို့ကဲ့သို့

မိမိတို့ စရိုက်အားလျော်စွာ လောကီတရားအားလုံးသည် သာယာ ဖွယ်ချည်း ဖြစ်၏။

ဘဝကို သမ္မာဒိဋ္ဌိဖြင့်ကြည့်လျှင် အားလုံးဆင်းရဲဖွယ်ချည်း အဖြစ်မြင်ရ၏။ သို့ဖြစ်၍ ဘဝကိုပင် အတ္တဒိဋ္ဌိဖြင့် ကြည့်သူက ချမ်းသာဟုဆိုပြီး ဝိပဿနာသမ္မာဒိဋ္ဌိဖြင့် ကြည့်သူက ဆင်းရဲဟု ဆို၏။ လောကုတ္တရာသမ္မာဒိဋ္ဌိဖြင့် ကြည့်သူကမူ ဘဝကိုကျော်၍ ဘဝမှလွတ်မြောက်ရာ နိဗ္ဗာန်ကိုမြင်၏။ မြတ်စွာဘုရားသခင် ပွင့်တော်မူပြီးနောက် မဟာသက္ကရာဇ် (၁၀၃) ခုနှစ်၊ ဝါဆိုလပြည့်၊ စနေနေ့၊ နေဝင်ဖျိုးဖျအချိန်တွင် ဗာရာဏသီမြို့အနီး မိဂဒါဝုန်တော ၌ မြတ်စွာဘုရားသခင်က ပဉ္စဝဂ္ဂါးဦးတို့အား ဓမ္မစက္ကပဝတ္တန သုတ်ဖြင့် ဘဝကြည့်နည်းကို မိမိကိုယ်တိုင် လက်တွေ့ကြည့်ခဲ့ သည့်နည်းအတိုင်း ဟောကြားတော်မူလေရာ ထိုနေ့၌ပင် ကောဏ္ဍညသည် သောတာပန်ဖြစ်၍ ဧဟိဘိက္ခု ရဟန်းအဖြစ်သို့ ရောက်တော်မူ၏။

ဝါဆိုလပြည့်ကျော် (၁) ရက်နေ့တွင် ဝပ္ပ။ ဝါဆိုလပြည့် ကျော် (၂) ရက်နေ့တွင် ဘဒ္ဒိယ။ ဝါဆိုလပြည့်ကျော် (၃) ရက် နေ့တွင် မဟာနာမ်။ ဝါဆိုလပြည့်ကျော် (၄) ရက်နေ့တွင် အဿဇီ၊ ပဉ္စဝဂ္ဂါးဦးလုံး သောတာပန်အသီးသီး ဖြစ်ကုန်တော်မူ ကြ ပြီးလျှင် အားလုံးပင် ဧဟိဘိက္ခုရဟန်းအဖြစ်သို့ ရောက်တော်မူ ကြ၏။ ဗုဒ္ဓရတနာသည် ဂါယာမြို့ ဗောဓိမဏ္ဍိုင်၌စ၍ ဓမ္မရတနာ နှင့် သံဃာရတနာသည် မိဂဒါဝုန်တော၌စခဲ့ပါ၏။

ပဉ္စဝဂ္ဂါးပါးလုံးသည် ကမ္ဘာတစ်သိန်းစီ ပါရမီတော်ဖြည့် ကျင့်ပြီးသော လက်ယာတော်ရံ မဟာသာဝကချည်း ဖြစ်ကြ၏။

မြတ်စွာဘုရားသခင်ကလည်း ပထမဦးဆုံးအကြိမ်သာ မဟာသက္ကရာဇ် (၁၀၃) ခုနှစ်၊ ဝါဆိုလပြည့်နေ့တွင် ပဉ္စဝဂ္ဂါးပါးကို တစ်ပေါင်းတည်း ဟောကြားတော်မူ၏။

ဝါဆိုလပြည့်ကျော် (၁) ရက်နေ့မှစ၍ ဟစ်ပါးစီ တစ်ပါးစီ ဟော၏။ ထိုနေ့တွင် ဝပတစ်ပါးတည်းကိုသာ ဟောတော်မူ၏။ ကျန်လေးပါးတို့က ဆွမ်းခံထွက်ကြ၏။ မြတ်စွာဘုရားနှင့် ဝပသာ ကျန်ရစ်ခဲ့၏။ ဆွမ်းခံပြန်ရောက်ချိန်တွင်မူ ဝပသည် သောတာပန်ဖြစ်နေလေပြီ။ လေးပါးခံသောဆွမ်းကို ခြောက်ပါးဘုဉ်းပေးတော်မူကြ၏။ ဤနည်းအားဖြင့် လေးပါးဆွမ်းခံ နှစ်ပါးကျန်စနစ်ဖြင့် မြတ်စွာဘုရားကိုယ်တော်တိုင် တရားပြလေရာ ပဉ္စဝဂ္ဂါးပါးလုံး သောတာပန်ဖြစ်ကြ၏။ ဧဟိဘိက္ခုရဟန်းများ ဖြစ်ကြ၏။

ပဉ္စဝဂ္ဂါးပါးတို့သည် မူလက ဘဝနှင့်ပတ်ဝန်းကျင်ကို အတ္တနှင့် အတ္တိနိယအဖြစ် ယူထားကြလေရာ မြတ်စွာဘုရားက ယင်းအတ္တနှင့် အတ္တိနိယအဖုံးကို ခွာပြီး ဘဝဟူသည် ခန္ဓာငါးပါး ရုပ်နာမ်တရားများသာ ဖြစ်၏။ အတ္တဟူ၍လည်း မရှိ။ အတ္တိနိယဟူ၍လည်း မရှိ။ ရုပ်နာမ်တရားတို့သည် အမြဲတစေ ဖြစ်ပျက်နေကြ၏။ ဤသဘောကို မြတ်စွာဘုရားက ဟောကြားတော်မူ၏။ ပဉ္စဝဂ္ဂိတို့သည် ပါရမီပြည့်သူများ ဖြစ်ကြသဖြင့် မြတ်စွာဘုရား ဟောတော်မူသည့်အတိုင်း အတ္တနှင့် အတ္တိနိယအဖုံးကို ခွာပြီး ယင်းအောက်ရှိ ရုပ်နာမ်တရားတို့ကို ကြည့်လေရာ ယင်းတို့၏ ခဏတိုင်း ခဏတိုင်း ဖြစ် - ပျက်နေကြသည့် အနိစ္စသဘော၊ ဒုက္ခသဘော၊ အနတ္တသဘောကို မြင်ကြ၏။

„ဖြစ်တတ်သော အရာဝတ္ထုသည် ဖြစ်၏။ ပျက်တတ်သော အရာဝတ္ထုသည် ပျက်၏။ ဖြစ်တတ်သော အရာဝတ္ထုမရှိဘဲ ဖြစ်ခြင်းကြိယာဟူ၍ မရှိ၊ ပျက်တတ်သောအရာဝတ္ထုဟူ၍ မရှိဘဲ ပျက်ခြင်းကြိယာဟူ၍ မရှိ၊ ထို့ကြောင့် အရာဝတ္ထုနှင့် ကြိယာကို ခွဲ၍မရ။ ကြိယာသည် ကာလ၏အမှတ်အသားဖြစ်၏။ အရာဝတ္ထုသည် ဒေသ၏အမှတ်အသားဖြစ်၏။ ဤသို့လျှင် ကာလနှင့်ဒေသကလည်း ကုသိုလ်ကြောင့်ပဲ ဖြစ်ဖြစ်၊ အကုသိုလ်ကြောင့်ပဲဖြစ်ဖြစ်၊ ဘဝဟူသမျှအားလုံးကို ဗျူဟာတစ်မျိုးဖြင့် တိုက်ပြန်၏။

ပထမခဏ၌ ဖြစ်သော ရုပ် - နာမ်တို့သည် ပထမခဏ၌သာ ပျက်ကုန်၏။ ဒုတိယခဏသို့ မကူးပြောင်း။ ဤသို့ ‘ကာလ’က ရုပ် - နာမ်တို့ကို စားပစ်လိုက်၏။ သို့ရာတွင် ဒုတိယခဏ၌ ‘ဒေသ’ ကဆိုင်ရာဆိုင်ရာ အကြောင်းတရားတို့ဖြင့် ရုပ် - နာမ်တို့ကို ဖြစ်စေပြန်၏။ ဒုတိယခဏ၌ ဖြစ်သောရုပ် - နာမ်တို့သည် ပထမခဏ၌ဖြစ်သော ရုပ် - နာမ်သို့မဟုတ်၊ အကြောင်းအကျိုးဆက်သွယ်မှုအရ ‘ဒေသ’က ပြုလုပ်သော ရုပ် - နာမ်တို့သာ ဖြစ်၏။ ဤသို့ ‘ဒေသ’ က ရုပ်နာမ်တို့ကို ဖြစ်စေပြန်၏။

ဤနည်းအားဖြင့် ဆိုင်ရာဆိုင်ရာ အကြောင်းတရားတို့၏ ပံ့ပိုးမှုအရ ‘ဒေသ’ က ရုပ် - နာမ်တို့ကို ဖြစ်စေလိုက်၊ ‘ကာလ’က စားပစ်လိုက်။ ဤသို့လျှင် ခန္ဓာငါးပါး ရုပ်နာမ်တရားတို့သည် တစ်ခဏထက် တစ်ခဏ အိုမင်းရင့်ရော်၍

စာမူအင်္ဂါ ၂၈၆

နောက်ဆုံး၌ တစ်ဘဝအတွက် အပြီးသတ် ချုပ်ငြိမ်းသွားရ၏။
တစ်ဘဝအတွက် အပြီးသတ် ချုပ်ငြိမ်းသွားခြင်းကိုပင် သေခြင်း
ဟုဆို၏။

သေခြင်းနောက်၌ ဘဝသစ်အတွက် ပဋိသန္ဓေနေခြင်းလာ
ပြန်၏။ ‘ဒေသ’က အရာဝတ္ထုအနေဖြင့် ဖြစ်၏။ ‘ကာလ’ က
ကြိယာအနေဖြင့် ဖျက်၏။ ဖြစ်လိုက် - ပျက်လိုက်ဖြင့် ‘ဒေသ’
နှင့် ‘ကာလ’ တို့သည် အချင်းချင်းစစ်ပြိုင်လျက်ရှိကြ၏။
‘ဒေသ’ က ဖြစ်အောင်လုပ်နိုင်သလောက် ‘ကာလ’ ကလည်း
ပျက်အောင်ဖျက်နိုင်၏။ ‘ဒေသ’ ကို ဩကာသလောကဟူ၍
လည်းကောင်း၊ သတ္တလောကဟူ၍လည်းကောင်း၊ သင်္ခါရလောက
ဟူ၍လည်းကောင်း ဆိုရ၏။ ‘ဒေသ’ ၏ အာဏာစက်ပြန့်ရာကား
(၃၁) ဘုံရှိ ထိုထိုသတ္တဝါတို့၏ ဘဝများတည်း။ ‘ကာလ’
ကလည်း ဒေသသွားနိုင်သလောက်လိုက်နိုင်၏။

‘ဒေသ’ က အရာဝတ္ထု၊ ‘ကာလ’ က ကြိယာ။ အရာ
ဝတ္ထုရှိလျှင် ကြိယာရှိ၏။ အရာဝတ္ထုသည် ပထမခဏ၌ ဖြစ်ပြီး
နောက် ဒုတိယခဏ၌ ဖြစ်သောအခါ ပထမခဏ၌ ကာလကြောင့်
ပျက်သွားသော ရုပ်နာမ်တို့အပေါ် အခြေခံရသဖြင့် ပထမခဏ
၌ ဖြစ်သော ရုပ်နာမ်တို့ထက် ပို၍ရင့်၏။ ဤသို့ ရင့်ရင်း
ရင့်ရင်း နောက်ဆုံး၌ တစ်ဘဝဇာတ်သိမ်းရပြန်၏။ ဤသည်ပင်
အနိစ္စသဘော၊ ဒုက္ခသဘော၊ အနတ္တသဘောတို့ ဖြစ်ကြ၏။
ထိုအတွင်း သောက၊ ပရိဒေဝတို့က နှိပ်စက်သေး၏။

မျက်စိအမြင်နှင့် ဉာဏ်အမြင်

ပဉ္စဝဂ္ဂီတို့သည် နောက်ဆုံး၌ ‘ကာလ’ မလိုက်နိုင်ရာနှင့် ‘ဒေသ’ မလိုက်နိုင်ရာ သဘောသို့ ရောက်မှသာ တကယ်တမ်း စစ်မှန်သောချမ်းသာနှင့် ငြိမ်းချမ်းမှုကို ရနိုင်လိမ့်မည်ဟု သိမြင်လာကြ၏။ ကာလ မလိုက်နိုင်ရာ သဘောနှင့် ဒေသမလိုက်နိုင်ရာ သဘောဟူသည် နိဗ္ဗာန်ဖြစ်၏။ နိဗ္ဗာန်ကို ပဉ္စဝဂ္ဂီတို့သည် ပထမဦးဆုံး သောတာပတ္တိမဂ်ဉာဏ်ဖြင့် ကိုယ်တိုင်ကိုယ်ကျ သိမြင်ခြင်းဖြစ်၏။ ယောင်ဝါးဝါးသိမြင်ခြင်းမျိုးတော့မဟုတ်။ နေအလင်းရောင်ဖြင့် အရာဝတ္ထုတစ်ခုကို ကိုယ်တိုင်ကိုယ်ကျ သိမြင်သည်ထက် ပိုမိုကွဲပြားစွာ မဂ်ဉာဏ်ဖြင့် နိဗ္ဗာန်ကို မြင်ရခြင်းဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် ‘အာလောကော ဥဒပါဒိ’ ဟု မြတ်စွာဘုရားက ဟောတော်မူခြင်းဖြစ်၏။ အာလောကော၊ အလင်းရောင်သည်။ ဥဒပါဒိ၊ ထွက်ပေါ်ခဲ့လေပြီ။

ပကတိမျက်စိအမြင်ကို ပစ္စက္ခမြင်ဟုဆို၏။ မဂ်ဉာဏ်အမြင်ကို သစ္စိကရဏမြင်ဟု ဆို၏။ ပစ္စက္ခမြင်ထက် သစ္စိကရဏမြင်က ပို၍ထင်ရှား၏။ ပို၍မှန်ကန်၏။ အလင်းရောင် ပို၍ အားကောင်းသောကြောင့် ဖြစ်၏။

ဘဝနှင့် ပတ်ဝန်းကျင်ဟူ၍ နှစ်မျိုးရှိရာ ယင်းနှစ်မျိုးလုံးပင် ပရမတ္ထအားဖြင့် ရုပ် - နာမ်သာဖြစ်၏။ ယင်းရုပ် - နာမ်နှစ်မျိုးကို ခန္ဓာငါးပါးဟူ၍လည်းကောင်း၊ သင်္ခါရတရားများဟူ၍လည်းကောင်းခေါ်၏။ သို့ရာတွင် လောကအမြင်ဖြင့်

‘ငါနှင့် ငါ့ဥစ္စာ’ ဟူ၍ ခေါ်၏။ ပါဠိဝေါဟာရအားဖြင့် အတ္တနှင့် အတ္တနိယဟူ၍ ခေါ်၏။

ရုပ်နှင့် နာမ်နှစ်မျိုးသည် ပရမတ္ထသဘာဝအားဖြင့် ပုဂ္ဂိုလ်လည်း မဟုတ်၊ သတ္တဝါလည်းမဟုတ်၊ သို့ရာတွင် အာသဝေါတရားများက ပုဂ္ဂိုလ်အဖြစ်၊ သတ္တဝါအဖြစ် ဖန်ဆင်းထား၏။

အာသဝေါတရား လေးပါးရှိသည့်အနက် အဝိဇ္ဇာသည် ခေါင်းဆောင်ဖြစ်၏။ အဝိဇ္ဇာက ရုပ် - နာမ်အဖြစ် မမြင်ရလေအောင် အနုနည်း၊ အကြမ်းနည်းများဖြင့် ဖုံးလွှမ်းထား၏။ အနုနည်းတွင် လောဘက ခေါင်းဆောင်၏။ အကြမ်းနည်းတွင် ဒေါသက ခေါင်းဆောင်၏။

အနုနည်းအရ ငါနှင့်ငါ့ဥစ္စာဟူ၍လည်းကောင်း၊ အခိုင်အမာအနှစ်သာရရှိသည်ဟူ၍ လည်းကောင်း၊ အားလုံးသာယာဖွယ်၊ တပ်မက်ဖွယ်ရှိသည်ဟူ၍ လည်းကောင်း ခံယူထားအောင် ဆောင်ရွက်၏။

အကြမ်းနည်းအရ အလိုမပြည့်သဖြင့် မကျေမနပ် ဖြစ်လာအောင်၊ စိတ်ပျံ့လွင့်နေအောင်၊ ပျင်းရိအောင်၊ ငိုက်မျဉ်းနေအောင် စသည်စသည်ဖြင့် အမျိုးမျိုး အဖုံဖုံ အားထုတ်ထား၏။ ဤသည်မှာ အဝိဇ္ဇာဦးဆောင်သော အကုသိုလ်အုပ်စု၏ လုပ်ငန်းတည်း။

ရုပ်နာမ်ခန္ဓာအပေါ် ဖုံးအုပ်ထားသော ထိုထိုအဖုံးများကို ခွာ၍ ရုပ်နှင့်နာမ်ကိုသာ မြင်ရလေအောင် ရုပ်နှင့်နာမ်သည်သာ ပရမတ္ထအားဖြင့် ရှိ၍ ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါမရှိဟု မြင်ပြီး ရုပ်နှင့်

နာမ်သည်လည်း အကြောင်း၌ ဂျိုးဖြစ်စဉ်အရ ဖြစ်နေခြင်း၊
ပျက်နေခြင်း ဖြစ်သည်ဟု မြင်ရလေအောင်၊ ကုသိုလ်အုပ်စုက
ဝိပဿနာဉာဏ်များဖြင့် ရှုခိုင်း၏။

ဝိပဿနာရှုရာ၌ သမ္မာဒိဋ္ဌိဉာဏ်ဖြင့် ရုပ်နာမ်တို့၏
အမြဲတစေ ဖြစ် - ပျက်နေခြင်းကို မြင်အောင် ရှုရ၏။ ထိုသို့
ရှုရာတွင် မိမိတို့၏ သန္တာန်၌ ရှိသော ဝိတက်၊ ဝီရိယစသော
တရားများကို ဗောဓိပက္ခိယအုပ်စုဝင် တရားများအဖြစ်သို့
ရောက်အောင် အားထုတ်ရ၏။ ရှုရ၏။ ယင်းဗောဓိပက္ခိယ
အုပ်စုဝင် တရားအဖြစ်သို့ ရောက်သောအခါ ရုပ်နာမ်သင်္ခါရအပေါ်
၌ ဖုံးထားသော၊ အဝိဇ္ဇာ တဏှာဦးဆောင်သော ကိလေသာအုပ်စု
များကို ဖယ်ရှားပြီး အတွင်းသားဖြစ်သော ရုပ်နာမ်တို့၏ ခဏ
တိုင်း ခဏတိုင်း ဖြစ်ပျက်နေသည့်သဘောကို မြင်လာလေ၏။

ရုပ်နာမ်တို့၏ ခဏိကမရဏကို မြင်အောင်ရှုရသည်မှာ
လွယ်သည်မဟုတ်။ နီဝရဏတရားများ အဖုံးမခံရလေအောင်
အမြဲတစေ ဂရုစိုက်ရ၏။ ရှင်မောဂ္ဂလ္လာန် တရားအားထုတ်စဉ်က
ထိနမိဒ္ဓနီဝရဏ ဖုံးနေသဖြင့် သင်္ခါရတို့၏ ခဏိကမရဏကို
မမြင်နိုင်သဖြင့် အထက်မဂ်များကို မတက်နိုင်ဘဲ ရှိလေရာ
မြတ်စွာဘုရားက တန်ခိုးတော်ဖြင့် လှမ်း၍ သတိပေးရ၏။
ထိုအခါမှ အထိတ်တလန့်ဖြစ်ကာ နီဝရဏကို ခွာပြီး အားထုတ်
မှ အထက်မဂ်များကို ရပြီး ရဟန္တာဖြစ်သွား၏။

နီဝရဏအဖုံးသည် အားကောင်း၏။ နီဝရဏကို မခွာနိုင်
လျှင် ခဏိကဖြစ်ပျက်ကို မမြင်။ ဒွါရခြောက်ပါးမှ ဝင်ရောက်
လာသော အာရုံဟူသမျှကို သမ္မာသင်္ကပ္ပက ဟိုဘက်၊ ဒီဘက်

လှည့်၍ သမ္မာဒိဋ္ဌိအားပြရ၏။ သမ္မာဝါစာက ဝင်လာသောအာရုံ
၏ ဖြစ် - ပျက်ကို တိတိကျကျ မြင်အောင်၊ သိအောင် ပြရ၏။
သမ္မာကမ္မန္တက သင်္ခါရတရားတို့၏ ခဏိက ဖြစ် - ပျက်ကို ရှု
ရာ၌ ပြီးပြည့်စုံမှု ကုဒ္ဓိအဆင့်သို့ ရောက်လာအောင်၊ လောကီ
မဂ္ဂင်တရားများ အချင်းချင်းစေ့စပ်ပြီး ဗောဓိပက္ခိယသဘော
ပေါ်လာအောင် ဆောင်ရွက်၏။ ဝပနှင့် ပတ်သက်၍ သောတာ
ပတ္တိမဂ်ရအောင် ဆောင်ရွက်ရာ၌ ဖော်ပြပါအတိုင်း မဂ္ဂင်လေးပါး
အထိကို ဖော်ပြပြီးဖြစ်၏။ ယခု သမ္မာအာဇီဝမဂ္ဂင်ကို ဖော်ပြ
ရန် ဖြစ်၏။ သမ္မာအာဇီဝဟူသည် အဘယ်နည်း။

သမ္မာအာဇီဝ၏ အနက်မှာ ကောင်းမွန်မြင့်မြတ်သော
အသက်မွေးမှု ဖြစ်၏။ ဒုစရိုက်မှုမျိုးဟူသမျှနှင့် လုံးဝမပတ်သက်
သော အသက်မွေးမှုဖြစ်သဖြင့် သိက္ခာသုံးပါးတွင် သီလသိက္ခာ
အုပ်စု၌ ပါဝင်၏။ သီလသိက္ခာနှင့် ပြည့်စုံသောအခါ ကိုယ်
အမှုအရာ၊ နှုတ်အမှုအရာအားဖြင့် အလွန်ယဉ်ကျေး၏။ သိမ်မွေ့
၏။ မြင်ရသူတိုင်း၏ စိတ်နှလုံးကို ကြည်သာရွှင်ပျစေ၏။ ဝပ
သည် မဟာသာဝကဖြစ်ရေးအတွက် ကမ္ဘာတစ်သိန်းတို့ ကာလ
ပတ်လုံး ပါရမီများကို ဖြည့်ရာတွင် သီလသိက္ခာအတွက် (၁)
ဒါန (၂) သီလ (၃) ခန္တီ (၄) သစ္စာဟူသော ပါရမီလေးပါးကို
တင်းပြည့်ကျပ်ပြည့် ဖြည့်ခဲ့ပြီးဖြစ်၏။ ယင်းပါရမီလေးပါးသည်
သီလနှင့်ဆိုင်၏။

ဝပသည် မြတ်စွာဘုရား သွန်သင်ချက်အရ ဝိပဿနာရှု
ရာတွင် ပထမဦးဆုံး မိမိ၏မနောအကြည်၌ ထင်လာသောအာရုံ
များကို ရုပ်နှင့်နာမ်ကွဲအောင် ရှုရ၏။ ထိုအခါ နာမရူပပရိစ္ဆေဒ

ညာဏ်ကို ရ၏။ ထို့နောက် ရုပ်နာမ်တို့၏ ကြောင် - ကျို
ဖြစ်စဉ်အရ ဖြစ်မှုသဘောကို မြင်လာအောင် ရှု၏။ ထိုအခါ
ပစ္စယပရိဂ္ဂဟညာဏ်ကို ရ၏။ ထိုညာဏ်နှစ်ပါးကို ရလျှင်ပင်
ဒိဋ္ဌိနှင့် ဝိစိကိစ္ဆာဟူသော ကိလေသာနှစ်ပါး အကြမ်းဖျင်းကွာ၏။

ဒိဋ္ဌိဟူ
ပရိဂ္ဂဟ
ညာဏ်

ဝပ္ပသည် သက္ကာယဒိဋ္ဌိနှင့် ဝိစိကိစ္ဆာ အကြမ်းဖျင်းကွာပြီး
နောက် မိမိ၏မနောအကြည်၌ ဒွါရကိုးပါးမှ ထင်လာသောအာရုံ
ဟူသမျှတို့၏ ဖြစ် - ပျက်ကို ပုဗ္ဗဘာဂမဂ္ဂင်ငါးပါးဖြင့် ဆက်၍
ရှု၏။ ပုဗ္ဗဘာဂမဂ္ဂင်ဟူသည် လောကီဝိပဿနာမဂ္ဂင်များဖြစ်သော
(၁) သမ္မာဒိဋ္ဌိ (၂) သမ္မာသင်္ကပ္ပ (၃) သမ္မာဝါယာမ (၄)
သမ္မာသတိ (၅) သမ္မာသမာဓိ တို့ဖြစ်ကြ၏။ ယင်းမဂ္ဂင်ငါးပါး
ကို ဗောဓိပက္ခယ၌ လာသည့်အတိုင်း ကြိမ်ဖန်များစွာပွားရ၏။

မဂ္ဂင်တရားများသည်လည်း ဗောဓိပက္ခိယတရားများထဲ
၌ ပါဝင်သည်ပင် ဖြစ်၏။ သို့ရာတွင် ဗောဓိပက္ခိယတရားများ
အတွင်း၌ ပါဝင်သော သတိပဋ္ဌာန်၊ သမ္မပ္ပဓာန်စသည် ဆိုင်ရာ
ဆိုင်ရာတရားများ၏ ပြည့်စုံသင့်သော အခြေအနေသို့ မရောက်
မချင်း သီလအုပ်စု၌ ပါဝင်သော သမ္မာဝါစာ၊ သမ္မာကမ္မန္တ၊
သမ္မာအာဇီဝဟူသော မဂ္ဂင်သုံးပါးတို့သည် ပါဝင်လာလိမ့်ဦးမည်
မဟုတ်။ ယင်းသုံးပါးတို့ ပါဝင်လာမှသာ လောကီမဂ္ဂင်အဖြစ်
မှ လောကုတ္တရာမဂ္ဂင်အဖြစ်သို့ ရောက်၍ ဝပ္ပသည် နိဗ္ဗာန်ကို
မျက်မှောက်ပြုသော သောတာပတ္တိမဂ်ကို ရပေလိမ့်မည်။

မဂ်ညာဏ်ရရေးအတွက် အာဟာရသည် များစွာအရေးကြီး
၏။ စရဏ၌ ထည့်သွင်းဖွင့်ဆိုရသည်အထိ အရေးကြီး၏။
မနောအကြည်သည် ဟဒယဝတ္ထုရုပ်ကို မှီ၍ဖြစ်ရသဖြင့် မှီရာ

ဟဒယဝတ္ထုရုပ် သန့်ရှင်းကြည်လင်ဖို့လို၏။ တစ်ဖန် အာဟာရက ဟဒယဝတ္ထုရုပ်ကို ထောက်ပံ့ပြန်ရာ အာဟာရကလည်း စင်ကြယ်သန့်ရှင်းဖို့ လိုပြန်၏။ ထောက်ပံ့သော အာဟာရသည် စင်ကြယ်သန့်ရှင်းမှသာ အထောက်အပံ့ခံ ဟဒယဝတ္ထုရုပ်သည် သန့်ရှင်းကြည်လင်မည်ဖြစ်၏။ ဟဒယဝတ္ထုရုပ် သန့်ရှင်းကြည်လင်မှသာ ယင်းအပေါ်မှီနေသော မနောအကြည်သည် သန့်ရှင်းစင်ကြယ်မည်ဖြစ်၏။

သမ္မာအင်္ဂါဝ သတ္တိထူး

ထိုကြည်လင်သော မှန်ပြင်၌ ကြည်လင်ပြတ်သားသော အရိပ်ရုပ်ပုံများ ထင်နိုင်သကဲ့သို့ ဟဒယဝတ္ထုရုပ် သန့်ရှင်းပါက ကြည်လင်သော မနေဒွါရ၌သာ ပြတ်သားသော အာရုံများသည် ဖြစ် - ပျက်အနေဖြင့် ကြည်လင်ပြတ်သားစွာ ထင်ပေလိမ့်မည်။ ထိုအခါမှသာ အနိစ္စသဘော၊ ဒုက္ခသဘော၊ အနတ္တသဘောတို့ ခဏတိုင်း ခဏတိုင်း ပီပြင်စွာပေါ်ပြီး နိဗ္ဗိဒါဉာဏ်၊ ထို့နောက် မဂ်ဉာဏ်တို့ အဆင့်ဆင့်ဖြစ်ပေါ်နိုင်ပေလိမ့်မည်။

ဓမ္မစက္ကပဝတ္ထုနသုတ်၌ ဟောတော်မူထားသော ဉာဏ်စဉ်များမှာ (၁) ယထာဘူတဉာဏ် (၂) နိဗ္ဗိဒါဉာဏ် (၃) ဝိရာဂဉာဏ်၊ ပေါင်း - ဉာဏ်သုံးပါးဖြစ်၏။ သို့ရာတွင် ဉာဏ်သုံးပါး၌ ဆိုင်ရာဝိပဿနာဉာဏ်များအားလုံးနှင့် မဂ်ဉာဏ်တို့ ပါဝင်ကြ၏။ ထိုဉာဏ်သုံးပါးတွင် ယထာဘူတဉာဏ်အရ သင်္ခါရတရားတို့၏ ဖြစ် - ပျက်ကို ပီပီပြင်ပြင်မြင်နိုင်သော ဉာဏ်အထိ

တကယ်အကြည်ဖြစ်ဖို့လို၏။ တကယ်အကြည်ဖြစ်ရန်မှာလည်း ဟဒယဝတ္ထုရုပ် သန့်ရှင်းဖို့လို၏။ ဟဒယဝတ္ထုရုပ် သန့်ရှင်းရန် မှာလည်း ယင်းကိုအထောက်အပံ့ပြုသော အာဟာရရုပ်က သန့်ရှင်းဖို့လိုပြန်၏။ အာဟာရရုပ် သန့်ရှင်းရေးသည် ကာယဒုစရိုက်၊ ဝစီဒုစရိုက်တို့နှင့် လုံးဝမပတ်သက်ဘဲ တကယ်တမ်းသန့်ရှင်း စင်ကြယ်သော ဓမ္မယလဒ္ဓဘောဇဉ်အပေါ်၌ တည်ပြန်၏။

ထိုဘောဇဉ်မျိုးမှ ဖြစ်သော အာဟာရသည်သာ မနော အကြည်၏ မှီရာ ဟဒယဝတ္ထုရုပ်ကို သန့်ရှင်းအောင်လုပ်နိုင်၏။ အမှန်အားဖြင့် ဟဒယဝတ္ထုရုပ်သည် ကံကြောင့်ဖြစ်သော်လည်း အာဟာရရုပ်၏ အထောက်အပံ့ကို ယူရသေးသဖြင့် အာဟာရရုပ် သန့်ရှင်းစင်ကြယ်ဖို့ လိုခြင်းဖြစ်၏။

ဟဒယဝတ္ထုရုပ် သန့်ရှင်းသည်နှင့်အမျှ မနောအကြည် လည်း သန့်ရှင်းမည်ဖြစ်၏။ ထိုအခါ ဆိုင်ရာဆိုင်ရာဒွါရတို့မှ ဝင်ရောက်၍ မနောအကြည်၌ ထင်လာသော သင်္ခါရတရားများ၏ ဖြစ် - ပျက်ကို ပကတိမျက်စိဖြင့် မြင်ရသလို ပီပီပြင်ပြင် မြင်ရ မည် ဖြစ်၏။ ထိုအခါမှ သင်္ခါရတို့၌ တကယ်ငြီးငွေ့သော နိဗ္ဗိဒါဉာဏ်ဖြစ်မည် ဖြစ်၏။ သင်္ခါရတို့၏ တကယ်ငြီးငွေ့သော နိဗ္ဗိဒါဉာဏ်ဖြစ်မှသာ သင်္ခါရတို့ကို လုံးဝမလိုချင်သော ဝိရာဂ ဉာဏ်ဖြစ်၏။ ဝိရာဂဉာဏ်ဟူသည် လောကုတ္တရာမဂ်ဉာဏ် ဖြစ်၏။

သို့ဖြစ်၍ ဝိပဿနာမဂ္ဂင်ငါးပါးမှ ဗောဓိပက္ခိယ ဆိုက်၍ လောကုတ္တရာမဂ္ဂင်ရှစ်ပါးအဆင့်သို့ ရောက်ရန် အားထုတ်ရာ၌ သမ္မာအာဇီဝ၏ အခန်းသည် များစွာ

အရေးပါ၏။ သမ္မာအာဇီဝဖြင့် ရအပ်သော အာဟာရ
များမဟုတ်ဘဲ မိစ္ဆာအာဇီဝဖြင့် ရအပ်သော အာဟာရများ
ကို မှီဝဲနေသမျှ ကာလပတ်လုံး ဟဒယဝတ္ထုရုပ်သည်
စင်ကြယ်လိမ့်မည်မဟုတ်။ ဟဒယဝတ္ထုရုပ် မစင်ကြယ်
သည်နှင့်အမျှ ယင်းအပေါ်၌ မှီသော မနောအကြည်
သည်လည်း စင်ကြယ်လိမ့်မည်မဟုတ်။ မနောအကြည်
မစင်ကြယ်လျှင် ယင်း၌ ထင်လာသော အာရုံများကို
, မှန်မှန်ကန်ကန် မည်သို့သိနိုင်ပေလိမ့်မည်နည်း။

ဤလူ့လောက၌ လူတို့သည် အသက်မွေးမြူရေးအတွက်
အလုပ်ကိုလုပ်ကြ၏။ ဒုစရိုက်မှုလုပ်ငန်းများဖြင့် အသက်မွေးမြူ
ပါက မိစ္ဆာအာဇီဝဟု ဆိုရ၏။ သုစရိုက်မှုလုပ်ငန်းများဖြင့်
အသက်မွေးမြူပါက သမ္မာအာဇီဝဟု ဆိုရ၏။ မိစ္ဆာအာဇီဝဟူသည်
အဓမ္မိယလဒ္ဓပစ္စည်းများအပေါ် မှီခိုခြင်းဖြစ်၏။ သမ္မာအာဇီဝ
ဟူသည် ဓမ္မိယလဒ္ဓပစ္စည်းများအပေါ် မှီခိုခြင်းဖြစ်၏။
အဓမ္မိယလဒ္ဓပစ္စည်းများသည် ခြပ်ရှိဖြစ်စေ၊ ခြပ်မဲ့ဖြစ်စေ ‘ခိုက်’
တတ်၏။ ဓမ္မိယလဒ္ဓပစ္စည်းများသည် ခြပ်ရှိဖြစ်စေ၊ ခြပ်မဲ့ဖြစ်စေ
မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန် ‘ဆိုက်’ ရောက်စေတတ်၏။

ဤလောက၌ ရုပ်ဖြစ်စေ၊ နာမ်ဖြစ်စေ၊ ရုပ်လည်း ရုပ်
အလျောက် နာမ်လည်း နာမ်အလျောက် စွမ်းအင်များ ရှိကြလေ
ရာ မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန်ဆိုက်ရေးအတွက် ဓမ္မိယလဒ္ဓပစ္စည်းများအပေါ်
မှီခို၍ ဒုစရိုက်မှုလုပ်ငန်းများ ကင်းရှင်းပြီး သုစရိုက်မှုလုပ်ငန်းများ

ဖြင့်သာ အသက်မွေးမြူသော သမ္မာအာဇီဝမဂ္ဂင် အစစ်အမှန် ဖြစ်ပေါ်စေရန် ဝပသည့် မြတ်စွာဘုရား၏ သွန်သင်မှုအတိုင်း ကျင့်ကြံလျက်ရှိပါ၏။

ပဉ္စဝဂ္ဂီတို့၏ ရည်ရွယ်ချက်

တစ်ခုသောအချိန်က ပဉ္စဝဂ္ဂီတို့သည် ကိုးကွယ်ရာမဲ့ ဖြစ်ခဲ့ကြ၏။ သိဒ္ဓတ္ထမင်းသားကို ဘုရားဖြစ်လိမ့်မည်ဟု ယုံကြည် ကာ ပဉ္စဝဂ္ဂီတို့ သည် ဥရုဝေလတော၌ ဘုရားဖြစ်ရန် ကျင့်ကြံ အားထုတ်တော်မူနေသော သိဒ္ဓတ္ထမင်းသားထံ သွားရောက်၍ ဝေယျာဝစ္စများကို ပြုစုကြ၏။ သိဒ္ဓတ္ထမင်းသား ဘုရား ဖြစ်တော်မူ သောအခါ မအိုရာ၊ မနာရာ၊ မသေရာဖြစ်သော အမြိုက်နိဗ္ဗာန် သို့ရောက်ရာရောက်ကြောင်း အကျင့်မြတ်ကို နာယူပြီး ကျင့်ကြံ အားထုတ်၍ သူတို့ကိုယ်တိုင် ‘သန္တိသုခ’ ကို မျက်မှောက်ပြုရန် ရည်ရွယ်ထားကြ၏။

ထိုသို့ရည်ရွယ်ထားသော်လည်း ယခုမူ သိဒ္ဓတ္ထမင်းသား သည် ပဉ္စဝဂ္ဂီတို့၏ အမြင်အရ ဘုရားဖြစ်လာရန် မမျှော်လင့်နိုင် တော့။ သိဒ္ဓတ္ထမင်းသားသည် “တပ” အကျင့်မှ သွေဖည်၍ သေနာနိဂုံးသို့ ဆွမ်းခံကြွပြီး ဆွမ်းဘုဉ်းပေးတော်မူခြင်းအားဖြင့် ဘုန်းကံကြီးမားရေးလမ်းကြောင်းသို့ ပြောင်းသွားလေပြီ။ ပဉ္စဝဂ္ဂီ တို့၏ မျှော်လင့်ချက်တောင်ကြီးသည် ပြိုလဲသွားလေပြီ။ ယခုတော့ သူတို့အတွက် ကိုးကွယ်ရာမဲ့ဖြစ်ရလေပြီ။

ပဉ္စဝဂ္ဂီတို့တွင် ကောဏ္ဍညသည် ခေါင်းဆောင်ဖြစ်၏။ သိဒ္ဓတ္ထမင်းသား ဖွားမြင်တော်မူစဉ်ကပင် “ဘုရားစင်စစ်ကေန ဖြစ်မည်” ဟု ကောဏ္ဍညက ရဲဝံ့စွာ ဟောကြားခဲ့၏။ ကောဏ္ဍညသည် သူ့ကိုယ်သူ အကြွင်းမဲ့ယုံကြည်သူဖြစ်၏။ သူ၏ နက္ခတ္တဗေဒဆိုင်ရာ ဟောပြောချက်များသည် မှားသည်ဟူ၍ မရှိခဲ့။ ထို့ကြောင့် ကောဏ္ဍညသည် ကြိုတင်၍ ရဟန်းပြုပြီး သိဒ္ဓတ္ထမင်းသား တောထွက်ကာ ရဟန်းပြုသည့်သတင်းကို စောင့်၍ နားထောင်နေ၏။

ဝပ္ပ၊ ဘဒ္ဒိယ၊ မဟာနာမ်၊ အဿဇီတို့ကမူ ကောဏ္ဍညကို ယုံကြည်ကြ၏။ ထိုခေတ်တွင် အတော်ဆုံးသော ဗြဟ္မဏပညာရှင်သည် ကောဏ္ဍညမှတစ်ပါး အခြားသူ မဖြစ်နိုင်ဟု သူတို့က ယုံကြည်ကြ၏။ ထို့ကြောင့် သူတို့လေးယောက်သည်လည်း ကောဏ္ဍညနှင့်အတူ ကြိုတင်၍ ရဟန်းပြုပြီး သိဒ္ဓတ္ထမင်းသား တောထွက်ကာ ရဟန်းပြုသည့် သတင်းကိုသာ စောင့်ဆိုင်း၍ နားထောင်ကြ၏။

ထိုခေတ်တွင် ပညာရှင်တိုင်းသည် မအိုရာ၊ မနာရာ၊ မသေရာဖြစ်သော အမြိုက်နိဗ္ဗာန်ရှိကြောင်းကိုမူ ယုံကြည်၏။ သို့ရာတွင် ထိုအမြိုက်နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်ရာရောက်ကြောင်းကို တော့ မသိ။ ရောက်ရာရောက်ကြောင်း အကျင့်မြတ်ကို “ဆရာ” မရှိဘဲ သိနိုင်သူဟူ၍ ဘုရားနှင့်ပစ္စေကဗုဒ္ဓ နှစ်ဦးသာ ရှိ၏။

သို့ဖြစ်၍ ပဉ္စဝဂ္ဂီတို့သည် သိဒ္ဓတ္ထမင်းသားဘုရား ဖြစ်မည့်ကာလကို စောင့်မျှော်နေခြင်းဖြစ်၏။ သိဒ္ဓတ္ထမင်းသား ဘုရားဖြစ်တော်မူသောအခါမှသာ ဘုရားရှင်ထံမှ အမြိုက်နိဗ္ဗာန်

သို့ ရောက်ရာရောက်ကြောင်း အကျင့်ကောင်းများကို နာယူကြပြီး ထိုအကျင့်မြတ်အတိုင်း လိုက်နာကျင့်သုံး၍ နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုရန် ဖြစ်၏။ ဤသည်မှာ ပဉ္စဝဂ္ဂီတို့၏ ရည်ရွယ်ချက်ဖြစ်၏။

ထိုရည်ရွယ်ချက်အတိုင်း သိဒ္ဓတ္ထမင်းသားတောထွက်မှု၍ ဥရုဝေလတော၌ သဗ္ဗညုဉာဏ်တော်အရှင် ဘုရားသခင်အဖြစ်သို့ ရောက်နိုင်ရန် ဒုက္ကရစရိယာအကျင့်ကို ကျင့်တော်မူနေကြောင်း ကြားသိရသောအခါ ပဉ္စဝဂ္ဂီတို့သည် ဥရုဝေလတောသို့ လိုက်သွားကြပြီး အလောင်းတော်သိဒ္ဓတ္ထမင်းသားအတွက် ဝေယျာဝစ္စများကို လိုအပ်သလို ဆောင်ရွက်ကြ၏။ သို့မှသာ အလောင်းတော်သိဒ္ဓတ္ထမင်းသားသည် သဗ္ဗညုတဉာဏ်ကို မြန်မြန်ရ၍ ဘုရားမြန်မြန်ဖြစ်ပေလိမ့်မည်။ ပဉ္စဝဂ္ဂီတို့သည် အမြိုက်နိဗ္ဗာန်ရရှိရေးအတွက် အလောင်းတော်သိဒ္ဓတ္ထမင်းသားအပေါ်၌ အလွန်ပင်အားကိုးကြပါ၏။

အလောင်းတော်သိဒ္ဓတ္ထမင်းသားသည် သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်ကို ရ၍ ဘုရားအဖြစ်သို့ ရောက်နိုင်ရေးအတွက် “တပ” အကျင့်ကို အထွတ်အထိပ်သို့ ရောက်အောင်ကျင့်ပါသော်လည်း ဘုရားမဖြစ်ခဲ့။ ထိုအခါ သူ၏အကျင့်သည် မှားယွင်းသော အကျင့်ဖြစ်ကြောင်း ဆုံးဖြတ်ကာ “မဇ္ဈိမပဋိပဒါ” အကျင့်မြတ်ကို ကျင့်နိုင်ရန် ဆုံးဖြတ်လိုက်၏။ “မဇ္ဈိမပဋိပဒါ” အကျင့်မြတ်ကို ကျင့်နိုင်ရေးအတွက် သေနာနိဂုံးသို့ ဆွမ်းခံဝင်ခြင်းဖြစ်၏။ မျှတသော ဘောဇဉ်ကို မှီဝဲပါမှ “မဇ္ဈိမပဋိပဒါ” အကျင့်ကို ကျင့်နိုင်မည်ဖြစ်၏။

“မရွှေပပဋိပဒါ” အကျင့်ကို ကျင့်ရာတွင် ရှေးဦးစွာ မိမိ သန္တာန်၌ ဝမ်းမြောက်မှု “ပါမောဇ္ဇ”၊ နှစ်သက်မှု “ပီတိ”၊ ငြိမ်းအေးမှု “ပဿဒ္ဓိ”၊ ချမ်းသာမှု “သုခ”၊ တည်ကြည်မှု “သမာဓိ” တို့ ရှိထားဖို့ လို၏။ ထို့နောက်မှ အဖြစ်ကို အဖြစ်အတိုင်း သိမှု “ယထာဘူတဉာဏ်”၊ ငြီးငွေ့မှု “နိဗ္ဗိန္ဒဉာဏ်”၊ တပ်မက်ခြင်းကင်းမှု “ဝိရာဂ”၊ ဆင်းရဲမှလွတ်မြောက်မှု “ဝိမုတ္တိ”၊ လွတ်မြောက်မှုကိုသိမှု “ဝိမုတ္တိဉာဏဒဿန” တို့ အစဉ်အတိုင်း ဖြစ်လာပေလိမ့်မည်။

ဤနေရာ၌ “ဝိရာဂ” ဟူသည် မဂ်ဉာဏ်ဖြစ်၏။ “ဝိမုတ္တိ” ဟူသည် ဖိုလ်ဉာဏ်ဖြစ်၏။ “ဝိမုတ္တိဉာဏဒဿန” ဟူသည် ပစ္စေကေက္ခဏာဉာဏ် ဖြစ်၏။

အလောင်းတော်သိဒ္ဓတ္ထမင်းသားသည် ရှေးရိုး “တပ” အကျင့်ကို စွန့်လိုက်သည်နှင့်တစ်ပြိုင်နက် ‘တရားဘာဝနာ’ ကို စွန့်လိုက်ပြီဟု ပဉ္စဝဂ္ဂီတို့က မှတ်ယူကြ၏။ ‘တရားဘာဝနာ’ အလုပ်ကို စွန့်လိုက်ပါက အဘယ်သို့လျှင် သဗ္ဗညုတဉာဏ်ရှင် ဘုရားသခင်အဖြစ်သို့ ရောက်နိုင်တော့မည်နည်း။

သိဒ္ဓတ္ထမင်းသား ဖွားမြင်တော်မူစဉ်ကပင် မုချဧကန် “ဘုရားဖြစ်ရမည်” ဟု ဟောတော်မူခဲ့သော ကောဏ္ဍညသည် မိမိ၏ နက္ခတ္တဗေဒဆိုင်ရာ ဟောကြားချက်များ မှားခဲ့လေပြီဟု ယူဆလေတော့၏။ ကောဏ္ဍညအပေါ် ယုံကြည်ချက်ဖြင့် ရဟန်းပြုခဲ့ကြသော ငပွ၊ ဘဒ္ဒိယ၊ မဟာနာမ်၊ အဿဇီတို့ကား အဘယ်ဆိုဖွယ်ရာရှိတော့မည်နည်း။ ကောဏ္ဍည၏ ဆုံးဖြတ်ချက်အတိုင်း လိုက်နာရုံသာ ရှိတော့၏။

ပုထုဇဉ်များသည် မည်မျှပင် ပညာရှိကြစေကာမူ ခိုင်မာသော ယုံကြည်ချက်မရှိကြ။ ယိမ်းယိုင်တတ်ကြ၏။ တွေဝေတတ်ကြ၏။ ထို့ကြောင့် ပဉ္စဝဂ္ဂီတို့သည် အလောင်းတော်သိဒ္ဓတ္ထမင်းသားကို စွန့်ခွာကာ ဥရုဝေလတောမှ ဗာရာဏသီမြို့အနီး မိဂဒါဝုန်တောသို့ သွားကြလေ၏။

• ပဉ္စဝဂ္ဂီတို့သည် မိဂဒါဝုန်တော၌ သူတို့၏ ရှေးရိုး “တပ” ကို ကျင့်တော်မူကြစဉ် အလောင်းတော်သိဒ္ဓတ္ထမင်းသားသည် ဥရုဝေလတော၌ “အာနာပါနသမာဓိ” ကို အခြေခံသော မဇ္ဈိမပဋိပဒါအကျင့်မြတ်ကို တွေ့တော်မူ၏။

ထို့နောက် မဟာဗောဓိမဏ္ဍိုင်သို့ ကြွတော်မူကာ “အပရာဇိတပလ္လင်” ထက်၌ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်လာ ရုပ်နာမ် ခန္ဓာတရားများကို ဝိပဿနာရှုတော်မူလေရာ မဟာသက္ကရာဇ် (၁၀၃) ခုနှစ်၊ ကဆုန်လပြည့်နေ့၊ မိုးသောက်ယံ၌ အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ် သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်ကို ရတော်မူ၍ ဘုရားရှင်အဖြစ်သို့ ရောက်ကော်မူ၏။ ကောဏ္ဍည နိမိတ်ဖတ်ခဲ့သည့်အတိုင်း အလောင်းတော်မင်းသား ဘုရားအဖြစ်သို့ ရောက်တော်မူသည်ကို ကောဏ္ဍည မသိ။ သူ ဖတ်ခဲ့သောနိမိတ် မှန်ကန်သည်ကိုလည်း သူမသိသေး။

အမြတ်ချမ်းသာ

မြတ်စွာဘုရားသည် ဝါဆိုလပြည့်နေ့၌ ပဉ္စဝဂ္ဂီတို့အား တရားဟောတော်မူရန် ဗောဓိမဏ္ဍိုင်မှ မိဂဒါဝုန်သို့ ကြွတော်မူ၏။ မိဂဒါဝုန်သို့ ရောက်တော်မူသောခါ ‘နေ’ ကုအဝင်၊

‘လ’ ကအထွက်၊ ထိုအချိန်၌ ပဉ္စဝဂ္ဂီတို့အား မြတ်စွာဘုရား သည် “ဓမ္မစက္ကပဝတ္တန” သုတ်တော်ကို ဟောတော်မူ၏။

ထိုအခါ ကောဏ္ဍညသည် ပထမဆင့်အနေဖြင့် သောတာ ပတ္တိမဂ်ကို ရတော်မူ၍ သောတာပန်ဖြစ်တော်မူ၏။ ကောဏ္ဍည သည် မြတ်စွာဘုရားသာသနာတော်၌ ပထမဦးဆုံးဖြစ်သော ရဟန်းတော်တည်း။ သူ၏ရဟန်းဘဝသည်လည်း ‘ဧဟိဘိက္ခု’ ဟူ၍ မြတ်စွာဘုရားက နှုတ်တော်မြှောက်လိုက်သည်နှင့် တစ်ပြိုင်နက် ရဟန်းဖြစ်လာခြင်းတည်း။

ထိုတရားပွဲတွင် ပဉ္စဝဂ္ဂီငါးပါးအနက် ကောဏ္ဍညတစ်ပါး တည်းသာ သစ္စာလေးပါးကို သိတော်မူ၍ ရဟန်းဖြစ်တော်မူ၏။ အလောင်းတော် သိဒ္ဓတ္ထမင်းသား ဖွားတော်မူစဉ်က သူ၏ နက္ခတ္တဗေဒဆိုင်ရာ ဟောပြောချက်များသည် မမှားကြောင်း သူသိလေပြီ။

ဝပ္ပ၊ ဘဒ္ဒိယ၊ မဟာနာမ်၊ အဿဇီတို့လည်း ကောဏ္ဍည အပေါ် ထာဝရသော ယုံကြည်ချက်အတိုင်း မှန်ကန်ကြောင်းသိကြ လေပြီ။ ထိုအခါ တစ်ခုသောအချိန်က မိမိတို့အနေဖြင့် “အားကိုး ရာမဲ့ပြီ” ဟု ယူဆထားသော ပဉ္စဝဂ္ဂီတို့သည် ယခုအခါ မိမိ တို့အတွက် အားကိုးရာကို တွေ့ပြီဟု ယုံကြည်ကြ၏။ မိမိတို့ အတွက် အားကိုးရာသာမက လောကသုံးပါးလုံးအတွက်ပါ အားကိုးရာဖြစ်၏ဟု သူတို့နားလည်၏။ ထိုအားကိုးရာကား ဂေါတမမြတ်စွာဘုရားပင် ဖြစ်၏။

အမြိုက်ချမ်းသာကို မရှာဖွေတတ်သဖြင့် “သံသရာ ချမ်းသာ” ၌ အဟုတ်ကြီး ထင်နေကြသော ဝေနေယျသတ္တဝါ

တို့အတွက် အမြိုက်ချမ်းသာရှာဖွေနည်းကို မြတ်စွာဘုရားက ထုတ်ဖော်ပြသလိုက်လေပြီ။ သံသရာချမ်းသာသည် ဇာတိ၊ ဇရာ၊ မရဏအတွင်း၌သာ ရှိ၏။ သောက၊ ပရိဒေဝ၊ ဒုက္ခ၊ ဒေါမနဿ၊ ဥပါယာသတို့ဖြင့် လွမ်းခြုံထား၏။ ထို့ကြောင့် အမြိုက်ချမ်းသာဟူသည် ဇာတိ၊ ဇရာ၊ မရဏတို့၏ အပြင်ဘက်၌ ရှိ၏။ အမြိုက်ချမ်းသာ၌ သောက၊ ပရိဒေဝ၊ ဒုက္ခ၊ ဒေါမနဿ၊ ဥပါယာသတို့ဟူ၍ လုံးဝမရှိချေ။ ထို့ကြောင့် ငြိမ်းအေးမှုချမ်းသာ “သန္တိသုခ” ဟူ၍ ကျမ်းဂန်များ၌ ဖော်ပြထား၏။

ထိုချမ်းသာကို ကောဏ္ဍညသည် ကိုယ်တိုင်မျက်မှောက်ပြု နိုင်လေပြီ။ ဝပ္ပကား ကိုယ်တိုင်မျက်မှောက်မပြုနိုင်သေး။ သို့ဖြစ် ၍ ဝပ္ပအနေဖြင့် ကိုယ်တိုင်မျက်မှောက်ပြုနိုင်ရန် မြတ်စွာဘုရား က ဝပ္ပတစ်ပါးတည်းကို ဖိဖိစီးစီး ကြပ်ကြပ်မတ်မတ် ညွှန်ကြား ပြသနေခြင်း ဖြစ်၏။ လောကအပေါ်ထားရှိသော မြတ်စွာဘုရား ၏ “မဟာကရုဏာတော်” သည် အံ့ဩဖွယ်ရှိလှပါ၏။ ထို ကရုဏာမျိုးထားနိုင်ရန် ငှာယံကူသည်တော့မဟုတ်။ လေးသင်္ချေ နှင့် ကမ္ဘာတစ်သိန်းတို့ ကာလပတ်လုံး လေ့ကျင့်ယူခဲ့ရသည့် လောကအပေါ် ထားနိုင်သော မဟာကရုဏာမျိုးဖြစ်၏။ ထို ကရုဏာမျိုးကား ပါရမီရှင်တို့မှသာ ထားနိုင်သောကရုဏာမျိုး ဖြစ်၏။ ပါရမီရှင်မဟုတ်သော သူတို့၏ “ကြင်နာပါတယ်” ဆိုရုံမျှနှင့် ရနိုင်ကောင်းသော ကရုဏာမျိုးလည်း မဟုတ်။

မြတ်စွာဘုရားထံမှ “ဝိပဿနာဘာဝနာ” ဖြင့် ရှုမှတ် ပွားများနည်းကို မရမီကဆိုလျှင် ဝပ္ပသည် ဝိပဿနာ၏ အာရုံ

တရားများကိုလည်း မသိ။ ပညတ်နှင့် ပရမတ်ကိုလည်း မသိ။
ဥပါဒါနက္ခန္ဓာကိုလည်း မသိ။

သူသည် ရိုးရာကျင့်စဉ် တပကိုသာ သိ၏။ တပကိုသာ
ကျင့်၏။ မြတ်စွာဘုရားထံမှ “ဥပါဒါနက္ခန္ဓာတို့၏ ခဏတိုင်း
ခဏတိုင်း အမြဲတစေ ဖြစ်နေ၊ ပျက်နေသည့်သဘောကို မြင်အောင်
ရှုရမည်” ဟု နည်းညွှန်တော်မူ လိုက်သောအခါမှသာ ဝပသည်
အမြိုက်ချမ်းသာသို့ ရောက်ရာ ရောက်ကြောင်း မရွံ့မပဋိပဒါ
အကျင့်ကောင်းကို သိ၏။ ဝိပဿနာကို သိ၏။ ဝိပဿနာ၏
အာရုံဖြစ်သော ဥပါဒါနက္ခန္ဓာကို သိ၏။ ထိုဥပါဒါနက္ခန္ဓာတို့ကို
ရှုမှတ်ပွားများရသော ဝိပဿနာမဂ္ဂင်ကို သိ၏။

အမှန်အားဖြင့် ဝိပဿနာမဂ္ဂင်ကို ကြိမ်ဖန်များစွာ ပွားများ
ရ၏။ ဘယ်အချိန်၊ ဘယ်ကာလထိ ပွားများရမည်နည်းဟု
မေးလျှင် ဥပါဒါနက္ခန္ဓာတို့၏ ဖြစ် - ပျက်ကို “ယထာဘူတ”
ကျကျ သိအောင်အားထုတ်ရ၏။ ထို့နောက် ယင်းဖြစ်ပျက်၌
ငြီးငွေ့လာအောင် အားထုတ်ရ၏။ ငြီးငွေ့သောဉာဏ်ကို “နိဗ္ဗိန္ဒ”
ဉာဏ်ဟု ခေါ်၏။

ငြီးငွေ့သောဉာဏ် ကုန်ဆုံး၍ ဖြစ် - ပျက်မမြင်တော့ဘဲ
ယင်း၏နေရာ၌ မဖြစ် - မပျက်သော နိဗ္ဗာန်ကို မြင်သော
လောကုတ္တရာ “မဂ်”ဉာဏ် ပေါ်လာသည်အထိ ရှုမှတ်ရ၏။
နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုနိုင်မှ ဝိပဿနာ၏ လုပ်ငန်းသည် ပြီး
ဆုံး၏။ ထိုအချိန် ထိုကာလအထိ ဝိပဿနာကို ရှုမှတ်ရ၏။
နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုနိုင်ပါမှ ဝိပဿနာ၏လုပ်ငန်းသည်
ပြီးဆုံး၏။ ထိုအချိန် ထိုကာလအထိ ဝိပဿနာကို ရှုမှတ်ပွား

များရမည်ဖြစ်၏။ မဂ်ဉာဏ်ကိုကား ပွားများ၍ မရ၊ တစ်ကြိမ်သာ ဖြစ်၏။ တစ်ကြိမ်သာ ဖြစ်သော်လည်း လိုအပ်သောကိစ္စပြီး၏။ ဝိပဿနာဉာဏ်များကိုသာ မဂ်ဉာဏ်ပေါ်သည်အထိ ပွားများရ၏။

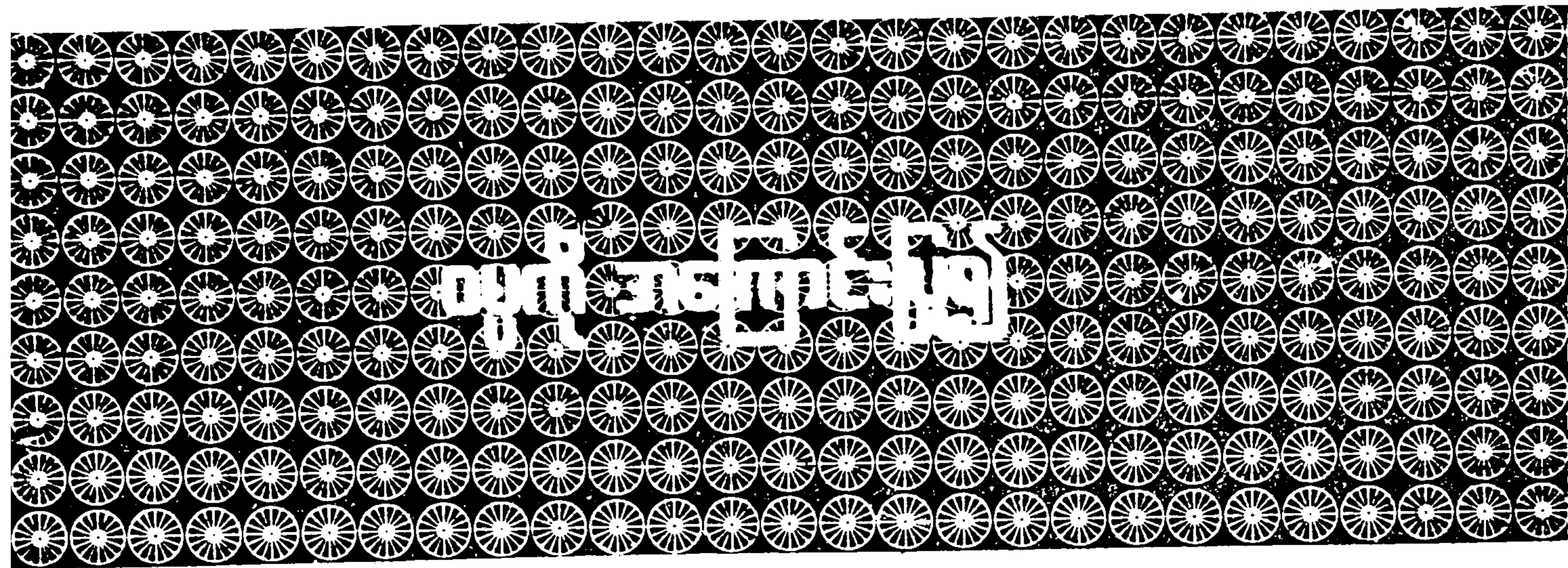
သို့ဖြစ်လျှင် ဝိပဿနာရှုမှတ်ရမည့် ဥပါဒါနက္ခန္ဓာဟူသည် အဘယ်နည်း။ လူသည် မျက်စိနှစ်လုံးဖွင့်သည့်အချိန်မှစ၍ အဆင်း “ရူပါရုံ”၊ အကြည် “စက္ခုပဿာဒ” တို့ အချင်းချင်း ထိတွေ့လိုက်ရာမှ “မြင်စိတ်” သည် ဖြစ်ပေါ်လာ၏။ “မြင်စိတ်” ဖြစ်ရာတွင် ဆိုင်ရာ ဖဿ၊ ဝေဒနာစသော စေသတိက်တရားများ သည်လည်း ယှဉ်ဖော် ယှဉ်ဖက်အနေဖြင့် ပါလာ၏။ ထို့ကြောင့် “မြင်စိတ်” ဖြစ်သည်နှင့်တစ်ပြိုင်နက် ရုပ်၊ ဝေဒနာ၊ သညာ၊ သင်္ခါရ၊ ဝိညာဏ်ဟူသော ခန္ဓာငါးပါးလုံးဖြစ်သည်မည်၏။

သို့ရာတွင် သတိပဋ္ဌာန်အတွင်းသို့ ခန္ဓာငါးပါးလုံးကို သွင်းလိုက်သောအခါ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာက ‘ကာယာနုပဿနာ’ ဖြစ်၏။ ဝေဒနာနက္ခန္ဓာက ‘ဝေဒနာနုပဿနာ’ ဖြစ်၏။ သညာနက္ခန္ဓာနှင့် သင်္ခါရနက္ခန္ဓာတို့က ‘ဓမ္မာနုပဿနာ’ ဖြစ်၏။ ဝိညာဏနက္ခန္ဓာက ‘စိတ္တာနုပဿနာ’ ဖြစ်၏။

အမှန်အားဖြင့် ခန္ဓာငါးပါးလုံးကို ဥပါဒါနိတရားတို့က သိမ်းပိုက်ထားသောကြောင့် ဥပါဒါနက္ခန္ဓာဟူ၍ ဆိုရ၏။ ထိုဥပါဒါနက္ခန္ဓာတို့သည် ခဏတိုင်း ခဏတိုင်း အမြဲတစေဖြစ်နေ

ကြ၏။ ပျက်လည်းပျက်နေကြ၏။ ထိုဥပါဒါနက္ခန္ဓာတို့ကို
သတိပဋ္ဌာန်အတွင်းသို့ သွင်း၍ ပေါ်ရာ ပေါ်ရာ တရားတို့၏
ဖြစ် - ပျက်ကို မြင်အောင် ရှုမှတ်ရာတွင် ဝီရိယသည် အရေးကြီး
၏။

ဝီရိယကို သမ္မာဝါယာမ မဂ္ဂင်ဟု ခေါ်၏။ ရုပ်နာမ်ခန္ဓာ တို့၏ ဖြစ် - ပျက်ကို မြင်အောင်ရှုရာတွင် သမ္မာဒိဋ္ဌိမဂ္ဂင်က မြင်အောင်ကြည့်ရ၏။ သမ္မာသင်္ကပ္ပမဂ္ဂင်က သမ္မာဒိဋ္ဌိမဂ္ဂင်အနေ ဖြင့် ဖြစ်ပျက်ကို မြင်နိုင်အောင် အာရုံများကို သင့်လျော်သလို စီစဉ်ပေးရ၏။ သမ္မာဝါယာမမဂ္ဂင်က စိတ်ဓာတ်ကျမသွားအောင် တွန်းအားပေးရ၏။ သမ္မာဝါယာမမဂ္ဂင်၏ ပဓာနလုပ်မှာ လေးမျိုး ရှိ၏။ ယင်းလေးမျိုးတို့ကို အောက်ပါအတိုင်း ဖော်ပြအပ်၏။

- ဖြစ်ပြီးကုန်သော အကုသိုလ်တို့ကို ပယ်သတ်ရန် အားထုတ်ခြင်း၊
- မဖြစ်သေးသော အကုသိုလ်တို့ကို မဖြစ်ရန် အားထုတ် ခြင်း၊

- မဖြစ်သေးသော ကုသိုလ်တို့ကို ဖြစ်ရန်အားထုတ်ခြင်း၊
- ဖြစ်ပြီးသော ကုသိုလ်တို့ကို အလွန်အမင်း ပွားများလာရန် အားထုတ်ခြင်း၊

ဝပွသည် သူ၏သန္တာန်၌ ‘ကုသိုလ်ကံ’ များလည်း ရှိ၏။ ‘အကုသိုလ်ကံ’ များလည်း ရှိ၏။ ကုသိုလ်ကံက သုဂတိအကျိုးကို ပေးမည်ဖြစ်၏။ အကုသိုလ်ကံက ဒုဂ္ဂတိအကျိုးကို ပေးမည်ဖြစ်၏။ အကျိုးမပေးပါနှင့်ဟူ၍ ဆိုရန်မတတ်ကောင်း။ ဝပွသည် အစမထင် သံသရာ၌ ကျင်လည်ခဲ့သူဖြစ်လေရာ သံသရာ၌ ကျင်လည်ရင်း ‘ကုသိုလ်ကံ’ ပေါင်း များစွာကိုလည်း လုပ်ခဲ့၏။ ‘အကုသိုလ်ကံ’ ပေါင်း များစွာကိုလည်း လုပ်ခဲ့၏။ ထို့ကြောင့် ကမ္မနိယာမအတိုင်း မိမိပြုလုပ်ခဲ့သော ‘ကံ’ များက မိမိကို အကျိုးပေးမည်ဆိုလျှင် သံသရာ၌ မျောရပေဦးမည်။ မြုပ်ရပေဦးမည်။ သို့ရာတွင် ဝပွသည် သံသရာ၌ မျောလည်း မမျောချင်တော့။ မြုပ်လည်းမမြုပ်ချင်တော့။ ဝပွသည် ဤဘဝကို နောက်ဆုံးထားချင်၏။ သံသရာမှ အပြီးတိုင် လွတ်ချင်၏။

သို့ဖြစ်လျှင် ဝပွသည် ဘာလုပ်ရမည်နည်း။ မိမိပြုလုပ်ခဲ့သဖြင့် မိမိ၏ဘဝတစ်လျှောက်လုံး အရိပ်သဖွယ်လိုက်၍နေသော ‘ကံ’ များကို ဖျက်ဆီးရန်မှတစ်ပါး အခြားနည်းမရှိတော့။ အကယ်၍ ‘ကံ’ များကိုသာ မဖျက်ဆီးနိုင်ပါက ထိုထို‘ကံ’ များ၏ အကျိုးတရားသည် မလွဲမသွေ လာပေလိမ့်မည်။ ထို့ကြောင့် ဝပွသည် သူ၏ဘဝကို နောက်ဆုံးဘဝအဖြစ် သတ်မှတ်ထား၏။

ဝပွသည် အနာဂတ်ဘဝအတွက် ဇာတိကိုလည်း မလိုချင်။ ဇာတိကို ရလိုက်သည်နှင့်တစ်ပြိုင်နက် ဇရာနှင့် မရဏသည်

တွဲ၍ ပါလာပေလိမ့်မည်။ ဓမ္မဝက္ကပဝတ္ထနသုတ်၌ ဇာတိသည် ဒုက္ခ၊ ဇရာသည် ဒုက္ခ၊ ဗျာဓိသည် ဒုက္ခ၊ မရဏသည် ဒုက္ခ။ အကျဉ်းအားဖြင့်ဆိုရလျှင် ဥပါဒါနက္ခန္ဓာငါးပါးသည်ပင် ဒုက္ခဟူ၍ မြတ်စွာဘုရားက ဟောကြားတော်မူထား၏။ သို့ဖြစ်၍သာ ဒုက္ခအမျိုးမျိုးမှ လွတ်မြောက်ရေးအတွက် ဝပွသည် သူ၏ဘဝကို နောက်ဆုံးဘဝအဖြစ်သို့ ရောက်သွားအောင် အားထုတ်ရန် ဆုံးဖြတ်ခြင်းဖြစ်၏။

အမှန်အားဖြင့် ဇာတိတန်းလန်းနှင့် ရရှိသော ချမ်းသာ ဟူသမျှသည် သောက၊ ပရိဒေဝ၊ ဒုက္ခ၊ ဒေါမနဿ၊ ဥပါယာသတို့နှင့် အမြဲတစေ ထွေးလုံးရစ်ပတ်၍ နေသဖြင့် စစ်မှန်သော သုခဟူ၍ မည်သို့မျှ ဆိုရန်အကြောင်းမရှိ။

ဝပွသည် သံသရာတစ်လျှောက်လုံး သူ့နောက်က အရိပ်သဖွယ် အစဉ်လိုက်နေသော ‘ကံ’ ဟူသမျှ အားလုံးကိုဖျက်ဆီးပစ်ရန် ဆုံးဖြတ်ထား၏။ ‘အဟောသိကံ’ အဖြစ်သို့ ရောက်သွားအောင် ဆောင်ရွက်ရန် ဆုံးဖြတ်ထား၏။ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ဒေသနာတော်အရ ‘ကံ’ ကို ဖြတ်မည် ဆိုပါလျှင် ‘ဥပါဒါန်’ ကို ဖြတ်ရမည်။ ‘ဥပါဒါန်’ ကို ဖြတ်မည်ဆိုလျှင် ‘တဏှာ’ ကို ဖြတ်ရမည်။ ‘တဏှာ’ ကို ဖြတ်မည်ဆိုလျှင် ‘ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ’ တို့၏ ဖြစ် - ပျက်ကို မျက်ဝါးထင်ထင် ဉာဏ်မျက်စိဖြင့် မြင်အောင် ကြည့်ရမည်။ ထိုသို့ကြည့်ရင်း ကြည့်ရင်း ‘ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ’ တို့၏ ဖြစ် - ပျက်အဆုံး၌ ဖြစ်ခြင်း - ပျက်ခြင်း မရှိသော ‘နိဗ္ဗာန်’ ကို မျက်မှောက်ပြုသော ‘မဂ်ဉာဏ်’ သည် ဖြစ်ပေါ်လာပေလိမ့်မည်။ မဂ်ဉာဏ်၊ ဖိုလ်ဉာဏ်၊ ပစ္စဝေက္ခဏဉာဏ်များသည်

အဆင့်ဆင့် ဖြစ်ပေါ်လာလိမ့်မည်။ ထိုအခါ အနာဂတ် ပဋိသန္ဓေကျိုးကို ပေးမည့် ‘ကံ’ များအားလုံး ပျက်စီးသွားလေပြီ။ ‘ကံ’ ဟူသော သဘောမှ ကြိယာဟူသော သဘောသို့ ရောက်သွားလေပြီ။ ထိုအခါမှသာ ‘ဇာတိကုန်ပြီ’ ဟူ၍ ဝပွသည် ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာ ကြွေးကြော်နိုင်ပေလိမ့်မည်။

အနတ္တကို မြင်မြင်

ဝပွသည် မိမိ၏ ‘ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ’ တို့၏ ဖြစ် - ပျက် ကို သတိပဋ္ဌာန်နည်းအတိုင်း မျက်ဝါးထင်ထင် ဉာဏ်မျက်စိ ဖြင့် မြင်ရအောင် ရှုမှတ်၏။ သူ၏ခန္ဓာကိုယ်ကို မူလက ဓမ္မ အနေဖြင့်မမြင်ဘဲ ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါအနေဖြင့်သာ မြင်၏။ ထိုအခါ ဝပွသည် သူ၏ခန္ဓာကိုယ်ကို မွေးသည်မှ သေသည်အထိ တစ်ဦးတည်း တစ်ယောက်တည်းအဖြစ်မြင်၏။ ခဏတိုင်း ခဏတိုင်း ပြောင်းလဲနေသောသဘောကို မမြင်။ ထို့ကြောင့် ‘အနိစ္စ’ ကို ‘သန္တတိ’ က ဖုံးသည်ဟု ဆိုရ၏။

ထို့အပြင် မိမိ၏ ခန္ဓာကိုယ်၌ ညောင်းညာမှုပေါ်လျှင် ဖြစ်စေ၊ ထိုကျဉ်မှုပေါ်လျှင် ဖြစ်စေ သက်သာသလို ‘ဣရိယာပုထ်’ ကို ပြောင်း၍နေ၏။ ထိုအခါ ခန္ဓာကိုယ်က အမြဲတစေ နှိပ်စက် သည့် သဘော မပေါ်ဘဲ တစ်နည်းတစ်ဖုံအားဖြင့် ‘ချမ်းသာ’ သဘောပေါ်၏။ ထို့ကြောင့် ‘ဒုက္ခ’ ကို ‘ဣရိယာပုထ်’ က ဖုံး သည်ဟု ဆိုရ၏။

ထို့အပြင် မိမိ၏ခန္ဓာကိုယ်ကို ခြပ်ရုံ ဝတ္ထုအနေဖြင့် မြင်၏။ ထို့ကြောင့် ‘အနတ္တ’ ကို ခြပ်အစိုင်းအခဲ ‘ဃန’ က ဖုံးသည်ဟု ဆိုရ၏။

ယခုမူ မြတ်စွာဘုရား၏ တရားတော်ကို နာကြားပြီးချိန် မှစ၍ ‘ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ’ တို့၏ အမြဲတစေ ခဏတိုင်း ခဏတိုင်း ပြောင်းလဲမှု ‘အနိစ္စ’၊ ဆင်းရဲမှု ‘ဒုက္ခ’၊ အလိုအတိုင်း မဖြစ်မှု ‘အနတ္တ’ တို့ကို မြင်လေပြီ။

ခန္ဓာကိုယ်၏ ဖြစ် - ပျက်သဘောကို မြင်လျှင် ‘သက္ကာယ ဒိဋ္ဌိ’ ကွာ၏။ ထိုတွင် ‘အဖြစ်’ ကို မြင်လျှင် ‘ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိ’ ကွာ၏။ ‘အပျက်’ ကို မြင်လျှင် ‘သဿတဒိဋ္ဌိ’ ကွာ၏။ ထိုဒိဋ္ဌိသုံးမျိုးကွာပါမှ ‘အရိယာသစ္စဉာဏ်’ ကို ရ၍ နိဗ္ဗာန်ကို ကိုယ်တိုင် မျက်မှောက်ပြုနိုင်၏။ ထိုဒိဋ္ဌိသုံးမျိုးမကွာဘဲ နိဗ္ဗာန် ကို မျက်မှောက်ပြု၍ မရကောင်း။ ထို့ကြောင့် ထိုဒိဋ္ဌိသုံးမျိုးကို အယုတ်ဆုံးအားဖြင့် ‘ဉာတပရိဉာဏ်’ အဆင့်ဖြင့်ပင် ပယ်သတ် နိုင်အောင် ကြိုးစားအားထုတ်အပ်၏။

မြတ်စွာဘုရား၏ လက်တွေ့ညွှန်ကြားချက်အတိုင်း ဝပ သည် သူ၏ ဒွါရနှင့် အာရုံတို့ ထိခိုက်မှုကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာ သော စိတ်နှင့် ယှဉ်ဖော် ယှဉ်ဖက် စေတသိက်များ၊ မှီရာဝတ္ထု ရုပ်များကို သတိပဋ္ဌာန်နည်းအတိုင်း ရှုမှတ်၏။ ဤအဆင့်မှာ နာမ်နှင့်ရုပ်ကို ခွဲခြားသိသောအဆင့်နှင့် ကြောင် - ကျို တို့၏ ဆက်စပ်မှုကို သိသော အဆင့်သာ ဖြစ်၏။

ထို့နောက် ယင်းတို့၏ဖြစ်မှုနှင့် ပျက်မှုကို သိအောင် ဝပသည် အားထုတ်၏။ ထိုသို့ အားထုတ်ရာတွင် ဖြစ်ပျက်ကို

မျက်ဝါးထင်ထင် ဉာဏ်မျက်စိဖြင့် မမြင်သမျှ မလျော့ဟု ခွဲအားတင်းသော ဝီရိယဖြင့် အားထုတ်၏။ ထိုသို့အားထုတ် ပါမှ မဖြစ်ဖူးသော ‘အကုသိုလ်’ ကို မဖြစ်အောင် အားထုတ်ခြင်း၊ ဖြစ်ပြီးသော ‘အကုသိုလ်’ ကို ပယ်ရန် အားထုတ်ခြင်း၊ မဖြစ်ခဲ့ဘူးသော ‘ဝိပဿနာ’ ကုသိုလ်ကို ဖြစ်အောင် အားထုတ်ခြင်း၊ ဖြစ်ပြီးသော ‘ဝိပဿနာ’ ကုသိုလ်ကို ပွားများအောင် အားထုတ်ခြင်းမည်၏။ ယင်းဝီရိယကို ‘သမ္မပ္ပဓာန်’ ဟု ခေါ်၏။

‘သမ္မပ္ပဓာန်ဝီရိယ’ နှင့်အတူ ‘သမ္မာဒိဋ္ဌိ’၊ ‘သမ္မာသင်္ကပ္ပ’ ဟူသော ‘ပညာမဂ္ဂင်’ နှစ်ပါး၊ ‘သမ္မာသတိ’၊ ‘သမ္မာသမာဓိ’ ဟူသော ‘သမာဓိမဂ္ဂင်’ သုံးပါးတို့ ပါဝင်၏။ သမ္မာဝါစာ၊ သမ္မာကမ္မန္တ၊ သမ္မာအာဇီဝဟူသော ‘သီလမဂ္ဂင်’ တို့ မပါဝင်သေးချေ။

ဤအဆင့်တွင် ဝိပဿနာမဂ္ဂင်ငါးပါးသာ ရှိသေး၏။ ယင်းဝိပဿနာမဂ္ဂင်ငါးပါးကို အကြိမ်များစွာ ပွားအပ်၏။ ထိုသို့ အကြိမ်များစွာ ပွားခြင်းသည် ‘သီလမဂ္ဂင်’ သုံးပါးတို့ တစ်ပြိုင်နက် တစ်ပေါင်းတည်း ယှဉ်တွဲလာစေရန် ဖြစ်၏။ နိဗ္ဗာန်ကို မမြင်နိုင်သေးသမျှ ကာလပတ်လုံး ‘မဂ္ဂင်ရှစ်ပါး’ မပြည့်သေးဘဲ ‘မဂ္ဂင်ငါးပါး’ သာ ရှိနေမည်ဖြစ်၏။

ဖြစ်ပျက်ကို မြင်အောင်ရှုရာတွင် သမ္မာဝါယမမဂ္ဂင်သည် များစွာ အရေးကြီး၏။ ခန္ဓာတို့၏ ဖြစ် - ပျက်ကို မြင်အောင် ရှုရာတွင် ‘နီဝရဏ’ တည်းဟူသော ကိလေသာတို့က ရုတ်တရက် ဖြုတ်ခနဲ ကြားဝင်လာတတ်၏။

ဖြစ်ပျက်ကို မြင်ချိန်မရောက်သေးဘဲလျက် ဆန္ဒစောပြီး ဖြစ်ပျက်ကို အလွန်မြင်ချင်လာ၏။ ဤသည်မှာ ‘ကာမစ္ဆန္ဒနီဝရဏ’ က ကြားဝင်လာခြင်း ဖြစ်၏။

တစ်ခါတစ်ရံ ဖြစ်ပျက်ကို မမြင်နိုင်ဘဲ ရှိလေရာ စိတ်ဓာတ် ကျဆင်းလာတတ်၏။ ဤသည်မှာ ‘ဗျာပါဒနီဝရဏ’ က ကြားဝင်လာခြင်း ဖြစ်၏။

တစ်ခါတစ်ရံ ဖြစ်ပျက်ကို ရှုရင်း ငိုက်မျဉ်းလာတတ်၏။ ဤသည်မှာ ‘ထိနမိဒ္ဓနီဝရဏ’ က ကြားဝင်လာခြင်း ဖြစ်၏။

တစ်ခါတစ်ရံ စိတ်မငြိမ်ဘဲ ပျံ့လွင့်သွားတတ်၏။ ဤသည်မှာ ‘ဥဒ္ဓစ္စကုက္ကုစ္စနီဝရဏ’ က ကြားဝင်လာခြင်းဖြစ်၏။

တစ်ခါတစ်ရံ ဖြစ်ပျက်ကို မြင်မှ မြင်နိုင်ပါတော့မည်လား ဟု သံသယဝင်လာတတ်၏။ ဤသည်မှာ ‘ဝိစိကိစ္ဆာနီဝရဏ’ က ကြားဝင်လာခြင်းဖြစ်၏။

တစ်ခါတစ်ရံ ဖြစ်ပျက်ကို လုံးဝမမြင်ဘဲလည်း ရှိတတ်၏။ ဤသည်မှာ အဝိဇ္ဇာနီဝရဏက ကြားဝင်လာခြင်းဖြစ်၏။

ဤကဲ့သို့ ဖြစ်ပျက်ကိုရှုနေရင်း ‘နီဝရဏကိလေသာ’ များ ကြားဝင်လာသောအခါ ယင်းနီဝရဏများကို ပယ်နိုင်အောင် ဝီရိယဖြင့် အားထုတ်ရ၏။ ယင်းဝီရိယကို ‘အာတာပ’ ဟု ခေါ်၏။

လောကီဝိပဿနာမဂ္ဂင်ငါးပါးမှ လောကုတ္တရာမဂ္ဂင် ရှစ်ပါး အဆင့်သို့ရောက်အောင် ဆိုင်းငံ့ခြင်း၊ ဖင့်နွဲ့ခြင်း မရှိဘဲ ဝီရိယ ဖြင့် ကြိုးစားရ၏။ ယင်းဝီရိယကို ‘အာရမ္မ’ ဟု ခေါ်၏။

၂၁၉:၅၂ နှစ်ပျက်ကို ရှုရာ၌ ဖြစ်ပေါ်လာသမျှသော အဟန့်၊
အတား၊ အားလုံးကို ပယ်ဖျက်နိုင်အောင် ဝီရိယဖြင့် အားထုတ်ရ၏။
 ယင်းဝီရိယကို ‘နိက္ကမ’ ဟုခေါ်၏။

ဖြစ်ပျက်ကို ရှုမှတ်ရာ၌ ဖြစ်ပေါ်လာသမျှ အနှောင့်အယှက်
 အားလုံးကို တွန်းလှန်နင်းနယ်၍ သွားနိုင်အောင် ဝီရိယဖြင့်
 အားထုတ်ရ၏။ ယင်းဝီရိယကို ‘ပရက္ကမ’ ဟု ခေါ်၏။

ဖြစ်ပျက်ကို ရှုမှတ်ရာတွင် ဖြစ်ပျက်ကို ဉာဏ်မျက်စိဖြင့်
 မမြင်ရလေအောင် ဟန့်တားသော အဟန့်အတားဟူသမျှ
 အားလုံးကို ပယ်ဖျက်၍ ဖြစ်ပျက်ကို ဝိပဿနာဉာဏ်မျက်စိဖြင့်
 မမြင်ရလျှင် - မြင်ရအောင် ကြိုးပမ်းခြင်း ဟူသမျှသည်
 ‘သမ္မာဝါယမ’ မဂ္ဂင်၏လုပ်ငန်း ဖြစ်၏။

သို့ရာတွင် ဝီရိယကို သူ့ချည်းလွှတ်ပေး၍တော့ မဖြစ်။
 ‘သမ္မာသမာဓိမဂ္ဂင်’ က ထိန်းကျောင်းပေးဖို့ တော့လို၏။ ထိုအခါ
 မှသာ ဝီရိယနှင့် သမာဓိ မျှ၍ ဖြစ်ပျက်ကို မြင်ပြီး ဖြစ်ပျက်၌
 ငြီးငွေ့ကာ ဖြစ်ပျက်တို့၏ လွတ်မြောက်ရာနိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်
 ပြုနိုင်ပေလိမ့်မည်။ အမှန်အားဖြင့် ဖြစ်ပျက်ကို မြင်အောင်ရှုရာတွင်
 ဝီရိယနှင့် သမာဓိ၊ သဒ္ဓါနှင့် ပညာတို့ကိုပါ မျှအောင်လုပ်ရ၏။
 သမာသဟ်ကမ္မ နေရာတိုင်း၌ ပါဝင်ဖြည့်စွက်ရ၏။ ထိုသို့
 ဣန္ဒြေငါးပါးကို ပျှအောင်လုပ်ပြီး ရှုမှတ်မှသာ ခန္ဓာတို့၏
 ဖြစ်ပျက်ကို မြင်ပြီး ဖြစ်ပျက်ဆုံးရာ နိဗ္ဗာန်ကို မြင်နိုင်ပေလိမ့်မည်။
 သို့မဟုတ်ပါက ဖြစ်ပျက်ကို မြင်နိုင်ရန် အကြောင်းမရှိ။

ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် နှစ်မျိုး

ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်သည် နှစ်မျိုးရှိ၏။ တစ်မျိုးမှာ မြတ်စွာဘုရား၌ ‘ကြည်ညိုခြင်း’ ကို ပဓာနပြု၏။ အခြားတစ်မျိုးမှာ မြတ်စွာဘုရား၌ ‘ကျေးဇူးတင်ခြင်း’ ကို ပဓာနပြု၏။

မြတ်စွာဘုရား၌ ကြည်ညိုခြင်းကို ပဓာနပြုသူ များသည် မြတ်စွာဘုရား၏ အတိုင်းအဆ မရှိသော ဂုဏ်တော်များကို အာရုံပြု၏။ ထုတ်ဖော်ချီးကျူး၏။ သူ့ဘဝအတွက် ဟူသော ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် ကုသိုလ်ကောင်းမှုများကို ပြု၏။ ‘ကံ’ ကို အမိ၊ ‘ကံ’ ကို အဖဟူ၍ ခံယူ၏။

ထိုပုဂ္ဂိုလ်မျိုးသည် သေခါနီးကာလ၌ မကောင်းသောအာရုံများ မထင်ခဲ့သော် မိမိပြုခဲ့သော ‘ကံ’ အားလျော်စွာ လူချမ်းသာ၊ နတ်ချမ်းသာ၊ ဗြဟ္မာချမ်းသာများကို ရ၏။ အကယ်၍ သေခါနီးကာလ၌ မကောင်းသော အာရုံများထင်ခဲ့သော် ‘အသိဒိသ’ အလှူရှင် မလ္လိကာမိဖုရားကြီး ငရဲကျသကဲ့သို့ မိမိတို့ တောင့်တသည့်အတိုင်း ဖြစ်မလာဘဲ အပါယ်လေးပါးသို့ လည်ကျရောက်တတ်၏။

ဘဝချမ်းသာကို ပွားစီးအောင်လုပ်သော ကုသိုလ်ကုသမှုသည် ‘အတ္တ’ အပေါ် အခြေခံ၍ လုပ်သောကုသိုလ်မျိုးဖြစ်ခြင်းကြောင့် ကကယ်လက်တွေ့တွင် အားမကိုးလောက်သော ကုသိုလ်မျိုးသာ ဖြစ်၏။ ပရမ်းပတာ ကျချင်သလိုကျသွားနိုင်သော ‘ဝိနိပါတ’ ဘေး၏ အုပ်ချုပ်မှုအောက်၌ ရှိသော ကုသိုလ်မျိုးဖြစ်၏။ ဤကုသိုလ်မျိုးကို ‘ဝဇ္ဇနိဿိတ’ ကုသိုလ်မျိုးဟူ၍လည်း ဆိုရ၏။

‘အတ္တ’ ကို ပယ်သတ်ရန် မကြိုးပမ်းဘဲ မိမိလှည့်လည် ကျက်စားရာ သံသရာတွင်း၌ ချမ်းသာသုခရရှိနိုင်ရေးအတွက် ‘ကံ’ များကို ပွားစီးသည်ထက် ပွားစီးအောင် အားထုတ် ကြိုးပမ်းခြင်းသည် မြတ်စွာဘုရား၌ ‘ကြည်ညိုခြင်း’ ကို ပဓာန ပြုသော ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တို့၏ လုပ်ငန်းစဉ်ဖြစ်၏။

မြတ်စွာဘုရား၌ ကျေးဇူးတင်ခြင်းကို ပဓာနပြုသူများသည် သံသရာမှ လွတ်မြောက်ရေးအတွက် ‘ကံ’ များကို ပွားစီး အောင်မလုပ်ဘဲ ‘ကံ’ ဟူသမျှကို ပါးသည်ထက် ပါးအောင် နောက်ဆုံး၌ ကုသိုလ်ကံဖြစ်စေ၊ အကုသိုလ်ကံဖြစ်စေ ‘ကံ’ ဟူသမျှကို ချုပ်ငြိမ်းသွားအောင် သမ္မာဝါယမမဂ္ဂင်ဖြင့် အားထုတ် ကြသူများ ဖြစ်ကြ၏။ ဉာဏ်သာ ‘အမိ’ ဉာဏ်သာ ‘အဖ’ ဟူ၍ ခံယူ၏။

‘ကံ’ ဟူသမျှကို ချုပ်ငြိမ်းအောင် အားထုတ်ခြင်းဟူသည် ဝိပဿနာမဂ္ဂင်ငါးပါးကို ပွားသည်ထက်ပွားအောင် ရုပ် - နာမ် ခန္ဓာတို့၏ ဖြစ် - ပျက်ကို ရှုခြင်းဖြစ်၏။ ဖြစ် - ပျက်၌ ‘အနိစ္စ’ သဘောလည်း ပါ၏။ ‘ဒုက္ခ’ သဘောလည်း ပါ၏။ ‘အနတ္တ’ သဘောလည်းပါ၏။

‘အနိစ္စ’ ကို မြင်သောအခါ ‘မာန’ ပျောက်၏။ ‘ဒုက္ခ’ ကို မြင်သောအခါ ‘တဏှာ’ ပျောက်၏။ ‘အနတ္တ’ ကို မြင်သောအခါ ‘ဒိဋ္ဌိ’ ပျောက်၏။ တဏှာ၊ မာန၊ ဒိဋ္ဌိတို့ပါး သည်နှင့်အမျှ စစ်မှန်သော ချမ်းသာကို ရ၏။

‘အတ္တ’ ဟူသည် တဏှာဖြင့် စွဲသော ‘အတ္တ’ လည်း ရှိ၏။ ‘မာန’ ဖြင့် စွဲသော ‘အတ္တ’ လည်း ရှိ၏။ ‘ဒိဋ္ဌိ’ ဖြင့်

စွဲသော ‘အတ္တ’ လည်း ရှိ၏။ ထို့ကြောင့် တဏှာ၊ မာန၊ ဒိဋ္ဌိ တို့ချုပ်လေသောအခါ ‘အတ္တ’ လည်း ချုပ်လေ၏။ ‘အတ္တ’ ချုပ်လျှင် စစ်မှန်သော ချမ်းသာကို ကိုယ်တိုင်မျက်မှောက်ပြုရ၏။

ဤနည်းမှာ မြတ်စွာဘုရားဟောတော်မူမှ သိရသောနည်း ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် မြတ်စွာဘုရားသည် အလွန်ကျေးဇူးတင် ထိုက်သော ‘လောကသုံးပါး၏ ကျေးဇူးရှင်’ ဖြစ်၏ဟု ဆိုရ၏။

မြတ်စွာဘုရားကလည်း ‘တရား’ ကို မြင်သူသည် ‘ငါ’ ကို မြင်သူမည်၏။ ‘တရား’ ကို မမြင်သူသည် ‘ငါ’ ကို မမြင် သူပင် ဖြစ်၏ဟူ၍ ဟောတော်မူခဲ့ရာ စစ်မှန်သောဗုဒ္ဓဘာသာဝင် ဖြစ်ပါက မြတ်စွာဘုရား ဟောကြားတော်မူ ထားသည့်အတိုင်း သမုဒယသစ္စာကို ပယ်သတ်နိုင်ရန် ကြိုးပမ်းအပ်ပါ၏။ ‘သမုဒယ သစ္စာ’ ကို ပယ်သတ်နိုင်သည်နှင့်အမျှ ဒုစရိုက်တရား များကိုလည်း ပယ်ပြီးဖြစ်၏။ ဒုစရိုက်ကင်းသော လူ့ဘောင်သည် မည်မျှ ငြိမ်းချမ်းပေလိမ့်မည်နည်း။

ဝက္ကလိရဟန်းလို မြတ်စွာဘုရား၏ ဂုဏ်တော်အနန္တကို ဆင်ခြင်၍ ကြည်ညိုနေသည်ထက် မြတ်စွာဘုရားဟောကြားတော် မူထားသော ကျင့်စဉ်အတိုင်း မိမိတို့အနေဖြင့် ‘သမုဒယသစ္စာ’ ကို ပယ်သတ်နိုင်အောင် ကြိုးပမ်းခြင်းက လောကသုံးပါးရှိ ဝေနေယျတို့အား ကယ်တင်ရန် လေးသင်္ချေနှင့် ကမ္ဘာတစ်သိန်း တို့ ကာလပတ်လုံး ပါရမီဖြည့်၍ သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်ကို ရတော်မူသော မြတ်စွာဘုရားအား တကယ်ကြည်ညိုရာလည်း ရောက်၏။ တကယ်ကျေးဇူးဆပ်ရာလည်း ရောက်၏။

မြတ်စွာဘုရား၏ ဂုဏ်တော်များကို ရွတ်ဆိုပူဇော်ရန် ဘုရားပွင့်တော်မူလာခြင်းမဟုတ်။ မြတ်စွာဘုရားဟောတော်မူ သည့်အတိုင်း ကျင့်ကြံအားထုတ်၍ သံသရာ ဝဋ်ဆင်းရဲမှ လွတ်မြောက်အောင် ဆောင်ရွက်ရန်သာ ဘုရားပွင့်တော်မူလာခြင်း ဖြစ်၏။ မြတ်စွာဘုရားသည် အပြောသမားထက် အလုပ်သမား ကို ပို၍ အားပေးတော်မူ၏။

ဝပွသည် သူတစ်ပါးမျှ မကြားဘူးသော ‘မဇ္ဈိမပဋိပဒါ’ အကျင့်မြတ်ကို ဘုရားထံမှ ကြားနာရသဖြင့် ကြည်ညိုလည်း ကြည်ညို၏။ ကျေးဇူးလည်းတင်၏။ ‘မဇ္ဈိမပဋိပဒါ’ အကျင့် မြတ်သည် ဝပွ၏ဘဝကို အပြောင်းအလဲကြီး ပြောင်းလဲစေခဲ့၏။

ဝပွသည် ခန္ဓာတို့၏ ဖြစ် - ပျက်ကို ပေါ်တိုင်း ပေါ်တိုင်း ရှုမှတ်၏။ ထိုသို့ရှုမှတ်ရာတွင် ပညာမဂ္ဂင်နှစ်ပါး၊ သမာဓိမဂ္ဂင် သုံးပါးတို့ဖြင့် ရှုမှတ်၏။ ထိုသို့ရှုမှတ်ရာတွင် ‘သမ္မာဝါစာ’၊ ‘သမ္မာကမ္မန္တ’၊ ‘သမ္မာအာဇီဝ’ ဟူသော သီလမဂ္ဂင်ပါဝင်နိုင်ခြင်း မရှိ။ နိဗ္ဗာန်ကို ဘာရုံပြုသောအခါမှသာ ယင်းသီလမဂ္ဂင်သုံးပါး သည့် ပါဝင်လာမည်ဖြစ်၏။ သီလမဂ္ဂင်သုံးပါးပါဝင်လာမှသာ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးပြည့်စုံမည် ဖြစ်၏။

ယခုမူ ပညာမဂ္ဂင်နှစ်ပါးနှင့် သမာဓိမဂ္ဂင်သုံးပါးတို့ကိုသာ ပွားသည်ထက်ပွားအောင် ဆောင်ရွက်နေခြင်းဖြစ်၏။ သီလမဂ္ဂင် သုံးပါးပါဝင်လာသည်နှင့် တစ်ပြိုင်နက် နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက် ပြုတော့၏။ ထိုအခါမှသာ မကောင်းမှုဒုစရိုက်တို့ကို မြစ်ပြတ် ရှောင်နိုင်မည် ဖြစ်၏။ ပုထုဇဉ်ဘဝအနေဖြင့် ရှောင်နိုင်ခြင်းကား

စိတ်ချရသော ရှောင်နိုင်ခြင်းမဟုတ်။ ဤသဘောကို ဝပသိ၏။
 ထို့ကြောင့် ဝပသည် သမ္မာဝါယမ မဂ္ဂင်ဖြင့် အားစိုက်ခွန်စိုက်
 အားထုတ်ခြင်းဖြစ်၏။

* * *

အထက်သို့ တက်သွားသောအရာဝတ္ထုတိုင်းတွင်
 အောက်သို့ ပြန်လည် ကျရောက်စေနိုင်သောသတ္တိကို
 မိမိ၏ရင်ဝယ်ပိုက်၍ တက်သွားသည်ချည်းဖြစ်၏။

ထို့ကြောင့် အထက်သို့တက်သွားသော အရာဝတ္ထု
 များသည် တစ်နေ့နေ့ တစ်ချိန်ချိန်တွင် အောက်သို့
 ပြန်လည်ကျရောက်စမြဲ ဖြစ်၏။

ထိုနိယာမအတိုင်းပင် ကုသိုလ် ကောင်းမှုဟူသမျှ
 သည် အကုသိုလ်မကောင်းမှု၏သတ္တိကို မိမိ၏ရင်ဝယ်
 ပိုက်ထားမိရက်သားချည်းဖြစ်၏။ ထိုအကုသိုလ် မကောင်း
 မှု၏သတ္တိကို အနုသယ ကိလေသာ ဟူ၍ ဆိုရ၏။

အမှန်အားဖြင့် အနုသယကိလေသာကို ရင်ဝယ်ပိုက်ထား
 နိုင်၍သာ ကောင်းမှုဟူသမျှကို ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ဒေသနာတော်အရ
 ကုသိုလ်ကံဟူ၍ ဆိုရ၏။ အကယ်၍ အနုသယကိလေသာကို
 ရင်ဝယ်ပိုက်မထားဘဲ မြစ်ပြတ် ပယ်သတ်လိုက်သည်နှင့် တစ်ပြိုင်
 နက် ကောင်းမှုဟူသမျှသည် ကုသိုလ်ကံဟူသောအမည်ကို မရ
 တော့ဘဲ ‘ကြိယာ’ ဟူသောအမည်ကိုသာ ရတော့၏။

ထို့ကြောင့် ‘ကြိယာ’ အမည်ကို မရနိုင်သော ကောင်းမှု
 ကုသိုလ်ကံများသည် ဘုံဘဝစည်းစိမ်ချမ်းသာများကို မည်သို့
 ပင် ပေးစေကာမူ တစ်နေ့နေ့ တစ်ချိန်ချိန်တွင် မိမိ၏ရင်ဝယ်

ပိုက်ထားမိသော အကုသိုလ်ကောင်းမှု၏ သတ္တိကြောင့် အပါယ် ဘုံများသို့ ကျရောက်ပြီး ဆင်းရဲဒုက္ခကို ခံစားရမည်ဖြစ်၏။

ဘုံဘဝစည်းစိမ်ချမ်းသာများဟူသည်မှာလည်း အနုသယ ကိလေသာကို အခြေခံသော ကုသိုလ်ကောင်းမှု၏ အကျိုးတရား များဖြစ်သဖြင့် တကယ်တမ်းစစ်မှန်သော စည်းစိမ်ချမ်းသာများ မဟုတ်ကြ။ ဤသဘောကို ဝပသည့်သိ၏။

တကယ်တမ်း စစ်မှန်သော စည်းစိမ်ချမ်းသာကို ရလိုပါက အနုသယကိလေသာ မပါသော ကောင်းမှု၏အကျိုးတရား ဖြစ် ဖို့လို၏။ ထို့ကြောင့် ကောင်းမှုကို ပြုရာ၌ အနုသယကိလေသာ မပါသော ကောင်းမှုမျိုး ဖြစ်စေရန် မမေ့မလျော့သော သတိ တရားရှိဖို့လို၏။

အနုသယကိလေသာ မပါသော ကောင်းမှုဟူသည်မှာ ‘ငါပြုသော ကောင်းမှု - ငါ့ကောင်းမှု’ ဟူ၍ ‘ငါ’ ဖြင့် မသိမ်း ပိုက်သော ကောင်းမှုမျိုးဖြစ်၏။ ထိုကောင်းမှုမျိုးဖြစ်စေရန် သတိရှိအပ်၏။ ထိုသတိတရားမျိုးကို ‘အပ္ပမာဒ’ ဟူ၍ ခေါ်၏။ အကျဉ်းအားဖြင့် အကုသိုလ်မဖြစ်အောင် ဣန္ဒြေတို့ကို ထိန်းသိမ်း စောင့်စည်းခြင်း၌ သတိရှိခြင်း ဖြစ်၏။ သာမန်သတိတရားမျိုး ကို အပ္ပမာဒ ခေါ်သည်မဟုတ်။

ထို့ကြောင့် ကုသိုလ်ကောင်းမှုများကို ပြုရာ၌ အနုသယ ကိလေသာသည် ‘အပ္ပမာဒ’ အမည်ရသော သတိတရားမရှိသူ များ အတွက် အလိုအလျောက် ဓမ္မတာအားဖြင့် ပါဝင်လာမြဲဖြစ်၏။ သို့ဖြစ်လေရာ ကုသိုလ်ကောင်းမှုပြုတိုင်း အစဉ်သတိရှိဖို့ လို၏။ မမေ့မလျော့ ဖြစ်ဖို့လို၏။

သေခြင်း၏အကြောင်းတရား

အစဉ်သတိရှိဖို့၊ မမေ့မလျော့ဖြစ်ဖို့ဟူသည် အနုသယ ကိလေသာကို မြစ်ပြတ်ပယ်သတ်နိုင်ဖို့၊ မြတ်ပြတ်မပယ်သတ် နိုင်သေးလျှင် ပါးအောင်လုပ်ဖို့ အစဉ်သတိရှိခြင်းနှင့် မမေ့ မလျော့ဖြစ်ခြင်းပင် ဖြစ်၏။ သို့မှသာ ကုသိုလ်ကောင်းမှုပြုခြင်း၌ မမေ့မလျော့ခြင်း ‘အပ္ပမာဒ’ တရားသည် ‘မသေရာ’ ဆီသို့ ရောက်ခြင်း၏ အကြောင်းတည်း။ ကုသိုလ်ကောင်းမှုပြုခြင်း၌ မေ့လျော့ခြင်း ‘ပမာဒ’ တရားသည် ‘သေခြင်း’ ၏ အကြောင်း တည်းဟူသော ဒေသနာတော်နှင့်အညီ ဖြစ်ပေါ်မိမည်။

ဘုံဘဝစည်းစိမ်ချမ်းသာများကို ခံစားနေသရွေ့ကာလပတ် လုံး သံသရာ၌ ကျင်လည်နေရသရွေ့ကာလပတ်လုံး၊ အနုသယ ကိလေသာကို မြစ်ပြတ်မပယ်သတ်နိုင်သေးသောကြောင့် သံသရာ မှ မလွတ်မြောက်သေးဘဲ တစ်ဘဝပြီးတစ်ဘဝ အမြဲတစေ ‘သေ’ နေရသည်ဖြစ်သဖြင့် ကုသိုလ်ကောင်းမှုကိုပြုရာတွင် အနုသယကိလေသာကို ပယ်သတ်နိုင်အောင် အားထုတ်ခြင်း၊ သဘောမပါသမျှ ထိုကုသိုလ်ကောင်းမှုသည် ‘သေ’ ခြင်း၏ အကြောင်းသာ ဖြစ်ပါ၏။

ဝပွသည် သူ့ခေတ်သူ့အခါအရ ထိပ်တန်းပညာရှင်တစ်ဦး ဖြစ်၏။ သူသည် သေခြင်း၏အကြောင်းကို သိ၏။ မသေခြင်း၏ အကြောင်းကိုလည်း မြတ်စွာဘုရားထံမှ သိ၏။ မြတ်စွာဘုရား ထံမှ သိရုံနှင့် ကိစ္စမပြီးသေး။ ကိုယ်တိုင်ကိုယ်ကျသိဖို့လိုသေး၏။ ကိုယ်တိုင် ကိုယ်ကျ သိမှသာလျှင် မသေရာဆီသို့ ကိုယ်တိုင် ကိုယ်ကျ ရောက်ပေလိမ့်မည်။

ကောင်းရာဘုံဘဝသို့ ရောက်နိုင်ရေးအတွက် ကိုယ်စားလှယ်လွှတ်ပြီး အမျှပေးဝေ၍ သာဓုခေါ်ရုံမျှဖြင့် ကောင်းရာဘုံဘဝသို့ ရောက်နိုင်သလို မသေရာဆီသို့ ရောက်နိုင်ရေး အတွက် ကိုယ်စားလှယ်လွှတ်ပြီး ဆောင်ရွက်၍မရ။ ကိုယ်တိုင် ကိုယ်ကျဆောင်ရွက်မှရ၏။ ကိုယ်တိုင်ကိုယ်ကျကျင့်ကြံမှရ၏။ ကိုယ်တိုင် ကိုယ်ကျ အားထုတ်မှရ၏။ ထို့ကြောင့် ဝပသည် မသေခြင်း၏ အကြောင်းကို မြတ်စွာဘုရားထံမှ သိရုံနှင့် မလုံလောက်သေးဘဲ ကိုယ်တိုင် ကိုယ်ကျသိအောင် အားထုတ်ဖို့ လိုအပ်၏ ဟူ၍ ဆိုခြင်း ဖြစ်၏။

ဝပသည် မသေခြင်း၏ အကြောင်းကိုမသိခဲ့သဖြင့် သံသရာအကျဉ်းထောင်၌ အတ္တ၏အကျဉ်းသားအဖြစ် အကျဉ်းကျခံခဲ့ရ၏။ မည်သည့်အချိန်ကစ၍ အကျဉ်းကျခံရသည်ကို သူမသိ။ မည်သည့်အချိန်ရောက်မှ လွတ်မည်ကိုလည်း သူမသိ။ သို့ရာတွင် ဝပသည် သံသရာအကျဉ်းထောင်၌ အတ္တ၏ အကျဉ်းသားအဖြစ်မှ လွတ်လို၏။ သံသရာအကျဉ်းထောင်၌ အတ္တ၏အကျဉ်းသားအဖြစ် အကျဉ်းကျခံနေရစဉ် သောက - ပရိဒေဝ - ဒုက္ခ - ဒေါမနဿတို့၏ နှိပ်စက်မှုကြောင့် ဆင်းရဲလှ၏။ အကျဉ်းထောင်မှ လွတ်မြောက်လေသောအခါမှသာလျှင် ထိုဆင်းရဲဒုက္ခတို့မှ လွတ်မြောက်လိုခြင်း ဖြစ်၏။

ဝပသည် သံသရာအကျဉ်းထောင်၌ အတ္တအကျဉ်းသားအဖြစ်မှ လွတ်ရေးအတွက် မိမိ၏ညာဏ်အမြင်ရှိသလောက် ကြိုးစားခဲ့၏။ မိမိ၏စိတ်ကို တစ်စုံတစ်ရာ ထိန်းကွပ်ချုပ်ချယ်ခြင်း မရှိဘဲ ဆန္ဒအတိုင်း ကျင့်ကြံ အားထုတ်သောနည်း

‘ကာမသုခလ္လိကာနုယောဂ’ အရလည်း ကြိုးစားခဲ့၏။ မိမိစိတ်ကို အတင်းအဓမ္မထိန်းကွပ် ချုပ်ချယ်သောနည်း ‘အတ္တကိလမထနုယောဂ’ အရလည်း ကြိုးစားခဲ့၏။

ကာမသုခလ္လိကာနုယောဂတွင် ဗြဟ္မာဏတို့၏ ယဇ်ပူဇော်မှုသည် ပါဝင်၏။ အတ္တကိလမထာနုယောဂတွင် တိတ္ထိယတို့၏ တပအကျင့်သည် ပါဝင်၏။ သို့ရာတွင် မည်သည့်နည်းမျှ သံသရာအကျဉ်းထောင်၌ အတ္တ၏အကျဉ်းသားအဖြစ်မှ လွတ်မြောက်မှုကို မပေးနိုင်ခဲ့။ စိတ်ကို အထိန်းအကွပ်မရှိဘဲ လုပ်ချင်သလိုလုပ်ခွင့်ပေးပါကလည်း ယုတ်ညံ့ရာကျ၏။ အကျိုးစီးပွားမဲ့ကိုပင် ဖြစ်စေ၏။

မြတ်စွာဘုရားထံမှ ဓမ္မစက္ကပဝတ္တနသုတ်တော်ကို မနာယူမိကဆိုလျှင် ဤနည်းနှစ်နည်း၏ အပြစ်များကို ဝပသည် မသိခဲ့။ ယခု ဝပသည် ဤနည်းနှစ်နည်း၏ အပြစ်များကို ပိုင်ပိုင်နိုင်နိုင်သိပြီ။ ဓမ္မစက္ကပဝတ္တနသုတ်တော်အရ ဤနည်းနှစ်နည်းသည် အစွန်းရောက်နည်းများ ဖြစ်ကြ၏။ သို့ကြောင့် ဤနည်းများကို ကျင့်သုံးအားထုတ်ပါလျက် ဝပသည် သံသရာအကျဉ်းထောင်၌ အတ္တ၏အကျဉ်းသားအဖြစ်မှ မလွတ်မြောက်နိုင်ခြင်း ဖြစ်၏။ ယခုနည်းမှန်ကို မြတ်စွာဘုရားထံမှ ရပြီ။ ရရုံမဟုတ်သေး။ ကိုယ်ပိုင်ကိုယ်ကျ ကျင့်သုံးတတ်အောင် မြတ်စွာဘုရားကိုယ်တော်တိုင် ဝပအား မဇ္ဈိမပဋိပဒါနည်းကို လက်တွေ့ပြလေပြီ။ ထိုကျင့်နည်းဖြင့် ဝပသည် သံသရာအကျဉ်းထောင်၌ အတ္တ၏ အကျဉ်းသားအဖြစ်မှ ကြာမီ လွတ်မြောက်ပေတော့မည်။

မဇ္ဈိမပဋိပဒါနည်းတွင် သမ္မာသတိမဂ္ဂင်သည် ပါဝင်၏။ သမ္မာသတိမဂ္ဂင်၏ တရားကိုယ်မှာ သတိစေတသိက်ဖြစ်၏။ ယင်းသတိစေတသိက်ကား မသေရာ အမြိုက်နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်ခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်၏။ မသေရာ အမြိုက်နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်လိုပါလျှင် မိမိ၏သန္တာန်၌ ကိန်းနေသည့် အနုသယ ကိလေသာတို့ကို ပယ်သတ်နိုင်စွမ်းသော သတိဖြစ်ဖို့လို၏။ ယင်းသတိမျိုးကိုမှ အပ္ပမာဒဟူ၍ ဆိုရ၏။ သတိဟူသမျှ အပ္ပမာဒအမည်မရ။ အကျဉ်းအားဖြင့်ဆိုရလျှင် ဗောဓိပက္ခိယ အုပ်စုဝင် သတိဖြစ်ပါမှ အပ္ပမာဒအမည်ကို ရ၏။

အဉာတ ဝိသယံ ဉာဏံ၊ ဉာတ ဝိသယော သတိ။ မသိရသေးသောအာရုံကိုသိမှ ဉာဏ်မည်၏။ သိပြီးသားအာရုံ များကို ထပ်၍ သိခြင်းသည် သတိမည်၏။ ဤသို့ ပညာရှင် များက ဆိုကြလေရာ သတိသည် ထိုပညာရှင်များ၏ အဆို အတိုင်းဖြစ်လျှင် အလုပ်နှစ်ခုကို လုပ်ရ၏။ အလုပ်တစ်ခုမှာ သမ္မာဒိဋ္ဌိမဂ္ဂင်အတွက် အသစ်ဖြစ်သော ရုပ် - နာမ်အာရုံကို ယူပေးခြင်းဖြစ်၏။ နောက်အလုပ်တစ်ခုမှာ ယူပြီးသော ရုပ်နာမ် အာရုံကို ထပ်၍ထပ်၍ ပွားရအောင်၊ ကြိမ်ဖန်များစွာပြုရအောင် လောကီမဂ္ဂင်ငါးပါးအတွက် ယူပေးခြင်းဖြစ်၏။

အမှန်အားဖြင့် မဇ္ဈိမပဋိပဒါကျင့်စဉ်အရ ပညာမဂ္ဂင်နှစ်ပါး နှင့် သမာဓိမဂ္ဂင်သုံးပါး၊ စုစုပေါင်း လောကီမဂ္ဂင်ငါးပါးတို့အတွက် ရုပ်နာမ်အာရုံများကို သတိက ယူပေးမှရ၏။ သို့ဖြစ်၍ မဂ္ဂင် ဒေသနာ၌ သတိကို နောက်ဆုံး သမာဓိမဂ္ဂင်အုပ်စု၌ ဟောကြား ခြင်း ဖြစ်သော်လည်း ဗောဓိပက္ခိယတရား (၃၇) ပါးတို့ကို

ဟောကြားတော်မူရာတွင် သတိပဋ္ဌာနဒေသနာအနေဖြင့် ပထမ ဦးစွာဟောကြားတော်မူခြင်းဖြစ်၏။ သို့ရာတွင် ဓမ္မစက္ကပဝတ္တန သုတ်ကို ဟောချိန်၌ သတိပဋ္ဌာနဒေသနာကို မဟောရသေးသဖြင့် ဝိပဿနာရှုရာတွင် သတိပဋ္ဌာန်းကြောင်း တိုက်ရိုက်မဟောကြား သော်လည်း သဘောအားဖြင့် ရအပ်သည်ပင် ဖြစ်၏။

သမ္မာသတိ၏ သတ္တိတူ

ဝပ္ပသည် မြတ်စွာဘုရား သွန်သင်ပြသတော်မူသည့်အတိုင်း ဒွါရခြောက်ပါးတို့၌ ထင်လာသောရုပ်နာမ်အာရုံများကို ပေါ်ရာ ပေါ်ရာ ပစ္စုပ္ပန်တည့်တည့် ရှုမှတ်၏။ ထိုသို့ ရှုမှတ်ရာတွင် အရေးအကြီးဆုံးမဂ္ဂင်မှာ သမ္မာသတိမဂ္ဂင်ဖြစ်၏။ မည်သည့် ဝိပဿနာအာရုံမဆို သမ္မာသတိမဂ္ဂင်က ယူပေးမှ ရသည်ဖြစ်ရာ ကျန်မဂ္ဂင်တရားများသည် သမ္မာသတိမဂ္ဂင်ကို မှီရသည်ချည်း ဖြစ်၏။ သမ္မာသတိမဂ္ဂင်ထိုက်သော ‘သတိ’ စေတသိက်သည် ‘အပ္ပမာဒ’ သဘောကို ဆောင်ရွက်ရာတွင် အကုသိုလ်ဒုစရိုက် သဘောများ ပါဝင်ပတ်သက်ခြင်း မရှိရလေအောင် ဆောင်ရွက် ပေး၏။

အကုသိုလ်ဒုစရိုက်မှ ကင်းခြင်းသည် ‘သီလ’ သဘောဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် သမ္မာသတိမဂ္ဂင် အားကောင်း လာသည်နှင့်အမျှ သီလမဂ္ဂင်သည် တဖြည်းဖြည်း စင်ကြယ်လာ၏။

သီလမဂ္ဂင် တဖြည်းဖြည်းစင်ကြယ်လာခြင်းဟူ သည်မှာ ရုပ်နာမ်တရားများ၏ ဖြစ်ပျက်ကို ရှုမှတ်ရာတွင် သီလမဂ္ဂင် သုံးပါးသည် ယှဉ်ဖော်ယှဉ်ဖက်အနေဖြင့် တိုက်ရိုက်ပါဝင်ခြင်း မရှိဘဲ ပညာမဂ္ဂင်နှစ်ပါးနှင့် သမာဓိမဂ္ဂင်သုံးပါး၊ စုစုပေါင်း လောကီမဂ္ဂင်ငါးပါးတို့သာ ယှဉ်ဖော်ယှဉ်ဖက်အနေဖြင့် တိုက်ရိုက် ပါဝင်ခြင်းရှိသော်လည်း မိမိတို့ကိစ္စကို ဆောင်ရွက်ရာ၌ သမ္မာသတိမဂ္ဂင်ကြောင့် ဒုစရိုက်သဘော မပါဝင်ရလေအောင် မိမိတို့ကိစ္စကို မိမိတို့ နိုင်နိုင်နင်းနင်း ထိန်းသိမ်းဆောင်ရွက် နိုင်ခြင်းဖြစ်၏။

ထို့ကြောင့် မြတ်စွာဘုရားလက်ထက်တော်အခါက အချို့ သော ပုဂ္ဂိုလ်များသည် မြတ်စွာဘုရား၏ တရားဒေသနာကို နာယူရင်း သီလသိက္ခာပုဒ်တော်များကို အထူးဆောက်တည်ရခြင်း မရှိဘဲ အပ္ပမာဒအမည်ရသော သမ္မာသတိမဂ္ဂင်ကြောင့် အလိုလို စင်ကြယ်ပြီး သစ္စာလေးပါးကို ထိုးထွင်းသိမြင်ကာ အရိယာအဖြစ် သို့ ရောက်သွားခြင်းဖြစ်၏။

အခြားမဂ္ဂင်များအနေဖြင့် အယုတ်အလျော့နှင့် အပိုအမို ရှိနိုင်သော်လည်း သမ္မာသတိမဂ္ဂင်အနေဖြင့်မူ အပိုအမိုဟူ၍ မရှိ။ အယုတ်အလျော့သာ ရှိနိုင်၏။ ထို့ကြောင့် သတိဟူသည် အပိုမရှိ၊ အလိုသာရှိသည်ဟု ဆိုခြင်း ဖြစ်၏။

အမှန်အားဖြင့် သတိသည် ရင့်ကျက်လာသောအခါ ပုဂ္ဂိုလ်၏ကြောင့်ကြစိုက်မှု ပုဂ္ဂလဗျာပါရကို လွန်ပြီး၊ ဓမ္မအနေဖြင့်

ကြောင့်ကြစိုက်မှု ဓမ္မဗျာပါရအဆင့်သို့ ရောက်ပြီး ဉာဏ်သမ္ပဇေ နှင့် ယှဉ်တွဲလာ၏။ ထိုအခါ သတိသည် သမာဓိမဂ္ဂင်ကို စောင့်ရှောက်၏။

သတိက သမာဓိမဂ္ဂင်ကို စောင့်ရှောက်ခြင်းဟူသည် သမာဓိမဂ္ဂင်တွင် ပါဝင်သော သတိက ဆိုင်ရာရုပ်နာမ်အာရုံများကို စိတ်၌ အလိုလို ထင်လာအောင် ဆောင်ရွက်၏။ ယင်းကို ‘ဥပဋ္ဌာနဘာဝနာ’ ဟု ဆို၏။

ဝီရိယက ဆိုင်ရာယှဉ်ဖော်ယှဉ်ဖက်တရားများကို အားလျော့မသွားအောင် ထောက်ပံ့၏။ ယင်းကို ‘ပဂ္ဂဟဘာဝနာ’ ဟု ဆို၏။ သမာဓိက ယှဉ်ဖော်ယှဉ်ဖက်တရားများကို ပျံ့လွင့်မသွားအောင် ဆိုင်ရာအာရုံ၌ ငြိမ်သက်စွာ တည်နေအောင် ဆောင်ရွက်၏။ ယင်းကို ‘အဝိက္ခေပဘာဝနာ’ ဟု ဆို၏။ ဤသို့လျှင် သမာဓိမဂ္ဂင်၌ ပါဝင်သော သတိ - ဝီရိယ - သမာဓိတို့က မိမိတို့၏ သီးခြားကိစ္စများကို ဆောင်ရွက်ရင်း အများဆိုင်ရာကိစ္စဖြစ်သော အာရုံကိစ္စတစ်ခုတည်း၌ စိတ်အစဉ်ကို ထပ်ကာထပ်ကာ ဖြစ်အောင် ထားနိုင်ခြင်းကိစ္စကိုလည်း စုပေါင်းဆောင်ရွက်ကြ၏။

မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးတွင် သတိသည် သီလမဂ္ဂင်ကိုလည်း စောင့်ထိန်း၏။ သမာဓိမဂ္ဂင်ကိုလည်း စောင့်ထိန်း၏။ ပညာမဂ္ဂင်ကိုလည်း စောင့်ထိန်း၏။ သီလမဂ္ဂင်ကိုဖြစ်စေ၊ သမာဓိမဂ္ဂင်ဖြစ်စေ၊ ပညာမဂ္ဂင်ဖြစ်စေ၊ မိမိတို့ဆိုင်ရာအာရုံများကို သတိက ယူပေးမှရ၏။ သတိသည် မသိရသေးသော အာရုံ အသစ်သစ်များကိုလည်း သမ္မာဒိဋ္ဌိအတွက် ယူပေးရ၏။ သိပြီးသားအာရုံ အဟောင်းအဟောင်းများကိုလည်း ကျန်မဂ္ဂင်များအတွက် မိမိတို့အနေဖြင့်

ပွားနိုင်စိမ့်သောငှာ၊ ကြိမ်ဖန်များစွာ ပြုနိုင်စိမ့်သောငှာ ယူပေးရ ပြန်၏။

ထို့ကြောင့် ဝိပဿနာအားထုတ်သော မည်သည့်ယောဂီ မဆို ဝိပဿနာရှုမှတ်ရာတွင် သတိဖြင့် စရခြင်းဖြစ်၏။ သတိ ရင့်ကျက်လာလျှင် သမ္မဇေညပါဝင်လာပြီး သမာဓိကို ထူထောင် နိုင်လာ၏။ ထိုအခါ ဝိပဿနာကို အဟန့်အတားပြုနိုင်သော နီဝရဏတရားများကို ပယ်ခွာနိုင်၏။ နီဝရဏတရားများ ကင်းဝေး ပါမှ လောကီမဂ္ဂင်တရားများသည် ယောဂီတို့၏ ဒွါရခြောက်ပါး ၌ ထင်လာသောအာရုံများကို ပစ္စုပ္ပန်ကျကျ ရှုမှတ်နိုင်မည် ဖြစ် ၏။ ထို့ကြောင့် သတိနှင့် သမ္မဇေညသည် နီဝရဏတရားများကို လည်း ပယ်ခွာနိုင်၏။ ဝိပဿနာဘာဝနာကိုလည်း တိုးပွားစေ နိုင်၏ဟူ၍ ဆိုခြင်းဖြစ်၏။ အမှန်အားဖြင့် နီဝရဏကင်းသည်နှင့် အမျှ ဝိပဿနာသည် တိုးပွား၏။

ဝပွသည် အာနာပါနကို မူလကမ္မဋ္ဌာန်းအဖြစ်ထားပြီး ဒွါရခြောက်ပါး၌ ထင်လာသောအာရုံများကို ရှုမှတ်၏။ ထိုသို့ ရှုမှတ်ရာတွင် အာရုံပိုင်းဘက်မှ အဆင်း - အသံ - အနံ့ - အရသာ - အထိအတွေ့ - ဓမ္မဟူ၍ ခြောက်မျိုးရှိ၏။ ဒွါရပိုင်းဘက်မှ မျက်စိ - နား - နှာ - လျှာ - ကိုယ် - မနုဟူ၍ ခြောက်မျိုးရှိ၏။ သိမှုပိုင်းဘက်မှ မြင်သိ - ကြားသိ - နံသိ - စားသိ - ထိသိ တွေးကြံသိဟူ၍ ခြောက်မျိုးရှိပြန်၏။ အမျိုးအမည်အားဖြင့် အားလုံးစုစုပေါင်း (၁၈) မျိုး ရှိ၏။ အစုံအားဖြင့် သုံးမျိုးတစ်စုံအရ ခြောက်စုံ ရှိ၏။

အဆင် နှင့် မျက်စိ တိုက်ဆိုင်သောအခါ မြင်သိစိတ် ဖြစ်၏။ အသံနှင့် နား တိုက်ဆိုင်သောအခါ ကြားသိစိတ် ဖြစ်၏။ အနံ့နှင့် နှာခေါင်း တိုက်ဆိုင်သောအခါ နံသိစိတ်ဖြစ်၏။ အရသာနှင့် လျှာ တိုက်ဆိုင်သောအခါ စားသိစိတ်ဖြစ်၏။ အထိအတွေ့နှင့် ကိုယ်ခန္ဓာ တိုက်ဆိုင်သောအခါ ထိသိစိတ်ဖြစ်၏။ ဓမ္မနှင့် မန တိုက်ဆိုင်သောအခါ တွေးကြံသိစိတ်ဖြစ်၏။

ဤနေရာ၌ ဓမ္မဟူသည် ဓမ္မာရုံဖြစ်၏။ ဓမ္မာရုံသည် အကြည်ပသာဒရုပ်၊ သုနုမရုပ်၊ စိတ် - စေတသိက် - နိဗ္ဗာန် - ပညတ်ဟူ၍ ခြောက်မျိုးရှိ၏။ ဤ၌ ဝိပဿနာအရာဖြစ်သော ကြောင့် နိဗ္ဗာန်နှင့် ပညတ်ကို မဆိုလိုဘဲ ကျန်လေးမျိုးကိုသာ ဆိုလို၏။ မနဟူသည် မနောဒွါရခေါ် ဘဝင်စိတ်ဖြစ်၏။ ဤသို့ 'သုံးမျိုးတစ်စုံ' တွဲလိုက်လျှင် စုစုပေါင်း ခြောက်စုံရ၏။

ဘဝ၌ မွေးသည်မှသေသည်အထိ ခဏတိုင်းခဏတိုင်း ဖြစ်နေပျက်နေသော တရားများကို ရေတွက်လိုက်လျှင် အားလုံး ပေါင်း ခြောက်စုံသာ ရှိ၏။ ယင်းခြောက်စုံသည်လည်း တစ်ပြိုင်နက် ဖြစ်သည်မဟုတ်။ တစ်စုံပြီးမှ တစ်စုံဖြစ်ခြင်းသာ ဖြစ်၏။

မြတ်စွာဘုရားက ဝပ္ပအား “သင်၏ခန္ဓာကိုယ်က သင့်အား လာလှည့် - ကြည့်လှည့်၊ ဤတရားခြောက်စုံတို့တွင် တစ်စုံစုံသည် ခဏတိုင် ခဏတိုင်း ဖြစ်နေ၏။ ဖြစ်ပြီ နောက်ပျက်သွား၏။ ဤခန္ဓာကိုယ်သည် ဒြပ်အစိုင်အခဲကြီးမဟုတ်၊ အမြဲတစေ ဖြစ်ပျက်နေသော ဒြပ်မဲ့၊ အစိုင်အခဲမဲ့ ပရမတ္ထတရားအစုသာ ဖြစ်၏။ မြင်အောင်ကြည့်” ဤသို့ ဖိတ်ခေါ်လျက်ရှိ၏။

“ခန္ဓာကိုယ်က ဖိတ်ခေါ်သည့်အတိုင်း မြင်အောင်ကြည့်ပါလော့”
ဟု သွန်သင်၏။

အမြင်မျက်စိကို ရပြီ

ဝပွသည် မြတ်စွာဘုရား သွန်သင်သည့်အတိုင်း မိမိခန္ဓာ
ကိုယ်၏ဒွါရခြောက်ပါး၌ ထင်လာသော တရားအစုံ၊ ခြောက်စုံ
တို့အနက် မေါ်ရာ ပေါ်ရာအစုံနှင့် ယင်းတို့၏ ဖြစ်ပျက်ကို
ရှု၏။

အဆင်းနှင့်မျက်စိတို့ တိုက်ဆိုင်ရာမှ မြင်သိစိတ်ဖြစ်ပေါ်
လာလျှင် အဆင်းကိုလည်း အဆင်းရုပ်မှန်းသိအောင် ရှု၏။
ထို့နောက် အဆင်းရုပ်ဖြစ်ပြီး ပျက်သွားသည်ကိုလည်း သိအောင်
ရှု၏။ မျက်စိကိုလည်း မျက်စိအကြည်ရုပ်မှန်းသိအောင်ရှု၏။
ထို့နောက် မျက်စိအကြည်ရုပ်ဖြစ်ပြီး ပျက်သွားသည်ကိုလည်း
သိအောင်ရှု၏။ မြင်သိစိတ်ကိုလည်း မြင်သိစိတ် နာမ်မှန်းသိအောင်
ရှု၏။ ထို့နောက် မြင်သိစိတ်ဖြစ်ပြီး ပျက်သွားသည်ကိုလည်း
သိအောင်ရှု၏။

မြင် - သိစိတ်က မြင်သည်ကို ‘ငါ’ မြင်သည်ဟူ၍ ‘ငါ’
ကို အပိုမထည့်မိအောင် ‘သတိ’ ပြု၏။ ထို ‘သတိ’ မျိုးသည်
သာ ‘အပ္ပမာဒ’ အမည်ရ၏။ အပ္ပမာဒမည်သော သတိဖြင့်
ရှုမှတ်၏။

ထိုသို့ရှုမှတ်ရာတွင် အစပထမ၌ ဝပွသည် မိမိ၏ဒွါရ
ခြောက်ပါး၌ ထိုက်သင့်သလို ထင်လာသောအာရုံများကို ထင်တိုင်း

ထင်တိုင်း မသိ။ နီဝရဏတရားများ၏ ဖုံးကွယ်မှုကြောင့် မသိ လိုက်သောအခါများလည်း ရှိ၏။

သို့ရာတွင် ဝပ္ပသည် မလျော့သောခွဲဖြင့် ဆက်၍ ဆက်၍ ရှုသောအခါ သတိအားကောင်းပြီး သီလစင်ကြယ်မှုကို ဖြစ်စေ ရင်း သမ္မဇညနှင့် ယှဉ်တွဲကာ သမာဓိကို ခိုင်ခံ့အောင် ထောက်ပံ့ မိသောအခါ မိမိ၏ဒွါရများ၌ ထိုက်သင့်သလို ထင်လာသော အာရုံများကို ထင်တိုင်းလိုလို သိလာ၏။ ရှုမှတ်နိုင်လာ၏။ အကယ်၍ နီဝရဏတရားများက ဖုံးကွယ်လိုက်လျှင်လည်းယင်း နီဝရဏတရားများကိုပါ ရှုစရာ ဓမ္မာရုံအနေဖြင့် နီဝရဏတရား မှန်းသိအောင် ရှု၏။ ယင်းတို့၏ ဖြစ်ပျက်ကိုလည်း သိအောင် ရှု၏။ ထိုအခါ နီဝရဏတရားများသည်လည်း အန္တရာယ်အဖြစ် အဟန့်အတား မလုပ်နိုင်တော့ဘဲ ဝိပဿနာ၏ အရှင်ဓမ္မာရုံ အဖြစ် ဝပ္ပအား ကျေးဇူးပြုလေ၏။

ဝပ္ပသည် ဝိပဿနာနှင့် ပတ်သက်၍ အကန်းဘဝမှ ယခု မျက်စိအမြင်ရခဲ့ပြီ။ ထိုမျက်စိအမြင်ကား ဉာဏ်မျက်စိ အမြင်ဖြစ်၏။ ဝပ္ပသည် အဆင်း - မျက်စိ - မြင်သိစိတ်ဟူသော ပထမအစုံနှင့် ယင်းတို့၏ ဖြစ်ပျက်ကို မြင်အောင် သိအောင် ရှုနိုင်သကဲ့သို့ အသံ - နား - ကြားသိစိတ်စသော အခြားအာရုံအစုံ များနှင့် ယင်းတို့၏ ဖြစ်ပျက်များကိုလည်း ဉာဏ်မျက်စိဖြင့် မြင်အောင် သိအောင် ရှုနိုင်ပြီ။

မြတ်စွာဘုရား ညွှန်ကြားတော်မူသည့်အတိုင်း ဝပ္ပသည် မိမိ၏ဒွါရခြောက်ပါး၌ ထိုက်သင့်သလိုထင်လာသောအာရုံများကို လက်တွေ့အားဖြင့် ရှုသောအခါ အားလုံးသော လောကီပရမတ္ထ

တရားဟူသမျှသည် အရှင်သဘောသို့ ရောက်သည်ချည် ဖြစ်ကြောင်း တွေ့ရ၏။

လောကီစိတ် - စေတသိက်များပဲဆိုထားနှင့်၊ လောကုတ္တရာစိတ်စေတသိက်များပင် ပစ္စဝေက္ခဏာဝီထိ၏ အရှင်သဘောသို့ ရောက်ရ၏။ သို့ရာတွင် လောကုတ္တရာစိတ်စေတသိက်များသည် ဝိပဿနာ၏ အာရုံမဟုတ်။ ပစ္စဝေက္ခဏာ၏ အာရုံသာဖြစ်နိုင်၏။ ထို့ကြောင့် အရှင်ဟုဆိုသော်လည်း တကယ်တမ်း အရှင်မဟုတ်။ ဖြစ်တတ် - ပျက်တတ်သော သင်္ခါရသဘောအရ လောကုတ္တရာစိတ် - စေတသိက်များသည်လည်း အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တဖြစ်ကြောင်း ဖော်ပြလို၍ အာရုံသဘောကိုပင် အရှင်ဟုဆိုခြင်းဖြစ်၏။

အစပထမ၌ ဝပ္ပသည် မိမိ၏ဒွါရခြောက်ပါး၌ ငိုက်သင့်သလို ထင်လာသော အာရုံတရားများနှင့် ယင်းတို့၏ဖြစ် - ပျက်ကိုသာ မြင်၏။ ထိုအခါ အရှင်တရားများသာ အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တဖြစ်ကြောင်း ပေါ်လွင်၏။ ရှုတတ်သောလောကီမဂ္ဂင် တရားငါးပါးအနေဖြင့် အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တဖြစ်ကြောင်း မပေါ်လွင်ချေ။

နောက်ပိုင်းရောက်မှ “ရှုတတ်သော လောကီမဂ္ဂင်” တရားများသည်လည်း တစ်ဖန်အရှင်အာရုံအဖြစ်သို့ ရောက်သွားကာ ဖြစ်ပျက်သဘောအရ အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တဖြစ်ကြောင်း ပေါ်လွင်လာရ၏။ ထိုအခါမှသာ အရှင်တရားရော၊ ရှုတတ်သော တရားရော နှစ်မျိုးလုံး ဖြစ်ပျက်သဘောအရ အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တဖြစ်ကြောင်း ဝပ္ပသည် သိမြင်လာ၏။ ထို့ကြောင့်

ပရမတ္ထတရားဟူသမျှ၌ ခိုင်မြဲသော ‘ငါ’ ဟူသည် မရှိဟု ကိုယ်တိုင်ကိုယ်ကျ သိမြင်လာ၏။

အားလုံးဖြစ်ပျက်ချည် ဖြစ်သဖြင့် ဝပွသည် သက္ကာယဒိဋ္ဌိကို ပယ်နိုင်လာ၏။ အဖြစ်ကို ကိုယ်ဟိုင်ကိုယ်ကျ မြင်လာသဖြင့် ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိကို ပယ်နိုင်လာ၏။ အပျက်ကိုလည်း ကိုယ်တိုင်ကိုယ်ကျ မြင်လာသဖြင့် သဿတဒိဋ္ဌိကို ပယ်နိုင်လာ၏။ ဤသို့ ဒိဋ္ဌိများကို ပယ်ရာ၌ မြစ်ပြတ်ပယ်ခြင်းမျိုးကား မဟုတ်သေးချေ။ ဒိဋ္ဌိများကို ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြင့် မြစ်ပြတ်မပယ်နိုင်ဘဲ မဂ်ဉာဏ်ဖြင့်သာ မြစ်ပြတ်ပယ်နိုင်သောကြောင့် ဝပွသည် ပုထုဇဉ်အနွယ်ကို မလွန်မြောက်နိုင်သေးသဖြင့် ဝိပဿနာရှုစဉ်ကာလ၌ ဒိဋ္ဌိများကို ပါးအောင်လုပ်သည့်အဆင့်သာ ရှိသေး၏။ ထိုထက် မပိုသေးချေ။

လောကအတွေ့အကြုံအရ အရာဝတ္ထုတစ်ခု တကယ်ဟုတ် - မဟုတ်ကို ‘သိစိတ်’ ဖြင့် အာရုံပြုပြီး ‘သိ’ ကြည့်ရ၏။ ‘သိ’ ကြည့်၍ ရလျှင် ထိုအရာဝတ္ထုဟုတ်ကြောင်း ယုံကြည်စွာ လက်ခံ၏။ တစ်ဖန် အရာဝတ္ထုကို ‘သိ’ ကြည့်သော ‘သိစိတ်’ သည် တကယ်ဖြစ် - မဖြစ်ကို ‘နောက်သိစိတ်’ ဖြင့် ‘သိ’ ကြည့်ရပြန်၏။ ‘သိ’ ကြည့်ရလျှင် တကယ်ဖြစ်၏။

ဤနည်းအရ ဝပွသည် မိမိ၏ဒွါရ ခြောက်ပါး၌ ထိုက်သင့်သလို ထင်လာသော အာရုံတရားများနှင့် ယင် တို့၏ ဖြစ်ပျက်များသည် တကယ်ဟုတ် - မဟုတ် လောကီမဂ္ဂင်တရား ငါးပါးဖြင့် အာရုံပြု၍ သိကြည့်ရ၏။ လောကီမဂ္ဂင်တရားငါးပါး ဖြင့် အာရုံပြု၍ သိနိုင်သောအခါ ဝပွ၏ ဒွါရခြောက်ပါး၌

ထိုက်သင့်သလို ထင်လာသော အာရုံတရားများနှင့် ယင်းတို့၏ ဖြစ်ပျက်များ တကယ်ဟုတ်မှန်ကြောင်း ဝပွသည် သိ၏။

တစ်ဖန် လောကီမဂ္ဂင်တရား ငါးပါးသည်လည်း တကယ်ပင် ဖြစ်ပေါ်ခဲ့ပါရဲ့လားဟူ၍ သိနိုင်ရန် နောက်လောကီမဂ္ဂင်တရား ငါးပါးက နောက်စိတ်အနေဖြင့် ရှေးလောကီမဂ္ဂင်တရား ငါးပါးကို အာရုံပြု၍ ရှုမှတ်ရပြန်၏။ ထိုသို့ ရှုမှတ်သောအခါ ရှေးလောကီမဂ္ဂင်ငါးပါးနှင့် ယင်းတို့၏ဖြစ်ပျက်ကို မြင်ရပြန်၏။ ထိုအခါ ရှေးလောကီမဂ္ဂင်တရားငါးပါးသည် တကယ်ပင် ဖြစ်ခဲ့ကြောင်း ဝပွသည် သိမြင်လာ၏။

ဤနည်းအားဖြင့် ဝိပဿနာရှုရာ၌ ဝပွသည် အာရုံနှင့် အာရမ္မဏိကတို့ကို အတွဲလိုက် အတွဲလိုက် သိလာ၏။ ယင်းတို့၏ ဖြစ် - ပျက်ကိုလည်း သိလာ၏။ ထိုသို့ သိလာသဖြင့်သာ အာရုံဖြစ်ဖြစ်၊ အာရမ္မဏိကဖြစ်ဖြစ် မည်သည့်တရား၌မျှ အခိုင်အမာ ‘ငါ’ ဟူသော ‘အတ္တ’ တရားမည်သည် မရှိကြောင်း ဝပွက ကိုယ်တွေ့ဉာဏ်မြင်အရ သိလာခြင်းဖြစ်၏။

ကူးတို့ဖောင် အမျိုးမျိုး

ဝပွသည် မဂ္ဂင်ဖောင်ကို ရလေပြီ။ ထိုမဂ္ဂင်ဖောင်ဖြင့် သံသရာတစ်ဖက်ကမ်း နိဗ္ဗာန်နန်းသို့သွားရန်သာ ကျန်တော့၏။ သို့ရာတွင် ဝပွရသော မဂ္ဂင်ဖောင်ကား လောကီမဂ္ဂင်ဖောင်သာ ဖြစ်သေး၍ သိပ်ပြီးခိုင်ခံ့လှသည်တော့ မဟုတ်။

ဒါရက္ခန္ဓောပမသုတ်၌ မြတ်စွာဘုရားဟောကြားတော်မူထားသည့်အတိုင်း မခိုင်ခံ့သေးသောဖောင်တို့၏ ဓမ္မတာအရ ဟိုဘက်ကမ်းသို့ ကပ်သွားပြီး ရှေ့ဆက်မသွားနိုင်သည်လည်း ရှိ၏။ သည်ဘက်ကမ်းကပ်သွားပြီး ရှေ့ဆက်မသွားနိုင်သည့်လည်း ရှိ၏။ စုံစုံမြုပ်သွားပြီး ရှေ့ဆက်မသွားနိုင်သည်လည်း ရှိ၏။ ရေလယ်ခေါင်၌ သောင်တင်ပြီး ရှေ့ဆက်မသွားနိုင်သည်လည်း ရှိ၏။ ဝဲစုပ်၍ မြုပ်သွားပြီး ရှေ့ဆက်မသွားနိုင်သည်လည်း ရှိ၏။ လူများက ဆယ်ယူသွားသဖြင့် ရှေ့ဆက်မသွားနိုင်သည်လည်း ရှိ၏။ နတ်များက ဆယ်ယူသွားသဖြင့် ရှေ့ဆက်မသွားနိုင်သည်လည်း ရှိ၏။ ဖောင်တစ်ခုလုံး ပျက်စီးသွားသဖြင့် ရှေ့ဆက်မသွားနိုင်သည်လည်း ရှိ၏။

ဝပ္ပ၏ မဂ္ဂင်ဖောင်သည် ဤအန္တရာယ်ရှစ်မျိုးနှင့် ရင်ဆိုင်ရန်ရှိ၏။ ထို့ကြောင့် ဝပ္ပသည် သူ၏မဂ္ဂင်ဖောင်ကို ဤအန္တရာယ်ရှစ်မျိုးမှ လွတ်ကင်းစွာ ကွင်းရှောင်သွားနိုင်အောင် ဆောင်ရွက်ရမည် ဖြစ်၏။ သို့မှသာ သူ၏မဂ္ဂင်ဖောင်သည် နိဗ္ဗာန်နန်းသို့ ဖြောင့်တန်းစွာ သွားရောက်နိုင်မည်ဖြစ်၏။

ဝပ္ပသည် သူ၏ ဒွါရခြောက်ပါး၌ ထိုက်သင့်သလို ထင်လာသော အာရုံများတွင် သာယာဖွယ်အာရုံများကိုလည်း တွေ့ရမည်။ မသာယာဖွယ်အာရုံများကိုလည်း တွေ့မည်။ ထိုသို့ တွေ့သောအခါ သာယာဖွယ်နှင့် မသာယာဖွယ် အာရုံများ၏ ဖြစ်ပျက်ကိုမရှုမှတ်ဘဲ သာယာဖွယ်အာရုံ၌ သာယာပြီး မသာယာဖွယ် အာရုံ၌ စိတ်နှလုံးမချမ်းမသာဖြစ်မည်ဆိုလျှင်

ဝပ္ပ၏ မဂ္ဂင်ဖောင်သည် ဟိုမှာဘက်ကမ်း သို့ ကပ်သွားပြီ ရှေ့ဆက်
မသွားနိုင်သည်မည်၏။

အမှန်အားဖြင့် တရားရှုမှတ်နေသော ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦး
သည် မိမိ၏ ဒွါရခြောက်ပါး၌ ထိုက်သင့်သလို သာယာဖွယ်အာရုံ
များလည်း ထင်ချင်လျှင် ထင်လာမည်။ မသာယာဖွယ်အာရုံများ
လည်း ထင်ချင်လျှင် ထင်လာမည်။ မည်သည့်အာရုံထင်ထင်
ကိစ္စမရှိ။ ပုထုဇဉ်များအနေဖြင့် ပုထုဇဉ်များ၏ ဓမ္မတာအတိုင်း
အာရုံများသည် ထင်ချင်သလို ထင်လာမည်သာဖြစ်၏။ ထိုသို့
ထင်လာသည့်အတွက် အနှောင့်အယှက်ဖြစ်စရာမလို။ ယင်းတို့
၏ ဖြစ်ပျက်ကိုသာ မြင်အောင်ရှုရမည်ဖြစ်၏။ ဖြစ်ပျက်ကို
မြင်လျှင် သာယာခြင်းလည်း ဖြစ်မည်မဟုတ်။ စိတ်နှလုံးမချမ်းသာ
ခြင်းလည်း ဖြစ်မည်မဟုတ်။

ထိုသို့မဖြစ်လျှင် မဂ္ဂင်ဖောင်သည် ဟိုမှာဘက်ကမ်း၌
ကပ်သွားရာမရောက်။ နိဗ္ဗာန်ဆီသို့သာ တိုက်ရိုက်ဦးတည်၍
သွားရာရောက်၏။

တရားရှုမှတ်သောအခါ အာရုံထင်ရာ မျက်စိ - နား -
နှာ စသော ဒွါရများနှင့် ပတ်သက်၍လည်း “ငါ့မျက်စိ သိပ်
ကောင်းတယ်၊ ငါ့စိတ် သိပ်ကြည်လင်တယ်” စသည်ဖြင့်
သာယာခြင်းလည်း ဖြစ်တတ်၏။ သို့မဟုတ် “ငါ - မျက်စိ
မကောင်းဘူး၊ ငါ့စိတ် မကြည်လင်ဘူး” စသည်ဖြင့် စိတ်နှလုံး
မချမ်းသာခြင်းလည်း ဖြစ်တတ်၏။ ယင်းသို့ဖြစ်လျှင် မဂ္ဂင်
ဖောင်သည် ဤမှာဘက်ကမ်းသို့ ကပ်သွားပြီး ရှေ့ဆက်မသွား
နိုင်သည်မည်၏။ ထို့ကြောင့် ဒွါရများနှင့် ပတ်သက်၍ ရှုရာ၌

လည်း ဖြစ်ပျက်ကိုသာ မြင်အောင်ရှုရ၏။ ဖြစ်ပျက်ကို မြင်မှ တပ်မက်ခြင်း ‘အဘိဇ္ဈာ’၊ စိတ်နှလုံးမချမ်းသာခြင်း ‘ဒေါမနဿ’ တို့ကို လွန်မြောက်ပြီး နိဗ္ဗာန်သို့ ဦးတည်သွားသည်မည်၏။

အမှန်အားဖြင့် တပ်မက်ခြင်း ‘အဘိဇ္ဈာ’ နှင့် စိတ်နှလုံး မချမ်းသာခြင်း ‘ဒေါမနဿ’ တို့သည် ကမ်းခြေမည်၏။ ကမ်းခြေ၌ ဆိုက်ကပ်မိပါက ရှေ့ဆက်၍သွားရန် မဂ္ဂင်ဖောင် အတွက် ခက်၏။

အထင်ကြီးလာတတ်ခြင်း

တစ်ခါတစ်ရံ မိမိ၏ ရှုမှတ်စိတ်သည် အလွန်အားကောင်း ပြီး အလင်းရောင် - ပီတိ - ငြိမ်းအေးမှု ‘ပဿဒ္ဓိ’၊ ‘ဆုံးဖြတ်နိုင်မှု ‘သဒ္ဓါ’ (အဓိမောက္ခ) စသော ဝိပဿနာညစ်ညူးကြောင်း တရားများသည် ထူးထူးခြားခြား ဖြစ်ပေါ်လာတတ်၏။ ထိုအခါ မိမိ၏ ရှုမှတ်စိတ် လောကီမဂ္ဂင်များ၌ အားရကျေနပ်တတ်၏။ ရှေး၌ မဖြစ်ဘူးမြဲ၊ ထူးကဲသောဖြစ်ရပ်များကြောင့် မဂ်ဖိုလ်ရပြီ ဟုပင် ထင်မှားတတ်၏။

သို့ဖြစ်၍ ဤအဆင့်၌ မိမိ၏မဂ္ဂင်ဖောင်ကို ဖက်တွယ် ထားလို၏။ ဤသဘောကို တပ်မက်မှု ‘နိကန္တိ’ ဟူ၍ ဆိုရ၏။ ဤသို့ဖြစ်လျှင် မဂ္ဂင်ဖောင်သည် စုံးစုံးမြုပ်ပြီး ရှေ့ဆက်မသွား နိုင်သည်မည်၏။ ဤအဆင့်ကို ကျော်လွန်ပါမှ နိဗ္ဗာန်သို့ဦးတည် ရာ ရောက်၏။

မိမိ၏ ရှုမှတ်စိတ်များသည် အလွန်အားကောင်းပြီး အတိုင်း တက်အလွန် ထူးခြားလာသောအခါ မိမိ၏ ရှုမှတ်စိတ်ပေါ်၌ အထင်ကြီးလာ၏။ “ပြီးပြည့်စုံပြီ၊ လမ်းဆုံးရောက်ပြီ” ဟု ထင်မှားလာ၏။ မိမိ၏ သန္တာန်၌ ကိလေသာများ ငုပ်လျှိုးနေသည် ကို မြစ်ပြတ်ပယ်သတ်ပြီးဟု ထင်လာ၏။ ရောဂါဒဏ်ကို မခံ နိုင်သောကြောင့် မိမိ၏ လည်ပင်းကို သင်တုန်းဓားဖြင့် ဖြတ်၍ အဆုံးစီရင်သော ဂိဇ္ဈကုဋ်တောင်ခြေ၌ သီတင်းသုံးနေသူ ဆန္ဒမထေရ်ကဲ့သို့ မိမိ၏ မဂ္ဂင်အပေါ်၌ အထင်ကြီးမှု၊ မိမိအပေါ် ၌ အထင်ကြီးမှုဟူသော မာနသည် ဖြစ်တတ်၏။ ထိုကဲ့သို့ ဖြစ်လျှင် မဂ္ဂင်ဖောင်သည် ရေလယ်ခေါင်သောင်ပေါ်၌ တင်ပြီး ရှေ့ဆက်မသွားနိုင်သည်မည်၏။ ထိုသဘောကို ကျော်လွန်နိုင်မှ မဂ္ဂင်ဖောင်သည် နိဗ္ဗာန်သို့ ဦးတည်ပြီး သွားရာရောက်၏။

ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်များအနေဖြင့် တရားအားထုတ်ရာတွင် မိမိတို့ ၏ ရှုမှတ်စိတ်သည် အလွန်အားကောင်းလာသောအခါ အရိယာ အဆင့်သို့ မရောက်သေးစေကာမူ မိမိတို့၌ ထူးခြားသော သိက္ခာသုံးပါး ကိုယ်ကျင့်တရားများကြောင့် လာဘ်လာဘများ၊ ပူဇော်သက္ကာရများ၊ ကျော်စောမှုများသည် ပို၍ပို၍ ဖြစ်ပေါ်လာ ကြ၏။ ယင်းတို့ကို ကာမဂုဏ်များဟု ဆို၏။ ထိုကာမဂုဏ် များ၌ သာယာလာ၏။

အမှန်အားဖြင့် ကာမဂုဏ်များသည် မာရ်မင်း၏ ပထမတပ် ဖြစ်၏။ ယင်းကို ‘ဝဲ’ ဟူ၍ နေရာ၌ဆိုရ၏။ ကာမဂုဏ်များ၌ သာယာခြင်းသည် ဝဲစုပ်၍ မြုပ်သွားပြီး ရှေ့ဆက်မသွားနိုင်ခြင်း မည်၏။ ထို့ကြောင့် ကာမဂုဏ်တို့၏ အပြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ ကာမဂုဏ်တို့မှ ထွက်မြောက်ခြင်း၏ အကျိုးအာနိသင်ကိုလည်း

ကောင်း မြင်အောင်ရှုနိုင်မှ မဂ္ဂင်ဖောင်သည် ဝဲစုပ်၍ မြုပ်မသွာ
နိုင်ဘဲ နိဗ္ဗာန်ဆီသို့ ဦးတည်ပြီးသွားရာ ရောက်၏။ ကာမဂုဏ်
အန္တရာယ်ကား လွန်နိုင်ခဲ့သော အန္တရာယ်ဖြစ်၏။

တစ်ခါတစ်ရံ တွယ်တာစရာကောင်းသော တပည့်များ၊
ဒါယကာများ ရှိတတ်၏။ ထိုတပည့်များ၊ ဒါယကာများကို
တွယ်တာနေခြင်းအားဖြင့် မိမိ၏ရှုမှတ်စိတ်သည် အားလျော့၍
လျော့၍ သွား၏။ အရှိန်နှေး၍ နှေး၍သွား၏။ ထို့ကြောင့်
တပည့်ဒါယကာများအား တွယ်တာခြင်းသည် လူများက
ဆယ်ယူသွားသဖြင့် ရှေ့ဆက်မသွားနိုင်သည်မည်၏။

သို့ဆိုလျှင် သူတော်စင်ပုဂ္ဂိုလ်များသည် လောကကို မငဲ့
ဘဲ တစ်ကိုယ်ကောင်းဆန်သော ပုဂ္ဂိုလ်မျိုးသဘောကို ဆောင်
သလို ထင်ရ၏။ အမှန်အားဖြင့်ကား ထိုသို့မဟုတ်။

တွယ်တာခြင်းဟူသမျှသည် မိမိကိုယ်ကို ဗဟိုပြု
သည်ချည်း ဖြစ်၏။ မိမိကိုယ်ကို ဗဟိုပြုနေသမျှ လောက
အကျိုးထက် မိမိ အကျိုးကို ဦးစားပေးရာ ရောက်၏။

ထို့ကြောင့် တွယ်တာခြင်းမရှိလျှင် မိမိကိုယ်ကို
ဗဟိုပြုခြင်းမရှိ၊ မိမိကိုယ်ကို ဗဟိုမပြုလျှင် လောကကို
ဗဟိုပြုရာရောက်၏။ လောကကို ဗဟိုပြုခြင်းဟူသည်မှာ
လောကအကျိုးကို မိမိအကျိုးထက် ဦးစားပေး၍
ဆောင်ရွက်ခြင်းပင်ဖြစ်၏။

တွယ်တာခြင်းဟူသည် လောဘ၏အမည်ဖြစ်၏။ လောဘ
ဖြစ်လာပါက မိမိအတွက် ရယူခြင်း၌သာ စိတ်ဝင်စား၏။

မတွယ်တာခြင် ဟူသည် အလောဘ၏ အမည်ဖြစ်၏။ အလောဘ ဖြစ်လာပါက သူတစ်ပါးအတွက် ပေးစွန့်ခြင်း၌ စိတ်ဝင်စား၏။

နွားမသေ ဥပမာ

နန္ဒကောဝါဒသုတ်၌ ပုထုဇဉ်နှင့် ရဟန္တာတို့၏ ခြားနားခြင်း ‘နွားသေမ’ ‘နွားမသေ’ ဥပမာဖြင့် ဤသို့ဖော်ပြထား၏။ သေနေသောနွားမတစ်ကောင်၏ အသားနှင့် အရေပြားရှိ ထုံးဖွဲ့ထားသော အကြောများကို ထက်စွာသောဓားဖြင့် လှီးဖြတ်၏။ ထို့နောက် ပုံမပျက် ပန်းမပျက်အနေအထားသို့ ရောက်အောင် အရေခွံကို ပြန်အုပ်ထား၏။ ထိုအခါ မူလ ‘နွားသေမ’ နှင့် ယခု ‘နွားသေမ’ တို့သည် အခြေအနေချင်း မတူတော့။

ဤဥပမာ၌ အသားဟူသည် အတွင်းအာယတန ခြောက်ပါး ဖြစ်၏။ အရေဟူသည် အပြင်အာယတနခြောက်ပါး ဖြစ်၏။ အသားနှင့် အရေကြားရှိ ထုံးဖွဲ့ထားသောအကြောများ ဟူသည် ကိလေသာများဖြစ်၏။ ထက်စွာသောဓားဟူသည် အရဟတ္တမဂ်ဖြစ်၏။

ထို့ကြောင့် ပုထုဇဉ်များသည် ပတ်ဝန်းကျင်နှင့် ဆက်ဆံရာတွင် အထုံးအဖွဲ့ကိလေသာဖြင့် တွယ်တာကြ၏။ ရဟန္တာများမှာမူကား ပတ်ဝန်းကျင်နှင့် ဆက်ဆံရာတွင် အထုံးအဖွဲ့ကိလေသာကို ဖြတ်တောက်ပြီးဖြစ်သဖြင့် တွယ်တာမှုမရှိကြတော့။ ပုထုဇဉ်နှင့် ရဟန္တာတို့သည် ခန္ဓာငါးပါးရှိပုံချင်း တူကြသော်လည်း ပတ်ဝန်းကျင်နှင့် ဆက်ဆံရာတွင်မူ များစွာ

ခြားနားသွားကြလေပြီ။ ထို့ကြောင့် သူတော်စင်များသည် လောကကို ဆက်ဆံရာတွင် ကိုယ်ကျိုးကိုမငဲ့သော ဆကဆံနည်းဖြင့် ဆက်ဆံသူများ ဖြစ်ကြ၏။

တရားကို အားထုတ်ကြရာတွင် နတ်မင်းစည်းစိမ်၊ ဗြဟ္မာမင်းစည်းစိမ်ကို တောင့်တတတ်ကြ၏။ ထိုသို့ တောင့်တလျှင် မဂ္ဂင်ဖောင်ကို နတ်များက ဆွဲယူသွားသဖြင့် ရှေ့ဆက်မသွားနိုင်သည်မည်၏။ ထိုအန္တရာယ်သည်လည်း ယောဂီများအတွက် ဖြစ်တတ်သောအန္တရာယ်ပင် ဖြစ်၏။

မျက်စိနှင့် အဆင်းတိုက်ဆိုင်မှုကြောင့် ‘မြင်သိစိတ်’ ဖြစ်၏။ မြင်သိစိတ်ဖြစ်၍ မြင်ခြင်းကိုပင် ‘ငါ’ မြင်သည်ဟူ၍ ‘ငါ’ ကို အပိုထည့်လာ၏။ မြင်လျှင် မြင်ကာမျှဟု မသိ။ ထိုနည်းအတူပင် ဒွါရနှင့် အာရုံတိုက်ဆိုင်မှုကြောင့် ‘သိစိတ်များ’ ဖြစ်ကြရာတွင် သိစိတ်များဖြစ်ကြသဖြင့် ‘သိခြင်းများ’ ဖြစ်ကြသည်ဟူ၍ မသိဘဲ ‘ငါ’ ကသိသည်၊ ‘သူ’ က သိသည် ဟူ၍ ‘ငါ’ ‘သူ’ ကို အပိုထည့်လာ၏။

ထိုသို့ အပိုထည့်ခြင်းသည် အတ္တကို အပိုထည့်ခြင်းပင် ဖြစ်၏။ အတ္တကို အပိုထည့်သည်နှင့်တစ်ပြိုင်နက် အတ္တစိတ် လွန်ကဲကာ “ဘယ်သူသေသေ ငတေမာပြီးရော” ဟူသော ခံယူချက်ဖြစ်ပေါ်လာပြီး မတရားလုပ်တတ်လာ၏။ ထိုအခါ ကိုယ်ကျင့်သိက္ခာများ ပျက်စီးလေတော့၏။

ထို့ကြောင့် အတ္တကို အပိုထည့်နေသရွေ့ ကာလပတ်လုံး မည်သို့ပင် တရားအားထုတ်စေကာမူ မည်သည့်အခါမှ လောကုတ္တရာတရားထူးကို ရလိမ့်မည်မဟုတ်။

ထို့ကြောင့် အတ္တကို အပိုထည့်ခြင်းသည် ဖောင်တစ်ခုလုံး ပျက်စီးသွားသဖြင့် ရှေ့ဆက်မသွားနိုင်သည်မည်၏။ ဓာတ်ခုလုံးပျက်သွားမှတော့ နိဗ္ဗာန်ကမ်းဆီသို့ အဘယ်သို့လျှင် သွားနိုင်တော့မည်နည်း။ ထို့ကြောင့် ဝပ္ပသည် သူ၏မဂ္ဂင်ဖောင်ကို ဤအန္တရာယ်ရှစ်မျိုးမှ လွတ်ကင်းနိုင်ရေးအတွက် သတိကြီးစွာထား၍ စီးနင်းရ၏။ သတိဟူသည်မှာလည်း အပ္ပမာဒ အမည်ရသော သတိမျိုးဖြစ်စေရန် ဉာဏ်ဖြင့် ဆင်ခြင်ရ၏။ အပ္ပမာဒ အမည်ရပါမှ သမ္မာသတိမဂ္ဂင်ထိုက်၏။

ဝပ္ပသည် သမ္မာသတိမဂ္ဂင်တို့ အားကောင်းအောင်ပွားများနိုင်သောအခါ ကြိမ်ဖန်များစွာပြုနိုင်သောအခါ သူ၏မဂ္ဂင်ဖောင်သည် ပို၍ပို၍ ခိုင်ခံ့လာသည်ကို တွေ့ရ၏။ အန္တရာယ်များမှ လွတ်မြောက်အောင်သွားနိုင်သည်ကိုလည်း တွေ့ရ၏။ ထို့ကြောင့် ဝပ္ပသည် သမ္မာသတိမဂ္ဂင်ကို ပွားသည်ထက်ပွားအောင် အားစိုက်ခွန်စိုက် ကြိမ်ဖန်များစွာပြုလေ၏။

ဗုဒ္ဓဩဇာမြင်း အကြောင်းရင်း

ထိုစဉ်ကာလက မိဂဒါဝုန်တောသို့ မြတ်စွာဘုရားနှင့် ပဉ္စဝဂ္ဂါးဦး စုစုပေါင်း သူတော်စင်ခြောက်ဦးသာ ရှိ၏။ ထိုနေ့တွင် ပဉ္စဝဂ္ဂါးဦးအနက် ကောဏ္ဍည၊ ဘဒ္ဒိယ၊ မဟာနာမ်၊ အဿဇိ စုစုပေါင်း လေးပါးတို့က ဆွမ်းခံထွက်ကြ၏။ မြတ်စွာဘုရားနှင့် ဝပ္ပတို့သာ ကျန်ရစ်ခဲ့ကြ၏။ ထိုနေ့သည် မှတ်မှတ်ရရအားဖြင့် မဟာသက္ကရာဇ် ၁၀၃ ခုနှစ်၊ ဝါဆိုလပြည့်ကျော် (၁) ရက်နေ့ဖြစ်၏။

မြတ်စွာဘုရားနှင့် ဝပတို့ နှစ်ပါးတည်း ကျန်ရစ်ခဲ့ခြင်း မှာလည်း မြတ်စွာဘုရားက ဝပအား အရိယာအဖြစ်သို့ ရောက်အောင် တရားဟောတော်မူရန် တမင်ကျန်ရစ်ခြင်းဖြစ်၏။ ပဉ္စဝဂ္ဂိ ငါးဦးလုံး အရိယာအဖြစ်သို့ ရောက်အောင် တရားဟောတော်မူရန် မြတ်စွာဘုရားသည် ဗောဓိမဏ္ဍိုင်မှ မိဂဒါဝုန်သို့ ကြွတော်မူလာခြင်း ဖြစ်သည်မဟုတ်ပါလား။

မဟာသက္ကရာဇ် ၁၀၃- ခုနှစ်၊ ဝါဆိုလပြည့်နေ့တွင် မြတ်စွာဘုရားသည် ပဉ္စဝဂ္ဂိငါးဦးတို့အား ဓမ္မစကြာဒေသနာတော်ကို ဟောတော်မူရာ ပဉ္စဝဂ္ဂိငါးဦးအနက် ကောဏ္ဍညတစ်ဦးတည်းသာ သောတာပန်ဖြစ်၍ အရိယာအဖြစ်သို့ ရောက်တော်မူ၏။ ကျန်လေးဦးတို့ကား ပုထုဇဉ်အဖြစ်ဖြင့်ပင် ကျန်ရစ်ခဲ့၏။

သို့ရာတွင် ကျန်လေးပါးတို့အား တစ်ရက်လျှင်တစ်ဦး ကျစီဖြင့် 'သောတာပန်ဖြစ်၍ အရိယာအဖြစ်သို့ ရောက်အောင် တရားဟောရန် မြတ်စွာဘုရားက စီစဉ်တော်မူလေသည်။

ဝါဆိုလပြည့် (၁) ရက်နေ့တွင် ဝပအား တရားဟောရန်အတွက် ဆွမ်းခံမကြွစေဘဲ သခံမ်းကျောင်း၌ နေရစ်ခဲ့တော်မူ၏။ ကျန်လေးပါးက ဆွမ်းခံကြွသဖြင့် ရလာသောဆွမ်းများကို မြတ်စွာဘုရားနှင့်တကွ ပဉ္စဝဂ္ဂိငါးဦး စုစုပေါင်းခြောက်ဦးတို့က မျှတ၍ သုံးဆောင်ကြရန် ဖြစ်၏။

ဤနည်းအားဖြင့် ဝါဆိုလပြည့်ကျော် (၂) ရက်နေ့တွင် ဘဒ္ဒိယအားလည်းကောင်း၊ ဝါဆိုလပြည့်ကျော် (၃) ရက်နေ့တွင် မဟာနာမ်အားလည်းကောင်း၊ ဝါဆိုလပြည့်ကျော် (၄) ရက်နေ့

တွင် အဿဇိအားလည်းကောင်း အရိယာအဖြစ်သို့ ရောက်အောင် မြတ်စွာဘုရားသည် တရားဟောတော်မူမည် ဖြစ်၏။

ဤလောကတွင် ဗုဒ္ဓရတနာနှင့် ဓမ္မရတနာတို့ကား ပေါ်ထွန်းခဲ့လေပြီ။ သံဃရတနာပေါ်ထွန်းရေးအတွက် မြတ်စွာဘုရားသည် ဆောင်ရွက်ရပေဦးမည်။ ရတနာသုံးပါးစုံပါမှ လောကသုံးပါးအတွက် တကယ်ထိရောက်သော အကျိုးကျေးဇူးကို ရအောင်ဆောင်ရွက်နိုင်မည် ဖြစ်ကြောင်း မြတ်စွာဘုရားက သိတော်မူပြီး ဖြစ်၏။

ဘုရားအစစ်ကို တွေ့ခြင်း

ပဉ္စဝဂ္ဂီလေးဦးတို့ ဆွမ်းခံကြွတော်မူသဖြင့် မြတ်စွာဘုရားနှင့် ဝပတို့ ကျန်ရစ်ခဲ့စဉ် မြတ်စွာဘုရားက ဝပအား ဝါဆိုလပြည့်နေ့က ဟောပြီးဖြစ်သော ဓမ္မစကြာတရားကိုပင် ဟောတော်မူ၏။ ဓမ္မစကြာတရားတွင် သစ္စာလေးပါးသည် ပဓာနဖြစ်၏။ သစ္စာလေးပါးသည် ပဓာနဖြစ်၏။ သစ္စာလေးပါးသည် မြတ်စွာဘုရား ပွင့်တော်မူမှသာ ထုတ်ဖော်ဟောကြားနိုင်သောတရားဖြစ်၏။ သစ္စာလေးပါးတရားသာလျှင် ဝေနေယျာတို့အား သံသရာဒုက္ခမှ လွတ်မြောက်စေပြီး သန္တိသုခကို ရစေနိုင်၏။ ထို့ကြောင့် သစ္စာလေးပါးတရားကို ဗောဓိပက္ခိယ ဒေသနာဟူ၍ ဆိုခြင်း ဖြစ်၏။

မြတ်စွာဘုရား ပွင့်တော်မူမီကဆိုလျှင် သံသရာ၌ ကျင်လည်စေနိုင်သော တရားမျိုးသာရှိ၏။ သံသရာမှ လွတ်မြောက်စေနိုင်သော တရားမျိုးမရှိ။

သံသရာ၌ ကျင်လည်စေတတ်သော တရားဒေသနာများ၏ အဆိုအမိန့်အတိုင်း တိတိကျကျ လိုက်နာကျင့်သုံးလျှင်ပင် အလွန်ဆုံး ဈာန်သမာပတ်ကိုသာ ရစေနိုင်၏။ ဈာန်သမာပတ် ဟူသည်မှာလည်း လောကအမြင်အားဖြင့် ချမ်းသာသုခဟုဆို ရသော်လည်း ယင်းဈာန်သမာပတ်သည် အပါယ်မျိုးစေ့ဖြစ်သော သက္ကာယဒိဋ္ဌိကို မပယ်သတ်နိုင်သဖြင့် အပါယ်ဘေးမှ လွတ်မြောက်အောင် မတတ်နိုင်ချေ။

ထို့ကြောင့် ဈာန်သမာပတ်ရသောပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် ဈာန်သမာပတ်ကြောင့် ဗြဟ္မာဘုံသို့ရောက်ပြီး ဗြဟ္မာချမ်းသာကို ခံစားစေနိုင်ပါ၏။ သို့ရာတွင် သက္ကာယဒိဋ္ဌိ အပါယ်မျိုးစေ့ကြောင့် တစ်ခုသောနေ့တွင် အပါယ်ဘုံသို့ရောက်ပြီး အပါယ်ဒုက္ခကို လည်း ခံစားရပြန်လေ၏။

ဝပွသည် ဤသံသရာဒုက္ခကို သိ၏။ သို့ဖြစ်၍သာ သူသည် ကောဏ္ဍည၏ ဦးဆောင်မှုဖြင့် သံသရာဒုက္ခမှ လွတ်မြောက်ရေးအတွက် တောထွက်၍ တရားကျင့်နေခြင်းဖြစ်၏။ သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်ကို ရတော်မူသော မြတ်စွာဘုရားစစ်စစ်ကို ဆရာတင်ရန် ရှာနေခြင်းဖြစ်၏။ ယခု ဝပွသည် မြတ်စွာဘုရားစစ်စစ်ကို တွေ့လေပြီ။

မယုံတစ်ဝက် ယုံတစ်ဝက်ကြောင့်

ဝါဆိုလပြည့်နေ့တွင် ဓမ္မစကြာတရားကို ကောဏ္ဍညနှင့် အတူ နာကြားရပါသော်လည်း ကောဏ္ဍညသာ သစ္စာလေးပါးကို

ထိုးထွင်း၍ သိတော်မူပြီး ဝပွကား သစ္စာလေးပါးကို ထိုးထွင်း၍ သိတော်မမူနိုင်ခဲ့။ အမှန်အားဖြင့် ဝပွသည် ကောဏ္ဍညနည်းတူ သစ္စာလေးပါးကို ထိုးထွင်း၍ သိနိုင်ကောင်းပါလျက် ထိုးထွင်း၍ မသိခြင်းမှာ ဝပွ၌ များစွာတာဝန်ရှိ၏။

ဤလောက၌ ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါဟူ၍လည်းကောင်း၊ ဇီဝအတ္တ ဟူ၍လည်းကောင်းမရှိဘဲ ခန္ဓာငါးပါးသာ ပရမတ္ထအနေဖြင့် ရှိပြီး ယင်းခန္ဓာငါးပါးသည်လည်း အမြဲတစေ ခဏတိုင်း ခဏတိုင်း ဖြစ်နေ - ပျက်နေကြောင်း၊ ထို့ကြောင့် ခန္ဓာငါးပါးကို အနိစ္စဟု ဆိုရကြောင်း၊ အနိစ္စဖြစ်ပါက ဒုက္ခလည်း ဖြစ်ကြောင်း၊ ဒုက္ခ ဖြစ်ပါက အနတ္တလည်း ဖြစ်ကြောင်းဖြင့် မြတ်စွာဘုရားသည် ဝပွအား ရှင်းလင်း ပြတ်သားစွာ ဟောကြားတော်မူခဲ့၏။

သို့ရာတွင် ထိုသို့ မြတ်စွာဘုရားက ဟောကြားတော်မူ သောအခါ ကောဏ္ဍညတစ်ဦးတည်းသာ တကယ်ယုံကြည်လေ ၏။ ကျန်လေးပါးတို့ကား မယုံတစ်ဝက် ယုံတစ်ဝက်ဖြင့်သာ တရားကိုနာကြ၏။ ထို့ကြောင့် ကောဏ္ဍညသာ သဒ္ဓါနှင့် ပညာကို မျှအောင် ဆောက်တည်နိုင်ပြီး ကျန်ပုဂ္ဂိုလ်များကား သဒ္ဓါနှင့်ပညာကို မျှအောင် မဆောက်တည်နိုင်ကြ။

ကောဏ္ဍညမှာမူ သဒ္ဓါနှင့်ပညာကိုလည်း မျှအောင် ဆောက် တည်နိုင်၏။ ဝီရိယနှင့် သမာဓိကိုလည်း မျှအောင် ဆောက်တည် နိုင်၏။ ထို့ကြောင့် ဤလောက၌ တကယ်တမ်းအားဖြင့် ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါဟူ၍ မရှိကြောင်း၊ ဇီဝ အတ္တဟူ၍လည်း မရှိ ကြောင်း၊ ပရမတ္ထအားဖြင့် သင်္ခါရတရားများသာ ရှိကြောင်း၊ ယင်း သင်္ခါရတရားများသည်လည်း အကြောင်း - အကျိုး ဖြစ်စဉ်

အရသာဖြစ်ပြီး အမြဲတစေဖြစ်နေ - ပျက်နေကြောင်း၊ ထို့ကြောင့် အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တဖြစ်ကြောင်း ကိုယ်တိုင်သိမြင်တော်မူခဲ့၏။ ထို့ကြောင့် ကောဏ္ဍညသည် သစ္စာလေးပါးကို သိမြင်ကာ သောတာပန်ဘဝဖြင့် ‘ဧဟိဘိက္ခု’ ရဟန်းမြတ် အဖြစ်ကို ရတော်မူခြင်းဖြစ်၏။

ဝပ္ပတို့အုပ်စုကား မယုံတစ်ဝက် ယုံတစ်ဝက်ဖြင့် တရားကို နာခြင်း ဖြစ်လေရာ မိမိတို့၏ ဣန္ဒြေများတွင် သဒ္ဓါနှင့် ပညာကိုလည်းကောင်း၊ ဝီရိယနှင့် သမာဓိကိုလည်းကောင်း မျှအောင် မတည်ဆောက်နိုင်ခဲ့။ ထို့ကြောင့် သူတို့သည် ခန္ဓာငါးပါးကို လည်းကောင်း၊ ခန္ဓာငါးပါးတို့၏ ဖြစ် - ပျက် သဘောကိုလည်းကောင်း၊ အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တသဘောကို လည်းကောင်း ကိုယ်တိုင် မျက်မှောက်ထင်ထင် မြင်အောင် မကြည့်နိုင်ခဲ့။ မြတ်စွာဘုရား ၏ ဟောကြားတော်မူချက်အရသာ သိခဲ့ရ၏။

အရိယသစ္စာဟူသည်မှာ သူတစ်ပါးက ပြော၍သိရခြင်း သဘောမရှိဘဲ၊ မိမိကိုယ်တိုင် မျက်မှောက်ပြု၍သိရခြင်း သဘော သာရှိ၏။ ထို့ကြောင့် သစ္စာလေးပါးကို ထိုးထွင်း၍သိရခြင်းကို ‘အပရပ္ပစ္စယ’ ဟု ဆိုခြင်းဖြစ်၏။ ယခု ဝပ္ပတို့အုပ်စုမှာမူ မြတ်စွာဘုရားက ဟောပြု၍သိရခြင်းသဘောမျှသာ ရှိသေးသဖြင့် ‘အပရပ္ပစ္စယ’ မဟုတ်ဘဲ၊ ‘ပရပ္ပစ္စယ’ သာဖြစ်၍ သောတာပန် အဆင့်သို့ မရောက်သေးကြောင်း မြတ်စွာဘုရားက သိတော်မူ၏။ ထို့ကြောင့် တစ်ဦးချင်းစီ၏ အလိုဆန္ဒနှင့် စရိုက်အလိုက်

တစ်ဦးချင်းစီအား တရားပြရန် မြတ်စွာဘုရားက စီစဉ်ခြင်းဖြစ်
တော်မူ၏။ ထိုကဲ့သို့ စီစဉ်ခြင်းမှာလည်း မြတ်စွာဘုရားသည်
သာလျှင် ဝေနေယျတို့၏ အလိုအဇ္ဈာသယနှင့် ဣန္ဒြေအနုအရင့်
ကို သိနိုင်သောကြောင့် ဖြစ်ပါ၏။

မြတ်စွာဘုရားနှင့် ဝပတို့ နှစ်ဦးတည်း ကျန်နေခဲ့စဉ်
မြတ်စွာဘုရားက ဝပအား “ဝပ - သင်၏ခန္ဓာက သင့်အား
လာလှည့် ကြည့်လှည့် (ဧဟိပဿိက)၊ ရုပ်နာမ်ခန္ဓာသည်
အမြဲတစေ ခဏတိုင်း ခဏတိုင်း ဖြစ်နေသည်၊ ပျက်နေသည်။
သို့ဖြစ်၍ အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တသဘောကို ဆောင်နေသည်ဟု
ပြောပြနေသည်။ သင့်ခန္ဓာ၏ ပြောဆိုသံကို သင်ကြားပါရဲ့လား၊
သင့်ခန္ဓာက ပြောသည့်အတိုင်း အမြဲတစေ ခဏတိုင်း ခဏတိုင်း
သင့်ခန္ဓာ၏ဖြစ်ပျက်ကို မြင်ပါရဲ့လား၊ သင့်ခန္ဓာ၏ အနိစ္စ
ဒုက္ခ အနတ္တကိုကော မြင်ပါရဲ့လား။

သင့်ခန္ဓာက သင့်အား ပြောဆိုသမျှသည် အားလုံး
အမှန် ချည်းဖြစ်သည်။ သင်၏ ခန္ဓာငါးပါးသည် အမြဲ
တစေ ခဏတိုင်း ခဏတိုင်း ဖြစ်နေသည်၊ ပျက်နေသည်။
အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တ သဘောကို ဆောင်နေသည်၊
မြင်အောင်ကြည့်” ဟူ၍ သွန်သင်၏။ တရားပြ၏။

ဝပသည် မြတ်စွာဘုရား သွန်သင်သည့်အတိုင်း သူ၏
ခန္ဓာကိုယ်ကို ကြည့်၏။ သို့ရာတွင် မြတ်စွာဘုရား ညွှန်ပြတော်
မူသည့်အတိုင်း ဖြစ်ပျက်ကိုလည်း မမြင်၊ အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တကို
လည်း မမြင်။ သူ မြင်သည်ကား ဒြပ်အစိုင်အခဲကြီးသာ ဖြစ်၏။

ထို့ကြောင့် မြတ်စွာဘုရား ညွှန်ပြတော်မူသည့်အတိုင်း ခန္ဓာနှင့် ခန္ဓာ၏အမြဲတစေ ခဏတိုင်း ခဏတိုင်း ဖြစ်နေ - ပျက်နေသည်ကို မမြင်ကြောင်း၊ အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တကို မမြင်ကြောင်း ဝပ္ပက မြတ်စွာဘုရားအား လျှောက်ထား၏။

မြတ်စွာဘုရားက ပကတိမျက်စိဖြင့် ကြည့်လျှင် မိမိ၏ ခန္ဓာကိုယ်ကို ခြပ်အစိုင့်အခဲအဖြစ်ဖြင့်သာ မြင်မည်ဖြစ်ကြောင်း၊ ဉာဏ်မျက်စိဖြင့် ကြည့်မှသာ မိမိခန္ဓာကိုယ်၏ အမြဲတစေ ခဏတိုင်း ခဏတိုင်း ဖြစ်နေ - ပျက်နေသည်ကို မြင်ကြောင်း၊ အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တသဘောကို မြင်ကြောင်း၊ ထို့ကြောင့် ပထမ ဦးစွာ ဉာဏ်မျက်စိကို ရအောင် အားထုတ်ရမည်ဖြစ်ကြောင်း ဟောတော်မူ၏။

ယခု ဝပ္ပသည် မြတ်စွာဘုရား၌ အကြွင်းမဲ့ ယုံကြည်လေပြီ။ သူ၏ မျက်မှောက်၌ပင် သူ၏ ခေါင်းဆောင် ကောဏ္ဍညသည် သောတာပန်အရိယာအနေဖြင့် “ဧဟိဘိက္ခု” ရဟန်းမြတ် ဖြစ်သွားခဲ့ချေပြီ။ အကယ်၍သာ ဝပ္ပသည် ပထမအကြိမ် ဓမ္မစကြာတရားတော်ကို ကောဏ္ဍညနှင့်အတူ နာယူစဉ်က ကောဏ္ဍညလို မြတ်စွာဘုရား၌ အကြွင်းမဲ့ယုံကြည်ပြီး သဒ္ဓါနှင့် ပညာကို လည်းကောင်း၊ ဝီရိယနှင့် သမာဓိကိုလည်းကောင်း မျှအောင် အားထုတ်ခဲ့မည်ဆိုပါလျှင် ဒုတိယအကြိမ် ဓမ္မစကြာတရားကို နာယူ ရန် မလိုတော့။ သူလည်း ကောဏ္ဍညလိုပင် သောတာပန် အရိယာအနေဖြင့် ‘ဧဟိဘိက္ခု’ ရဟန်းမြတ်ဖြစ်ပေလိမ့်မည်။

ယခုတော့ သူ၏ ချွတ်ယွင်းချက်ကြောင့် ဝပ္ပသည် သစ္စာလေးပါးမြတ်တရားကို ပိုင်းခြားထင်ထင် ကိုယ်တိုင်မမြင်ရသေး

သဖြင့် မြတ်စွာဘုရားထံမှ ဓမ္မစကြာတရားကို ဒုတိယအကြိမ် နာယူရခြင်း ဖြစ်၏။

ဤအကြိမ်၌မူ ဝပ္ပသည် သဒ္ဓါနှင့်ပညာကိုလည်းကောင်း၊ ဝီရိယနှင့် သမာဓိကိုလည်းကောင်း မျှအောင် တည်ဆောက် တတ်ချေပြီ။ သို့ဖြစ်လျှင် မြတ်စွာ ဘုရားဟောတော်မူသည့်အတိုင်း ဉာဏ်မျက်စိကို ရအောင်လုပ်ဖို့ပင် ရှိ၏။ ဉာဏ်မျက်စိကို ရအောင် မည်သို့လုပ်မည်နည်း။

ဘဝနာဏ် အန္တထုယ်

အမှန်အားဖြင့် ဉာဏ်မျက်စိကိုရပါမှ ခန္ဓာတို့၏ ဖြစ်ပျက်ကိုမြင်မည်။ သို့မှသာ ခန္ဓာတို့၏အနိစ္စသဘော၊ ဒုက္ခသဘော၊ အနတ္တသဘောကို မြင်မည်။ အနိစ္စသဘော၊ ဒုက္ခသဘော၊ အနတ္တသဘောကို မမြင်ဘဲ နိဗ္ဗာန်ကို မြင်၍မရ။

ထို့ကြောင့် ဝပ္ပသည် ရုပ်နာမ်ခန္ဓာတို့၏ အနိစ္စသဘော၊ ဒုက္ခသဘော၊ အနတ္တသဘောကို မြင်နိုင်ရေးအတွက် ရှေးဦးစွာ ‘ဉာဏ်မျက်စိ’ ကို ရအောင် အားထုတ်ရ၏။ ဉာဏ်မျက်စိသည် လည်း ‘သမာဓိဉာဏ်မျက်စိ’ နှင့် ‘ဝိပဿနာဉာဏ်မျက်စိ’ ဟူ၍ နှစ်မျိုးရှိပြန်၏။ ထိုနှစ်မျိုးတွင် ရှေးဦးစွာ သမာဓိဉာဏ်မျက်စိ ကို ရအောင် အားထုတ်ရ၏။

ဝိပဿနာဉာဏ်မျက်စိကို သမာဓိဉာဏ်မျက်စိအပေါ်၌ အခြေခံရ၏။ ထို့ကြောင့် သမာဓိအားကောင်းသည်နှင့်အမျှ ဝိပဿနာလည်း အားကောင်းလာခြင်းဖြစ်၏။ ဝိပဿနာအား

ကောင်းပါမှလည်း ရုပ်နာမ်ခန္ဓာတို့၏ ဖြစ် - ပျက်ကို မြင်ပေလိမ့်မည်။

သမာဓိဉာဏ်မျက်စိ ရရှိရေးအတွက် သမာဓိကို ထူထောင်ရာတွင် ဝပတို့ခေတ်က ထွက်လေဝင်လေဖြင့် ထူထောင်သည့် ကျင့်စဉ်သည် ခေတ်စား၏။ မြန်မာနိုင်ငံ၌လည်း ယောဂီများ အသိများ၏။ ထို့ကြောင့် ထွက်လေဝင်လေဖြင့် ထူထောင်မည် ဆိုပါက ရှေးဦးစွာ သတိကိုထူထောင်ရ၏။ သတိကို ထူထောင်ရာတွင် နှာသီးဖျားမှနေ၍ ထွက်လေကို ထွက်မှန်းသိအောင် သတိထားရ၏။ ဝင်လေကိုလည်း ဝင်မှန်းသိအောင် သတိထားရ၏။ သတိထားနေသည့်ကြားမှပင် သတိလွတ်ထွက်သွားတတ်၏။ လွတ်ထွက်သွားသော်လည်း ကိစ္စမရှိ။ လွတ်ထွက်သွားမှန်း သိအောင် ကြိုးပမ်းရ၏။ ၁

ဤအဆင့်တွင် အစ၌ ပုဂ္ဂလဗျာပါရအနေဖြင့် ကြိုးစားရသော်လည်း နောက်ပိုင်းတွင် ဓမ္မဗျာပါရအနေဖြင့် သတိက ထွက်လေဝင်လေကို အလိုလို မှတ်မိလျက်သားဖြစ်၏။

သတိသည် မိမိ၏ အာရုံဖြစ်သော ထွက်လေ ဝင်လေကို မှတ်နေရင်း အခြားအာရုံများကိုလည်း သိလာ၏။ ထိုအခါ သတိထူထောင်မှုလုပ်ငန်း အောင်မြင်ပြီဟု ဆိုရ၏။ ထိုသို့ လုပ်ငန်းအောင်မြင်သောကြောင့် သတိသည် မိမိ၏ မူရင်းအာရုံ ဖြစ်သော ထွက်လေဝင်လေကိုသာမက ထွက်လေဝင်လေ၏ အရှည်အတိုကိုပါ သိလာ၏။ ထိုအခါ သတိကို သမ္မဇဉ်နှင့် ယှဉ်သည်ဟုဆို၏။ သမာဓိထူထောင်မှုလုပ်ငန်းတွင် သတိနှင့် သမ္မဇဉ်သည် ပါဝင်လာလေပြီ။

အန္တရာယ်ဝယ်ဖူးရေး

သတိသည် သမ္မုဇဉ်နှင့် ယှဉ်လာသောအခါ နီဝရဏတရား များကိုလည်း ပယ်ခွါ၏။ ဘာဝနာကိုလည်း တိုးပွားအောင် ဆောင်ရွက်ပေး၏။ တရားအားထုတ်ရာတွင်လည်း တရားရလို့ စိတ် ပြင်းပြလာတတ်၏။ ယနေ့ဝေါဟာရဖြင့် ဆန္ဒစောသည်ဟု ဆိုကြ၏။

ဤသဘောမှာလည်း ဘာဝနာ၏ အန္တရာယ်ပင် ဖြစ်၏။ ယင်းကို “ကာမစ္ဆန္ဒနီဝရဏ” ဟု ဆိုရ၏။

တရားမရနိုင်သည့်အတွက် စိတ်မချမ်းမသာလည်း ဖြစ်တတ်၏။ ယင်းကို ‘ဗျာပါဒနီဝရဏ’ ဟု ဆိုရ၏။

တရားအားထုတ်ရာတွင် ထင်တိုင်း မပေါက်မြောက်သော အခါ စိတ်ပျံ့လွင့်လာ၏။ ပူပန်လာ၏။ ယင်းကို ‘ဥဒ္ဓစ္စကုဏ္ဍနီဝရဏ’ ဟု ဆိုရ၏။

တရားအားထုတ်ရာတွင် ပင်ပန်းလွန်းအားကြီးသဖြင့် ငိုက်မျည်းလာတတ်၏။ ယင်းကို ‘ထိနမိဒ္ဓနီဝရဏ’ ဟု ဆိုရ၏။

ငါအားထုတ်တာ ဟုတ်မှဟုတ်ပါရဲ့လား ဟူ၍လည်း သံသယဝင်လာ၏။ ယင်းကို ‘ဝိစိကိစ္ဆာနီဝရဏ’ ဟု ဆိုရ၏။

တစ်ခါတစ်ရံ ဘာမျှမသိတော့သကဲ့သို့လည်း ဖြစ်တတ်၏။ ယင်းကို ‘အဝိဇ္ဇာ နီဝရဏ’ ဟု ဆိုရ၏။

ဤနီဝရဏတရားများကို သတိသမ္မုဇေတရားက ဖယ်ရှားပေးနိုင်၏။ ထို့ကြောင့် “ဒွေဓမ္မာ ဗဟုပကာရာ သတိစ သမ္မုဇေဟူ၍ တရားအားထုတ်ရာတွင် သတိနှင့် သမ္မုဇေသည်

အလွန်ကျေးဇူးများသော တရားနှစ်မျိုးဖြစ်ကြောင်း မြတ်စွာဘုရားက ဟောတော်မူခြင်း ဖြစ်၏။

ဘာဝနာကို တိုးပွားအောင် လုပ်ရာတွင်လည်း သတိနှင့် သမ္မဇညသည် များစွာကျေးဇူးများပါ၏။ ဗုဒ္ဓသာသနာတော်တွင် အလွန်အရေးကြီးသော ဘာဝနာမှာ ဝိပဿနာဘာဝနာဖြစ်၏။ ယင်းဝိပဿနာကို အားထုတ်ရာ၌လည်း သတိနှင့် သမ္မဇညသည် ကျေးဇူးများသည်ပင် ဖြစ်၏။

အကယ်၍ ဝိပဿနာဘာဝနာ၌ သတိနှင့် သမ္မဇညသာ မပါဝင်လျှင် သတိပဋ္ဌာန်၊ သမ္မပ္ပဇာန်၊ ဣဒ္ဓိပါဒ်၊ ဣန္ဒြေ၊ ဗိုလ်၊ ဗောဇ္ဈင်၊ မဂ္ဂင်ဟူသော ဗောဓိပက္ခိယတရားများသည်လည်း ဗောဓိပက္ခိယအဆင့်သို့ ရောက်နိုင်တော့မည်မဟုတ်။

ထိုအခါ နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုရေးသည် အဘယ်သို့လျှင် ဖြစ်နိုင်ပါတော့မည်နည်း။ ထို့ကြောင့် သတိနှင့်သမ္မဇညသည် ဝိပဿနာဘာဝနာ၌ ပါဝင်သောဓမ္မများကို ဗောဓိပက္ခိယအုပ်စု၌ ဆိုင်ရာဆိုင်ရာ ဗောဓိပက္ခိယဘာဝနာများကို ကျေပွန်စွာ ထမ်းဆောင်နိုင်လောက်အောင် ကျေးဇူးများပါ၏။

ထွက်လေဝင်လေကို သတိဖြင့်ကပ်၍ မှတ်ရာ၌ သတိချည်းသာရှိပြီး သမ္မဇည မပါဝင်သေးလျှင် ကိုယ်ကျင့်သိက္ခာစင်ကြယ်မှု ‘သီလဝိသုဒ္ဓိ’ အဆင့်သာ ရှိသေး၏။ သမ္မဇညပါဝင်လာမှ စိတ်ထားစင်ကြယ်မှု ‘စိတ္တ ဝိသုဒ္ဓိ’ အဆင့်သို့ ရောက်၏။ စိတ်ထားစင်ကြယ်မှု ‘စိတ္တ ဝိသုဒ္ဓိ’ ဟူသည် သမာဓိ ရရှိမှုပင် ဖြစ်၏။ သမာဓိရရှိသည်ဆိုလျှင် မိမိ၏အဇ္ဈတ္တရုပ် - နာမ်ကိုလည်းကောင်း၊ ဗဟိဒ္ဓရုပ် - နာမ်ကိုလည်းကောင်း၊ အဇ္ဈတ္တ

ရော ဗဟိဒ္ဓပါ ရုပ်နာမ်ကိုလည်းကောင်း သမာဓိဉာဏ်မျက်စိဖြင့် ကြည့်၍ မြင်လာ၏။ ပကတိမျက်စိဖြင့် ကြည့်သောအခါ မြင်သကဲ့သို့ပင် မြင်လေ၏။ အကယ်၍ မမြင်သေးဘူးဆိုပါက သမာဓိအားနည်း၍သာ ဖြစ်၏။ သမာဓိအားကောင်းပါက မုချ မသွေ မြင်ရလေ၏။

ထို့ကြောင့် အာရုံဖြစ်သောရုပ်နာမ်များကို ပြတ်ပြတ်သားသား ကြည်ကြည်လင်လင် မမြင်ရသေးလျှင် တတိယဆင့်အနေဖြင့် မူလထွက်လေဝင်လေကိုပင် အစ - အလယ် - အဆုံး သုံးပါးလုံးကို သိလာအောင် အားထုတ်ရ၏။ ထိုသို့ အားထုတ်ခြင်းဖြင့် သမာဓိသည် ပို၍ပို၍ အစွမ်းထက်လာမည် ဖြစ်၏။ အကယ်၍ ထိုအဆင့်၌လည်း ဆိုင်ရာဆိုင်ရာ အာရုံရုပ်နာမ်ကို ပကတိမျက်စိဖြင့် မြင်ရသလို မမြင်ရသေးဘူးဆိုပါက စတုတ္ထဆင့်အနေဖြင့် ထွက်လေ - ဝင်လေကို ငြိမ်းသွားအောင် အားထုတ်ရ၏။ ထွက်လေ - ဝင်လေငြိမ်းသွားခြင်းဟူ သည်မှာ ထွက်လေ - ဝင်လေ မရှိတော့သကဲ့သို့ ဖြစ်သွားခြင်းဖြစ်၏။

သို့ဖြစ်၍ ပကတိမျက်စိကို မှိတ်ထားပြီး သမာဓိဉာဏ်မျက်စိဖြင့်သာ ကြည့်သော်လည်း ဆိုင်ရာဆိုင်ရာ အာရုံဖြစ်သော ရုပ်နာမ်များကို ပကတိမျက်စိဖြင့် မြင်ရသလို မမြင်ရမချင်း သမာဓိကို အစွမ်းထက်သည်ထက် ထက်အောင် လေ့ကျင့်ရ၏။

ယေဘုယျအားဖြင့် သတိသည် သမ္ပဇနနှင့်ယှဉ်သော အဆင့်သို့ ရောက်လျှင်ပင် သမာဓိစွမ်းအားကောင်းသဖြင့် သမာဓိဉာဏ်မျက်စိသည် ပကတိမျက်စိလို ဆိုင်ရာဆိုင်ရာ ရုပ်နာမ်များကို မြင်စွမ်းနိုင်လာ၏။ ထိုအခါ မည်သည့်ရုပ်ကိုမဆိုမြင်လာ၏။

မိမိ၏နှလုံးသားကို ကြည့်လျှင်လည်း မြင်လာ၏။ မိမိ၏ ဦးနှောက်ကို ကြည့်လျှင်လည်း မြင်လာ၏။ မိမိ၏အရိုးကို ကြည့်လျှင်လည်း မြင်လာ၏။ မိမိ၏နှောက်စေ့ကို ကြည့်လျှင်လည်း မြင်လာ၏။ နာမ်တရားကို မြင်ရေးနှင့်ပတ်သက်ပြီး ရှုရမည်ဆိုလျှင် နှလုံးသား၏ အလယ်ဗဟို၌ ‘နှမ်းလုံး’ ခန့် ပမာဏရှိသော အကြည်ဓာတ်ကို ထင်ထင်ရှားရှား ပကတိမျက်စိဖြင့် မြင်ရသလို သမာဓိဉာဏ်မျက်စိဖြင့် မြင်ရ၏။ ထိုအကြည်ဓာတ်မှတစ်ဆင့် နာမ်တရားများကို သိနိုင်ပါ၏။ အကုသိုလ်စိတ်ဖြစ်လျှင် နှလုံးသား မည်းညစ်၏။ ကုသိုလ်စိတ်ဖြစ်လျှင် ဖြူစင်၏။ ဤသို့ မြင်ရကြောင်း ဆရာများက ဆိုကြ၏။

သတိသည် သမ္မုဇေနှင့်ယှဉ်သောအခါ သမာဓိ၏စွမ်းအားကို ခိုင်ခံ့အောင် ဆောင်ရွက်ပေးသဖြင့် သမာဓိအားကောင်းပြီး ထက်မြက်လာ၏။ ထိုအခါ သမာဓိဉာဏ်မျက်စိကို ရ၏။ သမာဓိဉာဏ်မျက်စိကို ရလျှင်ပင် ယခုခေတ်၌မူ ရုပ်နာမ်ကို ရှုတော့၏။ ဝိပဿနာဉာဏ်မျက်စိကို ရနိုင်ရေးအတွက် အားထုတ်တော့၏။ အမှန်အားဖြင့် ထိုသမာဓိမျိုးကို ‘ခဏိကသမာဓိ’ ဟု ဆိုရ၏။

ဝပ္ပကမူ ထိုသမာဓိမျိုးနှင့် အားမရသဖြင့် ‘အပ္ပနာသမာဓိ’ ရောက်အောင် အားထုတ်၏။ ဝပ္ပက မဟာသာဝကတစ်ပါး ဖြစ်၏။ ရိုးရိုး ပကတိသာဝကမဟုတ်။ ထို့ကြောင့် ဝပ္ပသည် သမာဓိဉာဏ်မျက်စိရရှိရေးအတွက် သမာဓိကို ထူထောင်စဉ်က ‘အပ္ပနာသမာဓိ’ ရောက်အောင် ထူထောင်ခဲ့ခြင်းဖြစ်၏။

ထို့အပြင် ဝပွအတွက် ‘အပ္ပနာသမာဓိ’ သည်လည်း ခက်ခဲလှသည်မဟုတ်။ နှစ်ပေါင်းများစွာ တရားအားထုတ်ခဲ့သူ ဖြစ်၏။ အလောင်းတော် သိဒ္ဓတ္ထမင်းသားဖွားမြင်၍ ဘုရားအဖြစ် သို့ မချွတ်ဧကန် ရောက်မည်ဟု ပုရောဟိတ်ကောဏ္ဍည ဟော ပြီးနောက် ကောဏ္ဍညနှင့်အတူ တောထွက်ခဲ့သူဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် သူ၏တရားကျင့်သက်တမ်းကား ကြာမြင့်လှလေပြီ။ ဆိုရလျှင် နှစ်ပေါင်း (၃၅) နှစ်ခန့်ပင် ရှိလေပြီ။ လောကီဈာန်အဘိညာဉ် လမ်းကို မလိုက်ဘဲ လောကမှ လွတ်မြောက်ရန်အတွက် ခေါင်း ပါးသော ‘တပ’ အကျင့်လမ်းကို လိုက်နေခြင်းဖြစ်၏။

ဝပွသည် သူ့ခေတ်တွင် ထိပ်တန်းပညာရှင်တစ်ဦးဖြစ်၏။ သုဒ္ဓေါဒနမင်းကြီး၏ နန်းတော်သို့ ဈာန်အဘိညာဉ်ရ ‘ကာဠဒေဝီလ’ ရသေ့ ကြွရောက်လာသည်ကိုလည်း သူမကြာ မကြာ ကြိုဖူး၏။ ဈာန်သမာပတ်နှင့် ပြည့်စုံသော ‘အာဠာရ’ ရသေ့နှင့် ‘ဥဒက’ ရသေ့များအကြောင်းကိုလည်း ဝပွကြားဖူး၏။ ထို့ကြောင့် လောကီဈာန်သမာပတ်ကျင့်စဉ်များသည် ဝပွလို ပါရမီရှင်များအတွက် ခက်ခဲလှသည်မဟုတ်။ အကယ်၍သာ ဈာန်သမာပတ်ကျင့်စဉ်၌ ဝပွစိတ်ဝင်စားမည်ဆိုလျှင် ဝပွလည်း ဈာန်အဘိညာဉ်ရ ရသေ့သူတော်စင်ဖြစ်နိုင်ပါ၏။

သို့ရာတွင် ဈာန်သမာပတ်ကျင့်စဉ်၌ ဝပွသည် စိတ်ဝင်စား ခြင်း မရှိ။ ဈာန်သမာပတ် ချမ်းသာကိုလည်း မှန်ကန်သော ချမ်းသာအဖြစ် ဝပွက မခံယူ။ တဏှာက အရောင်ခြယ်ပေးထား သဖြင့် နှစ်သက်စရာ မြတ်နိုးစရာဟု ထင်ရသော အသွင်ပြောင်း ‘ဝိပရိဏာမ’ ဒုက္ခသာ ဖြစ်၏။ ဤသို့ ဝပွက သဘောပေါက်

၏။ မြင်၏။ နားလည်၏။ ထို့ကြောင့် ဝပွသည် စာန်သမာပတ် ကျင့်စဉ်ကို မကျင့်ခြင်းဖြစ်၏။

ယခုတော့ ဝပွသည် အိုမင်းရင့်ရော်သော အရွယ်သို့ ရောက်ချေပြီ။ အရွယ်ရလာသည်နှင့်အမျှ အတွေးအမြင်သည် လည်း ပို၍ပို၍သာ ကြွယ်ဝလာလေ၏။ အတွေးအမြင် ပို၍ ပို၍ ကြွယ်ဝလာသည်နှင့်အမျှ ဘဝချမ်းသာဟူသမျှကိုလည်း ပို၍ပို၍ ရွံရှာမိလေ၏။

မာယာ၏ ဝန်ဆင်းချက်

ဝပွအတွက် ဘဝဟူသည် ရှည်လျားသောအိပ်မက်သဖွယ် သာ ဖြစ်၏။ အိပ်မက်အတွင်း၌ ကောင်းကင်သို့လည်း တက်နိုင် ၏။ မြေသို့လည်း လျှိုးနိုင်၏။ ရှင်ဘုရင်လည်း ဖြစ်ချင်ဖြစ်သွား ၏။ သူ တောင်းစားလည်း ဖြစ်ချင်ဖြစ်သွား၏။ အလွန်ပျော်မွေ့ စရာများကို တွေ့ရသဖြင့် အလွန်ပျော်မွေ့ချင်လည်း ပျော်မွေ့နေ ၏။ အလွန်စိတ်ဆင်းရဲစရာများကို တွေ့ရသဖြင့် အလွန် စိတ် ဆင်းရဲချင်လည်း စိတ်ဆင်းရဲနေရ၏။ အိပ်မက်အတွင်း၌ မဖြစ် နိုင်သောအရာဟူ၍ ဘာမျှမရှိ။ အားလုံးဖြစ်နိုင်သည်ချည်းသာ ဖြစ်၏။

သို့ရာတွင် အိပ်မက်အတွင်း၌ ဖြစ်ဖြစ်သမျှသည် အိပ်မက် အတွင်း၌သာ မှန်ကန်၏။ အိပ်မက် ‘ဘောင်’ ကို ကျော်၍ တကယ်မှန်ကန်သည်တော့မဟုတ်။ သို့ရာတွင် နိုးလာသောအခါ ၌မူ အိပ်မက်အတွင်း၌ တွေ့ကြုံရသမျှအားလုံးသည် တကယ်

မှန်ကန်သော အတွေ့အကြုံများနှင့် အသိအမြင်များ မဟုတ်ပါ
တကားဟူ၍ ပိုင်ပိုင်နိုင်နိုင် သိလာ၏။ နိုးလာသောအခါ၌
တွေ့ကြုံရသော အတွေ့အကြုံများနှင့် အသိအမြင်များက အိပ်မက်
အတွင်း၌ တွေ့ကြုံခဲ့သော အတွေ့အကြုံများနှင့် အသိအမြင်များ
အားလုံးကို ချေဖျက်ပစ်လိုက်လေ၏။

ထိုနည်းအတူပင် ဘဝအတွေ့အကြုံများနှင့် အသိအမြင်
များသည်လည်း ဘာမျှဟုတ်ကြသည်တော့မဟုတ်။ သို့ရာတွင်
သစ္စာလေးပါးကို ထိုးထွင်း၍ မသိမိအချိန်အထိ ထိုထိုပုဂ္ဂိုလ်တို့
သည် မိမိတို့၏ စရိုက်အားလျော်စွာ မိမိတို့၏ အတွေ့အကြုံ
များနှင့် အသိအမြင်များကို တကယ်မှန်ကန်သောအတွေ့အကြုံ
များနှင့် အသိအမြင်များအဖြစ် ခံယူကြ၏။

လူ့လောက၌ ဘဝသမ္ပတ္တိနှင့် ပတ်သက်၍ ရှင်ဘုရင်ဖြစ်
ရခြင်းကိုလည်း ပျော်စရာအဖြစ် ဂုဏ်ယူ၏။ သူဌေးကြီး
ဖြစ်ရခြင်းကိုလည်း နှစ်သက်စရာအဖြစ် ဂုဏ်ယူ၏။ အသိ
ပညာရှင်၊ အတတ်ပညာရှင် ဖြစ်ရခြင်းကိုလည်း မြတ်နိုးစရာအဖြစ်
ဂုဏ်ယူ၏။ ဆင်းရဲမွဲတေသူ ဖြစ်ရခြင်းကိုလည်း ကြေကွဲစရာ
အဖြစ် ဝမ်းနည်း၏။ နတ်လောက ၌ ဘဝသမ္ပတ္တိနှင့် ပတ်သက်၍
နတ်မင်းဖြစ်ရခြင်းကိုလည်း ဝမ်းမြောက်စရာအဖြစ် ပျော်ရွှင်၏။
ထိုနည်းအတူ ဗြဟ္မာလောက၌ ဗြဟ္မာမင်းဖြစ်ရခြင်းကိုလည်း
အံ့ဩစရာအဖြစ် ဝမ်းသာ၏။

ဘောဂသမ္ပတ္တိနှင့် ပတ်သက်၍ သုဂတိဘဝ၌ ဖြစ်စေ၊
ဒုဂ္ဂတိဘဝ၌ဖြစ်စေ လောကဓံတရားရှစ်ပါးကို တွေ့ကြုံကြရာတွင်
တိရစ္ဆာန်ဖြစ်စေ၊ လူဖြစ်စေ၊ နတ်ဖြစ်စေ၊ ဗြဟ္မာဖြစ်စေ ထိုထို

သတ္တဝါတို့သည် သုခဘက်မှ လေးမျိုးနှင့်ကြုံရလျှင် ပျော်ရွှင်ကြ၏။ ဒုက္ခဘက်မှ လေးမျိုးနှင့် ကြုံရလျှင် ဝမ်းနည်းကြ၏။

သို့ဖြစ်ကြသော်လည်း တကယ်တမ်း အရိယသစ္စာ အမြင်ဖြင့် ကြည့်ပါက ဘဝသမ္ပတ္တိသည်လည်း ဒုက္ခပင် ဖြစ်၏။ ဘောဂသမ္ပတ္တိသည်လည်း ဒုက္ခပင် ဖြစ်၏။ ဘဝသမ္ပတ္တိနှင့် ဘောဂဝိပတ္တိ ဖြစ်လျှင်မူ အဘယ်ဆိုဖွယ်ရာ ရှိချေမည်နည်း။ ဒုက္ခစစ်စစ်သာ တည်း။ အမှန်အားဖြင့် (၃၁) ဘုံ၌ ဖြစ်ရခြင်းသည် ဘဝကို ရခြင်းမည်၏။ ဘဝကို ရခြင်းဟူသမျှသည် ဒုက္ခစစ်စစ်သာ ဖြစ်၏။

သို့ဖြစ်လေရာ ဘဝကို ရနေပါလျက် ဘဝနှင့်ပတ်သက်၍ ဖြစ်ပေါ်လာသော အတွေ့အကြုံများနှင့် အသိများကို သုခဟူ၍ လည်းကောင်း၊ ဒုက္ခဟူ၍လည်းကောင်း ဤလောက၌ သမုတ်ခြင်းသည် သမ္မုသစ္စာအရသာ မှန်လေ၏။ အရိယသစ္စာအရ မမှန်ချေ။

ထို့ကြောင့် ဘဝဟူသည် ရှည်လျားသောအိပ်မက်သဖွယ်သာ ဖြစ်၍ ဘဝ၌ တွေ့ကြုံရသမျှသည်လည်းကောင်း၊ ခံစားရသမျှသည်လည်းကောင်း “အိပ်မက်တွင်း အမှန်ကဲ့သို့ သမ္မုတိသစ္စာ အရသာ မှန်လေ၏။ နိုးလာသောအခါ ဘာမျှမဟုတ်ဘဲ အားလုံး မာယာ၏ဖန်ဆင်းချက် သက်သက်မျှသာ ဖြစ်ချေသည်ဟု သိလာရသကဲ့သို့ အရိယသစ္စာကို ထိုးထွင်း၍ သိလာသောအခါ သမ္မုတိသစ္စာဟူသည် အားလုံးအမှားသာ ဖြစ်လေ၏” ဟူ၍ ဆိုခဲ့ခြင်းဖြစ်လေရာ ဤသဘောကို ဝပွသည် ကောင်းစွာသိ၏။ ကောင်းစွာသိသည်ဆိုသော်လည်း တကယ်မျက်မှောက်ပြုသိတော့ မဟုတ်သေး။ နှိုင်းဆသိသာ ဖြစ်၏။

ဝပွသည် ဘဝကို တကယ်နိုးကြားသောအသိဖြင့် သိချင်၏။ အရိယသစ္စာအမြင်ဖြင့် ဘဝကို မြင်နိုင်ရန် သမာဓိဉာဏ်မျက်စိကို ရဖို့လို၏။ ထို့နောက် ဝိပဿနာဉာဏ်မျက်စိကို ရဖို့လို၏။ ဤ 'ို' မြတ်စွာဘုရားက ဟောတော်မူ၏။

ယခု ဝပွသည် သမာဓိဉာဏ်မျက်စိကို ရချေပြီ။ ဝိပဿနာဉာဏ်မျက်စိကို ရဖို့သာ လိုတော့၏။ သမာဓိဉာဏ်မျက်စိသည် ပကတိမျက်စိကဲ့သို့ပင် မြင်ကြောင်း ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ္ဂအဋ္ဌကထာ၊ ဒုတိယတွဲ၊ ပုဒ်ဖွင့် - ၂၂၇ ၌ “တေနေဝ ဉာဏေနစက္ခုနာဝိယ ပဿတိ” ဟူ၍ ဆိုပါကြောင်းကို အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ ဘုမ်ကျဉ်း ဝိပဿနာဆရာတော် ဘဒ္ဒန္တကုမာရက ဆို၏။ ထို့ကြောင့် ဝပွအတွက် သမာဓိဉာဏ်မျက်စိရပြီဖြစ်သဖြင့် ကြည့်စရာများကို သာ ကြည့်ဖို့လိုတော့၏။ ဝပွအတွက် ကြည့်စရာကား ရုပ်နှင့် နာမ်သာ ဖြစ်၏။

သမ္မာသမာဓိ၏ ဦးတည်ချက်

ဝပွ၌ သမာဓိဉာဏ်မျက်စိ ဖြစ်ပေါ်ပြီ ဖြစ်ကြောင်း မြတ်စွာဘုရားသီတော်မူသောအခါ ခန္ဓာငါးပါးနှင့် ခန္ဓာငါးပါးတို့၏ ဖြစ်ပျက်ကို မြင်အောင်ကြည့်ရန် မြတ်စွာဘုရားက ဝပွအား ဟောကြားတော်မူ၏။

ရှေးဦးစွာ ခန္ဓာငါးပါးကိုသိမှ နာမ်နှင့်ရုပ်ကို ပိုင်းခြား၍ သိမည်။ ထို့နောက် နာမ်နှင့် ရုပ်တို့၏အကြောင်းကို သိမည်။ ထိုအခါ နာမ်နှင့် ရုပ်ကို ကြည့်ရင်း ကြည့်ရင်း ယင်းတို့၏

ဖြစ်ပျက်ကို သိမည်။ နာမ်နှင့်ရုပ်ကို သိသောအခါ ဘဝ၌ နာမ်
နှင့် ရုပ်သာရှိကြောင်း၊ ပုဂ္ဂိုလ် - သတ္တဝါ - ဇီဝ - အတ္တဟူ၍ မရှိ
ကြောင်း သိမည်။ ထိုအခါ အကြမ်းဖျင်းအားဖြင့် ဒိဋ္ဌိက္ခာ၏။

ထို့နောက် ရုပ်နာမ်ခန္ဓာတို့၏ အကြောင်းကို သိသောအခါ
ဘဝကို ထာဝရဘုရားက ဖန်ဆင်းပေးခြင်း မဟုတ်ကြောင်း၊
အကြောင်းမဲ့ဖြစ်သည်လည်း မဟုတ်ကြောင်း၊ မမှန်သော
အကြောင်းများကြောင့် ဖြစ်သည်လည်း မဟုတ်ကြောင်း၊ မှန်ကန်
သောအကြောင်းများကြောင့်သာ ဖြစ်ခြင်းဖြစ်ကြောင်း၊ မှန်ကန်
သောအကြောင်းများတွင် ကံ၊ စိတ်၊ ဥတု၊ အာဟာရဟူသော
အကြောင်းများလည်းပါကြောင်း၊ အဝိဇ္ဇာ - တဏှာစသော ပဋိစ္စ-
သမုပ္ပါဒ် အကြောင်းများလည်းပါကြောင်း၊ ဟေတု အာရမ္မဏ
စသော ပဋ္ဌာန်းအကြောင်းများလည်းပါကြောင်း၊ ထိုအကြောင်း
များကြောင့်သာ အကျိုးတရားအားဖြင့် ‘ဘဝ’ ဟူ၍ ဖြစ်လာရ
ခြင်း ဖြစ်ကြောင်း သိမြင်လေ၏။ ထိုသို့ သိမြင်သောအခါ
အကြမ်းဖျင်းအားဖြင့် ဝိစိကိစ္ဆာက္ခာ၏။

ဘဝ၌ ရုပ် - နာမ်ကို သိမြင်သော အချိန်မှစ၍ သမာဓိ
သည် ‘သမ္မာသမာဓိမဂ္ဂင်’ ထိုက်လေ၏။ ထိုအခါမှသာ သမာဓိ
သည် ဗောဓိပက္ခိယ သို့ ဦးတည်၏။ ထိုသို့ ဗောဓိပက္ခိယ သို့
ဦးမတည်မီကာလ၌မူ သီလဝိသုဒ္ဓိအဆင့်၌ဖြစ်ဖြစ်၊ စိတ္တဝိသုဒ္ဓိ
အဆင့်၌ဖြစ်ဖြစ် သမာဓိသည် ‘သမ္မာသမာဓိမဂ္ဂင်’ အမည်ကို
မရသေးချေ။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ဗောဓိပက္ခိယသို့ ဦးမတည်
ဘဲ လောကီသုခသို့သာ ဦးတည်သောကြောင့် ဖြစ်၏။ အမှန်
အားဖြင့် ‘သမ္မာသမာဓိမဂ္ဂင်’ ဟူသော အမည်သည် လောကုတ္တရာ

သို့သာ ဦးတည်သောအမည်ဖြစ်၏။ လောကီသို့ ဦးတည်သော အမည်မဟုတ်။

ယခု ဝပွသည် ဘဝ၌ ရုပ် - နာမ်ကိုလည်း သိပြီ၊ ရုပ် - နာမ်၏ အကြောင်းများကိုလည်း သိပြီ။ ရုပ်နာမ်တို့၏ ဖြစ်ပျက် ကုံသာ သိဖို့လိုတော့၏။

မြတ်စွာဘုရားက ဝပွအား “ဝပွ - သင်သည် အာရုံ တစ်ခုကို မြင်လျှင် ထိုမြင်ခြင်း၌ အဆင်းလည်းပါ၏။ မျက်စိ အကြည်လည်းပါ၏။ အဆင်းနှင့် မျက်စိအကြည်တို့ တိုက်ဆိုင် မှုကြောင့် မြင် - သိစိတ်ဖြစ်ရခြင်းဖြစ်၏။ မြင် - သိစိတ်တွင် ဝေဒနာ - သညာနှင့် အခြားစေတသိက်များ ပါ၏။

ထို့ကြောင့် အဆင်းနှင့် မျက်စိအကြည်သည် ရုပ်က္ခန္ဓာ ဖြစ်၏။ ဝေဒနာသည် ဝေဒနာက္ခန္ဓာဖြစ်၏။ သညာသည် သညာက္ခန္ဓာဖြစ်၏။ ဖဿစသော စေတသိက်များသည် သင်္ခါ - ရက္ခန္ဓာဖြစ်၏။ မြင် - သိစိတ်သည် ဝိညာဏက္ခန္ဓာဖြစ်၏။ ဤသို့လျှင် အာရုံတစ်ခုကို မြင်ရာ၌ ခန္ဓာငါးပါးတို့သည် ဖြစ် လျက်ရှိကြ၏။ ထို့အတူကြားရာ၌ ဖြစ်စေ၊ နံရာ၌ ဖြစ်စေ၊ လျက်ရာ၌ ဖြစ်စေ၊ ထိတွေ့ရာ၌ဖြစ်စေ၊ တွေ့ကြုံရာ၌ ဖြစ်စေ ခန္ဓာငါးပါးတို့သည် ဖြစ်လျက်ရှိကြ၏။ ထို့အတူကြားရာ၌ ဖြစ်စေ၊ နံရာ၌ဖြစ်စေ၊ လျက်ရာ၌ဖြစ်စေ၊ ထိတွေ့ရာ၌ဖြစ်စေ၊ တွေ့ကြုံရာ၌ ဖြစ်စေ ခန္ဓာငါးပါးတို့သည် ဖြစ်လျက်ရှိကြ၏။ ထို့နောက် ပျက်သွားကြပြန်၏။

ခန္ဓာငါးပါးကို အကျဉ်းချုံးလိုက်လျှင် ရုပ်နှင့်နာမ်ရ၏။ ထို့ကြောင့် ရုပ်နာမ်တို့သည် ခဏတိုင်း ခဏတိုင်း ဖြစ်လျက်

ရှိကြ၏။ ပထမခဏ၌ ဖြစ်သော ရုပ်နာမ်တို့သည် ပထမခဏ၌သာ ချုပ်ကြ၏။ ဒုတိယခဏသို့ မရောက်။ အကယ်၍ ဒုတိယခဏသို့ ရောက်သည်ဆိုလျှင် သဿကဒိဋ္ဌိ ဖြစ်၏။ မှားယွင်းသောအယူ ဖြစ်၏။

နောက်ခဏ၌ ဖြစ်သော ရုပ် - နာမ်တို့သည်လည်း ရှေးခဏ၌ ဖြစ်သော ရုပ် - နာမ်တို့ကို အကြောင်းခံရ၏။ အကယ်၍ အကြောင်းမခံဘူးဆိုလျှင် ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိဖြစ်ပြန်၏။ ဤသဘောကို မြင်အောင်ကြည့်၊ ဤသို့မြင်မှ ‘သမ္မာဒိဋ္ဌိ’ ဖြစ်၏” ဟူ၍ ဟောတော်မူ၏။

ထို့ကြောင့် ဝပ္ပသည် ဒွါရခြောက်ပါး၌ ထင်လာသော အာရုံများကို ကြည့်၏။ ထိုသို့ကြည့်ရာတွင် ရုပ်ကိုလည်း ရုပ်အလိုက်၊ နာမ်ကိုလည်း နာမ်အလိုက်၊ ယင်းတို့၏ သဘာဝလက္ခဏာအရ သီးခြားစီ - သီးခြားစီ မြင်အောင်ကြည့်၏။

ထို့နောက် ဖြစ်ပေါ်လာသော ရုပ် - နာမ်တို့တွင် အကြောင်းကိုလည်း အကြောင်းအလိုက် ကြည့်၏။ အကျိုးကိုလည်း အကျိုးအလိုက် ကြည့်၏။ ထိုသို့ ကြည့်ရာတွင် သမာဓိအားကောင်းသောကြောင့် ပကတိမျက်စိဖြင့် မြင်ရသကဲ့သို့ ဖြစ်၏။ ထိုအမြင်ကို ‘သမာဓိဉာဏ်မျက်စိ’ ဖြင့် မြင်ရသော အမြင်ဟူ၍ ဆိုရ၏။

ဤအမြင်ဖြင့် ကြည့်သောအခါ ရုပ်ကိုလည်းကောင်း၊ နာမ်ကိုလည်းကောင်း၊ ယင်းတို့၏အကြောင်းကိုလည်းကောင်း၊ အကျိုးကိုလည်းကောင်း မိမိတို့၏ အသီးသီးသော သဘာဝ

လက္ခဏာများအရ ပိုင်းခြား၍ သီးခြားစီ - သီးခြားစီ ဝပွသည်
မြင်၏။

အနတ္တ ထင်ခဲ့သည့် ဆိုခြင်းမှာ

ဝိပဿနာဉာဏ်မျက်စိဖြင့် ကြည့်နိုင်သောအခါ ရုပ်ဖြစ်စေ၊
နာမ်ဖြစ်စေ၊ အကြောင်းဖြစ်စေ၊ အကျိုးဖြစ်စေ သီးခြားစီ - သီး-
ခြားစီ မမြင်ဘဲ သာမညလက္ခဏာအားဖြင့် အားလုံးကို ဖြစ်-
ပျက်တစ်မျိုးတည်းအဖြစ်ဖြင့်သာ ဝပွသည် မြင်လေ၏။ ဖြစ်-
ပျက်တွင် အနိစ္စသဘောလည်း ပါ၏။ ဒုက္ခသဘောလည်း
ပါ၏။ အနတ္တသဘောလည်း ပါ၏။ အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တတို့တွင်
အနိစ္စသာ ပဓာနဖြစ်၏။ အနိစ္စကို မြင်လျှင် ဒုက္ခနှင့် အနတ္တ
ကိုလည်း မြင်ပြီးဖြစ်ကြောင်း ဒီပဲယင်းဆရာတော်ဘွဲ့ကြီးက သူ၏
ပရမတ္ထစက္ခုကျမ်း၌ -

“နာမ်ရုပ် မိမိရရ အမှန်ကျ ထင်မြင်မှ အနိစ္စထင်မြင်
လွယ်သည်။ အနိစ္စ အမှန်ကျ ထင်မြင်လျှင် အထက်ဉာဏ်
တို့ လွယ်တော့သည်သာ။ နာမ် - ရုပ်အထင်အမြင်နှင့်
အနိစ္စအထင် အမြင် လိုရင်းကြီးမှကွာလေ။ ကျမ်းဂန်တို့တွင်
အချို့အရာ၌ အနတ္တထင်ခဲ့သည်။ အနိစ္စနှင့် ဒုက္ခကား
ထင်လွယ်သည်ဟု ဆိုသောစကားမှာ သာတ္တဝါတို့၏
အနိစ္စ ဒုက္ခကိုသာ ဆိုသည်။ နာမ် - ရုပ်၏ အနိစ္စ ဒုက္ခ
ကို မဆို။ နာမ် - ရုပ်၏ အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တတို့ကား
ထင်ခဲ့သည်ချည်းပင်။ တစ်ပါးထင်လျှင် ကြွင်းနှစ်ပါး
လည်း ထင်တော့၏”

ဟု မိန့်တော်မူခဲ့ရာ ထိုမိန့်တော်မူ ချက်အရ ပြောရလျှင် ဝပသည့် ရုပ် - နာမ်ခန္ဓာတို့၏ အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တတို့ကို ရှာရာတွင် ရှေးဦးစွာ အနိစ္စလက္ခဏာကို မြင်ပြီးနောက် ဒုက္ခနှင့် အနတ္တတို့ကိုပါ မြင်၏ဟူ၍ သိရ၏။ နားလည်ရ၏။

ဝပသည့် မျက်စိအကြည်၌ မှီ၍ဖြစ်သော ခန္ဓာငါးပါးကို လည်းကောင်း၊ ယင်းတို့၏ ဖြစ်ပျက်ကိုလည်းကောင်း ပကတိ မျက်စိဖြင့် မြင်ရ သိရသကဲ့သို့ ဝိပဿနာဉာဏ်မျက်စိဖြင့် မြင်ရ၏။ သိရ၏။

ထိုနည်းအတူ နားအကြည်၊ နှာခေါင်းအကြည်၊ လျှာ အကြည်၊ ကာယအကြည်၊ နှလုံးအကြည်တို့၌ ဖြစ်ကြသော ခန္ဓာငါးပါးကိုလည်းကောင်း၊ ယင်းတို့၏ ဖြစ်ပျက်ကိုလည်းကောင်း ပကတိမျက်စိဖြင့် မြင်ရသကဲ့သို့ပင် ဝိပဿနာဉာဏ် မျက်စိဖြင့် မြင်ရ၏။

ယခုခေတ် ဝိပဿနာရှုရာ၌ နှလုံးသားအကြည်ကို ‘နှမ်းလုံး’ ခန့် မြင်ရသည်ဟု ဆို၏။ သို့ရာတွင် ပဋိသန္ဓေနေစဉ် ကာလက အလွန်သေးငယ်သော ကလလ ရေကြည်ရုပ်၌လည်း ပဋိသန္ဓေစိတ်၏ မှီရာ နှလုံးသားအကြည်ပါသည်ပင် ဖြစ်၏။ ထိုစဉ်က နှလုံးသားအကြည်ရုပ်သည် နှမ်းလုံးခန့် မရှိနိုင်သော် လည်း ယခုဝိပဿနာရှုကြသူ ယောဂီတို့၏ ကိုယ်တိုင်မြင်၊ ကိုယ်တိုင်တွေ့အရ နှမ်းလုံးခန့်ရှိသည်ဟု ဆိုကြ၏။

ထိုအဆိုအရ နှလုံးသားအကြည်၏ ပမာဏသည် အရွယ် ရလာသဖြင့် အရောင်အဝန်းနှင့်တကွ ကြီးမားလာခြင်းဖြစ်ရာ

၏။ ယခုခေတ်၌လည်း ထိုနှလုံးသားအကြည်ရပ်မှနေ၍ ပထမ အတိတ်ဘဝ၊ ဒုတိယအတိတ်ဘဝ စသည်ဖြင့် ဆက်ကာဆက်ကာ အတိတ်ဘဝများကို သမာဓိဉာဏ်မျက်စိဖြင့် မြင်အောင် ကြည့်နိုင်သော ယောဂီများကို ကိုယ်တိုင်တွေ့ဖူး၏။ ထို့ကြောင့် စိတ်၏ မှီရာသည် ဦးနှောက်လား၊ နှလုံးသားလားဟူသောပြဿနာသည် အပ္ပနာသမာဓိကို ရပြီးသူများအတွက် ဖြစ်ဟန်မတူပါချေ။

ဝပ္ပသည် အကြည်ရပ်အားလုံးမှ ခန္ဓာငါးပါးတို့၏ ဖြစ်ပျက်ကို မြင်ပြီးနောက် ခန္ဓာငါးပါးတို့၏ ဖြစ်ပျက်၌ ငြီးငွေ့ကာ ခန္ဓာငါးပါးတို့၏ ဖြစ်ပျက်ဆုံးရာကို ကိုယ်တိုင်မျက်မှောက်ပြုသောအားဖြင့် တွေ့လေ၏။ ထိုဖြစ်ပျက်ဆုံးရာကို ‘နိဗ္ဗာန်’ ဟူ၍ လည်းကောင်း၊ ‘နိရောဓသစ္စာ’ ဟူ၍လည်းကောင်းဆို၏။

ဝပ္ပသည် နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုလိုက်သည်နှင့် တစ်ပြိုင်နက်မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးလုံး ပြည့်စုံသွားပြီဖြစ်၏။ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးပြည့်စုံရေးအတွက် ‘သမာဓိမဂ္ဂင်’ သည် များစွာအရေးကြီး၏။ ဝပ္ပသည် မြတ်စွာဘုရား ညွှန်ကြားတော်မူသည့်အတိုင်း သမာဓိကို ‘သမ္မာသမာဓိ’ အဆင့်သို့ ရောက်သွားအောင် အားထုတ်ပြီး ဝိပဿနာရှုလေရာ ဆိုင်ရာ လောကီမဂ္ဂင်ငါးပါးသည် လောကီမဂ္ဂင်အဆင့်မှ လောကုတ္တရာမဂ္ဂင်ရှစ်ပါးအဆင့်သို့ ရောက်သွားလေ၏။

ယခုတော့ ဝပ္ပသည် သောတာပန်လည်း ဖြစ်ပြီ။ ‘ဧဟိဘိက္ခု’ ရဟန်းမြတ်လည်း ဖြစ်ပြီ။ သူရှာဖွေနေသော ချမ်းသာကိုလည်း တွေ့ပြီ။ ကောဇ္ဈာညဦးဆောင်သော ပဉ္စဝဂ္ဂီလေးပါးတို့လည်း ဆွမ်းခံရာမှ ပြန်လာကြပြီ။ စစ်မှန်သော ချမ်းသာကို

တွေ့ချင်တော့ ဝပုသည် တစ်မနက်တည်း၌ တွေ့လေ၏။ သို့ရာတွင် အပြည့်အစုံတွေ့ခြင်းကား မဟုတ်သေး။

* * *

မဟာသက္ကရာဇ် (၁၀၃) ခုနှစ်၊ ကဆုန်လပြည့် ဗုဒ္ဓဟူးနေ့ ညဉ့်၏နောက်ဆုံးယံ၌ ဂေါတမမြတ်စွာဘုရားသည် ဗောဓိမဏ္ဍိုင်တွင် သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်ကို ရ၍ သုံးလောကထွတ်ထားမြတ်ဘုရားအဖြစ်သို့ ရောက်တော်မူ၏။ ယင်းနှစ်၊ ဝါဆိုလပြည့်စနေနေ့တွင် မိဂဒါဝုန်တော၌ ပဉ္စဝဂ္ဂါးပါးတို့အား ဓမ္မစကြာဒေသနာတော်ကို ဟောကော်မူ၏။ ဂေါတမမြတ်စွာဘုရားလက်ထက်တော်တွင် ပဉ္စဝဂ္ဂါးပါးတို့အား ဟောကြားတော်မူသော ဓမ္မစကြာဒေသနာတော်သည် ပထမဆုံးဒေသနာဖြစ်၏။

ထိုဓမ္မစကြာဒေသနာတော်ကို ဟောကြားတော်မူနိုင်ရန် မြတ်စွာဘုရားသည် လေးသင်္ချေနှင့် ကမ္ဘာတစ်သိန်းတို့ ကာလပတ်လုံး ကြိုးပမ်းခဲ့ရ၏။ ပစ္စည်းဥစ္စာများကို စွန့်၍လည်း ကြိုးပမ်းခဲ့ရ၏။ ကိုယ်ခန္ဓာ အစိတ်အပိုင်းများကို စွန့်၍လည်း ကြိုးပမ်းခဲ့ရ၏။ လိုအပ်လျှင် အသက်ကိုပင် စွန့်၍ကြိုးပမ်းခဲ့ရ၏။ ထိုမျှလောက် ကြိုးပမ်းလေပြီးသောအခါကျမှသာ ဂေါတမမြတ်စွာဘုရားသည် ဓမ္မစကြာဒေသနာတော်ကို ဟောကြားတော်မူနိုင်ခြင်းဖြစ်၏။

ထိုက်တန်သော အသီးအပွင့်ကို ရလိုပါလျှင် ပြည့်စုံမှု ‘သမ္ပဒါ’ အနေဖြင့် ထိုအသီးအပွင့်နှင့် တန်သော မျိုးစေ့ကိုလည်း ပျိုးရ၏။ ကာလကိုလည်း စောင့်ရ၏။

ရေကိုလည်း လောင်းရ၏။ မြေဩဇာကိုလည်း ကျွေးရ၏။
ပေါင်းလည်းသင်ရ၏။ ဤသည်မှာ ဓမ္မတာဖြစ်၏။
ဤသည်မှာ နိယာမဖြစ်၏။

ထိုဓမ္မတာ၊ ထိုနိယာမအတိုင်း ဂေါတမမြတ်စွာဘုရား
သည် ပထမဦးဆုံး ဓမ္မစကြာဒေသနာတော်ကို ဟောကြားတော်မူ
နိုင်ရန် လေးသင်္ချေနှင့် ကမ္ဘာတစ်သိန်းတို့ ကာလပတ်လုံး ကြိုး
ပမ်းတော်မူခြင်းဖြစ်ပါ၏။ လောကသုံးပါးတွင် “အနှိုင်းမဲ့”
ယောက်ျားမြတ်ပါတကား။

အသိနှစ်မျိုး

မြတ်စွာဘုရားသည် သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်ကို ရ၍ ဘုရား
အဖြစ်သို့ မရောက်မီ ပုထုဇဉ်ဘဝကပင် လောကကို၏အကြောင်း
ကိုလည်းသိ၏။ လောက၏ချုပ်ရာကိုလည်း သိ၏။ လောကချုပ်
ရာသို့ ရောက်ကြောင်းအကျင့်ကိုလည်း သိ၏။ သို့ရာတွင်
ထိုသို့သိခြင်းကား ပစ္စက္ခသိနှင့် အနုမာနသိသာလျှင် ဖြစ်၏။
သစ္စိကရဏသိ မဟုတ်ချေ။

ပစ္စက္ခသိဟူသည် ကိုယ်တွေ့သိဖြစ်၏။ အနုမာနသိ
ဟူသည် အကြောင်းအကျိုးဆင်ခြင်သိဖြစ်၏။ ထိုအသိနှစ်မျိုး
လုံး၌ ‘ငါ’ ပါဝင်၏။ ထို့ကြောင့် ကိုယ်တွေ့အရ ‘ငါ’
သိသည်ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ကြောင်း - ကျိုးဆင်ခြင်မှုအရ ‘ငါ’
သိသည်ဟူ၍လည်းကောင်း ဆိုရ၏။

အကယ်၍ ထိုအသိနှစ်မျိုးလုံး၌ ‘ငါ’ မပါဝင်ပါဟူ၍ ဆိုလျှင်လည်း ‘ငါ’ မပါဝင်နိုင်ခြင်းသည် ယာယီမပါဝင်နိုင်ခြင်း သာ ဖြစ်၏။ ထာဝရ မပါဝင်နိုင်ခြင်း မဟုတ်သေးပါချေ။

သစ္စိကရဏသိ အဆင့်သို့ရောက်မှသာ အသိပူသမျှ၌ ‘ငါ’ မပါဝင်နိုင်တော့ဘဲ ‘ငါ’ ကို အပြီးအငြိမ်း ထာဝရပယ်ဖျက် နိုင်၏။ ‘ငါ’ ကို အပြီးအငြိမ်း ထာဝရပယ်ဖျက်နိုင်ဖို့ ဆိုသည် မှာလည်း အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်ကို ရပါမှသာ ပယ်ဖျက်နိုင်ခြင်း ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် ‘ငါ’ ဟူ၍ လုံးဝမပါသော အသိဟူသမျှကို သစ္စိကရဏသိ ဟူ၍ဆိုရ၏။

သစ္စိကရဏသိ ဟူသည် ပုဂ္ဂိုလ်သိ၊ သတ္တဝါသိ မဟုတ်ဘဲ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးဖြင့် သိသော ဓမ္မသိဖြစ်၏။ ဓမ္မသိဟူသည် မြင်လျှင် မြင်ကာမျှ၊ ကြားလျှင်ကြားကာမျှ သိသောအသိ ဖြစ်၏။ မျက်မှောက်သိ ဟူ၍ မြန်မာပြန်ကြ၏။ တစ်နည်းအား ဖြင့် ဆိုရလျှင် ပစ္စက္ခသိနှင့် အနုမာနသိသည် ‘ကာယကံရှင်သိ’ ဖြစ်၏။ သစ္စိကရဏသိသည် ‘သက်သေသိ’ ဖြစ်၏။ လောကထုံး တမ်းအရ သက်သေသိက ကာယကံရှင်သိထက် ပို၍ခိုင်မာ၏။ သဒ္ဓဗေဒသဘောအရဆိုလျှင် သစ္စိကရဏနှင့် သက္ခိကရဏသည် ဝေါဟာရရင်းမြစ်အားဖြင့် အတူတူပင်ဖြစ်၏။ သက္ခိကရဏ ဟူသည် သဒ္ဓါနက်အားဖြင့် မျက်မြင်သက်သေခံခြင်း ဖြစ်၏။

လောကဟူသည် အမြဲတစေ ဖြစ်ပျက်ပြုပြင်ပြောင်းလဲ နေသော သဘောဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် ယင်းကို သင်္ခါရလောက ဟု ဆိုရ၏။ သင်္ခါရလောကသည်သာလျှင် ပရမတ္ထအားဖြင့် ဟုတ်ကယ်ရှိ၏။

တကယ်ရှိသော သင်္ခါရလောကမှ တကယ်မရှိသော သတ္တလောကနှင့် ဩကာသလောကသည် ဖြစ်ပေါ်လာရ၏။ သတ္တလောကနှင့် ဩကာသလောကသည် ပရမတ္ထသစ္စာအရ တကယ်မရှိသော်လည်း သမ္မုတိသစ္စာအရ တကယ်ရှိပါ၏။ (၃၁) ဘုံသားတို့သည် သစ္စာနှစ်မျိုးတို့တွင် သမ္မုတိသစ္စာကို ပို၍ အလေးအနက်ထားကြ၏။ ထို့ကြောင့်လည်း သူတို့ဆင်းရဲနေကြခြင်းဖြစ်၏။ ဆင်းရဲနေကြပါသော်လည်း သူတို့သည် ဆင်းရဲနေကြမှန်း တကယ်မသိ။ ထို့ကြောင့် ဆင်းရဲမှန်းတကယ် သိအောင် ညွှန်ပြနိုင်ရန် မြတ်စွာဘုရားသည် ဤလောက၌ ပွင့်တော်မူလာခြင်း ဖြစ်ပါ၏။ တကယ်ဆင်းရဲမှန်းသိအောင် ညွှန်ပြနိုင်သည့် အရည်အချင်းကား နယ်နယ်ရရမဟုတ်။ သဗ္ဗညုတ ဉာဏ်တော်၏ အရာသာ ဖြစ်ချေ၏။

သဗ္ဗညုတဉာဏ်ဟူသည်ကား ဘက်စုံတော်ခြင်း ဖြစ်၏။ ဤလောက၌ သူ့နယ်အလိုက် သူတော်ခြင်းများရှိပါ၏။ ရှင်သာရိပုတ္တရာသည် ပညာအရာ၌ ဧတဒဂ်ရလောက်အောင် တော်ပါ၏။ တန်ခိုးအရာ၌မူ ဧတဒဂ်ရလောက်အောင် ရှင်မောဂ္ဂလာန်လောက် မတော်ပါချေ။

ဤနိယာမအရပင် ဒုတိယသင်္ဂါယနာတင်ကြစဉ်ကာလက ရဟန္တာမထေရ်ကြီးများသည် တတိယသင်္ဂါယနာတင်ရာတွင် သူ့နယ်နှင့်သူ တော်ကြသူများအနက်မှ ‘အတော်ဆုံး’ ဦးဆောင်နိုင်မည့်ပုဂ္ဂိုလ်ကို အရေးတကြီးထားပြီး ရှာကြရ၏။

ထိုသို့ရှာသောအခါ တိဿဗြဟ္မာကြီးကိုသာ တွေ့ကြ၏။ တတိယသင်္ဂါယနာတင်ရာ၌ ဆဋ္ဌာဘိည ပဋိသမ္ဘိဒါပတ္တ ရဟန္တာ

ပုဂ္ဂိုလ်ကျော်ကြီးများ ရှိကြပါသော် တကယ်တမ်း ဦးဆောင်နိုင်မည့် စွမ်းရည်ကား တိဿဗြဟ္မာကြီး၌သာ ရှိ၏။ အခြားပုဂ္ဂိုလ်များ၌ မရှိ။ ထို့ကြောင့် ‘လူမှန် နေရာမှန်’ ဟူသော ဝေါဟာရသည် ဓမ္မတာအရ ပေါ်လာရခြင်းဖြစ်၏။ တစ်နေရာ၌ ပထမဖြစ်သော်လည်း အခြားတစ်နေရာ၌ ပထမဖြစ်ချင်မှ ဖြစ်၏။

သို့ရာတွင် (၃၁) ဘုံသားတို့အား “ဘဝ ဟူသည် ဆင်းရဲ အမှန်ဖြစ်၏” ဟူ၍ တကယ်တမ်း သိလာအောင် ညွှန်ပြနိုင်ဖို့ အရေးကား ဘက်စုံတော်သော မြတ်စွာဘုရား၏ အရေးသာ ဖြစ်၏။

(၃၁) ဘုံသားတို့အား “ဘဝဟူသည် ဆင်းရဲအမှန် ဖြစ်၏” ဟူ၍ ညွှန်ပြနိုင်ရန် သူတို့၏ ဘဝအမြင်ကို သိဖို့လို၏။ သူတို့၏ ဘဝဗီဇကို သိဖို့လို၏။ သူတို့၏ ဣန္ဒြေကို သိဖို့လို၏။ ဘဝအမြင်ကို အာသယဟု ခေါ်၏။ ဘဝဗီဇကို အနုသယဟု ခေါ်၏။ ထိုထိုပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ဘဝအမြင်ကိုသိခြင်း၊ ဘဝဗီဇကို သိခြင်း၊ ဣန္ဒြေအနုအရင့်ကို သိခြင်းသည် သဗ္ဗညုတဉာဏ်၏ ကိစ္စဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် မြတ်စွာဘုရားအလောင်းတော်သည် သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်ကို ရနိုင်ရန် လေးသင်္ချေနှင့် ကမ္ဘာတစ်သိန်းတို့ ကာလပတ်လုံး ပါရမီတော်များကို ဖြည့်ကျင့်ခြင်းဖြစ်၏။

အမှန်အားဖြင့် မဂ်ဉာဏ်ကိုရပါမှ ဘဝဟူသည် ဆင်းရဲ အမှန်ဖြစ်၏ဟူ၍သိ၏။ ထို့ကြောင့် ထိုထိုပုဂ္ဂိုလ်တို့အား မြတ်စွာဘုရားသည် မဂ်ဉာဏ်ကို ရစေဖို့အတွက် ပဓာနထား၏။

မဂ်ဉာဏ်ကို ရစေဖို့ဆိုသည်မှာလည်း အရိယသစ္စာကို သိအောင် ဟောပြောနိုင်ပါမှ ဖြစ်၏။ အရိယသစ္စာကို သိအောင်

ဟောပြောနိုင်ဖို့ဆိုသည်မှာလည်း သစ္စာနှင့် ယှဉ်သောတရားဓမ္မများကို သူ၏ဘဝအမြင်၊ သူ၏ဘဝဗီဇ၊ သူ၏ဣန္ဒြေအနုအရင့်နှင့် လိုက်လျောညီထွေ ဖြစ်ရလေအောင် သွန်သင်နိုင်ဖို့ လိုပြန်၏။

ထို့ကြောင့် မြတ်စွာဘုရား အလောင်းတော်သည် (၃၁) ဘုံသားတို့အား အရိယသစ္စာကို သိအောင် ဟောပြောနိုင်ရေးအတွက် လိုအပ်သော သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်ကို ရနိုင်ရန် ပါရမီတော်များကို ဖြည့်ကျင့်ခြင်းဖြစ်ပါ၏။ သဗ္ဗညုတဉာဏ်ကို ရပါမှ ထိုထိုသတ္တဝါတို့၏ ဘဝအမြင်၊ ဘဝဗီဇနှင့် ဣန္ဒြေအနုအရင့်ကို သိမည်။ သို့သိပါမှလည်း အရိယသစ္စာကို သိအောင် ဟောပြောနိုင်မည် ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်သည် သူ့အတွက် မဟုတ်ပါချေ။

အနန္တ ကျေးဇူးတော်ရှင်

မြတ်စွာဘုရား ရတော်မူသော နိဗ္ဗာန်နှင့် သူချွတ်၍ကျွတ်တော်မူကြသော အရိယာသူတော်စင်တို့၏ နိဗ္ဗာန်သည် အတူတူပင်ဖြစ်၏။ ဘာမျှခြားနားခြင်း မရှိ။ ထို့ကြောင့် သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်ကို ရနိုင်ရန် လေးသင်္ချေနှင့် ကမ္ဘာတစ်သိန်းတို့ ကာလပတ်လုံး ပါရမီတော်များကို ဖြည့်ကျင့်ခြင်းသည် သူ့အတွက်မဟုတ်၊ လောကအတွက်သာဖြစ်၏ဟု ဆိုခြင်းဖြစ်ပါ၏။ ထို့ကြောင့် မြတ်စွာဘုရားသည် လောကအနေဖြင့် အလွန်ကျေးဇူးတင်ထိုက်သော အနှိုင်းမဲ့ပုဂ္ဂိုလ်၊ အလွန်အားနာထိုက်သော အနှိုင်းမဲ့ပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်တော်မူပါပေ၏။

မြတ်စွာဘုရားအလောင်းတော် သိဒ္ဓတ္ထမင်းသားသည် အစပထမ၌ ခမည်းတော်သုဒ္ဓေါဒနနှင့် မယ်တော်မာယာဒေဝီတို့၏ သားဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် သူသည် ခမည်းတော်နှင့်မယ်တော်ကို ချစ်၏။ သကျနွယ်ဖွား ဆွေတော်မျိုးတော်များကို ချစ်၏။ အမှန်အားဖြင့် သိဒ္ဓတ္ထမင်းသားသည် ထိုစဉ်က ခတ္တိယမင်းသားသာ ဖြစ်၏။ သို့ဖြစ်၍ သကျမျိုးနွယ် ခတ္တိယများနှင့်သာ စပ်၏။ ထို့ကြောင့် သိဒ္ဓတ္ထမင်းသားသည် ထိုအချိန်ကဆိုလျှင် ‘ဝိသေသလက္ခဏာ’ ကို ဆောင်သောသူသာ ဖြစ်၏။

ထို့နောက် သိဒ္ဓတ္ထမင်းသားသည် တောထွက်၍ တရားဘာဝနာများကို အားထုတ်တော်မူ၏။ ထိုအခါ သူ့ဘဝ၏ နယ်နိမိတ်သည် ကျယ်၍လာ၏။ ခတ္တိယဘောင်ကို ကျော်လွန်ပြီး လူ့ဘဝ၏ နယ်နိမိတ်အတွင်းသို့ ဝင်ရောက်လာ၏။ ထိုအခါမှစ၍ သိဒ္ဓတ္ထမင်းသားသည် အမျိုးလေးပါးနှင့် စပ်လာ၏။ အမျိုးလေးပါးကို ချစ်လာ၏။

ဆင်းရဲသားများက ကြည့်လျှင်လည်း သိဒ္ဓတ္ထမင်းသားသည် ဆင်းရဲသားတို့၏ ကလျာဏမိတ္တဖြစ်၏။ သူဌေးသူကြွယ်များက ကြည့်လျှင်လည်း သိဒ္ဓတ္ထမင်းသားသည် သူဌေးသူကြွယ်တို့၏ ကလျာဏမိတ္တ ဖြစ်၏။ ဗြာဟ္မဏများက ကြည့်လျှင်လည်း သိဒ္ဓတ္ထမင်းသားသည် ဗြာဟ္မဏတို့၏ ကလျာဏမိတ္တဖြစ်၏။ ခတ္တိယများက ကြည့်လျှင်လည်း သိဒ္ဓတ္ထမင်းသားသည် ခတ္တိယတို့၏ ကလျာဏမိတ္တ ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် သိဒ္ဓတ္ထမင်းသားသည် ထိုအချိန်ကဆိုလျှင် ဝိသေသ လက္ခဏာနယ်နိမိတ်ကို လွန်ပြီး ‘သာမညလက္ခဏာ’ ကို ဆောင်သူဖြစ်၏။

သိဒ္ဓတ္ထမင်းသားသည် ဗောဓိမဏ္ဍိုင်၌ သဗ္ဗညုတ ဉာဏ်တော်ကို ရ၍ ဘုရားအဖြစ်သို့ ရောက်တော်မူသောအခါ ခတ္တိယနယ်နိမိတ်ကိုလည်း လွန်လာ၏။ လူ့ဘဝနယ်နိမိတ်ကို လည်း လွန်လာ၏။ ထိုအခါမှစ၍ သိဒ္ဓတ္ထမင်းသားသည် လောကသုံးပါးနှင့် စပ်လာ၏။

ကျမ်းဂန်များ၌မူ မြတ်စွာဘုရားကို လူ နတ် ဗြဟ္မာ သတ္တဝါအားလုံးတို့၏ ဆရာဟူ၍ ဖော်ပြကြ၏။ မြတ်စွာဘုရား ကမူ မိမိကိုယ်ကို လူ နတ်ဗြဟ္မာသတ္တဝါအားလုံးတို့၏ ကလျာဏ မိတ္တအဖြစ် သုံးနှုန်း၏။ အမှန်အားဖြင့် မြတ်စွာဘုရားသည် လူ နတ်ဗြဟ္မာသတ္တဝါအားလုံးတို့၏ ဆရာဆိုလျှင်လည်း မှန်၏။ ခေါင်းဆောင်ဆိုလျှင်လည်း မှန်၏။ ကလျာဏမိတ္တဆိုလျှင် လည်း မှန်၏။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ယင်းတို့အပေါ် အတိုင်းမသိနိုင်သော ဒေသနာဉာဏ်တော်ဖြင့် သွန်သင်ပြီး အတိုင်းမသိနိုင်သော မဟာကရုဏာတော်ဖြင့် ကြင်နာသူဖြစ် တော်မူသောကြောင့်ပင် ဖြစ်၏။

လူကပဲ ကြည့်ကြည့်၊ နတ်ကပဲ ကြည့်ကြည့်၊ ဗြဟ္မာကပဲ ကြည့်ကြည့်၊ အယုတ်ဆုံးအားဖြင့် တိရစ္ဆာန်ကပဲ ကြည့်ကြည့် မြတ်စွာဘုရားသည် မိမိ - မိမိတို့၏ ဆရာ၊ မိမိ - မိမိတို့၏ ကလျာဏမိတ္တ အမှန်ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် သိဒ္ဓတ္ထမင်းသားသည် ထိုအချိန်ကဆိုလျှင် 'သန္တိလက္ခဏာ' ကို ဆောင်သူဖြစ်၏။ သန္တိလက္ခဏာ၌ ဝိသေသလက္ခဏာလည်း ချုပ်ငြိမ်း၏။ သာမည လက္ခဏာလည်း ချုပ်ငြိမ်း၏။ ထို့ကြောင့် မြတ်စွာဘုရား၌

ကြည်ညိုသူများ အားလုံးက မြတ်စွာဘုရားကို မိမိတို့၏ ဆွေမျိုးရင်းချာသဖွယ် သဘောထားကြခြင်း ဖြစ်၏။

ယင်းသို့ ဖြစ်ပေါ်လာခြင်းကို အမျိုးအမည် အတိအကျ တပ်၍ ဖော်ပြခြင်းငှာ မစွမ်းနိုင်သည့်သဘော 'အနိဗ္ဗ စနိယ' ဟု ဆိုရ၏။

မြတ်စွာဘုရားသည် မိမိကြင်နာသော လူ နတ် ဗြဟ္မာ သတ္တဝါအားလုံးကို ဘဝဒုက္ခအပေါင်းမှ လွတ်မြောက်အောင် သစ္စာဒေသနာတော်ဖြင့် လမ်းညွှန်နိုင်ရေးအတွက် သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်ကို ရ၍ ဘုရားအဖြစ်သို့ ရောက်တော်မူရန် ဝိပဿနာတရားကို ပွားများအားထုတ်တော်မူ၏။ ထိုသို့ ပွားများအားထုတ်ရာမှ အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်နှင့် သဗ္ဗညုတဉာဏ်ကို ရတော်မူ၍ သုံးလောက ထွတ်ထား မြတ်စွာဘုရားအဖြစ်သို့ ရောက်တော်မူ၏။

သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်

မြတ်စွာဘုရား၏ သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်သည် အရေအတွက်အရလည်း အလုံးစုံကို သိတော်မူ၏။ အရည်အချင်းအရလည်း အလုံးစုံကို သိတော်မူ၏။

အရေအတွက်အရ အလုံးစုံကို သိခြင်းဟူသည်မှာ သိသင့်သိထိုက်သော ဟုရားအားလုံးကို အကြွင်းအကျန်မရှိ သိခြင်းဖြစ်၏။ အရည်အချင်းအရ အလုံးစုံကို သိခြင်းဆိုသည်မှာ သိသင့်သိထိုက်သော တရားများကို သိရာ၌ တရားတစ်ခုစီ တစ်ခုစီကို အစမှ အဆုံးတိုင် အကြွင်းအကျန်မရှိ သိခြင်းဖြစ်၏။

ထို့ကြောင့် မြတ်စွာဘုရား၏ သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်သည် အားလုံးကိုလည်း အကြွင်းအကျန်မရှိ သိတော်မူ၏။ အားလုံး ထဲက တစ်ခုချင်းစီကိုလည်း အစမှအဆုံးတိုင် အကြွင်းအကျန်မရှိ သိတော်မူ၏။ ထို့ကြောင့် မြတ်စွာဘုရားသည် အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်ဖြင့် သစ္စာလေးပါးကို သိရာ၌ အရည်အချင်းအရ သဗ္ဗညုတဉာဏ်သဘောပါသည်ဟု ဆိုအပ်ပါ၏။ ဤသည်မှာ သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်၏ သိပုံအခြင်းအရာ ဖြစ်၏။

မြတ်စွာဘုရားသည် မိဂဒါဝုန်တော၌ ပဉ္စဝဂ္ဂါးပါးတို့ အား 'ဓမ္မစကြာတရားတော်ကို ဟောကြားတော်မူရာတွင် သစ္စာလေးပါးသည် ပဓာနဖြစ်၏။ သစ္စာလေးပါးကို သိပါမှ လောကမှ လွတ်မြောက်မည် ဖြစ်၏။ လောကမှ လွတ်မြောက်ပါမှလည်း စစ်မှန်သော ချမ်းသာကို ရရှိမည်ဖြစ်၏။ သို့ဖြစ်လျှင် လောကဟူသည် ဒုက္ခဖြစ်ကြောင်း တကယ်တမ်းသိဖို့လို၏။ တကယ်တမ်း သိဖို့ဆိုသည်မှာလည်း ပုဂ္ဂိုလ်အနေဖြင့် သိဖို့ မဟုတ်။ ဓမ္မအနေဖြင့်သာ သိဖို့ဖြစ်၏။ ဓမ္မအနေဖြင့် သိပါမှသာ တကယ်တမ်း မှန်ကန်သော အသိမည်၏။

သိမှုဟူသမျှတွင် 'သိစရာအာရုံ' နှင့် 'သိတတ်သူ' ဟူ၍ ပဉ္စနအားဖြင့် နှစ်မျိုးပါဝင်လေရာ လောကသိ၌ သိတတ်သူကို 'ပုဂ္ဂိုလ်' အဖြစ် ယူရ၏။ လောကုတ္တရာသိ၌ကား သိတတ်သူကို ဓမ္မအဖြစ် ယူရ၏။ ဓမ္မဟူသည် ဗောဓိပက္ခိယဓမ္မဖြစ်၏။ ဗောဓိပက္ခိယဓမ္မတွင်လည်း ပဓာနအကျဆုံးမှာ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးခေါ် မဂ္ဂင်ဓမ္မ ဖြစ်၏။ သိစရာအာရုံကို သိတတ်သော မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးဖြင့်

သိမှသာ အမှန်အကန် သိခြင်းမည်၏။ ထိုကဲ့သို့ သိအောင်လည်း မဂ္ဂင် ရှစ်ပါးကို ကြိမ်ဖန်များစွာ ပွားများရ၏။

အမှန်အားဖြင့် ဤလောကတွင် ပရမတ္ထအရ ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါဟူ၍ မရှိသောကြောင့် မရှိသောပုဂ္ဂိုလ်က သိခြင်းကို မှန်ကန်သော သိခြင်းဟူ၍ မည်သို့ဆိုနိုင်ပါမည်နည်း။ ထို့ကြောင့် ပုဂ္ဂိုလ်သိကို ပဓာနပြု၍ ဆိုရသော လောကသိဟူသမျှကို တကယ်တမ်းမှန်ကန်သောအသိဟူ၍ မဆိုကြခြင်းဖြစ်၏။ ကျမ်းဂန်များအရ ပုဂ္ဂိုလ် - သတ္တဝါ - အရာဝတ္ထုများကို ဒြပ်အစိုင်အခဲ အနေဖြင့် အရှိထား၍ သိသော လောကသိဟူသမျှကို ဖောက်ပြန်မှားယွင်းသော ‘ဝိပ္ပလ္လာသ’ အသိဟူ၍ ဆိုရ၏။

သစ္စာလေးပါးတွင် သိစရာအာရုံအနေဖြင့် သိရမည့်တရားမှာ ဒုက္ခသစ္စာဖြစ်၏။ ဒုက္ခသစ္စာကို သိတတ်သောတရားမှာလည်း မဂ္ဂသစ္စာပင် ဖြစ်၏။ ဓမ္မကို ဓမ္မချင်း၊ သစ္စာကို သစ္စာချင်း သိအောင် အားထုတ်နိုင်မှသာ သစ္စာသိ ဖြစ်၏။ သို့မဟုတ်ပါက မှားယွင်းဖောက်ပြန်သော ဝိပ္ပလ္လာသသိသာ ဖြစ်၏။

ဘဝအဓိပ္ပာယ်

ဓမ္မကို ဓမ္မချင်း၊ သစ္စာကိုသစ္စာချင်း သိအောင် အားထုတ်ရာတွင် သိစရာအာရုံသည် ဤကိုယ် ဤခန္ဓာပင် ဖြစ်၏။ ဤကိုယ် ဤခန္ဓာကို ဝိပ္ပလ္လာသသိက တစ်ခုတည်းအဖြစ် မြင်၏။ အစိုင်အခဲကြီးအဖြစ် မြင်၏။ အမှန်အားဖြင့် ဓမ္မသိ အရကြည့်လျှင် ဤကိုယ် ဤခန္ဓာသည် တစ်ခုတည်းမဟုတ်။

ဤကိုယ် ဤခန္ဓာတွင် ဝိညာဉ်လည်းပါ၏။ နာမ်ရုပ်လည်း ပါ၏။ သဠာယတနလည်း ပါ၏။ ဖဿလည်း ပါ၏။ ဝေဒနာလည်း ပါ၏။ ဤတရားငါးမျိုးတို့၏ အပေါင်းအစုကို ကိုယ်ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ခန္ဓာဟူ၍လည်းကောင်း ဆိုရ၏။ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် ဝေါဟာရဖြင့် ဆိုရလျှင် ပစ္စုပ္ပန်အကျိုးဟူ၍လည်းကောင်း၊ ဝိပါကဝဋ်ဟူ၍လည်းကောင်း ဆိုရ၏။ လောကဝေါဟာရအရဆိုရလျှင် ဤတရားငါးမျိုးတို့၏ အပေါင်းအစုသည် ဘဝဖြစ်၏။ ဝိပဿနာဝေါဟာရဖြင့် ဆိုရလျှင်မူ ခန္ဓာငါးပါးဖြစ်၏။ ယင်းခန္ဓာငါးပါးသည် ကာလအားဖြင့် ပစ္စုပ္ပန်ဖြစ်၏။

ဘဝတွင် ဤတရားငါးမျိုးသာ ပါဝင်သည်မဟုတ်၊ အခြားသော တရားဓမ္မများလည်း ပါဝင်သေး၏။ အခြားသော တရားဓမ္မများကား ‘ကံ’ များဖြစ်ကြ၏။ ယင်းကံများကို သင်္ခါရဟူ၍လည်းကောင်း၊ ကမ္မဘဝဟူ၍ လည်းကောင်းဆိုကြ၏။ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ဝေါဟာရဖြင့် ဆိုရလျှင် ကံများအားလုံးကို ကမ္မဝဋ်ဟူ၍ဆို၏။ ပဌာန်းဒေသနာတော်အရ ဆိုရလျှင် ကံများအားလုံးသည် နာနာက္ခဏိကသတ္တိဖြင့် ဖြစ်လေရာဘဝတိုင်း ဘဝတိုင်း၌ အရိပ်ပမာလိုက်၍ နေပါ၏။

ထိုကံများသည် အကျိုးပေးပြီးသောအခါဖြစ်စေ၊ အဟောသိကံအဖြစ်သို့ ရောက်သွားသည်ဖြစ်စေ၊ နိဗ္ဗာန်ကို ရဟန္တာဘဝဖြင့် မျက်မှောက်ပြု၍ နောင်တစ်ဖန် ပဋိသန္ဓေမနေရတော့သော အခါသမယသို့ ရောက်သွားသည်ဖြစ်စေ၊ ထိုအခါမှသာ

မိမိပြုခဲ့သော ကံများအားလုံးသည် ချုပ်ငြိမ်းသွားမည် ဖြစ်၏။
ကံများသည် ကာလအားဖြင့် အတိတ်များ ဖြစ်ကြ၏။

ဘဝတွင် ကံများသာမက ကိလေသာများလည်း ပါဝင်ကြသေး၏။ ကိလေသာများတွင် အဝိဇ္ဇာနှင့် တဏှာသည် ဦးဆောင်ဖြစ်ကြ၏။ ထိုအဝိဇ္ဇာနှင့် တဏှာဦးဆောင်သော ကိလေသာများသည် အနုသယကိလေသာများဖြစ်ကြ၏။ ထိုအနုသယကိလေသာများသည် မည်သည့်ကာလမှစ၍ ဘဝတွင် ပါဝင်နေမှန်းမသိ။ ထိုအနုသယကိလေသာများ ပါဝင်နေသောကြောင့်သာ ခန္ဓာငါးပါးကို ပုဂ္ဂိုလ်ဟူ၍လည်းကောင်း၊ သတ္တဝါဟူ၍လည်းကောင်း ဆိုရခြင်းဖြစ်၏။

အကယ်၍သာ ထိုအနုသယ ကိလေသာများ မရှိတော့ပါလျှင် လောကဟူ၍လည်း မရှိတော့။ ဘဝဟူ၍လည်း မရှိတော့။ ပုဂ္ဂိုလ်ဟူ၍လည်း မရှိတော့။ သတ္တဝါဟူ၍လည်း မရှိတော့။

ထို့ကြောင့် ထိုအနုသယကိလေသာများ ချုပ်ငြိမ်းသွားအောင် တရားအားထုတ်ရခြင်း ဖြစ်၏။

ထိုအနုသယကိလေသာများသည်လည်း နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုသော ထိုထိုဆိုင်ရာမဂ်များဖြင့် ပယ်သတ်ခြင်း ခံရသောအခါမှသာ ချုပ်ငြိမ်းမည်ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် ထိုအနုသယကိလေသာများကို အတိတ်၊ အနာဂတ်၊ ပစ္စုပ္ပန်ဟူ၍ မဆိုနိုင်သဖြင့် ကာလသုံးပါးမှ အလွတ်ဟူ၍ လည်းကောင်း၊ သတ္တိဗီဇအနေဖြင့် ခန္ဓာငါးပါး၌ ထာဝစဉ်ကိန်းနေသောကြောင့် ထာဝရ

ပစ္စုပ္ပန်ဟူ၍ လည်းကောင်း ဆိုရ၏။ ထိုအနုသယကိလေသာများ
ကို ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ဝေါဟာရဖြင့် ကိလေသဝဋ်ဟူ၍ ဆို၏။

သစ္စာမျက်စိဖြင့် ကြည့်ခြင်း

ဒေသနာတော်အရ ဘဝကို ဤသို့ ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာလိုက်
သောအခါ ဘဝတွင် ပစ္စုပ္ပန်ဆိုင်ရာ ဓမ္မအစိတ်အပိုင်းများလည်း
ပါဝင်၏။ အတိတ်ဆိုင်ရာ ဓမ္မအစိတ်အပိုင်းများလည်း ပါဝင်၏။
အတိတ် ပစ္စုပ္ပန် အနာဂတ်ဟူ၍ မဆိုနိုင်သော ကာလလွတ်၊
သို့မဟုတ် ထာဝရပစ္စုပ္ပန်ဆိုင်ရာ ဓမ္မအစိတ်အပိုင်းများလည်း
ပါဝင်၏။

ထို့ကြောင့် ဘဝတွင်ပါဝင်သော ထိုထိုဓမ္မများသည် မိမိ
တို့၏ အင်အားအလျောက် ဘဝကို ပျက်စီးမသွားရလေအောင်
အားရှိပါးရှိ ထိန်းထားကြ၏။ ထောက်ပံ့ထားကြ၏။ သို့ရာတွင်
ထိုသို့ ထိန်းထားနိုင်၊ ထောက်ပံ့ထားနိုင်သော အင်အားစုများကား
ဘဝ၏ ဝိပ္ပလ္လာသ အင်အားစုများသာ ဖြစ်ကြ၏။ ခွေးသေကောင်
ပုပ်၌ လင်းတင့်ကံများသည် မြတ်နိုးဖွယ်ကို တွေ့သကဲ့သို့၊
ဘဝ၌ ဝိပ္ပလ္လာသအင်အားစုများသည် မြတ်နိုးဖွယ်ကို တွေ့ကြ၏။
ထို့ကြောင့် ဘဝကို ပျက်စီးမသွားရလေအောင် ဝိပ္ပလ္လာသ အင်
အားစုများက ထိန်းထားကြခြင်း ဖြစ်၏။

အမှန်အားဖြင့် ဝိပ္ပလ္လာသ အင်အားစုများသည် ဘဝကို
မိမိတို့၏ ဝိပ္ပလ္လာသမျက်စိဖြင့် ကြည့်ကြ၏။ သစ္စာအင်အားစု
များကသာ ဘဝကို မိမိတို့၏ သစ္စာမျက်စိဖြင့် ကြည့်ကြခြင်း
ဖြစ်ပါ၏။

ဘဝကို သစ္စာမျက်စိဖြင့် ကြည့်သောအခါ မြတ်နိုးဖွယ်
ကို မတွေ့ရဘဲ စက်ဆုပ်ဖွယ်ကိုသာ တွေ့ရ၏။ အမှန်အားဖြင့်
ဘဝဟူသည် ဝိပါကဝဋ်ပင်ဖြစ်၏။ ယင်းတွင် ခန္ဓာငါးပါးပါဝင်
လေရာ ခန္ဓာငါးပါးတို့သည် ဒုက္ခသစ္စာအနေဖြင့် နှိပ်လည်းနှိပ်
စက်တတ်၏။ နှိပ်စက်တတ်သောသဘော ပိဋနတ္ထဟု ဆို၏။
နှိပ်စက်နိုင်အောင်လည်း ပြုပြင်မှုကို ခံယူတတ်၏။ ပြုပြင်မှုကို
ခံယူတတ်သောသဘောကို သင်္ခတတ္ထ ဟုဆို၏။ ပြုပြင်မှုခံယူရာ
၌လည်း ပူလောင်အောင် လုပ်တတ်ပြန်၏။ ပူလောင်အောင်
လုပ်တတ်သောသဘောကို သန္တာပတ္ထဟုဆို၏။ ပူလောင်သော
ကြောင့်လည်း ဖောက်ပြန်ရပြန်၏။ ဖောက်ပြန်သောသဘောကို
ဝိပရိဏာမတ္ထ ဟု ဆို၏။

ဤသို့လျှင် ဘဝသည် နှိပ်စက်ခြင်း၊ ပြုပြင်ခံရခြင်း၊
ပူလောင်ခြင်း၊ ဖောက်ပြန်ခြင်း သဘောလေးရပ်တို့ဖြင့် အမြဲတစေ
ပါဝင်ပတ်သက်နေသောကြောင့် ဆင်းရဲခြင်းအမှန် ဖြစ်ပါ၏။

သစ္စာအနုတ် (၁၆) ချက်

ဆင်းရဲခြင်းအမှန်ကိုပင် ဒုက္ခသစ္စာဟု ဆို၏။ ဒုက္ခသစ္စာ
၌ အနက်သဘော လေးချက် ပါဝင်၏။ ထိုနည်းအတူပင်
သမုဒယသစ္စာ၌လည်း အနက်သဘော လေးချက် ပါဝင်၏။
နိရောဓသစ္စာ၌လည်း အနက်သဘော လေးချက် ပါဝင်၏။ မဂ္ဂ
သစ္စာ၌လည်း အနက်သဘော လေးချက် ပါဝင်၏။ ဤသို့လျှင်
သစ္စာတစ်ပါးစီ၌ အနက်သဘော လေးချက်စီ ပါဝင်သောကြောင့်
စုစုပေါင်း သစ္စာလေးပါး၌ အနက်သဘော (၁၆) ချက် ပါဝင်၏။

ထို့ကြောင့် ကျမ်းဂန်များ၌ သစ္စာအနက် (၁၆) ချက် ဟူ၍ ဆိုခြင်းဖြစ်၏။

ဘဝ၌ သစ္စာအနက် (၁၆) ချက်ကို ရိုးရိုးပကတိမျက်စိဖြင့် ကြည့်၍ မမြင်ရ။ ရိုးရိုးပကတိမျက်စိကို ဝိပုလ္လာသမျက်စိဟု ဆိုရ၏။ ဉာဏ်မျက်စိဖြင့် ကြည့်မှ မြင်ရ၏။ ဉာဏ်မျက်စိကို သစ္စာမျက်စိဟု ဆိုရ၏။ သစ္စာမျက်စိရရှိရေးနှင့် ပတ်သက်၍ ဓမ္မစကြာဒေသနာတော်၌ မြတ်စွာဘုရားက ပဉ္စဝဂ္ဂိတို့အား ဤသို့ ဟောကြားတော်မူထားသည်ကို တွေ့ရ၏။

စက္ခု ဥဒပါဒိ၊ ဉာဏံ ဥဒပါဒိ၊ ပညာ ဥဒပါဒိ၊

ဝိဇ္ဇာ ဥဒပါဒိ၊ အာလောကော ဥဒပါဒိ။

ဤဒေသနာတော်အရ ဝိပဿနာရှုမှတ်ပွားများရန် အားထုတ်ရာ၌ ရှေးဦးစွာ သမာဓိဖြစ်ဖို့ လိုအပ်၏။ သမာဓိကား ရိုးရိုးသမာဓိမဟုတ်။ နာမ်ရုပ်တို့ကို မြင်စွမ်းနိုင်လောက်အောင် အားကောင်းသော သမာဓိဖြစ်၏။ ယင်းသမာဓိကို စက္ခုဟူ၍ ဆိုရ၏။ စက္ခုဟူသည် မြန်မာဝေါဟာရအားဖြင့် မျက်စိဖြစ်၏။ စက္ခုအမည်ရလောက်အောင် အားကောင်းသော သမာဓိကို ရရှိနိုင်ရန် ကိုယ်ကျင့်သိက္ခာ ဖြူစင်မြင့်မြတ်ဖို့ များစွာ လိုအပ်ပါ၏။

ထို့နောက် နာမ်ရုပ်တို့ကို ပိုင်းခြား၍ သိရန်နှင့် နာမ်ရုပ်တို့၏ အကြောင်းနှင့် အကျိုးကို သိမ်းဆည်း၍ သိရန် အားထုတ်ရ၏။ ယင်းသို့ သိစွမ်းနိုင်သောဉာဏ်ကို ဉာဏ်ဟူ၍ ဆိုရ၏။

ထို့နောက် နာမ်ရပ်တို့၏ ဖြစ်ပျက်ကိုမြင်ရန် အားထုတ်ရ၏။ ယင်းသို့ မြင်စွမ်းနိုင်သော ဝိပဿနာဉာဏ်ကို ပညာဟူ၍ ဆိုရ၏။

ထို့နောက် ဖြစ်ပျက်တို့၏ ဆုံးရာ နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုနိုင်သော မဂ်ဉာဏ်သည် ဖြစ်ပေါ်လာ၏။ ယင်းမဂ်ဉာဏ်ကို ‘ဝိဇ္ဇာ’ ဟူ၍ ဆိုရ၏။ ထို့အပြင် အမိုက်အမှောင်၏ ကုန်ဆုံးရာ အလင်းရောင်သည်လည်း ဖြစ်ပေါ်လာ၏။ ယင်းအလင်းရောင်ကို ‘နိဗ္ဗာန်’ ဟူ၍ ဆိုရ၏။ ဓမ္မစကြာဒေသနာတော်၌မူ နိဗ္ဗာန်ကို အာလောကဟူ၍ ဆို၏။ အာလောကဟူသည် အလင်းရောင်ပင် ဖြစ်၏။ အမှောင်နှင့် အလင်းဟူသော ဆန့်ကျင်ဘက်အစုသည် ဓမ္မတာအရ ရှိ၏။

လောကကို အမှောင်ဟူ၍ ဆိုပြီး လောကမှထွက်မြောက်ရာ နိဗ္ဗာန်ကိုမှ အလင်းဟူ၍ ဆို၏။ ထို့ကြောင့် လောကသိဟူသမျှသည် အမှောင်သိချည်းသာ ဖြစ်၏။ အမှောင်တွင်း၌ သိသော အသိဟူသည် တကယ်တမ်းမှန်ကန်သော အသိမဟုတ်။ နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုပြီး သိသော လောကုတ္တရာသိသည်သာ လျှင် အလင်းသိဖြစ်၏။ အလင်းရောင်အတွင်း၌ သိသော အသိဖြစ်မှသာ တကယ်တမ်း မှန်ကန်သောအသိမည်၏။

ဒုတိယစွာ (၁)

စက္ခုမှ စ၍ အာလောကတိုင်အောင်သော အသိမျိုးသည် သစ္စာမျက်စိဖြင့် မြင်သော အသိဖြစ်၏။ ထိုအသိမျိုးဖြင့် သိနိုင်

ရန် ဘဝ၏ခန္ဓာငါးပါးကို သစ္စာမျက်စိဖြင့် ကြည့်သောအခါ ခန္ဓာငါးပါးက အမှန်ပင် နှိပ်စက်နေကြောင်း တွေ့ရ၏။

လက်တွေ့အားဖြင့် မျက်စိက နာသည်ကိုလည်းကောင်း၊ နားက အူသည်ကိုလည်းကောင်း၊ လျှာက ကွဲသည်ကိုလည်းကောင်း၊ နှာခေါင်းက ပိတ်သည်ကိုလည်းကောင်း၊ ကိုယ်က ပူသည်ကိုလည်းကောင်း တွေ့ရ၏။ ဣရိယာပုထ်အနေဖြင့် ကြည့်လျှင်လည်း ကြာကြာထိုင်ပါက တောင့်တင်းလာသည်ကိုလည်းကောင်း၊ ကြာကြာရပ်ပါက ညောင်းလာသည်ကိုလည်းကောင်း၊ ကြာကြာလျောင်းပါက ကျောပူလာသည်ကိုလည်းကောင်း၊ ကြာကြာသွားပါက ခြေများတောင့်တင်းလာသည်ကိုလည်းကောင်း တွေ့ရ၏။

ရုပ်ခန္ဓာက ထိုမျှလောက် နှိပ်စက်ရုံနှင့် အားမရသေးဘဲ ဒွါရများမှ အညစ်အကြေးများ ယိုစီးကျခြင်းဖြင့်လည်း နှိပ်စက်လိုက်ပြန်သေး၏။ ဤသည်မှာ ရုပ်ခန္ဓာက နှိပ်စက်ခြင်းဖြစ်၏။

ဝေဒနာက္ခန္ဓာကလည်း ပျော်ချင်ပါးချင်ကြောင်း ပူဆာပြန်၏။ မပျော်မပါးရလျှင် မှိုင့်တွေချ၏။ သညာက္ခန္ဓာကလည်း ဟိုဟာသိချင် - သည်ဟာသိချင်ဖြင့် စပ်စပ်စုစုလုပ်ပြန်၏။ စပ်စပ်စုစု မလုပ်ရလျှင် မကျေမနပ် ဖြစ်ပြန်၏။ သင်္ခါရက္ခန္ဓာကလည်း နေရာတာကာ ဆရာလုပ်ချင်၏။ ဆရာ မလုပ်ရလျှင် အောင့်သည်၊ အောင့်သက် ဖြစ်လာ၏။ ဝိညာဏက္ခန္ဓာကလည်း သူတော်ကောင်းလုပ်ချင်ပြန်၏။ ဤသည်များမှာ နာမ်ခန္ဓာများက နှိပ်စက်နေခြင်းဖြစ်၏။ ဤသို့ နှိပ်စက်နိုင်ခြင်းသည် ခန္ဓာငါးပါးရှိနေသဖြင့် နှိပ်စက်နိုင်ခြင်း ဖြစ်၏။

ထို့ကြောင့် နှိပ်စက်ခြင်းသဘော ပိဋကတ္ထသည် ခန္ဓာငါးပါး၏ ပင်ကိုမူလသဘော ဖြစ်၏။ ဒုက္ခသစ္စာ၏ မူရင်းအနက် သဘောဟူ၍လည်း ဆိုကြ၏။

ဒုက္ခသစ္စာ (၂)

ခန္ဓာငါးပါး၏ နှိပ်စက်ခြင်းမှ သက်သာစေရန် ပြုပြင်မှု သင်္ခတတ္ထသဘောအရ အားထုတ်ရပြန်၏။ ထိုသို့ ပြုလုပ်ရာတွင် ပစ္စက္ခသဘောလည်း ပါ၏။ တမလွန်သဘောလည်း ပါ၏။ ပစ္စက္ခနှင့် တမလွန်တွင် ဒုစရိုက်မူလည်း ပါ၏။ သုစရိုက်မူလည်း ပါ၏။ ပုညကိရိယာလည်း ပါ၏။ ပစ္စက္ခသဘောအရ မျက်နှာသစ်ခြင်း၊ ရေချိုးခြင်း၊ အညစ်အကြေးစွန့်ခြင်းမှစ၍ ကျန်းမာရေး၊ နေထိုင်စားသောက်ရေး၊ လူမှုရေး၊ ပညာရေးစသည်ဖြင့် ရေးရာအစုံ ပါဝင်၏။ ထိုသို့ ပါဝင်ရာတွင် တရားသဖြင့် လုပ်သည်လည်း ရှိ၏။ မတရားသဖြင့် လုပ်သည်လည်း ရှိ၏။ ကာယအားဖြင့် နေပူမရှောင် မိုးရွာမရှောင် လုပ်ရသည်လည်း ရှိ၏။ ဉာဏအားဖြင့် မအိပ်မနေလုပ်ရသည်လည်း ရှိ၏။

ထိုသို့ လုပ်ရခြင်းမှာ ခန္ဓာငါးပါး၏ နှိပ်စက်ခြင်းမှ လွတ်မြောက်ရန် ဖြစ်၏။ သို့ဖြစ်ပါသော်လည်း လွတ်မြောက်မှုကိုမူ မျှော်မှန်းထားသည့်အတိုင်း ရသည်ဟူ၍မရှိ။ အကယ်၍ ရပါလျှင်လည်း ယာယီမျှသာ ရခြင်းဖြစ်၏။

အမှန်အားဖြင့် လွတ်မြောက်မှုထက် ကြိုးပမ်းမှုက ပိုပါ၏။ ထို့ကြောင့် ကြိုးပမ်းရမှုသည်လည်း အမှန်ပင် ဆင်းရဲလေ၏။

သို့ရာတွင် ကြိုးပမ်းရမှု သို့မဟုတ် ပြုပြင်ရမှု သင်္ခတတ္ထသည် သမုဒယသစ္စာရှုထောင့်မှ မြင်ရသော ဒုက္ခသစ္စာ၏ အနက်ဖြစ်၏။ သို့ဖြစ်၍ ဤအနက်ကို ကမ္မဝဋ်၌ ထည့်သွင်းရ၏။ ထို့ကြောင့် ကံကို ပြုလုပ်ရာ၌ ခံစားရသော ဆင်းရဲခြင်းဟူသမျှသည် ဒုက္ခသစ္စာ၏ ဒုတိယအနက်ဖြစ်သည်ဟု ဆိုရပါ၏။

ဒုက္ခသစ္စာ (၃)

ဒုက္ခသစ္စာ၏ တတိယအနက်မှာ ပူလောင်မှု သန္တာပတ္တ အနက် ဖြစ်၏။ ဝိပါကဝဋ်ကို မပျက်မစီးအောင် ထိန်းသိမ်း နိုင်ရန် ကမ္မဝဋ်ကို ပြုရာ၌ သုစရိုက်မှုလည်း ပါ၏။ ဒုစရိုက်မှု လည်း ပါ၏။

သုစရိုက်မှုတွင် ပုညကိရိယာပြုရန်အတွက် ငွေကြေးရှာဖွေ ရခြင်း၊ ညဉ့်စာမစားခြင်း၊ တရားထိုင်ခြင်း စသည်တို့သည် ကုသိုလ်တရားပင် ဖြစ်စေကာမူ သဘောအားဖြင့် ကိုယ်ဆင်းရဲမှု ကာယိကဒုက္ခ သဘော သက်ရောက်သည်ပင် ဖြစ်၏။

ဒုစရိုက်မှုတွင်မူ အထူးဆိုဖွယ်မရှိ။ အားလုံးနောင်တရစရာ ချည်း ဖြစ်၏။ နောင်တရသောအခါ သောကပရိဒေဝစသည်ဖြင့် ပူလောင်ရပြန်၏။ ဆင်းရဲရပြန်၏။

ဒုစရိုက်မှုကိုပြုပြီး တစ်ဘဝလုံး နောင်တ မရသူပင် ဖြစ်စေကာမူ သေခါနီးကာလ မရဏသန္ဓေအခါ၌မူ မလွဲသာ မရှောင်သာ ဒုဂ္ဂတိနိမိတ်များကို တွေ့ရမည်ဖြစ်၏။ ထိုအခါ၌ မျက်ရည် ယိုစီးလျက် ပူလောင်ခြင်းဆင်းရဲကို ခံစားရမည်မှာ မြေကြီးလက်ခတ်မလွဲပင် ဖြစ်၏။ သို့ဖြစ်၍ ပူလောင်မှုဆင်းရဲကို

ကိလေသာဝဋ်၌ ထည့်သွင်းရ၏။ ဤဆင်းရဲသည်ကား ကိလေသာကို မပယ်သတ်နိုင်သဖြင့် ခံစားရသော ဆင်းရဲဖြစ်သောကြောင့် မဂ္ဂသစ္စာရှုထောင့်မှ မြင်ရသော ဒုက္ခသစ္စာအနက် ဖြစ်ပါ၏။

ဒုက္ခသစ္စာ (၄)

ဒုက္ခသစ္စာ၏ စတုတ္ထအနက်မှာ ဖောက်ပြန်မှု ‘ဝိပရိဏာမတ္ထ’ ဖြစ်၏။ ဖောက်ပြန်ပျက်စီးမှုသည် ပစ္စုပ္ပန်ဘဝ၊ အတိတ်ဘဝ၊ အနာဂတ်ဘဝအားဖြင့် ဘဝအလိုက် ဇာတိဒုက္ခ၊ ဇရာဒုက္ခ၊ ဗျာဓိဒုက္ခ၊ မရဏဒုက္ခလည်း ရှိ၏။ ယင်းဒုက္ခကို အဒွါဒုက္ခဟူ၍ ဆိုရ၏။

နံနက် - ညဉ့်အားဖြင့် ကာလအလိုက် ဇာတိ ဇရာ ဗျာဓိ မရဏလည်း ရှိ၏။ ယင်းကို ‘သန္တတိဒုက္ခ’ ဟူ၍ ဆိုရ၏။ ပထမခဏ၌ ဖြစ်သော ရုပ်နာမ်ခန္ဓာတို့သည် ဒုတိယခဏသို့ မရောက်မီ ချုပ်ပျောက်ပျက်စီးကြ၏။

ဤသို့လျှင် ရုပ်နာမ်ခန္ဓာတို့သည် ခဏတိုင်း ခဏတိုင်း ဖြစ်ကြ၏။ ရင့်ကြ၏။ နာကြ၏။ ပျက်စီးကြ၏။ ဖြစ်ခြင်းကို ဇာတိ ဒုက္ခဟူ၍လည်းကောင်း၊ ရင့်ခြင်းကို ဇရာဒုက္ခဟူ၍လည်းကောင်း၊ နာခြင်းကို ဗျာဓိဒုက္ခဟူ၍လည်းကောင်း၊ ပျက်စီးခြင်းကို မရဏဒုက္ခဟူ၍လည်းကောင်း ဆိုရ၏။ ဤဒုက္ခမျိုးကို မူ ခဏိကဒုက္ခဟူ၍ဆို၏။ ဤဒုက္ခကား နိရောဓသစ္စာ ရှုထောင့်မှ မြင်ရသောဒုက္ခဖြစ်လေ၏။ ဤဖောက်ပြန်မှု ဆင်းရဲကိုကား ဝဋ်သုံးပါးလုံး၌ပင် ထည့်သွင်းရ၏။

သမုဒယသစ္စာ (၄) ချက်

သမုဒယသစ္စာဟူသည့် တပ်မက်ခြင်း အမှန်တရားဖြစ်၏။ ယင်း၌လည်း မရောင့်ရဲနိုင်ခြင်း အာယူဟနတ္ထ၊ အကြောင်းရင်းခံခြင်း နိဒါနတ္ထ၊ ထွေးပိုက်ခြင်း သံယောဂတ္ထ၊ အဟန့်အတား ပြုခြင်း ပလိဗောဓတ္ထဟူ၍ အနက်သဘောလေးမျိုးပင်ရှိ၏။

ထိုလေးမျိုးတွင် (၁) မရောင့်ရဲနိုင်ခြင်း အာယူဟနတ္ထသည် သမုဒယသစ္စာ၏ မူရင်းအနက်ဖြစ်သည်။ (၂) အကြောင်းရင်းခံခြင်း နိဒါနတ္ထသည် ဒုက္ခသစ္စာရှုထောင့်မှ မြင်ရသော သမုဒယသစ္စာ၏ အနက်ဖြစ်၏။ (၃) ထွေးပိုက်ခြင်း သံယောဂတ္ထသည် နိရောဓသစ္စာရှုထောင့်မှ မြင်ရသော သမုဒယသစ္စာ၏အနက်ဖြစ်၏။ (၄) အဟန့်အတားပြုခြင်း ပလိဗောဓတ္ထသည် မဂ္ဂသစ္စာရှုထောင့်မှ မြင်ရသော သမုဒယသစ္စာ၏အနက်ဖြစ်၏။ သမုဒယသစ္စာ၌ ရှုထောင့်လေးမျိုးအလိုက် အနက်လေးမျိုးသည် ဤသို့ပါဝင်၏။

(၁) မရောင့်ရဲနိုင်ခြင်း အာယူဟနတ္ထဟူသည် ဘဝစည်ပင်ရေးအတွက် မရောင့်ရဲနိုင်ခြင်းဖြစ်၏။ လောကတွင် အလှဆုံးဖြစ်သော်လည်း မရောင့်ရဲနိုင်။ တိုး၍ တိုး၍သာ လှချင်၏။ အသက်အရှည်ဆုံးဖြစ်သော်လည်း မရောင့်ရဲနိုင်။ တိုး၍ တိုး၍သာ အသက်ရှည်လို၏။ အချမ်းသာဆုံးဖြစ်သော်လည်း မရောင့်ရဲနိုင်။ တိုး၍ တိုး၍သာ ချမ်းသာလို၏။ ဘုန်းတန်ခိုးအကြီးဆုံးဖြစ်သော်

လည်း မရောင့်ရဲနိုင်။ တိုး၍တိုး၍သာ ဘုန်းတန်ခိုးကြီးလို
၏။ ထို့ကြောင့် တိုး၍တိုး၍ အားထုတ်၏။ တိုး၍
တိုး၍ အားထုတ်ခြင်းသည် ဒုက္ခကို တိုး၍ တိုး၍
စုဆောင်းခြင်းပင် ဖြစ်ပါ၏။ ဝိပါကဝဋ်ကို စုပုံခြင်းဖြစ်၏။

(၂) အကြောင်းရင်းခံခြင်း နိဒါနတ္ထဟူသည် ဘဝ
အတွက် ကံများကို တည်ဆောက်ခြင်းဖြစ်၏။ ကံဟူသမျှ
သည် ကုသိုလ်ဖြစ်စေ၊ အကုသိုလ်ဖြစ်စေ တဏှာကို
အကြောင်းရင်းခံပါမှ ကံမြောက်၏။ တဏှာတွင် အဝိဇ္ဇာ
လည်း ပါဝင်၏။ ကံမြောက်မှ ဘဝအကျိုးကို ပေး၏။

ရဟန္တာမဖြစ်သေးသရွေ့ကာလပတ်လုံး ပုထုဇဉ်မှ
သည် အနာဂါမ်တိုင်အောင် ထိုထိုပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ကာယကံမူ၊
ဝစီကံမူ၊ မနောကံမူဟူသမျှသည် ကံအမည်ကို ရကြသည်
ချည်း ဖြစ်၏။ ထိုသို့ ကံအမည်ကို ရနေခြင်းသည်
တဏှာကို မြစ်ပြတ်မပယ်သတ်နိုင်သေးသောကြောင့် ဖြစ်
၏။ တဏှာကို မြစ်ပြတ်ပယ်သတ်နိုင်သောအခါမှသာ
ကံဟူသမျှသည် ကြိယာအဖြစ်သို့ ရောက်၍ ချုပ်ငြိမ်း၏။
ကံချုပ်ငြိမ်းပါမှလည်း တစ်ဖန် ပဋိသန္ဓေနေရခြင်း ဇာ
တိသည် ကုန်၏။ ထိုအခါ ရဟန္တာဖြစ်သည်ဟု ဆိုရ၏။
ထို့ကြောင့် တဏှာသည် ကံ၏ အကြောင်းရင်းအနေဖြင့်
ကမ္မဝဋ်ကို ဖြစ်စေသည်ဟု ဆိုရ၏။ ကံဖြစ်လာမှတော့
ဘဝသည် မလွဲမသွေ ဖြစ်ရပေတော့မည်။

(၃) ထွေးပိုက်မှု သံယောဂတ္ထဟူသည် ဘဝနှင့်
ပတ်သက်သမျှ အားလုံးကို ထွေးပိုက်ခြင်းဖြစ်၏။ ကိလေသ

ဝင့်အနေဖြင့်လည်း ထွေးပိုက်၏။ ကုမ္မဝင့်အနေဖြင့် လည်း ထွေးပိုက်၏။ ဝိပါကဝင့်အနေဖြင့်လည်း ထွေးပိုက်၏။ ထို့ကြောင့် မိမိက ထွေးပိုက်ထားသော အရာဝတ္ထု လှုပ်လျှင် မိမိကပါ လှုပ်ရခြင်းဖြစ်၏။

နိုင်ငံခြားက မိမိ၏သား သောက ရောက်နေသည် ဟု ကြားရလျှင် မိမိက သည်မှာနေပြီး လှုပ်၏။ သောက ရောက်၏။ အယုတ်ဆုံးအားဖြင့် မိမိ၏ အိမ်ခြံ စည်းရိုးက သက်မဲ့ဖြစ်သောသစ်ပင်ကို သူတစ်ပါးက ဓားဖြင့်ခုတ် သည်ကို မြင်ရလျှင်ပင် မိမိကပါ လှုပ်၏။ ဓားခုတ်ခံရ၏။ အမှန်အားဖြင့် လှုပ်ခြင်းသည် လောကဖြစ်၏။ မလှုပ် ခြင်းသည် နိဗ္ဗာန်ဖြစ်၏။ လှုပ်ခြင်းကို စလိတဟုဆို၏။ မလှုပ်ခြင်းကို အစလိတဟု ဆို၏။

သို့ဖြစ်လေရာ တဏှာသည် ဘဝနှင့် ပတ်သက် သမျှ အားလုံးကို ထွေးပိုက်ထားသောကြောင့် ဘဝနှင့် ပတ်သက်သမျှအားလုံး လှုပ်လျှင် မိမိကပါ လိုက်၍ လှုပ်ခြင်း ဖြစ်၏။ ဘဝနှင့် ပတ်သက်သမျှအားလုံး သောကရောက်လျှင် မိမိကပါ လိုက်၍ သောကရောက် ရခြင်း ဖြစ်ပါ၏။ ဤသည်မှာ နိရောဓသစ္စာရှုထောင့်မှ မြင်ရသော သမုဒယသစ္စာ၏အနက်ဖြစ်၏။

(၄) ဟန့်တားခြင်း ပလိဗောဓတ္ထဟူသည် ဘဝမှ လွတ်မြောက်ရေးအတွက် ဆောင်ရွက်မှုဟူသမျှအားလုံး ကို မဆောင်ရွက်နိုင်အောင် ဟန့်တားခြင်းဖြစ်၏။

စာပေသမားများကလည်း တရားအားထုတ်မည် ကြံသောအခါ ချပို့လက်စ၊ ရေးလက်စ စာပေလုပ်ငန်းက အဟန့်အတားပြု၏။ စီးပွားရေးသမား၊ နိုင်ငံရေးသမား၊ အုပ်ချုပ်ရေးသမား စသည်အားဖြင့် အလွှာအသီးသီး၌ ရှိကြသူများသည် သံသရာဝဋ်ဆင်းရဲမှ လွတ်မြောက်ရေး အတွက် တရားအားထုတ်မည်ပြုသောအခါ ဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းများ၊ မိသားစုများ၊ ပတ်ဝန်းကျင်များက တရား အားမထုတ်ဖြစ်အောင် ဆင်ခြေအမျိုးမျိုး၊ အကြောင်းအမျိုး မျိုးဖြင့် အဟန့်အတားပြု၏။ ဤသို့ အဟန့်အတားပြုခြင်း သည် ကိလေသဝဋ်ကို ပွားစေခြင်းဖြစ်၏။ ယင်းသည်ပင် မဂ္ဂသစ္စာရှုထောင့်မှ မြင်ရသော သမုဒယသစ္စာ၏ အနက် ဖြစ်၏။

နိရောဓသစ္စာ (၄) ချတ်

နိရောဓသစ္စာ၌လည်း သံသရာမှ လွတ်မြောက်ခြင်း နိဿရဏတ္ထ၊ ထွေးပိုက်မှုဟူသမျှ လွတ်ကင်းခြင်း ဝိဝေကတ္ထ၊ အကြောင်းတရားဟူသမျှတို့က မပြုပြင်နိုင်ခြင်း အသင်္ခကတ္ထ၊ မပျက်မစီးဘဲ အမြဲတမ်းရှိနိုင်ခြင်း အမတတ္ထဟူ၍ အနက်လေးမျိုး ရှိသည်ပင် ဖြစ်၏။

ထိုလေးမျိုးတွင် (၁) သံသရာမှ လွတ်မြောက်ခြင်း နိဿရဏတ္ထသည် နိရောဓသစ္စာ၏ ပင်ကိုမူလအနက်ဖြစ်၏။
(၂) ထွေးပိုက်မှုဟူသမျှမှ လွတ်ကင်းခြင်း ဝိဝေကတ္ထသည်

သမုဒယသစ္စာရှုထောင့်မှ မြင်ရသော နိရောဓသစ္စာ၏ အနက်ဖြစ်၏။ (၃) အကြောင်းတရားဟူသမျှတို့က မပြုပြင်နိုင်ခြင်း အသင်္ခတတ္ထသည် မဂ္ဂသစ္စာရှုထောင့်မှ မြင်ရသော နိရောဓသစ္စာ၏ အနက်ဖြစ်၏။ (၄) မပျက်မစီးဘဲ အမြဲတမ်းတည်ရှိနိုင်ခြင်း အမတတ္ထသည် ဒုက္ခသစ္စာရှုထောင့်မှ မြင်ရသော နိရောဓသစ္စာ၏ အနက်ဖြစ်၏။

(၁) သံသရာမှ လွတ်မြောက်ခြင်း နိဿရဏတ္ထဟူသည် လောကသုံးပါးမှ လွတ်မြောက်ခြင်း ဖြစ်၏။ ယင်းကို (၃၁) ဘုံမှ လွတ်မြောက်ခြင်းဟူ၍လည်း ဆိုရ၏။ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် ဝေါဟာရဖြင့်ဆိုရလျှင် ဝိပါကဝဋ်မှ လည်းကောင်း၊ ကမ္မဝဋ်မှလည်းကောင်း၊ ကိလေသဝဋ်မှ လည်းကောင်း လွတ်မြောက်ခြင်းဖြစ်၏။

(၂) ထွေးပိုက်မှု ဟူသမျှမှ လွတ်ကင်းခြင်း ဝိဝေကတ္ထဟူသည် အာရုံပြုခြင်းပင် မခံရတော့လေအောင် ကိလေသာအားလုံးမှ လွတ်ကင်းခြင်းဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် ယင်းကို ကိလေသဝဋ်မှ လွတ်ကင်းခြင်းဟူ၍ ဆိုရ၏။

(၃) အကြောင်းတရားဟူသမျှတို့က မပြုပြင်နိုင်ခြင်း အသင်္ခတတ္ထဟူသည် ကမ္မဝဋ်မှ လွတ်မြောက်ခြင်းဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် နိဗ္ဗာန်သည် ကံကြောင့် ဖြစ်သောတရားလည်းမဟုတ်၊ စိတ်ကြောင့် ဖြစ်သောတရားလည်း မဟုတ်၊ ဥတုကြောင့်ဖြစ်သောတရားလည်း မဟုတ်၊ အာဟာရကြောင့် ဖြစ်သောတရားလည်းမဟုတ်၊ အမှန်အားဖြင့် အကြောင်းကင်းသော တရားဖြစ်၏။ ဝိဝေကသော

ဖြစ် - တည် - ပျက်သဘောဟူ၍ မရှိဘဲ သူ့သဘောသူ ဆောင်ကာ ပရမတ္ထအနေဖြင့် ထာဝစဉ်တည်ရှိနေခြင်း ဖြစ်၏။

“ယံကိဉ္စိ သမုဒယဓမ္မံ သဗ္ဗံ တံ နိရောဓ ဓမ္မံ”
အရ ဖြစ်သောတရားဟူသမျှသည် ပျက်သောသဘောရှိ သည်ချည်း ဖြစ်သောကြောင့် နိဗ္ဗာန်ဟူသည် အဖြစ်တရား မဟုတ်ဘဲ အရှိတရားသက်သက်ဖြစ်ပါ၏။

(၄) မပျက်မစီးဘဲ အမြဲတည်ရှိနိုင်ခြင်း အံမတတ္ထ ဟူသည် ကာလလွတ်သဘော ဖြစ်၏။ ကာလ၏ဩဇာ အတွင်း၌ ရှိပါက အတိတ်သဘောလည်း ရှိ၏။ ပစ္စုပ္ပန် သဘောလည်း ရှိရ၏။ အနာဂတ်သဘောလည်း ရှိရ၏။ ထိုအခါ ဖြစ်ခြင်း၊ တည်ခြင်း၊ ပျက်ခြင်းတို့သည် မလွဲမသွေ ပါဝင်လာရ၏။ ထို့ကြောင့် ခဏိကဇာတိ၊ သန္တတိဇာတိ၊ အဒ္ဓါဇာတိဟူ၍ ဖြစ်ခြင်းသဘောကို လည်းကောင်း၊ ခဏိက မရဏ၊ သန္တတိမရဏ၊ သဒ္ဓါ မရဏဟူ၍ ပျက်ခြင်းသဘောကို လည်းကောင်း ထိုထိုဓမ္မ တို့သည် မလွန်ဆန်နိုင်ဘဲ ရှိကြ၏။

နိဗ္ဗာန်ကား ထိုကဲ့သို့မဟုတ်၊ ကာလကို လွန်သဖြင့် ဖြစ်ခြင်းလည်း မရှိ။ ပျက်ခြင်းလည်း မရှိ။ ကာလအားဖြင့် အတိတ်လည်း မရှိ။ ပစ္စုပ္ပန်လည်း မရှိ။ အနာဂတ်လည်း မရှိ။ သို့မရှိသော်လည်း အမြဲတမ်းမူကား ရှိနေသောကြောင့် ထာဝရပစ္စုပ္ပန်ဟူ၍ဆိုသော် ဆိုနိုင်ပါ၏။ ထာဝရပစ္စုပ္ပန် ဖြစ်သောကြောင့် နိဗ္ဗာန်ကို မပျက်စီးသော တရား၊

မသေသောတရားဟူ၍ ဆိုခြင်း ဖြစ်ပါ၏။ ပါဠိဝေါဟာရ အားဖြင့် အမတတ္ထဟူသည် မြန်မာဝေါဟာရ အားဖြင့် မသေသောသဘော ဖြစ်၏။

မဂ္ဂသစ္စာ (၄) ချက်

မဂ္ဂသစ္စာ၌လည်း ဝဋ်ဆင်းရဲမှ ထွက်မြောက်ခြင်း နိယျာနတ္ထ၊ နိဗ္ဗာန်ကိုရခြင်းအကြောင်း ဟောတွတ္ထ၊ သစ္စာလေးပါးကို မြင်ခြင်း ဒဿနတ္ထ၊ မိမိ၏ ကိစ္စ၌ အစိုးရခြင်း အာဓိပယျတ္ထ အားဖြင့် လေးမျိုးပင် ရှိ၏။

ထိုလေးမျိုးတွင် (၁) ဝဋ်ဆင်းရဲမှ ထွက်မြောက်ခြင်း၊ နိယျာနတ္ထသည် မဂ္ဂသစ္စာ၏ မူလပင်ကိုအနက်ဖြစ်၏။ (၂) နိဗ္ဗာန်ကို ရခြင်းအကြောင်း ဟောတွတ္ထသည် သမုဒယသစ္စာ ရှုထောင့်မှ မြင်ရသော မဂ္ဂသစ္စာ၏အနက်ဖြစ်၏။ (၃) သစ္စာလေးပါးကို မြင်ခြင်း ဒဿနတ္ထသည် နိရောဓသစ္စာရှုထောင့်မှ မြင်ရသော မဂ္ဂသစ္စာ၏အနက်ဖြစ်၏။ (၄) မိမိ၏ကိစ္စ၌ အစိုးရခြင်း အာဓိပတေယျတ္ထသည် ဒုက္ခသစ္စာရှုထောင့်မှ မြင်ရသော မဂ္ဂသစ္စာ၏ အနက်ဖြစ်၏။

(၁) ဝဋ်ဆင်းရဲမှ ထွက်မြောက်ခြင်း နိယျာနတ္ထ ဟူသည် အနုသယကိလေသာကို မြစ်ပြတ်ပယ်သတ်လိုက်သဖြင့် ကမ္မဝဋ်ပြတ်ပြီး ထိုထိုဘုံတို့၌ လူ - နတ် - ဗြဟ္မာ သတ္တဝါအနေဖြင့် မဖြစ်ရတော့ခြင်း ဖြစ်၏။ အနုသယကိလေသာသည် လောက၏အနှစ်၊ လောက၏ ဗီဇ၊ သံသရာ၏အနှစ်၊ သံသရာ၏ ဗီဇဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့်

အနုသယကိလေသာသေလျှင် ကံလည်းသေသဖြင့် အနှစ်
မပါ အခွံချည်းသာ ကျန်ရစ်သော လောကနှင့် သံသရာ
ဖြစ်ချေ၏။

ထိုအခါ ညွှန်အတွင်း၌ ရှိသော လန်းဆန်းသော
ပဒုမ္မာကြာသည် ရွံ့ညွှန်အတွင်း၌ ရှိနေပါလျက် ရွံ့ညွှန်များ
မလိမ်းကပ်သကဲ့သို့ ကိလေသာများကို မြစ်ပြတ်ပယ်သတ်
ပြီးသော အရိယာပုဂ္ဂိုလ်သည် လောကအတွင်း၌ ရှိလျက်
လန်းဆန်းနေသော်လည်း လောက၏ အညစ်အကြေး
ဖြစ်သော ကိလေသာများ မလိမ်းကျံတော့။ ကိလေသာများ
မလိမ်းကျံလျှင် ကံလည်း အကျိုးမပေးနိုင်တော့။ အမှန်အား
ဖြင့် ကံအမည်ကိုပင် မရတော့။ ဤသည်ကိုပင် ဝဋ်ဆင်းရဲမှ
ထွက်မြောက်ခြင်းဟု ဆိုရ၏။

(၂) နိဗ္ဗာန်ကို ရခြင်း၏ အကြောင်း ဟေတွတ္ထ
ဟူသည် တဏှာကို မြစ်ပြတ်ပယ်သတ်နိုင်ခြင်း ဖြစ်၏။
ပါနတော နိက္ခန္တံ နိဗ္ဗာနံ ဟူသည်နှင့်အညီ တဏှာကို
နည်းနည်းပယ်သတ်နိုင်လျှင် နည်းနည်းနိဗ္ဗာန်ကို ရ၏။
မြစ်ပြတ်ပယ်သတ်နိုင်လျှင် နိဗ္ဗာန်ကို အပြီးအပိုင်ရ၏။
နိဗ္ဗာန်ကို ရခြင်း၌ ဗောဓိပက္ခိယတရားများ အားလုံးကို
ပွားသည်ထက်ပွားအောင် အားထုတ်ရ၏။ ထိုအခါမှသာ
နိဗ္ဗာန်ကို ရခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်၏။ နိဗ္ဗာန်ကို ရပါ
မှလည်း တဏှာကို ပယ်သတ်နိုင်၏။ ကိလေသဝဋ်ကို
ဖြတ်နိုင်၏။ ဤသည်ကိုပင် နိဗ္ဗာန်ကို ရခြင်း၏ အကြောင်း
ဟူ၍ ဆိုရ၏။

(၃) သစ္စာလေးပါးကို မြင်ခြင်း ဒဿနတ္ထ ဟူသည် နိရောဓသစ္စာကို မျက်မှောက်ပြုခြင်း၊ ဒုက္ခသစ္စာ ကို ပိုင်းခြား၍ သိခြင်း၊ သမုဒယသစ္စာကို ပယ်သတ်နိုင် ခြင်းနှင့် မဂ္ဂသစ္စာကို ပွားများခြင်းတို့ ဖြစ်ကြ၏။

ထိုတွင် နိရောဓသစ္စာကို မျက်မှောက်ပြုခြင်းဟူသည် နိဗ္ဗာန်ကို အာရုံပြုသောအားဖြင့် မြင်ခြင်းဖြစ်၏။ ယင်းကို အာရမ္မဏပဋိဝေဓဟူ၍ ဆို၏။ ကျန်သစ္စာများကို မြင်ခြင်း ဟူသည်မှာ မတွေဝေသောအားဖြင့် မြင်ခြင်းဖြစ်၏။ ယင်းကို အသမ္မောဟ ပဋိဝေဓဟူ၍ ဆို၏။ အမှန်အားဖြင့် နိရောဓသစ္စာကို မြင်ခြင်း၌ အာရုံပြုခြင်းနှင့် မတွေဝေ ခြင်းနှစ်မျိုးလုံး ပါဝင်၏။ ကျန်သစ္စာများကို မြင်ခြင်း၌ မူ မတွေဝေခြင်း တစ်မျိုးသာ ပါဝင်၏။ အာရမ္မဏ ပဋိဝေဓ၏ အနက်မှာ အာရုံပြုသောအားဖြင့် သိခြင်းဟူ၍ ဖြစ်၏။ အသမ္မောဟ ပဋိဝေဓ၏အနက်မှာ မတွေဝေသော အားဖြင့် သိခြင်းဟူ၍ ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် သစ္စာလေးပါး ကို မြင်လိုက်သည်နှင့် တစ်ပြိုင်နက် ဝိပါကဝဋ်၊ ကမ္မဝဋ်၊ ကိလေသဝဋ်ဟူသော ဝဋ်သုံးပါးမှ လွတ်လေပြီ။

(၄) နိဗ္ဗာန်ကို မြင်ခြင်းဟူသည်မှာ နိဗ္ဗာန်ကို တိုက်ရိုက်ကြည့်၍ မြင်သည်မဟုတ်။ နိဗ္ဗာန်ကို တိုက်ရိုက် ကြည့်၍လည်း မရ။ နိဗ္ဗာန်ကို မြင်လိုလျှင် ရုပ်နာမ်ခန္ဓာ တို့ကိုသာ ကြည့်ရ၏။ ရုပ်နာမ်ခန္ဓာတို့ကို ကြည့်ရာမှ ယင်းတို့၏ ဖြစ်ပျက်ကို မြင်လာ၏။ ထို့နောက် ဖြစ်ပျက်

ကုန်ဆုံး၍ ဖြစ်ပျက်ကို လွန်ပြီး မဖြစ်မပျက်ကို မြင်လာ၏။
ယင်း မဖြစ်မပျက်ကား နိဗ္ဗာန်ဖြစ်၏။

ဤသို့သော ကြည့်နည်းကို အာရန္တတိညာယ ဟု
ဆိုကြ၏။ အာရန္တတိညာယဟူသည်မှာ အာရန္တတိကြယ်ကို
ကြည့်နည်းဖြစ်၏။ အာရန္တတိကြယ်ကို ကြည့်သောအခါ
အာရန္တတိကြယ်ကို တိုက်ရိုက်ကြည့်၍ မရ။ သစ်ပင်ထိပ်ဖျား
ကို ကြည့်ရ၏။ သစ်ပင်ထိပ်ဖျားကို ကြည့်ရာမှ သစ်ပင်
ထိပ်ဖျားကို လွန်ပြီး ကောင်းကင်သို့ ကြည့်လိုက်သော
အခါ အာရန္တတိကြယ်ကို မြင်ရ၏။ ဤကြည့်နည်းကို
လေယာဉ်ပျံကြည့်နည်းနှင့် နှိုင်းယှဉ်၍လည်း ဆိုနိုင်၏။

ကောင်းကင်၌ လေယာဉ်ပျံတစ်စင်း ပျံသန်းသွား
သောအခါ ထိုလေယာဉ်ပျံကို တိုက်ရိုက်ကြည့်ခိုင်း၍မရ။
လက်ညှိုးဖြင့် ညွှန်ပြရ၏။ လက်ညှိုးထိပ်ကို ကြည့်ခိုင်းရ၏။
လက်ညှိုးထိပ်ကိုလွန်ပြီး တည့်တည့် ကောင်းကင်သို့
ကြည့်လိုက်သောအခါမှသာ လေယာဉ်ပျံကို မြင်ရ၏။
ဤကြည့်နည်းအတိုင်းပင် ရုပ်နာမ်တို့၏ ဖြစ်ပျက်မှ
တစ်ဆင့် နိဗ္ဗာန်ကိုကြည့်ရ၏။ ထိုသို့ကြည့်မှလည်း
နိဗ္ဗာန်ကို မြင်ရ၏။ နိဗ္ဗာန်ကို မြင်မှလည်း ကျန်သစ္စာများ
ကိုပါ မြင်လေ၏။

အတ္တသုံးမျိုး

မဟာသက္ကရာဇ် (၁၀၃) ခုနှစ်၊ ဝါဆိုလပြည့်နေ့တွင်
မြတ်စွာဘုရားထံတော်မှ ဓမ္မစက္ကပဝတ္တနသုတ်တော်ကို ကြားနာပြီး

ကြားနာရသည့်အတိုင်း ကျင့်သုံးပွားများသောကြောင့် ပဉ္စဝဂ္ဂ ငါးပါးတို့တွင် ကောဏ္ဍညသည် သစ္စာလေးပါးကို ပထမဦးဆုံး ကိုယ်တိုင်သိ၍ သောတာပန် ဖြစ်၏။ ဝါဆိုလပြည့်ကျော် (၁)ရက်နေ့တွင် ဝပ္ပသည်လည်းကောင်း၊ ဝါဆိုလပြည့်ကျော် (၂)ရက်နေ့တွင် ဘဒ္ဒိယသည်လည်းကောင်း၊ ဝါဆိုလပြည့်ကျော် (၃)ရက်နေ့တွင် မဟာနာမ်သည်လည်းကောင်း၊ ဝါဆိုလပြည့်ကျော် (၄)ရက်နေ့တွင် အဿဇိသည်လည်းကောင်း အစဉ်အတိုင်း သောတာပန် ဖြစ်ကြ၏။ ဧဟိဘိက္ခု ရဟန်းများလည်း ဖြစ်သွားကြ၏။

ထိုစဉ်အခါ မြတ်စွာဘုရား၏ သာသနာတော်တွင် ပဉ္စဝဂ္ဂ ငါးပါးတို့သည် သံဃာရတနာများ ဖြစ်ကြလေပြီ။ သို့ရာတွင် ပဉ္စဝဂ္ဂငါးပါးတို့သည် ရဟန္တာများ မဖြစ်ကြသေးချေ။ သောတာပန်မျှသာ ဖြစ်ကြသေး၏။ ထို့ကြောင့် ရဟန္တာဖြစ်အောင် ဆက်လက်အားထုတ်ဖို့ ရှိကြသေး၏။

ပဉ္စဝဂ္ဂတို့သည် ရှေးအခါက အတ္တကိုအရှိထား၍ အရိယသစ္စာကို ရှာဖွေနေကြသူများ ဖြစ်ကြ၏။ အတ္တကို အရှိထားပြီး အရိယသစ္စာကို ရှာဖွေကြခြင်းမှာလည်း သူတို့သာ မဟုတ်။ မြတ်စွာဘုရား ပွင့်တော်မမူမီ ရှေးပဝေဏီကာလမှစ၍ သူတော်စင် မှန်သမျှတို့သည် အတ္တကို အရှိထား၍ အရိယသစ္စာကို ရှာဖွေကြသူများချည်း ဖြစ်ကြ၏။

အတ္တကို အရှိထားပြီး အရိယသစ္စာကို ရှာဖွေကြခြင်း ဖြစ်သဖြင့် ထိုထို သူတော်စင်တို့သည် အရိယသစ္စာကို မတွေ့နိုင်ကြခြင်း ဖြစ်၏။ အရိယသစ္စာကား မရှိမဟုတ်။

ရှိသည်သာဖြစ်၏။ ရှိပါလျက် အရှာမှား၍ မတွေ့ခြင်း ဖြစ်၏။
အရိယသစ္စာဟူသည် ဓမ္မတာအားဖြင့် အစမထင်သော
အတိတ်၌လည်း ရှိသည်ပင် ဖြစ်၏။ အဆုံးမထင်သော
အနာဂတ်၌လည်း ရှိသည်ပင်ဖြစ်၏။ ကာလ တစ်လျှောက်လုံး
 ရှိသည်ပင် ဖြစ်၏။ ရှိသော်လည်း ရှာတတ်မှ တွေ့နိုင်၏။
 ရှာတတ်ရန် မျက်စိရှိဖို့လည်းလို၏။

မြတ်စွာဘုရား အလောင်းတော်သည်ပင် မဟာသက္ကရာဇ်
 (၁၀၃)ခုနှစ်၊ ကဆုန်လပြည့်နေ့၊ ညဉ့်၏ ပစ္ဆိမယာမ် ရောက်မှသာ
 အရိယ သစ္စာကို မြင်စွမ်းနိုင်သော မျက်စိကို ရတော်မူခြင်း
 ဖြစ်၏။

ယင်းကိုပင် ‘စက္ခု ဥဒပါဒိ’ အရိယသစ္စာကို မြင်စွမ်း
 နိုင်သောမျက်စိ ဖြစ်ပေါ်လာပြီဟု ဆိုခြင်း ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့်
 ထာဝစဉ်ရှိနေသော အရိယသစ္စာကို မျက်ဝါးထင်ထင် ထိုမျက်စိဖြင့်
 မြင်အောင် ကြည့်နိုင်တော်မူခြင်း ဖြစ်၏။ အရိယသစ္စာကို
 မြင်ပါမှလည်း ‘အတ္တကို အရှိထား၍ အရိယသစ္စာကို ရှာဖွေ
 နေပါက မည်သည့်နည်းနှင့်မျှ အရိယသစ္စာကို တွေ့နိုင်မည်
 မဟုတ်ကြောင်း ပိုင်းပိုင်းခြားခြား သိတော်မူလာ၏။

အမှန်အားဖြင့် အရိယသစ္စာကိုမြင်တွေ့ခြင်း ဟူသည်မှာ
အတ္တဟူ၍ မရှိဘဲ ဒုက္ခသာရှိကြောင်း ပိုင်းပိုင်းခြားခြား မြင်သိခြင်း
 ပင် ဖြစ်၏။ ယင်းကိုပင် အတ္တကိုပယ်ခြင်းဟူ၍လည်းဆိုရ၏။
 နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုခြင်း ဟူ၍လည်း ဆိုရ၏။

ပဉ္စဝဂ္ဂီတို့သည် မြတ်စွာဘုရား ဟောကြားတော်မူသည့်
 အတိုင်း အတ္တဟူ၍မရှိဘဲ ဒုက္ခသာရှိကြောင်း ပိုင်းပိုင်းခြားခြား

မြင်ကြပြီ။ အတ္တကိုပယ်ကြပြီ။ နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုကြပြီ။
ထိုအခါ အရိယသစ္စာကို သိကြပြီ။ သို့ရာတွင် ပဉ္စဝဂ္ဂီတို့
ပယ်နိုင်သောအတ္တကား ဒိဋ္ဌိဖြင့်စွဲလမ်းသော အတ္တသာ ဖြစ်၏။

နောက် အတ္တနှစ်မျိုး ရှိသေး၏။ ထိုအတ္တနှစ်မျိုးကား
တဏှာဖြင့် စွဲလမ်းသော အတ္တနှင့် မာနဖြင့် စွဲလမ်းသော အတ္တ
တို့ဖြစ်ကြသည်။ ထိုအတ္တနှစ်မျိုးကို ပယ်သတ်နိုင်ရင် အနတ္တ
လက္ခဏသုတ်တော်ကို နာကြားပြီးပါမှ ရဟန္တာ ဖြစ်ကြမည်ဖြစ်
၏။ ယခုအချိန်တွင်မူ အတ္တသုံးမျိုးရှိသည့်အနက်မှ တစ်မျိုးကို
သာ ပယ်သတ်နိုင်သေး၏။ ထို့ကြောင့် ပဉ္စဝဂ္ဂီတို့သည်
သောတာပန် အဆင့်မျှသာ ဖြစ်ကြသေးခြင်း ဖြစ်၏။ သောတာပန်
ဖြစ်ပြီဆိုလျှင်ပင် ရဟန္တာဖြစ်ဖို့ သေချာလေပြီ။

ခန္ဓာ၌ သစ္စာတို့ ဣဗ္ဗေ

အမှန်အားဖြင့် ပဉ္စဝဂ္ဂီတို့သည် မြတ်စွာဘုရား ဟောကြား
တော်မမူမီကဆိုလျှင် အရိယသစ္စာကို မည်သည့်နေရာ၌ ရှာ
ရမှန်းပင် သိကြသည်မဟုတ်။ ထို့ကြောင့် ပဉ္စဝဂ္ဂီတို့သည်
အရိယသစ္စာကို ရှိနိုးရာရာ ရော်ရမ်း မှန်းဆပြီး ရှာခဲ့ကြခြင်းဖြစ်၏။
မြတ်စွာဘုရား ဟောကြားတော်မူလိုက်ကာမှ အရိယသစ္စာ
ရှာရမည့်နေရာကို သိကြခြင်း ဖြစ်၏။ အမှန်အားဖြင့် အရိယသစ္စာ
ကို ရှာရမည်နေရာကား မိမိတို့၏ ခန္ဓာပင် ဖြစ်၏။ ‘တရားရှာ
ခန္ဓာမှာတွေ့’ ဟူသည့်အတိုင်း ခန္ဓာ၌သာ အရိယသစ္စာရှိ၏။

ထို့ကြောင့်ခန္ဓာ၌သာ အရိယသစ္စာကို ရှာရမည်ဖြစ်၏။ အခြား နေရာများ၌ ရှာရမည်မဟုတ်။

ပဉ္စဝဂ္ဂီတို့သည် မိမိတို့၏ဒွါရများ၌ ဆိုင်ရာ အာရုံများ ထင်လာသောအခါ ဆိုင်ရာဆိုင်ရာ သိစိတ်များ ဖြစ်ပေါ်လာ ကြသည်ကို ကိုယ်တွေ့ကြုံကြ၏။ ထို့ကြောင့် ထင်လာသော အာရုံများ၊ ထင်စရာ ဒွါရများနှင့် သိစိတ်များဟူ၍ သုံးမျိုးစီ ဖြစ်ကြကြောင်းကိုလည်း ပဉ္စဝဂ္ဂီများ ကိုယ်တွေ့ကြုံကြ၏။ ဤ သုံးမျိုးကိုပင် မြတ်စွာဘုရားက ခန္ဓာဟူ၍ ဟောကြားတော်မူ၏။ တရားကိုယ်အားဖြင့် ဆိုလျှင် ရုပ်နာမ်များသာ ဖြစ်ကြ၏။ ရုပ်နာမ်မှ တစ်ပါး အခြားအတ္တဟူ၍မရှိ။

အတ္တဟူ၍ မရှိ ပါသော်လည်း အဝိဇ္ဇာ၏ မာယာကွန်ရက် ကြောင့် အတ္တရှိသည်ဟု ထင်ကြ၏။

အရိယသစ္စာကို မြင်စွမ်းနိုင်သော မျက်စိကိုရ၍ ထိုမျက်စိ ဖြင့် ကြည့်သောအခါမှသာ ခဏမစဲ တစ်ဖွဲဖွဲဖြင့် မိမိတို့၏ ဒွါရခြောက်ပါး၊ အာရုံခြောက်ပါး၊ သိစိတ်ခြောက်ပါးတို့ အတွဲ လိုက် အတွဲလိုက် ဖြစ်နေကြခြင်းကိုလည်းကောင်း၊ ထိုအတွဲ လိုက် ဖြစ်နေကြသောတရားများသည်ပင် ခန္ဓာများ ဖြစ်ကြခြင်း ကိုလည်းကောင်း၊ ခန္ဓာများဟူသည်မှာလည်း တရားကိုယ်အားဖြင့် ရုပ်နာမ်များသာ ဖြစ်ကြခြင်းကို လည်းကောင်း၊ ရုပ်နာမ်မှတစ်ပါး အခြားဘာမျှ မရှိခြင်းကို လည်းကောင်း၊ ထိုရုပ်နာမ်များသည် ခဏတိုင်းခဏတိုင်း ဖြစ်ပျက်နေကြခြင်းကို လည်းကောင်း၊ မျက်ဝါးထင်ထင် ပဉ္စဝဂ္ဂီတို့သည် သိလာကြ၏။

ထိုအခါ ပဉ္စဝဂ္ဂီတို့သည် သစ္စဉာဏ်ကိုလည်း ရကြ၏။
 ကိစ္စဉာဏ်ကိုလည်း ရကြ၏။ ကတဉာဏ်ကိုလည်း ရကြ၏။
 သစ္စဉာဏ်ရခြင်းကို ဉာတပရိညာဖြင့် သိခြင်း ဟူ၍ဆိုရ၏။
 ဉာတပရိညာဟူသည် ခန္ဓာ (ဝါ) ရုပ်နာမ်ကို အကြောင်းနှင့်တကွ
 ပိုင်းခြား၍ သိခြင်းဖြစ်၏။ ယင်းအသိကို သမာဓိဉာဏ်ဟူ၍
 ဆိုရ၏။ ခန္ဓာကို ဉာတပရိညာဖြင့် သိသောအခါ သစ္စာလေးပါး
 သဘောဖြင့် ခွဲခြားပြီး သိ၏။

ပဉ္စဝဂ္ဂီတို့သည် မြတ်စွာဘုရား၏ သွန်သင်ချက်အရ
 ဤလောက၌ ဝိပဿနာရှုရမည့် တရားများမှာ ခန္ဓာ (သို့မဟုတ်)
 ရုပ်နာမ်များသာ ဖြစ်ကြောင်း သိရှိပြီး ဖြစ်၏။ သို့ရာတွင်
 ထိုအသိမှာ လောကုတ္တရာသိ အဆင့်သို့ မရောက်သေးမီကာလထိ
 သစ္စဉာဏ် စစ်စစ်ဖြစ်သည်ဟု မဆိုနိုင်သေးချေ။

အမှန်အားဖြင့် ခန္ဓာ (ဝါ) ရုပ်နာမ်နှင့် ပတ်သက်၍
 မည်သို့ပင် သိစေကာမူ လောကုတ္တရာသိ အဆင့်သို့ ရောက်ပြီး
 ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်ဖြင့် မဆင်ခြင်နိုင်သေးသမျှ ကာလပတ်လုံး
 ထိုအသိ၌ အတ္တသည် အနုသယအနေဖြင့် ပါဝင်သောကြောင့်
 ပုဂ္ဂိုလ်သိသဘောသည် ပါဝင်နေသည်သာ ဖြစ်၏။ လောကုတ္တရာ
 ရာသိအဆင့်သို့ ရောက်ပါမှ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးသည် အတ္တ၏ နေရာ၌
 အစားဝင်ပြီး ပုဂ္ဂိုလ်သိ အနေဖြင့်မဟုတ်ဘဲ ဓမ္မသိအဆင့်ဖြင့်
 သိ၏။

ဓမ္မသိစစ်စစ်ဟူသည်မှာ သီလမဂ္ဂင်သုံးပါး ပါဝင်သော
 မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးဖြင့် သိသော အသိဖြစ်၏။ သီလမဂ္ဂင်သုံးပါးသည်

လည်း ဝိရတိစေတသိက် သဘောအရ နိဗ္ဗာန်ကို အာရုံပြုပါမှ
တစ်စုတည်း တစ်ပေါင်းတည်း တစ်ပြိုင်နက်တည်း ဖြစ်နိုင်၏။
ထိုအခါမှသာ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါး ဖြစ်၏။

သို့မဟုတ်ပါက အလွန်ဆုံး မဂ္ဂင်ငါးပါးသာ ဖြစ်နေမည်
ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးဖြင့် သိသောအသိကိုသာ
သစ္စဉာဏ် စစ်စစ်ဖြစ်နိုင်သည်ဟု ဆိုရ၏။ ထို့ကြောင့်
သစ္စဉာဏ်ကို ဉာတပရိညာဖြင့် သိသည်မှန်သော်လည်း မဂ်ဆိုက်
ဖိုလ်ဆိုက်အသိ အဆင့်သို့ရောက်ပြီး ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်ဖြင့်
ဆင်ခြင်ပြီးပါမှ သစ္စဉာဏ် စစ်စစ်ဖြစ်သည်ဟု ဆိုခြင်းဖြစ်၏။

ချမ်းသာအစစ်ကိုတွေ့မြင်

ကိစ္စဉာဏ်ကို တိရဏပရိညာဖြင့် သိခြင်းဟူ၍ ဆိုရ၏။
ကိစ္စဉာဏ်တွင် ပိုင်းခြား၍ သိရမည့် ဒုက္ခသစ္စာကိစ္စ၊ ပယ်ရမည့်
သမုဒယသစ္စာကိစ္စ။ မျက်မှောက်ပြုရမည့် နိရောဓသစ္စာကိစ္စ၊
ပွားများရမည့် မဂ္ဂသစ္စာကိစ္စတို့ ပါဝင်ကြ၏။

တိရဏပရိညာဟူသည်မှာ ဖြစ်ပျက်ကို မြင်သော ဝိပဿနာ
ဉာဏ်ပင် ဖြစ်၏။ သို့ရာတွင် ထိုဉာဏ်ဖြင့် သိသော ကိစ္စဉာဏ်
ဟူသည်လည်း လောကုတ္တရာသိ အဆင့်သို့ရောက်ပြီး
ပစ္စဝေက္ခဏာ ဉာဏ်ဖြင့် ဆင်ခြင်ပြီးပါမှ ကိစ္စဉာဏ်စစ်စစ်ဖြစ်သည်
ဟု ဆိုရမည်။ ဝိပဿနာသိအဆင့်တွင် ဆိုင်ရာဆိုင်ရာ မဂ်အလိုက်
ပယ်ရမည့် ကိလေသာများကို မြစ်ပြတ်ပယ်နိုင်ခြင်း မရှိသေး
သောကြောင့် ဝိပဿနာသိ၌လည်း ပုဂ္ဂိုလ်သိသည် အနုသယ

အနေဖြင့် ပါဝင်နေသေးသည်သာ ဖြစ်၏။ အတ္တအနေ ဖြင့်သိသော ပုဂ္ဂိုလ်သိဟူ၍ မပါဘဲ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါး ဓမ္မအနေဖြင့် သိသော ဓမ္မသိဖြင့် သိမှသာ အရိယသစ္စာ၏ ကိစ္စဉာဏ်သဘောသည် ပြီးပြည့်စုံမည်ဖြစ်၏။

ကတဉာဏ်ကို ပဟာနပရိညာဖြင့် သိခြင်းဟူ၍ ဆိုရ၏။ ပဟာနပရိညာဟူသည် မိမိတို့၏ သန္တာန်၌ ဆိုင်ရာဆိုင်ရာ မဂ်ဖြင့် ဆိုင်ရာဆိုင်ရာ ကိလေသာများကို ပယ်ခြင်း ဖြစ်၏။ ထိုသို့ ပယ်ရာ၌ မြစ်ပြတ်ပယ်ခြင်းကို ဆို၏။ မြစ်ပြတ်ပယ်ခြင်း ဟူသည်မှာ ပါဠိဂေါဟာရအားဖြင့် သမုစ္ဆေဒပဟာနံ ပင်ဖြစ်၏။

ထို့ကြောင့် ဆိုင်ရာဆိုင်ရာ ကိလေသာများကို ဆိုင်ရာ ဆိုင်ရာမဂ်များက သမုစ္ဆေဒပဟာနံဖြင့် မြစ်ပြတ်ပယ်သည် ဆိုလျှင်ပင် ဆိုင်ရာဆိုင်ရာ လောကုတ္တရာစိတ်များ ဖြစ်ကြပြီ ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် ကတဉာဏ်ကား လောကုတ္တရာသိဖြင့် သိပြီးဖြစ်သောကြောင့် စစ်မှန်သော ကတဉာဏ်သာဖြစ်၏။

သစ္စာလေးပါးတွင် တစ်ပါးစီ တစ်ပါးစီ၌ သစ္စဉာဏ်၊ ကိစ္စဉာဏ်၊ ကတဉာဏ်ဟူ၍ သုံးမျိုးစီ သုံးမျိုးစီရသောကြောင့် ပဉ္စဝဂ္ဂီတို့သည် သစ္စာလေးပါးကို သိရာ၌ ၁၂-ပါးသော အခြင်းအရာတို့ဖြင့် သိကြခြင်းဖြစ်၏။ ယခုမှပင် ပဉ္စဝဂ္ဂီတို့ သည် စစ်မှန်သော ချမ်းသာကို တွေ့ကြ၏။

ရှေးယခင်ကဆိုလျှင် ပဉ္စဝဂ္ဂီတို့သည် ချမ်းသာကို ရှာခဲ့ကြ၏။ ထိုသို့ ရှာခြင်းကား တပ်မက်ခြင်း တဏှာအပေါ် အခြေခံ၍ ရှာခြင်းဖြစ်၏။ ထိုသို့ရှာရာတွင် ရှာသည့်အတိုင်း မိမိတို့လိုချင်သော အရာဝတ္ထုကို ရသည်အခါလည်းရှိ၏။

မရသည့်အခါလည်းရှိ၏။ ရပြန်ပါသော်လည်း ထိုအရာဝတ္ထု
ပျောက်သွားမှာကို စိုးရိမ်မိပြန်၏။ ထို့ကြောင့် လောဘမှ
သောကပွားရပြန်၏။ မရပြန်ပါကလည်း စိတ်မချမ်းမသာ
ဖြစ်ရပြန်၏။ တစ်ခါတစ်ရံ မိမိတို့ မလိုချင်သော အရာဝတ္ထုကို
ရသည့်အခါလည်းရှိ၏။ ထိုအခါ စိတ်နှလုံး မချမ်းမသာ
ဖြစ်ရပြန်၏။ ထိုအရာဝတ္ထုနှင့် ကင်းကွာအောင် အားထုတ်ရပြန်
၏။ မည်သည့်အခါ မည်သည့်နည်းနှင့် ကင်းကွာပါလေမည်နည်း
ဟူ၍ စိုးရိမ်ရပြန်၏။

ထို့ကြောင့် လောဘမှ ဒေါသ၊ ဒေါသမှ သောကသည်
အဆင့်ဆင့် ဖြစ်ရပြန်၏။ စိုးရိမ်ခြင်း သောကဆိုကတည်းက
ဆင်းရဲရသည်ကား အမှန်ဖြစ်၏။ သို့ရာတွင် ဆင်းရဲခြင်း
ဒုက္ခ၏အကြောင်းမှန်ကို သူတို့မသိကြ။

အသွင်ပြောင်း ဒုက္ခ

ပဉ္စဝဂ္ဂီတို့သည် ဆင်းရဲခြင်း ဒုက္ခ၏ အကြောင်းမှန်ကို
မဂ်ဉာဏ်ဖြင့် ကိုယ်တိုင်ကိုယ်ကျတွေ့ပြီ။ “ဆင်းရဲခြင်း
ဒုက္ခ၏အကြောင်းမှန်ကား သမုဒယသစ္စာခေါ် တဏှာပါတကား”
ဟူ၍ သူတို့ မှန်ကန်စွာ သိကြပြီ။

အမှန်အားဖြင့် သမုဒယသစ္စာ ခေါ်သော တဏှာမှ
သိမ်မွေ့သော ဒုက္ခနှင့် ကြမ်းတမ်းသော ဒုက္ခဟူ၍ နှစ်မျိုးသာ
ထွက်ပေါ်နိုင်၏။ သိမ်မွေ့သော ဒုက္ခကိုပင် လောက၌ သုခဟူ၍
သတ်မှတ်ခြင်း ဖြစ်သည်။ အမှန်အားဖြင့်မူ ဒုက္ခစစ်စစ်သာတည်း။

ဒုက္ခက သုခအသွင်ပြောင်းနေသော အသွင်ပြောင်းဒုက္ခသာ ဖြစ်၏။ ယခုမှ ဒုက္ခ၏အကြောင်းမှန် သမုဒယသစ္စာ၏ သဘော ကို သူတို့ ပိုင်ပိုင်နိုင်နိုင်သိ၏။

သံသရာတစ်လျှောက်လုံး၌ ပဉ္စဝဂ္ဂီတို့သည် ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် လာ ဘဝရေစီးအတိုင်း ကိလေသာကြောင့် ကံဖြစ်ရ၏။ တစ်ဖန် ကံကြောင့် ဘဝဖြစ်ရပြန်၏။ တစ်ဖန် ဘဝကြောင့် ကိလေသာ ဖြစ်ရပြန်၏။ ဤသို့လျှင် ကိလေသာမှကံ၊ ကံမှဘဝ၊ ဘဝမှ ကိလေသာဟူ၍ ဘဝရေစီး ကြောင်းသည် အတော မသတ် လည်ပတ်လျက် စီးလေ၏။ ထို့ကြောင့် ဘဝရေစီးကြောင်း ၏ အဆုံးနှင့် အစသည် တစ်မျိုးတည်းသဖွယ် မှတ်ထင်နေရခြင်း ဖြစ်၏။

ဘဝ၌ မျှော်လင့်ချက်သည်ပင် အစသဖွယ်လည်း ဖြစ်၏။ အဆုံးသဖွယ်လည်း ဖြစ်၏။ ဤသို့လျှင် ပုထုဇဉ်များအတွက် ဘဝ၏ အစနှင့်အဆုံးသည် မျှော်လင့်ချက် ‘တဏှာ’၌ တစ်ထပ်တည်း ကျနေရခြင်း ဖြစ်၏။

ပဉ္စဝဂ္ဂီတို့သည် ယခု သောတာပတ္တိမဂ်ဖြင့် ပယ်နိုင်သော ကိလေသာများကို ပယ်သတ်မိလေပြီ။ ထို့ကြောင့် သူတို့၏ သန္တာန်၌ ဒိဋ္ဌိနှင့် ဝိစိကိစ္ဆာဟူသော ကိလေသာများ ကင်းစင် သွားကြပြီ ဖြစ်၏။ ‘ကိလေသာ’ ကင်းစင်လျှင် ကံလည်းကင်းစင် သွားကြပြီဖြစ်၏။ ‘ကိလေသာ’ ကင်းစင်လျှင် ကံလည်း ကင်းစင်တော့၏။ ကံကင်းစင်လျှင် ဘဝလည်း ကင်းစင်တော့၏။ ပုထုဇဉ်များအနေဖြင့် သူတို့သည် ‘အန္တဘူတော အယံ လော ကော’အရ မျက်ကန်းများသာ ဖြစ်ကြ၏။ မျက်ကန်းများ

ဖြစ်ကြသည့်အလျောက် သူတို့သည် အခြားသူများကို ဘဝနှင့် ပတ်သက်၍ မှန်ကန်အောင် လမ်းညွှန်နိုင်ခဲ့။

ယခု 'အာလောကော ဥဒပါဒိ' အရ သူတို့သည် အလင်းကို ရကြပြီ။ ယခင်ကလို အကန်းများ မဟုတ်ကြတော့။ မျက်မြင်များ ဖြစ်ကြပြီ။ ထို့ကြောင့် သူတို့သည် ဘဝနှင့် ပတ်သက်၍ အခြားသူများအား အမှန်အတိုင်း လမ်းညွှန်နိုင်လေပြီ။

အကယ်၍ ရဟန္တာများ ဖြစ်သွားကြပါက ပို၍ အလင်းရပြီး အခြားသူများအား ပို၍ မှန်ကန်အောင် လမ်းညွှန်နိုင်ကြမည် ဖြစ်ပါ၏။

ထိုအခါ နှစ်ပေါင်းကမ္ဘာတစ်သိန်းတို့ ကာလပတ်လုံး ပါရမီကို ဖြည့်ခြင်းအားဖြင့် လောကမှရယူခဲ့သော ကျေးဇူးကြွေးကို သူတို့သည် လောကအား ပြန်လည်ဆပ်ကြပေတော့မည်။ အမှန်အားဖြင့် သူတို့အတွက် လောကမှ နောက်ထပ်ရယူရန် မရှိတော့။ ပေးဆပ်ရန်သာ ရှိပါတော့၏။ ဤသည်ကိုပင် 'ကတံ ကရဏိယံ နာပရံ ဣတ္ထတ္ထာယ' ဟူ၍ ပါဠိ၌ ဆိုပါ၏။

သင်္ချေသနဂိုဏ်း၏

ချမ်းသာကိုရှာဖွေခြင်း

သတ္တဝါဟူသမျှသည် ချမ်းသာကိုလိုချင်ကြသည်ချည်း ဖြစ်၏။ ချမ်းသာကို လိုချင်သဖြင့်လည်း ချမ်းသာကို ရှာဖွေကြ၏။ ချမ်းသာကို ရှာဖွေရာတွင် မိမိတို့ လိုချင်သော ချမ်းသာကို ရသည်လည်းရှိ၏။ မရသည်လည်းရှိ၏။

အကယ်၍ မိမိတို့လိုချင်သော ချမ်းသာကို ရစေကာမူ
 ထိုချမ်းသာသည် ပျောက်ကွယ်သွားတတ်၏။ ပျောက်ပျက်သွား
 လျှင်လည်း စိတ်မချမ်းမသာ ဖြစ်ရ၏။ မပျောက်ပျက်သေး
 လျှင်လည်း ပျောက်ပျက်သွားမှာကို စိုးရိမ်ရပြန်၏ ထို့ကြောင့်
 မိမိတို့ရှာ၍ ရရှိသော ချမ်းသာဟူသည်ကား စစ်မှန်သောချမ်းသာ
 မဟုတ်ချေတကား။ ချမ်းသာအသွင်ကို ယူထားသော ဒုက္ခပါ
 တကား။ ဤသို့လျှင် ထိုခေတ်က ချမ်းသာကို ရှာဖွေကြသူများ
 သည် သိကြလေ၏။

ထို့ကြောင့် မြတ်စွာဘုရား ပွင့်တော် မမူမီကာလက
 မပျောက်ပျက်နိုင်သော ချမ်းသာစစ်ကို ရှာဖွေကြသူများတွင်
 သင်္ချံဒဿနဂိုဏ်းသည် ထင်ရှား၏။ အာဠာရနှင့် ဥဒက ရသေ့ကြီး
 များသည် သင်္ချံဒဿန ဂိုဏ်းဝင်များ ဖြစ်ကြသည်ဟု သမိုင်းများ၌
 ဆိုကြ၏။ သူတို့ရှာဖွေကြသော ချမ်းသာစစ်၏ အမည်သည်
 ‘ကဲ ဝ လျ’ ဖြစ်၏။

‘ကဲ ဝ လျ’ကို မရမချင်း သူတို့ရနေကြသော ချမ်းသာ
 များသည် တကယ်တမ်း ချမ်းသာများ မဟုတ်ကြ။ ဒုက္ခနှင့်
 သုခ အသွင်ဆောင်နေသော သုခအတု ဒုက္ခများသာ ဖြစ်ကြ၏။
 ကဲ ဝ လျ ကို ရမှသာ ချမ်းသာစစ်ဖြစ်၏။ ဤသည်မှာ
 သင်္ချံဒဿနဂိုဏ်း၏ အယူဖြစ်၏။

မြတ်စွာဘုရားသည် သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်ကို ရ၍
 ဘုရားအဖြစ်သို့ ရောက်တော်မမူမီကာလ အရိယသစ္စာကို ရှာ
 နေချိန်တွင် အာဠာရ ရသေ့ကြီးနှင့်လည်း တွေ့ဖူး၏။ သူ၏

တရားကိုလည်း လေ့လာဖူး၏။ ထို့နောက် ဥဒက ရသေ့ကြီးနှင့် လည်း တွေ့ဖူး၏။ သူ၏ တရားကိုလည်း လေ့လာဖူး၏။ သို့ရာတွင် သင်္ချေဒဿနဂိုဏ်းက သတ်မှတ်ထားသော ချမ်းသာစစ် 'ကဲ ဝ လျ'သည် တကယ်တမ်း စစ်မှန်သော ချမ်းသာ မဟုတ် သေးကြောင်း လောကီ ဈာန်သမာပတ် ချမ်းသာအဆင့်သာ ဖြစ်ကြောင်း သိတော်မူပြီးနောက် အာဠာရနှင့် ဥဒကရသေ့ကြီးများ ကို ခွာတော်မူခဲ့၏။

အမြင်ဟောင်း အမြင်သစ်

ပဉ္စဝဂ္ဂါးဦးတို့သည်လည်း ထိုခေတ်က ထင်ရှားသော သင်္ချေဒဿနဂိုဏ်း၏ အယူများကို အထိုက်အလျောက် လေ့လာ မိဖူးရာ၏။ သို့ရာတွင် ပဉ္စဝဂ္ဂိတို့သည် သင်္ချေဒဿနဂိုဏ်း၏ အယူနှင့်ကျင့်စဉ်များကို မကျေနပ်ကြသဖြင့် အလောင်းတော် မင်းသားထံ ရောက်လာခြင်း ဖြစ်တန်ရာ၏။ ထို့ကြောင့် အလောင်းတော်မင်းသားသည် သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်ကို ရ၍ ဘုရားအဖြစ်သို့ ရောက်တော်မူပြီးနောက် မိဂဒါဝုန်တော၌ ပဉ္စဝဂ္ဂိတို့အား သစ္စာလေးပါး မြတ်စွာတရားတော်ကို ဟောကြား တော်မူသောအခါ ထိုခေတ်က ထင်ရှား၍ အများ နားလည်သော ဒုက္ခအယူနှင့် ပတ်သက်၍ -

မချစ်သူနှင့် ပေါင်းသင်းရခြင်းသည် ဒုက္ခ
ချစ်သူတို့နှင့် ကွေကွင်းရခြင်းသည် ဒုက္ခ

လိုချင်သည်ကို မရခြင်းသည် ဒုက္ခ

ခန္ဓာကို ရနေခြင်းသည် ဒုက္ခ

ဟူ၍ ဒုက္ခ၏သဘောကို ဟောကြားတော်မူခဲ့၏။

အမှန်အားဖြင့် ထိုခေတ်က ချမ်းသာကို ရှာဖွေကြသူများ သည် ပရမတ္ထသစ္စာအားဖြင့် လောက၌ ပုဂ္ဂိုလ် - သတ္တဝါ အရာဝတ္ထု - အစိုင်အခဲဟူ၍ မရှိကြောင်းကို မသိကြဘဲ ပုဂ္ဂိုလ် - သတ္တဝါ - အရာဝတ္ထု - အစိုင်အခဲဟူ၍ ရှိနေကြောင်းကို နားလည်ကြ၏။ သဘောပေါက်ကြ၏။ ထို့ကြောင့် မြတ်စွာ ဘုရားက ပဉ္စဝဂ္ဂီတို့အား ဓမ္မစက္ကပဝတ္တနသုတ်တော်ကို ဟောကြား တော်မူသောအခါ အမြင်ဟောင်းနှင့် အမြင်သစ်ကို ရောနှော၍ ဒုက္ခကို ဟောကြားတော်မူခြင်းဖြစ်၏။

ထိုတွင် အမြင်ဟောင်းဟူသည်ကား ပုဂ္ဂိုလ်-သတ္တဝါ- အရာဝတ္ထု-အစိုင်အခဲကို အရှိထား၍ မြင်သောအမြင်ဖြစ်၏။ အမြင်သစ်ဟူသည်ကား ပုဂ္ဂိုလ် - သတ္တဝါ - အရာဝတ္ထု-အစိုင် အခဲကို မရှိထား၍ မြင်သောအမြင် ဖြစ်၏။

ပဉ္စဝဂ္ဂီတို့သည် အမြင်ဟောင်းနှင့်ကား အကျွမ်းတဝင်ရှိ၏။ အမြင်သစ်နှင့်ကား အကျွမ်းတဝင် မရှိသေးကြချေ။ ထို့ကြောင့် အမြင်သစ်နှင့် အကျွမ်းတဝင် ဖြစ်လာစေရန် မြတ်စွာဘုရားက ပဉ္စဝဂ္ဂီတို့အား အမြင်ဟောင်းနှင့် အမြင်သစ်ကို ရောနှော၍ ဟောကြားတော်မူခြင်း ဖြစ်၏။ အမှန်အားဖြင့် အမြင်ဟောင်းသည် သမ္မုတိသစ္စာအဆင့် ဖြစ်၏။ အမြင်သစ်သည် သမ္မုတိသစ္စာ အဆင့်ကိုကျော်၍ ပရမတ္ထသစ္စာအဆင့်ဖြစ်၏။

အမြင်ဟောင်းဖြင့် လောကကို ကြည့်သောအခါ ပုဂ္ဂိုလ်များကို မြင်၏။ သတ္တဝါများကို မြင်၏။ အရာဝတ္ထုများကို မြင်၏။ ယင်းတို့အားလုံးကို အစိုင်းအခဲ ခြပ်အနေဖြင့် မြင်၏။ ထိုထက် အတွင်းဘက်ကို မမြင်တော့။ အမြင်ဟောင်းသည် ထိုတွင် လမ်းဆုံးလေ၏။

ချမ်းသာကို ရှာရာတွင် ထိုအမြင်မျှလောက်ဖြင့် စစ်မှန်သော ချမ်းသာကို မည်သို့တွေ့အောင်ရှာဖွေနိုင်လိမ့်မည်နည်း။ ထိုထက် အတွင်းကျကျရောက်အောင် နှိုက်၍ ရှာဖွေရန် လိုသေးကြောင်းကိုတော့ ထိုခေတ်ပညာရှင်များက သိကြပါ၏။ သို့ရာတွင် သူတို့သည် နှိုက်၍ အတွင်းပိုင်းကို မကြည့်တတ်ရှာကြချေ။ ထိုအဆင့်ကိုသာ ကြည့်မည်ဆိုပါလျှင်-

မချစ်သူနှင့် ပေါင်းသင်းရခြင်းသည် ဒုက္ခ

ချစ်သူတို့နှင့် ကွေကွင်းရခြင်းသည် ဒုက္ခ

ဤသို့ မြင်ကြမည်ဖြစ်၏။ ဤဒုက္ခကို သင်္ချေဒဿနဂိုဏ်းက 'ပတ်ဝန်းကျင်ဒုက္ခ' ဟူ၍ဆို၏။ ဤအဆိုကို ပဉ္စဝဂ္ဂီတို့သည် လည်း သိကြ၏။ အခြားသူများသည်လည်း သိကြ၏။ အငြင်းပွားစရာ မရှိ။ အားလုံးက လက်ခံ၏။ ထိုကြောင့် မြတ်စွာဘုရားသည် ပဉ္စဝဂ္ဂီတို့အား အငြင်းပွားစရာ မရှိ။ အားလုံးက လက်ခံသော တို့အဆိုဖြင့် ဒုက္ခကို စ၍ ဟောကြားတော်မူ၏။

ထို့နောက် မြတ်စွာဘုရားက ထိုထက် အတွင်းနှိုက်၍ ဒုက္ခကိုဟောပြန်၏။ ထိုထက် အတွင်းနှိုက်၍ လောကကိုကြည့်သောအခါ-

လိုချင်သည်ကို မရခြင်းသည် ဒုက္ခ။

ဤသို့မြင်ကြမည် ဖြစ်၏။

ဤဒုက္ခကို သင်္ချေဿနဂိုဏ်းက ‘ကံကြမ္မာဒုက္ခ’ဟူ၍ ဆို၏။ ကမ္မဿကတာ သမ္မာဒိဋ္ဌိအရ ကောင်းကျိုးနှင့် မကောင်းကျိုးသည် ကံအပေါ်၌တည်၏။ ကံကောင်းလျှင် ကောင်းကျိုး သုခကို ရ၏။ ကံမကောင်းလျှင် မကောင်းကျိုး ဒုက္ခကို ရ၏။ ထို့ကြောင့် ကံကြမ္မာအပေါ်၌ တည်သော ဤဒုက္ခသည်လည်း အငြင်းပွားစရာမရှိ။ အားလုံးက လက်ခံသော ဒုက္ခဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် မြတ်စွာဘုရားသည် ပဉ္စဂဂ္ဂိတို့အား အငြင်းပွားစရာ မရှိ။ အားလုံးက လက်ခံသော ထိုအဆိုဖြင့် ဒုက္ခကို အတွင်းနှိုက်၍ ဟောကြားတော်မူ၏။ ဤအဆင့်အထိ မြတ်စွာဘုရား ဟောကြားတော်မူခဲ့သော ဒုက္ခဒေသနာမှာ အားလုံးပြဿနာမရှိ။ ချောမောပါ၏။

ဒုက္ခတို့ စုပွေလှီးမည်

ပဉ္စဂဂ္ဂိတို့အတွက် ပြဿနာရှိသော ဒုက္ခဒေသနာသည် စတော့၏။ အမှန်အားဖြင့် ပဉ္စဂဂ္ဂိတို့သည် ထိုကဲ့သို့သော ဒုက္ခဒေသနာမျိုးကို မကြားနာဖူးချေ။ မကြားနာဖူးဆိုသည်မှာ ဆစ်ဆစ်ပိုင်းပိုင်း မကြားနာဖူးခြင်းသာ ဖြစ်၏။ သာမညအားဖြင့် တော့ သူတို့သိကြပါ၏။ သူတို့မှာ ခန္ဓာရှိသည်။ ခန္ဓာရှိနေကြ သဖြင့် ဖြစ်ရ၏၊ အိုရ၏၊ နာရ၏၊ သေရ၏။ ဤဒုက္ခကို သင်္ချေ ဝဿနဂိုဏ်းက “ခန္ဓာဖွဲ့စည်းမှုဒုက္ခ” ဟူ၍ ဆို၏။ မြတ်စွာ ဘုရားကမူ -

“ခန္ဓာကို ရနေခြင်းသည် ဒုက္ခ” ဟူ၍ ဟောကြားတော်
မူလိုက်၏။

မြတ်စွာဘုရား၏ ခန္ဓဒုက္ခဒေသနာသည် သင်္ချေဒဿန
ဂိုဏ်း၏ ခန္ဓ ဒုက္ခဒေသနာနှင့် ထူးလေသလား။ မထူးလေသလား။
ဤသည်ကို သူတို့ မဝေခွဲတတ်ကြ။ သူတို့ မဝေခွဲတတ်ကြသော်
လည်း ထူးသည်ကတော့အမှန်။ မြတ်စွာဘုရား၏ ခန္ဓ ဒုက္ခ
ဒေသနာသည် သစ္စဒေသနာသို့ ဦးတည်၏။ အရဟတ္တဖိုလ်ကို
အထွတ်တင်၏။

တဏှာလတ်သမားတို့ မြင်မြင်

မြတ်စွာဘုရားသည် သစ္စဒေသနာကို ဤခန္ဓဒေသနာမှ
နေ၍ လမ်းခွဲ ရမည်ဖြစ်၏။ သူ၏ ခန္ဓဒေသနာသည် သင်္ချေဒဿန
ဂိုဏ်း၏ ခန္ဓဒေသနာနှင့်လည်း မတူကြောင်း အခြားဂိုဏ်းများ၏
ခန္ဓဒေသနာနှင့်လည်း မတူကြောင်း စရမည်ဖြစ်၏။

သင်္ချေဒဿနဂိုဏ်းကလည်းကောင်း၊ အခြားဂိုဏ်းများက
လည်းကောင်း၊ ဒြပ် - အစိုင်အခဲအနေဖြင့် ဟောကြား၏။ မြတ်စွာ
ဘုရားက ခန္ဓာကို ဒြပ်မဲ့၊ အစိုင်အခဲမဲ့အနေဖြင့် ဟောကြား၏။
ခန္ဓာကို ဒြပ်မဲ့၊ အစိုင်အခဲမဲ့အနေဖြင့် ဟောကြားတော်မူသောအခါ
ခန္ဓာတွင် ဝိပါကဝဋ်အပိုင်း၊ ကမ္မဝဋ်အပိုင်း၊ ကိလေသဝဋ်
အပိုင်းဟူ၍ အပိုင်းကြီးသုံးပိုင်းပါဝင်ပြီး တစ်ပိုင်းသည် တစ်ပိုင်း
ထက် ပို၍ပို၍ အတွင်းပိုင်းကျ၏။ ပို၍ ပို၍ နှိုက်လေ ပို၍ ပို၍
နက်လေဖြစ်၏။

ဓမ္မတာအားဖြင့် အပေါ်ပိုင်းသည် မြင်လွယ်၏။
 မြင်လွယ်သောအပိုင်းကို မြင်ရုံမျှနှင့်တော့ မြတ်စွာဘုရား၏
 ခန္ဓဒုက္ခဒေသနာသည် သစ္စဒေသနာ၌ လမ်းဆုံးမည်မဟုတ်သေး။
 အနက်ဆုံးအပိုင်းကို မြင်ပါမှ သစ္စဒေသနာ၌ လမ်းဆုံးမည်ဖြစ်၏။
 အနက်ဆုံး အပိုင်းဟူသည်မှာ ကိလေသဝဋ်အပိုင်းဖြစ်၏။ မြတ်စွာ
 ဘုရားသည် အနက်ဆုံးအပိုင်းဖြစ်သော ကိလေသဝဋ်အပိုင်း၌
 ပါဝင်သော တဏှာယောကျ်ား လက်သမားကို မြင်သောအခါ
 ဗောဓိပင်အောက်ရှိ ရှေ့ပလ္လင်ထက်တော်မှနေ၍ ဤသို့ ဥဒါန်း
 ကျူးရင့်တော်မူခဲ့၏။

ငါသည် လေးသင်္ချေနှင့် ကမ္ဘာတစ်သိန်းတို့ ကာလပတ်လုံး
 သင် တဏှာယောကျ်ား - လက်သမားကို ရှာခဲ့၏။ ငါသည်
 သင့်ကိုမတွေ့နိုင်ခဲ့။ ထိုသို့မတွေ့နိုင်ခဲ့သဖြင့် သင်သည်
 ငါ့အတွက် ခန္ဓာအိမ်ကို ဆောက်လုပ်နိုင်ခဲ့၏။ ငါသည်
 ခန္ဓဒုက္ခကို ခံခဲ့ရ၏။ ယခု ငါသည် သင့်ကို တွေ့ပြီ။
 တဏှာယောကျ်ား လက်သမား - သင်သည် ငါ့အတွက်
 နောက်ထပ် ခန္ဓာအိမ်ကို ဆောက်ပေးရတော့မည်မဟုတ်။
 သင်၏ ဆောက်လုပ်ရေးဆိုင်ရာ ပစ္စည်းဟူသမျှအားလုံး
 ကို ငါသည် ဖျက်ဆီးအပ်ပြီ။ ငါသည် ခန္ဓဒုက္ခမှ
 လွတ်မြောက်လေပြီ။

ဤဥဒါန်းကို စိတ်ဖြင့်ကျူးရင့်သော ဥဒါန်းဟူ၍
 ပိဋကစာပေ၌ဆို၏။ ပါဠိဘာသာအားဖြင့်မူ ‘အနေကဇာတိ
 သံသာရံ’ဖြင့် စ၏။ သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်ကိုရ၍ ဘုရားအဖြစ်သို့

ရောက်တော်မူသောအခါ ဤဥဒါန်းကို မြတ်စွာဘုရားက ကျူးရင့်တော်မူခြင်း ဖြစ်သောကြောင့် ယခုအခါ ဤဥဒါန်း ရွတ်ဆိုခြင်းကို ‘အနေကဇာ’တင်သည်ဟူ၍ ဆိုကြ၏။

တောခြောက်သလုံ မလုပ်ရ

တဏှာကိုတွေ့အောင်ရှာနိုင်က တဏှာကို အသေသတ် နိုင်မည် ဖြစ်၏။ တဏှာသေပါမှလည်း ခန္ဓာငြိမ်း၍ ဘဝဇာတ်သိမ်း မည်ဖြစ်၏။ ‘နတ္ထိ ခန္ဓ သမံ ဒုက္ခံ’ဟူ၍ ဟောကြားတော်မူထားရာ ခန္ဓာရခြင်းနှင့်တူသော ဆင်းရဲဒုက္ခမည်သည် မရှိချေ။

ထို့ကြောင့် ခန္ဓာငြိမ်းအောင် လုပ်ရာ၌ ခန္ဓာအိမ်ကို အဆက်မပြတ် ဆောက်လုပ်တတ်သော တဏှာယောကျ်ား လက်သမားကို သတ်ဖို့လိုခြင်း ဖြစ်၏။ သို့ရာတွင် တဏှာ လက်သမားကို လွယ်လွယ်နှင့် သတ်၍မရ။ တဏှာကို သတ်ဖို့ ဆိုသည်မှာ တဏှာကို မြင်မှ ဖြစ်မည်။ မမြင်ဘဲနှင့် ‘တောခြောက်’ သလုံ ‘ရမ်း’ ပြီး တိုက်ခိုက်၍ မရ။

အကယ်၍ တောခြောက်သလုံ ရမ်းပြီး တဏှာယောကျ်ား လက်သမားကို တိုက်ခိုက်ပါလျှင် တဏှာယောကျ်ား လက်သမား က နောက်ကပိုးတက်၍ ကျားအုပ်သလုံအုပ်ပေလိမ့်မည်။ ထိုအခါမှ တဏှာယောကျ်ားလက်သမားကို သတ်သူသည် တဏှာက မသေဘဲ ကိုယ်သာလျှင် အကြီးအကျယ် ဒဏ်ရာ ရချေမည် ဖြစ်၏။

ဤသဘောကို မြတ်စွာဘုရား လက်ထက်တော်အခါ ကလည်း တွေ့နိုင်၏။ ယနေ့ကာလ၌လည်း တွေ့နိုင်၏။

တကယ့် စာတတ် ပေတတ် ပုဂ္ဂိုလ်အချို့သည် ‘စာတတ်
 လေ မာနကြီးလေ၊ စာတတ်လေ ဒေါသကြီးလေ၊
 စာတတ်လေ ဘဝမြင့်လေ၊ စာတတ်လေ အခွင့်အရေးယူ
 တတ်လေ၊ စာတတ်လေ အပြစ်ကို ဖုံးကွယ်တတ်လေ
 (မာယာ)၊ စာတတ်လေ ဝါကြွားတတ်လေ (သာဌေယျ)၊
 စာတတ်လေ ကောက်ကျစ်လေ (ကောရာဋိက) ဖြစ်ရသည်
 မှာ တဏှာယောကျ်ား လက်သမားကို ‘တောခြောက်’သလို
 ‘ရမ်း’ပြီး တိုက်ခိုက်သောကြောင့် တဏှာယောကျ်ား
 လက်သမားက မသေဘဲ ရမ်း၍ တိုက်ခိုက်သူ စာတတ်
 ပေတတ် ပုဂ္ဂိုလ်အချို့သည်သာလျှင် အကြီးအကျယ်
 ဒဏ်ရာအနာတရ ရခြင်းမျိုး ဖြစ်လေ၏။

ထို့ကြောင့် တဏှာယောကျ်ား လက်သမားကို သတ်တော့
 မည်ဆိုပါလျှင် ပိုင်အောင်လုပ်ဖို့ လိုပါ၏။ ပိုင်အောင်လုပ်ဖို့
 ဆိုသည်မှာ တဏှာယောကျ်ား လက်သမားကို ‘ဂဟကာရက
 ဒိဋ္ဌောသိ’ တဏှာယောကျ်ား - လက်သမား ငါသည် သင့်ကိုမြင်ပြီ
 ဟူ၍ ဆိုနိုင်အောင် အားထုတ်ဖို့ဖြစ်၏။

ဤသို့လျှင် မြတ်စွာဘုရားသည် ခန္ဓာ၏ အတွင်းပိုင်း
အကျဆုံး၌ ရှိသော တဏှာယောကျ်ား လက်သမားကို တွေ့အောင်
 သတ်ခဲ့၏။ ဤသို့တဏှာကို မိမိကိုယ်တိုင် တွေ့အောင်ရှာ၍
 ရှာခဲ့၏။ တွေ့ပြီးနောက် သေအောင်သတ်နိုင်သလို မြတ်စွာ
 ဘုရားသည် ပဉ္စဝဂ္ဂီတို့အား တဏှာယောကျ်ား လက်သမားကို
 တွေ့အောင်ရှာနည်းကို လည်းကောင်း၊ သေအောင်သတ်နည်းကို
 လည်းကောင်း၊ ကိုယ်တိုင်ကျ သင်ပြပေးလေ၏။

တဏှာယောကျ်ား လက်သမားကို တွေ့အောင်ရှာတော့ မည်ဆိုလျှင် ခန္ဓာ၏အပေါ်ဆုံး အပိုင်းမှစ၍ ယင်းကို မြင်အောင် ကြည့်ရ၏။ ခန္ဓာ၏ အပေါ်ဆုံးအပိုင်းကို ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် ဒေသနာ တော်၌ “ဇာတိ”ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ပစ္စုပ္ပန်အကျိုး ငါးပါး ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ဝိပါကဝဋ်ဟူ၍လည်းကောင်းဆို၏။

ထိုတွင် အရေးအကြီးမှာ ‘သဠာယတန’ဖြစ်၏။ သဠာယတန ဟူသည်မှာ အတွင်း အာယတန ခြောက်ပါးဖြစ်သော် လည်း ကျင့်စဉ်အရ အပြင်အာယတန ခြောက်ပါးကိုလည်းယူရ ၏။ အဓိပ္ပာယ်အားဖြင့် ဒွါရခြောက်ပါးတို့၌ အာရုံခြောက်ပါးတို့ ထိုက်သင့်သလို ထင်လာခြင်း ဖြစ်၏။ ထိုသို့ထင်ရာတွင် ရုပ်အာရုံလည်း ထင်ချင်ထင်နိုင်၏။ နာမ်အာရုံလည်း ထင်ချင် ထင်နိုင်၏။ ထင်လာသော အာရုံများကို ‘ဗာဟိရာယတန’ များဟူ၍လည်းကောင်း၊ အာရုံများဟူ၍လည်းကောင်း ဆို၏။ အာရုံများထင်ရာ ဒွါရများကိုမူ ‘အဇ္ဈတ္တိကာယတန’များ ဟူ၍ လည်းကောင်း၊ အကြည်ဓာတ်များ ဟူ၍လည်းကောင်း ဆို၏။

ထိုသို့အာရုံနှင့်ဒွါရတို့ ထိမိလေသောအခါ သိစိတ်များ သည် ဖြစ်ပေါ်လာကြပြန်၏။ ထိုသိစိတ်များသည် ဆိုင်ရာ အာရုံနှင့် ဒွါရကိုလိုက်၍ မြင်သိစိတ်၊ ကြားသိစိတ်စသည့်အားဖြင့် သိစိတ်ခြောက်မျိုးတို့ ထိုက်သင့်သလို ဖြစ်လာကြ၏။

ဤသို့လျှင် ခန္ဓာ၏ အပေါ်ဆုံး အပိုင်း၌ အာရုံ၊ ဒွါရ၊ သိစိတ်တို့သည် အတွဲလိုက် အတွဲလိုက် ဖြစ်လိုက်ကြ၏။ တည်လိုက်ကြ၏။ ပျက်လိုက်ကြ၏။ ထိုသို့ဖြစ်နေ၊ တည်နေ၊ ပျက်နေခြင်းတို့သည် အမြဲမပြတ် ခဏတိုင်း ခဏတိုင်း ဖြစ်နေ

ကြ သော်လည်း လူတို့အနေဖြင့် မသိကြ။ ထိုသို့ မသိကြခြင်းမှာ သတိရှိသူ ‘သတိမာ’၊ ဝီရိယရှိသူ ‘အာတာပီ’၊ ဆင်ခြင်သူ ‘သမ္မဇာန’ ပုဂ္ဂိုလ် မဖြစ်သောကြောင့် ဖြစ်၏။

ပဉ္စဝဂ္ဂီတို့ အဆင့်ဆင့် မြင်လာခြင်း

ထို့ကြောင့် မြတ်စွာဘုရားက ပဉ္စဝဂ္ဂီတို့အား သတိရှိသူ ‘သတိမာ’ ဖြစ်အောင်၊ လုံ့လရှိသူ ‘အာတာပီ’ ဖြစ်အောင်၊ ဆင်ခြင်ညာဏ်ရှိသူ ‘သမ္မဇာန’ ဖြစ်အောင် အားထုတ်ခိုင်း၏။ မြတ်စွာဘုရား အားထုတ်ခိုင်းသည့်အတိုင်း အားထုတ်ကြသော အခါ ပဉ္စဝဂ္ဂီတို့သည် သတိရှိသူဖြစ်လာ၏။ လုံ့လရှိသူ ဖြစ်လာ၏။ အဆင်ခြင်ညာဏ်ရှိသူ ဖြစ်လာ၏။ ထိုအခါ ထင်လာသော အာရုံများကို ထင်လာတိုင်း မြင်နိုင်သော ‘မျက်စိ’သည် သူတို့၌ ဖြစ်ပေါ်လာလေ၏။

ထိုမျက်စိကား ပကတိမျက်စိမဟုတ်။ သမာဓိပြဋ္ဌာန်းသော ဉာဏ်မျက်စိဖြစ်၏။ သမာဓိပြဋ္ဌာန်းသော ဉာဏ် မျက်စိပင် ဖြစ်စေကာမူ ပကတိမျက်စိဖြင့် အာရုံကိုမြင်၍ သိသလို မိမိတို့၏ ဒွါရများ၌ ထိုက်သင့်သလို ထင်လာသော အာရုံများကို ဆင်ခြင်၍ သိလေ၏။ ရုပ်အာရုံထင်လျှင် ရုပ်မှန်းသိ၏။ နာမ်အာရုံ ထင်လျှင် နာမ်မှန်းသိ၏။ ထိုသို့သိရာ၌ ယင်းတို့၏ လက္ခဏာကိုလည်း သိ၏။ ရသ ကိုလည်း သိ၏။ ပဒဋ္ဌာန်ကိုလည်း သိ၏။ ပစ္စု ပဒဋ္ဌာန်ကိုလည်း သိ၏။ ယင်းတို့၏ အကြောင်းကိုလည်း သိ၏။

ထိုအခါ ‘ဝေဒနာ ပစ္စယာ တဏှာ’ မဟုတ်တော့ဘဲ ဝေဒနာ ပစ္စယာ ဉာဏံ ဟူ၍ ဖြစ်လာ၏။ ဤ၌ ဉာဏံကား နာမ်နှင့် ရုပ်ကို ပိုင်းခြား၍ သိသော ဉာဏ်နှင့် ယင်းတို့၏ အကြောင်းကို ခွဲခြား၍ သိသောဉာဏ်ဖြစ်၏။ ထိုဉာဏ်များကို အစဉ်အတိုင်း ‘နာမရူပ ပရိစ္ဆေဒဉာဏ်’ နှင့် ‘ပစ္စယ ပရိဂ္ဂဟဉာဏ်’ ဟူ၍ဆို၏။

ထိုအဆင့်ရောက်သောအခါ ခန္ဓာ၏ အပေါ်ဆုံးအပိုင်းကို သာမက ခန္ဓာ၏ ဒုတိယအတွင်းပိုင်း ကမ္မဝဋ်ကိုပါ အထိုက် အလျောက်မြင်လေပြီ။ ခန္ဓာ၏ နောက်ဆုံးအတွင်းပိုင်းကိလေသဝဋ် ကို မြင်ဖို့လိုသေး၏။ တဏှာကို မြင်ဖို့လိုသေး၏။ ဆက်၍ အားထုတ်ရပေဦးမည်။

ပဉ္စဝဂ္ဂီတို့သည် မြတ်စွာဘုရား သင်ကြားတော်မူသည့် အတိုင်း ခန္ဓာ၏ အတွင်းအကျဆုံးအပိုင်း ဖြစ်သော ကိလေသဝဋ် ကို မြင်နိုင်ရေးအတွက် မိမိတို့၏ ဆိုင်ရာ ဒွါရများ၌ ထင်လာသော အာရုံများကို လည်းကောင်း၊ ထိုအာရုံများကို သိတတ်သော သိစိတ်များကို လည်းကောင်း ဆက်၍ ဆက်၍ ရူပွားလေရာ ယင်းတို့၏ဖြစ်ခြင်းနှင့် ပျက်ခြင်းတို့ကိုပါ မြင်ရလေ၏။

ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်အဆင့်အထိတွင်မူ အာရုံတို့၏ ဖြစ်ပျက် ကိုသာ မြင်၏။ ဘင်္ဂဉာဏ်မှစ၍ အာရုံနှင့် အာရမ္မဏိက နှစ်မျိုးလုံး၏ ဖြစ်ပျက်ကိုပါ မြင်လေတော့၏။ ထိုအခါ “ဝေဒနာ ပစ္စယာ ပညာ” ဖြစ်လာလေပြီ။

ဤ၌ ပညာဟူသည်မှာ ဝိပဿနာဉာဏ် ဖြစ်၏။ ဤ အဆင့်တွင် ပဉ္စဝဂ္ဂီတို့သည် ခန္ဓာ၏ အပေါ်ဆုံးအပိုင်း ဖြစ်သော

ဝိပါကဝဋ်ကိုလည်း ပို၍ ထင်ရှားစွာမြင်၏။ ဒုတိယအတွင်းပိုင်း ဖြစ်သော ကမ္မဝဋ်ကိုလည်း ပို၍ထင်ရှားစွာ မြင်လေ၏။ သို့ရာတွင် ခန္ဓာ၏ အတွင်းအပိုင်းဖြစ်သော ကိလေသဝဋ် (ဝါ) တဏှာကိုမူ မျက်မှောက် ဆတ်ဆတ်အနေဖြင့် မမြင်ရသေး။ သို့ရာတွင် အထိုက်အလျောက်တော့ မြင်ရလေပြီ။

‘အနေကဇာတိ သံသာရံ’ ဖြင့် မြတ်စွာဘုရား ဥဒါန်း ရင့်ကျူးတော်မူသည့်အတိုင်း တဏှာယောကျ်ား လက်သမားကို တွေ့စေသော အသမ္မောဟ အမြင်ဖြင့် မြင်အောင် ကြည့်ရပေဦး မည်။ မြင်မှလည်း သူ့ကိုသတ်နိုင်မည် ဖြစ်၏။ တဏှာယောကျ်ား လက်သမား သေပါမှလည်း ကိစ္စပြီးမည်ဖြစ်၏။ ဘဝ၏ နောက်ဆုံး ပန်းတိုင်သို့ ရောက်မည်ဖြစ်၏။

ဘဝ၏ နောက်ဆုံး ပန်းတိုင်ဟူသည်ကား နိဗ္ဗာန်ဖြစ်၏။ နိဗ္ဗာန်ဟူသော ပုဒ်အနက်သည်ပင် တဏှာမှလွတ်မြောက်ခြင်း ဟူ၍ ဖြစ်လေရာ တဏှာမှ လွတ်မြောက်ရေးသည် များစွာ အရေးကြီးပါ၏။ အရေးကြီးပါသော်လည်း တဏှာကို တိုက်ရိုက် မြင်အောင်ကြည့်၍ မရကောင်းသောကြောင့် ခန္ဓာ၏ အပေါ်ဆုံး အပိုင်းမှပင်စ၍ ယင်းကို ကြည့်ရမည် ဖြစ်၏။

ပဉ္စဝဂ္ဂီတို့သည် နာမ်ရပ်တို့၏ ဖြစ်ပျက်ကို ဆက်၍ဆက်၍ ရှုလေရာ နောက်ဆုံး၌ ဖြစ်ပျက်တို့၏ ကုန်ဆုံးရာကို တွေ့မြင် ရတော့၏။ ဖြစ်ပျက်တို့၏ ကုန်ဆုံးရာကား နိဗ္ဗာန်ဖြစ်လေသည်။ ထိုအခါ ‘ဝေဒနာပစ္စယာ ဝိဇ္ဇာ’ ဖြစ်လေတော့၏။ ဤနေရာ၌ ဝိဇ္ဇာ ဟူသည်ကား မဂ်ဉာဏ်ဖြစ်၏။ မဂ်ဉာဏ်ဖြစ်သည်နှင့် တစ်ပြိုင်နက် ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် အနုလောမသည် ပြတ်လေတော့၏။

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် အနုလောမ ပြတ်သည်နှင့် တစ်ပြိုင်နက် ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် ပဋိလောမသည် ဖြစ်ပေါ်လာရ၏။

ထိုအခါ ‘ဝေဒနာ ပစ္စယာ ဝိဇ္ဇာ (ဝါ) ဝေဒနာ နိရောဓာ တဏှာ နိရောဓော’ ဟူ၍ ဖြစ်လေ၏။ မဂ်ဉာဏ်ပေါ်လျှင် တဏှာသေရမည် ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် ‘ဝေဒနာ ပစ္စယာ ဝိဇ္ဇာ’ ဟူ၍လည်းကောင်း ‘ဝေဒနာ ပစ္စယာ မဂ္ဂေါ’ ဟူ၍လည်းကောင်း ‘ဝေဒနာ နိရောဓ တဏှာ နိရောဓော’ ဟူ၍လည်းကောင်း ဆိုနိုင်သည်ပင် ဖြစ်ပါ၏။

အမှန်အားဖြင့် ဝေဒနာကို အကြောင်းပြု၍ တဏှာလည်း ဖြစ်နိုင်၏။ နာမရူပပရိစ္ဆေဒဉာဏ်နှင့် ပစ္စယ ပရိဂ္ဂဟဉာဏ်လည်း ဖြစ်နိုင်၏။ ဝိပဿနာဉာဏ်လည်း ဖြစ်နိုင်၏။ မဂ်ဉာဏ်လည်း ဖြစ်နိုင်၏။

ပဉ္စဝဂ္ဂီတို့သည် ယခုတဏှာကိုတွေ့ပြီ။ အမှန်အားဖြင့် မြတ်စွာဘုရားသည်ပင် တဏှာယောကျ်ားလက်သမားကိုတွေ့ဖို့ လေးသင်္ချေနှင့် ကမ္ဘာတစ်သိန်းတို့ ကာလပတ်လုံး ကြိုးစားခဲ့ရ၏။ ယခု မြတ်စွာဘုရား၏ လမ်းညွှန်ပြမှုကြောင့် ပဉ္စဝဂ္ဂီတို့သည် တဏှာကို ရှာရာတွင် ဝိပါကအပိုင်းကိုကြည့်၏။ ထို့နောက် အတွင်းဘက်သို့နှိုက်၍ ကမ္မအပိုင်းကိုကြည့်၏။ ထို့နောက် အတွင်းအကျဆုံးအပိုင်းကို နှိုက်၍ ကိလေသာအပိုင်းကို ကြည့်၏။ ထိုအခါ တဏှာယောကျ်ား လက်သမားကို တွေ့ကြ၏။

ပဉ္စဝဂ္ဂီတို့သည် ခန္ဓာတွင် ကြည့်စရာအားလုံးကို ကြည့်ပြီး ပြီ။ အားလုံး ရုပ်နာမ် နှစ်ပါးသာရှိ၍ အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တချည်း ဖြစ်သည်ကိုသာ တွေ့ရ၏။

သာသနာပပုဂ္ဂိုလ်တို့ ပြောသော နိစ္စ၊ သုခ၊ အတ္တမည်သော ဓမ္မမည်သည်ကို သူတို့မတွေ့ရချေ။ သာသနာပ ပုဂ္ဂိုလ်တို့က ဤသို့ဆိုကြ၏။

ခန္ဓာငါးပါး ရုပ်နာမ်နှစ်ပါးမှ အလွတ်ဖြစ်သော အတ္တမည်သော ဓမ္မတစ်ခုသည် ရှိ၏။ ယင်းအတ္တမည်သော ဓမ္မသည်မပျက်မစီး အမြဲတည်ရှိနေသော “အဝိနာသီ”လည်း ဖြစ်၏။ ရုပ်နာမ်ဓမ္မသင်္ခါရတရား အားလုံးတို့၌ ပျံ့နှံ့နေသော “သဗ္ဗဗျာပီ” လည်း ဖြစ်၏။ ယန္တရားသဖွယ် ခန္ဓာကို လည်ပတ်လှုပ်ရှားနိုင်အောင် ပြုစွမ်းနိုင်သောအတွင်းပိုင်း မောင်းနှင်အား “အယာမိ”လည်း ဖြစ်၏။ ဖြစ်ပျက်မဲ့အမြဲတေသဘော “နိရဝယဝ” လည်းဖြစ်၏။

အမှန်အားဖြင့် ဤလောက၌ သာသနာပ ပုဂ္ဂိုလ်တို့ ပြောသော အတ္တဟူသည် ပရမတ္ထအားဖြင့် တကယ်မရှိကြောင်းကို လည်းကောင်း၊ ကြံဆခြင်း ပရိကပ္ပိတ အားဖြင့်သာ ရှိကြောင်းကို လည်းကောင်း၊ လောကအနေဖြင့် လှုပ်ရှားခြင်းဟူသည်မှာလည်း အတ္တကြောင့်မဟုတ်ဘဲ ကြောင်းကျိုးနိယာမကြောင့်သာ ဖြစ်ကြောင်းကိုလည်းကောင်း ပဉ္စဝဂ္ဂီတို့ သိကြပြီ။

ပဉ္စဝဂ္ဂီတို့သည် ယခုအခါ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ (ဝါ) အတ္တဒိဋ္ဌိမှ လွတ်မြောက်ကြပြီ။ ထို့ကြောင့် ပဉ္စဝဂ္ဂီတို့သည် “ဧသော မေ အတ္တာ” ဟူသော ဒိဋ္ဌိဂ္ဂါဟနှင့် ဒိဋ္ဌိမညနာကို လွန်မြောက်၍ “နမေ သော အတ္တာ” ဟူသော သမ္မာဒိဋ္ဌိသို့ ရောက်ကြပြီ။

သို့ရာတွင် မဇ္ဈိမဒေသ၌ ထိုအချိန်က ဒဿနဂိုဏ်းကြီး ခြောက်ဂိုဏ်း ရှိသဖြင့် အတ္တအယူသည်လည်း ပဓာနအားဖြင့် ခြောက်မျိုး ပြားပြန်လေ၏။ အနတ္တလက္ခဏသုတ်ကို မြတ်စွာ

ဘုရား ဟောကြားတော်မူသောအခါ ဤလောက၌ အတ္တဟူ၍ ပရမတ္ထအားဖြင့် မရှိကြောင်း၊ ကြံဆခြင်း ပရိကပ္ပိတအားဖြင့် သာရှိကြောင်းကို ပဉ္စဝဂ္ဂတို့အား မြတ်စွာဘုရားက ရှင်းလင်း ဟောကြားတော်မူဦးမည် ဖြစ်ပါ၏။

* * *

မြတ်စွာဘုရား၏ ဒေသနာတော်များတွင် အနတ္တလက္ခဏ သုတ်သည် များစွာအရေးကြီး၏။ အနတ္တလက္ခဏသုတ်တော်ကို နာကြား၍ ကိုယ်တိုင် ကျင့်ကြံပွားများသောအခါမှသာ ပဉ္စဝဂ္ဂ ငါးပါးတို့သည် ရဟန္တာအရှင်မြတ်များ ဖြစ်သွားကြရ၏။

ထိုအခါမှသာ အတ္တမှ စင်စစ်လွတ်ကြ၏။ အတ္တမှစင်စစ် လွတ်ပါမှလည်း အာသဝေါတရား လေးပါးတို့မှ စင်စစ်လွတ်နိုင် ၏။ အာသဝေါတရား လေးပါးတို့မှ စင်စစ်လွတ်ပါမှသာ ရဟန္တာမြတ် ဖြစ်နိုင်၏။

ထို့ကြောင့် အာသဝေါတရားများမှ လွတ်သွားသည်နှင့် တစ်ပြိုင်နက် အမြင်သည် မှန်လာ၏။ သစ္စာနှင့် ယှဉ်လာ၏။ အာသဝေါတရားများမှ မလွတ်သေးသရွေ့ ကာလပတ်လုံး အမြင်သည် မှန်လိမ့်ဦးမည်မဟုတ်။ သစ္စာနှင့်ယှဉ်လိမ့်ဦး မည်မဟုတ်။

မာယာ = အာသဝ

အာသဝေါတရားဟူသည် သတ္တဝါတို့၏ အမြင်ကို ကမောက်ကမ ဖြစ်အောင်လုပ်သော ကိလေသာများ ဖြစ်ကြ၏။ ကျမ်းဂန်များ၌ အာသဝေါ တရားများကို စိမ်ရည်နှင့် နှိုင်း၍

ဆိုကြ၏။ စိမ်ရည်ဟူသည်မှာ အရက်ပင် ဖြစ်၏။ အရက်သည် အရက်မူးသမား၏ အမြင်ကို ကမောက်ကမ ဖြစ်အောင်လုပ်တတ်၏။ ထိုနည်းအတူပင် အာသဝေါတရားများသည် ပုထုဇဉ်တို့၏ အမြင်ကို ကမောက်ကမ ဖြစ်အောင် လုပ်တတ်၏။

ပရမတ္ထသစ္စာအားဖြင့် လောက၌ ပုဂ္ဂိုလ်ဟူ၍မရှိ။ သတ္တဝါဟူ၍မရှိ။ အရာဝတ္ထုဟူ၍မရှိ။ ဒြပ်ဟူ၍မရှိ။ အားလုံး သဘာဝချည်းသာရှိ၏။ သင်္ခါရချည်းသာရှိ၏။ သင်္ခါရတို့သည် လည်း ဖြစ်နေကြ၏။ ပျက်နေကြ၏။ ထို့ကြောင့် အနိစ္စဟူ၍ ဆိုရ၏။ ဒုက္ခဟူ၍ ဆိုရ၏။ အနတ္တဟူ၍ ဆိုရ၏။ လောကကို ဤသို့မြင်ပါမှ မှန်သောအမြင်ဖြစ်၏။ သစ္စာနှင့် ယှဉ်သော အမြင်ဖြစ်၏။ ပုထုဇဉ်တို့ကား လောကကို ထိုသို့မမြင်။ ထိုသို့မမြင်ခြင်းမှာလည်း အာသဝေါတို့ကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် ဒေသနာတော်၌ “သဠာယတန ပစ္စယာ ဖဿော” အရ အာရုံနှင့် ဒွါရတို့ တွေ့ဆုံရာ၌ သိစိတ်သည် ဖြစ်ပေါ်လာရ၏။ ထိုသို့ ဖြစ်ပေါ်ရာတွင် အာရုံဟူသည်လည်း ဓမ္မာရုံကလွဲလျှင် ပရမတ္ထစစ်စစ် ဖြစ်၏။ ဒွါရများသည်လည်း ပရမတ္ထစစ်စစ် ဖြစ်ကြ၏။ သိစိတ်များသည်လည်း ပရမတ္ထစစ်ဖြစ်ကြ၏။ ပရမတ္ထစစ်ဖြစ်ကြသဖြင့် ပုဂ္ဂိုလ်မဟုတ်၊ သတ္တဝါမဟုတ်၊ အရာဝတ္ထုမဟုတ်၊ ဒြပ်မဟုတ်။ သဘောသဘာဝသက်မျှသာ ဖြစ်ကြ၏။

သို့ရာတွင် အာရုံများသည် ဒွါရများ၌ ထင်ကြရလေရာ ဒွါရများသည် သူချည်း စင်စင်ကြယ်ကြယ် ရှိနေကြရသည် မဟုတ်။ အနုသယအဆင့် အာသဝေါတရားများဖြင့် ဝန်းရံပြီး

ရှိနေကြရခြင်း ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် အာရုံတစ်ခု ဒွါရ၌ထင်တိုင်း အာသဝေါကို ဖြတ်သန်း၍ ထင်ရခြင်းဖြစ်၏။ အာသဝေါတရားကို မဖြတ်သန်းဘဲ ထင်၍မရ။

ပုထုဇဉ်အနေဖြင့် အာသဝေါတရားများကို မပယ်နိုင် သရွေ့ သူ၏ဒွါရများ၌ ထင်လာသော အာရုံများသည် အာသဝေါတရားများကို ဖြတ်သန်း၍ ထင်လာရသည် ချည်းဖြစ်၏။ အာသဝေါတရားများကို ဖြတ်သန်းသွား ရသဖြင့် အာသဝစိမ်ရည် ထိတွေ့လိုက်သည်နှင့် တစ်ပြိုင်နက် မျက်စိအကြည်၌ ထင်လာသော ရူပါရုံက လည်း အဆင်းသဘောသမျှသာ မဟုတ်တော့။ ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ် သွား၏။ သတ္တဝါ ဖြစ်သွား၏။ အရာဝတ္ထု ဖြစ်သွား၏။ ခြပ်ဖြစ်သွား၏။ ဤသို့ အာရုံနှင့် ပတ်သက်၍ ကမောက် ကမ ဖြစ်သွားအောင် အာသဝေါတရားများက ဖန်ဆင်း ကြ၏။

သိစိတ်နှင့် ပတ်သက်၍လည်း အာသဝေါတရားများသည် ထိုနည်းအတူ ကမောက်ကမဖြစ်အောင် ဖန်ဆင်းသည်ပင် ဖြစ်၏။ ပရမတ္ထသစ္စာအရ အဆင်းရူပါရုံသည် မျက်စိအကြည်၌ ထင်လာ သောအခါ မြင်သိစိတ်ဖြစ်၏။ မြင်သိစိတ်ကသာ အဆင်းရူပါရုံ ကို မြင်၏။

သို့ရာတွင် လက်တွေ့အားဖြင့် ထိုသို့မဟုတ်။ အဆင်း ရူပါရုံကို မြင်သိသူမှာ မြင်သိစိတ် မဟုတ်တော့ဘဲ 'ငါ'ဖြစ်လာ၏။

အမှန်အားဖြင့် မြင်သိစိတ်သည် မျက်စိအကြည်မှ ထွက်ရ သောအခါ အာသဝစိမ်ရည်ကို ဖြတ်သန်းပြီးမှ ထွက်ရခြင်း ဖြစ်

၏။ အာသဝစိမ်ရည်ကို ဖြတ်သန်းသွားရသဖြင့် အာသဝစိမ်ရည်ကို ထိတွေ့လိုက်ရသည်နှင့် တစ်ပြိုင်နက် “မြင်သိစိတ်” သည် မြင်သိစိတ်မျှ မဟုတ်တော့ဘဲ “ငါ” ဖြစ်လာ၏။ ဤသို့ သိစိတ်နှင့် ပတ်သက်၍လည်း ကမောက်ကမ ဖြစ်အောင် အာသဝေါတရား များက ဖန်တီး၏။

အကျဉ်းအားဖြင့်ဆိုရလျှင် အာရုံများသည် ဒွါရများ၌ ထင်တိုင်း အာသဝေါတရားများကို ဖြတ်သန်းပြီးမှ ထင်ရ၏။ “အာသဝစိမ်ရည်” နှင့် ထိပြီးမှ ထင်ရ၏။ ထိုအခါ ပရမတ္ထဖြစ်သော အာရုံများသည် ပင်ကိုမူလက ပုဂ္ဂိုလ်၊ သတ္တဝါ၊ အရာဝတ္ထု မဟုတ်ကြပါဘဲလျက် ပုဂ္ဂိုလ်၊ သတ္တဝါ၊ အရာဝတ္ထု ဖြစ်သွားကြရ၏။

ထိုနည်းအတူပင် သိစိတ်များသည် ဒွါရများမှ ထွက်ပေါ်၍ သိရသောအခါ အာသဝေါတရားများကို ဖြတ်သန်းပြီးမှ သိရ၏။ အာသဝ စိမ်ရည်နှင့် ထိပြီးမှ သိရ၏။ ထိုအခါ ပရမတ္ထဖြစ်သော သိစိတ်များသည် ပင်ကိုမူလက “ငါ” မဟုတ်ပါဘဲလျက် “ငါ” ဖြစ်သွားကြရ၏။ ထို့ကြောင့် သိစိတ်ကသာ သိခြင်းဖြစ်ပါလျက် သိစိတ်က သိခြင်းဟူ၍ မခံယူတော့ဘဲ ငါကသိခြင်း ဟူ၍သာ ခံယူပြီး သိစိတ်နှင့် ငါကို တစ်သားတည်း ပြုလုပ်လိုက်၏။

ဤသို့ အာသဝသည် မိမိ၏ မာယာဖြင့် စွမ်းဆောင်နိုင်၏။ အာသဝ၏ စွမ်းဆောင်ချက်ကြောင့် လောကသည် ပေါ်လာရခြင်း ဖြစ်၏။

မြန်မာဝေါဟာရအားဖြင့် “ငါ” ဟူသည် ပါဠိဝေါဟာရ
အားဖြင့် အတ္တပင်ဖြစ်၏။ အတ္တနှင့် ပတ်သက်၍ အိန္ဒိယဒဿန
ဂိုဏ်းများက အမျိုးမျိုးဆိုကြလေရာ ဝေဒန္တဂိုဏ်းက သူ၏
ကဏ္ဍဥပနိသျှာဒ်၌-

ယဒေဝေဟ တဒမုတြ၊ ယဒမုတြ တဒန္တိဟ။

မစ္စုတော မစ္စု ပပွေတိ၊ ယောဣဟ နာနေဝ ပဿတိ။
ဟူ၍ဆို၏။

ဥပနိသျှာဒ်၏ မြန်မာပြန်မှာ-

တဒံ၊ ထိုအတ္တသည်။ အမုတြ၊ ဤမည်သော နေရာ၌။

အတ္တိ၊ ရှိ၏။ ဣဟဇေ၊ ဤအတ္တရှိရာ၌သာလျှင်။ ယဒံ၊

အကြင်သက်ရှိ သက်မဲ့သည်။ အတ္တိ၊ ရှိ၏။ ယဒံ၊
 အကြင်သက်ရှိသက်မဲ့သည်။ အမုတြ၊ ဤမည်သော
 နေရာ၌။ အတ္တိ၊ ရှိ၏။ တဒံ၊ ထိုအတ္တသည်။ ဣဟအနု၊
 ဤသက်ရှိသက်မဲ့ရှိရာ၌ပင်လျှင်။ အတ္တိ၊ ရှိ၏။ ယော၊
 အကြင်သူသည်။ ဣဟ၊ ဤနေရာ၌။ နာနေဝ၊
 သက်ရှိသက်မဲ့ကတခြား အတ္တကတခြား ဟူ၍ခွဲခြားပြီး။
 ပဿတိ၊ မြင်၏။ သော၊ ထိုသူသည်။ မစ္စုတော၊
 သေခြင်းတစ်မျိုးမှ။ မစ္စု၊ သေခြင်း တစ်မျိုးသို့။ ပပွေတိ၊
 ရောက်ရ၏ - ဟူ၍ဖြစ်၏။

ဤအယူအရ လောကတွင် သက်ရှိသက်မဲ့များရှိကြ၏။
 ထိုသက်ရှိ သက်မဲ့များကား အတ္တ၏ အပြင်သဏ္ဌာန်များသာ
 ဖြစ်ကြ၏။ အတ္တကား ယင်းတို့၏ အတွင်းသရုပ်ဖြစ်၏။
 ထို့ကြောင့် အတ္တနှင့်သက်ရှိသက်မဲ့များသည် ဘာမျှ ခြားနားကြ
 သည်မဟုတ်။ အတွင်းသရုပ်နှင့် အပြင်သဏ္ဌာန်အနေဖြင့်သာ
 ခြားနားခြင်း ဖြစ်၏။

သို့ရာတွင် ယင်းတို့သည် အချင်းချင်း တကယ်တမ်း
 ခြားနားသည်ဟူ၍ မြင်လျှင် ထိုအမြင်သည် မှန်သောအမြင်
 မဟုတ်။ သစ္စာနှင့် ယှဉ်သော အမြင်မဟုတ်။

အကယ်၍ လောကမှ လွတ်မြောက်မှု “မောက္ခ”ကို
 လိုချင်ပါလျှင် လောက၌ အတ္တနှင့် သက်ရှိသက်မဲ့တို့သည်
 အားလုံးအတူတူပင် ဖြစ်ကြောင်းကို မြင်အောင်ကြည့်ရမည်
 ဖြစ်၏။ တိရစ္ဆာန်ဟူသည်လည်း အတ္တပင်ဖြစ်၏။ လူဟူသည်

လည်း အတ္တပင်ဖြစ်၏။ နတ်ဟူသည်လည်း အတ္တပင် ဖြစ်၏။
အားလုံးအတ္တချည်းသာဖြစ်၏။ အတွင်းသရုပ်နှင့် အပြင်သဏ္ဌာန်
အနေမျိုးဖြင့်သာ ခြားနားခြင်းဖြစ်၏။ ယင်းခြားနားခြင်းကား
အထင် ခြားနားခြင်းသာ ဖြစ်၏။ တကယ်တမ်း အမှန်ခြားနား
ခြင်းမဟုတ်။

ဤသို့မြင်အောင် ကြည့်နိုင်ပါမှ သစ္စဉာဏ်ကိုရသည်
မည်၏။ သစ္စဉာဏ်ကို ရပါမှ လွတ်မြောက်မှု “မောက္ခ” ကိုရ၏။

ဤအမြင်အရ အတ္တသည်သာလျှင် တကယ်တမ်း
အရှိတရား ဖြစ်၏။ သက်ရှိသက်မဲ့တို့ကား တကယ်တမ်း အရှိ
တရားမဟုတ်။ ထို့ကြောင့် သက်ရှိသက်မဲ့တို့သည် ဖောက်ပြန်
ပျက်စီးကြ၏။ အတ္တကား ဖောက်ပြန်ခြင်းလည်းမရှိ။ ထာဝစဉ်
တစ်သမတ်တည်းရှိ၏။ တစ်သဘောတည်းရှိ၏။ အားလုံးသည်
“အတ္တ”မှ ထွက်ပေါ်ရ၏။ အားလုံးသည် “အတ္တ”သို့ ပြန်ဝင်ရ
၏။ အမှန်အားဖြင့် “အတ္တ”သည် အားလုံး၏ ထွက်ရာလည်း
ဖြစ်၏။ ဝင်ရာလည်းဖြစ်၏။

အတ္တ၏ တစ်သမတ်တည်းသော သဘောဟူသည်ကား
“သိခြင်း”ပင် ဖြစ်၏။ လောကတွင် “သိစရာ” “သိတတ်သူ”
နှင့် “သိခြင်း”ဟူ၍ သုံးမျိုးရှိလေရာ ထိုသုံးမျိုး “သိခြင်း”
သည်သာလျှင် ပရမတ္ထအားဖြင့် တကယ်ရှိသော သဘောဖြစ်၏။
သိစရာနှင့် သိတတ်သူကား ပရမတ္ထအားဖြင့် တကယ်ရှိသော
သဘောများ မဟုတ်ကြ။ “သိခြင်း”၏ ဖန်ဆင်းချက်များသာ
ဖြစ်ကြ၏။

ထိုသုံးမျိုးတွင် သိစရာကို “ဥယျ”၊ သိတတ်သူကို “ဉာတာ” သိခြင်းကို “ဉာဏ” ဟု ခေါ်၏။

သိစရာနှင့် သိတတ်သူတို့သည် အကြောင်းတိုက်ဆိုင်မှ ဖြစ်ပေါ်ကြ၏။ အာရုံနှင့် ဒွါရတို့ တိုက်ဆိုင်ခြင်းကို အကြောင်း တိုက်ဆိုင်ခြင်းဟု ဆိုရ၏။

အာရုံနှင့်ဒွါရတို့ ဆုံမိကြသောအခါ အာရုံပိုင်းကို သိစရာ “ဥယျ” အဖြစ် “ဉာဏ”က ဖန်ဆင်းပေးပြီး ဒွါရပိုင်းကို သိတတ်သူ “ဉာဏ”အဖြစ် “ဉာဏ”က ဖန်ဆင်းပေး၏။ အကယ်၍ “ဉာဏ”က ဖန်ဆင်းမပေးလျှင် အာရုံနှင့် ဒွါရတို့ မည်သို့ပင်ဖြစ်စေကာမူ “သိခြင်း” ဟူ၍ ဖြစ်ပေါ်မလာတော့။

ထို့ကြောင့် သိစရာနှင့် သိတတ်သူတို့သည် တကယ်တမ်း မရှိကြ။ သိခြင်းသည်သာ တကယ်တမ်းရှိ၏။ တကယ်တမ်း ရှိခြင်းသည် အတ္တပင်ဖြစ်၏။ သို့ဖြစ်၍ သိခြင်းကို အတ္တ၏ သဘောဟူ၍ ဆိုခြင်းဖြစ်၏။

သိခြင်းကို နေမင်းနှင့် နှိုင်းယှဉ်၍ ဆိုလေ့ရှိ၏။ ကောင်းကင် ၌ နေမင်းသည် အမြဲတမ်း လင်းလျက်ရှိ၏။ မြင်ရသည်ဖြစ်စေ၊ မမြင်ရသည်ဖြစ်စေ နေမင်းကား လင်းမြဲလင်းလျက်ပင်။ မြင်ခြင်း နှင့် မမြင်ခြင်းသည် နေနှင့်မဆိုင်။ အချိန်အခါ အခြေအနေတို့ နှင့်သာ ဆိုင်၏။

ထို့အတူ သိခြင်း ‘ဉာဏ’ကား မပျက်စီး မဖောက်ပြန်သော အတ္တ၏ သဘောအရ အမြဲတမ်းသိနေသည်သာဖြစ်၏။ သိစရာရှိလျှင် သိနေ၏။ သိစရာမရှိလျှင်လည်း သိနေ၏။

အမြဲတမ်း သိနေ၏။ ထို့ကြောင့် သိခြင်း “ဉာဏ”ကိုသာ အတ္တဟုဆိုခြင်း ဖြစ်၏။

သိခြင်းသည် နှစ်မျိုးရှိ၏။ တစ်မျိုးသော သိခြင်းမှာ အာရုံ ဒွါရတို့နှင့် ပတ်သက်၏။ အခြားသော သိခြင်းမှာ အတ္တ နှင့် ပတ်သက်၏။ အာရုံဒွါရတို့နှင့် ပတ်သက်သောသိခြင်းကို အနိစ္စဟူ၍ ဆိုရ၏။ အတ္တနှင့် ပတ်သက်သောသိခြင်းကို နိစ္စ ဟူ၍ ဆိုရ၏။ အနိစ္စသိခြင်းအရ သိလျှင် မြင်စရာရှိမှ မြင်၏။ ကြားစရာရှိမှ ကြား၏။ မြင်စရာမရှိလျှင် မမြင်။ ကြားစရာမရှိ လျှင်မကြား။

သို့ဖြစ်၍ ဤသို့သော အသိသည်ဖောက်ပြန်၏။ ပျက်စီး ၏။ ထို့ကြောင့် အတ္တနှင့်မဆိုင်။ အတ္တ၏ အရည်အသွေးမဟုတ်။ ဣန္ဒြေတို့၏ အရည်အသွေးသာဖြစ်၏။

အတ္တ၏ အရည်အသွေးဖြစ်သော သိခြင်းကား ထာဝစဉ် အမြဲတမ်းသိနေ၏။ ဣန္ဒြေတို့နှင့် မပတ်သက်သော အိပ်မက် အခါ၌ကား အတ္တ၏ အသိသည် ထင်ရှား၏။ မွေးကတည်းက ‘ကန်း’လာသူသည် သူ၏ အစ်ကိုကို အိပ်မက်ထဲ၌ မြင်နိုင်၏။ မွေးကတည်းက ‘အ’လာသူသည် အိပ်မက်ထဲ၌ သူ၏ချစ်သူနှင့် ချစ်တင်းစကားများကို ပြောနိုင်၏။ မွေးကတည်းက “နားပင်း” လာသူသည် အိပ်မက်ထဲ၌ သီချင်းသံများကို ကြားနိုင်၏။ ဤ သည်မှာ အတ္တနှင့် ပတ်သက်သော အသိဖြစ်၏။ နိစ္စသိဖြစ်၏။

ထိုအသိနှစ်မျိုးတွင် ဣန္ဒြေနှင့် ပတ်သက်သော အသိသည် အနိစ္စဖြစ်၍ သစ္စာနှင့်ယှဉ်သော အသိမဟုတ်။ ထိုအသိမျိုးဖြင့် လွတ်မြောက်မှု မောက္ခကို မရနိုင်။ လွတ်မြောက်မှု မောက္ခဟူသည်

ဣန္ဒြေလွန်ဖြင့်သာ သိ၍ရကောင်းသော ဓမ္မဖြစ်၏။ ဣန္ဒြေလွန်
အသိဟူသည် အတ္တသိသာဖြစ်၏။ အတ္တသိဟူသည် နိစ္စဖြစ်၏။

ထို့ကြောင့် လွတ်မြောက်မှုမောက္ခကို အနိစ္စသိဖြင့် မရနိုင်၊
နိစ္စသိဖြင့်သာ ရနိုင်၏။ ထို့အပြင် ဣန္ဒြေတွင်း အသိဖြင့်လည်း
မရနိုင်။ ဣန္ဒြေလွန်အသိဖြင့်သာ ရနိုင်၏။ ဣန္ဒြေတွင်း အသိဖြင့်
ရအပ်သောဓမ္မကို ပုဒ်ဝါကျတို့ဖြင့် မဖော်ပြနိုင်။ ဣန္ဒြေလွန်
အသိဖြင့် ရအပ်သောဓမ္မကား မောက္ခဖြစ်၏။

အတ္တနှင့် ဗြဟ္မာဟူသည် အတူတူပင်ဖြစ်၏။ အတ္တသည်
ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါနှင့်ပတ်သက်၏။ ဗြဟ္မာသည် လောကနှင့် ပတ်
သက်၏။ တစ်နည်းအားဖြင့် ဆိုရလျှင် အတ္တဟူသည် အကျဉ်းကျ
နေသော ဗြဟ္မာပင်ဖြစ်၏။

အိုးထဲ၌လည်း အာကာသရှိ၏။ လဟာပြင်၌လည်း
အာကာသရှိ၏။ အာကာသချင်းကား အတူတူပင်ဖြစ်၏။ အိုးနံရံ
ဖြင့် ပိတ်လှောင်ထားပါက အိုးထဲက အာကာသသည် အကျဉ်းကျ
အာကာသဖြစ်၏။ အကယ်၍ ထိုအိုးကို ရိုက်ခွဲလိုက်ပါကအိုးထဲ
က အာကာသသည် လေဟာပြင်က အာကာသနှင့် တစ်စပ်တည်း
ဖြစ်သွားပြီး လွတ်မြောက်သော အာကာသဖြစ်သွားမည် ဖြစ်၏။

ဤသဘောအတိုင်း ခန္ဓာတို့ဖြင့် ပိတ်လှောင်ထားသော
ဗြဟ္မာသည် အတ္တဖြစ်၏။ ခန္ဓာတို့ကို ဖျက်ဆီးပစ်လိုက်ပါက
အတ္တသည် ဗြဟ္မာဖြစ်သွား၏။ ထို့ကြောင့် အတ္တဟူသည်
အကျဉ်းကျ ဗြဟ္မာဖြစ်၏။ ဗြဟ္မာဟူသည် လွတ်မြောက်သော
အတ္တဖြစ်၏။ သဘောအားဖြင့်ကား အတူတူ။ အခြေအနေချင်းသာ
ထူးလေ၏။

မာယာနှင့် အဝိဇ္ဇာဟူ၍ သတ္တိနှစ်မျိုးရှိ၏။ နှစ်မျိုးလုံးပင် အပြင်သဏ္ဌာန်များ ဖြစ်ကြ၏။ အတ္တကာ အတွင်းသရုပ်ဖြစ်၏။ အတ္တတည်းဟူသော အတွင်းသရုပ်သည် မာယာတည်းဟူသော အပြင်သဏ္ဌာန်ကို ဆောင်သောအခါ ထိုအတ္တကို တန်ခိုးရှင် “ဣဿရ” ဟူ၍ ဆိုရ၏။ အတ္တတည်းဟူသော အတွင်းသရုပ် သည် အဝိဇ္ဇာတည်းဟူသော အပြင်သဏ္ဌာန်ကို ဆောင်သောအခါ ထိုအတ္တကို ပုဂ္ဂိုလ်(ဝါ) ဇီဝဟူ၍ဆိုရ၏။

မာယာသည် အများကို ဦးတည်၏။ အဝိဇ္ဇာသည် တစ်ဦးတည်းကို ဦးတည်၏။ အတ္တသည် မာယာသတ္တိဖြင့် ကိုယ်ထင်ပြသောအခါ တန်ခိုးရှင် “ဣဿရ” အဖြစ်သို့ ရောက်၍ လောကကိုဖန်ဆင်း၏။ အများအကျိုးကို ရှေးရှု၏။

အတ္တသည် အဝိဇ္ဇာသတ္တိဖြင့် ကိုယ်ထင်ပြသောအခါ ပုဂ္ဂိုလ် (ဝါ) ဇီဝအဖြစ်သို့ ရောက်၍ တစ်ဦးချင်းကို ဖန်ဆင်း၏။ မိမိတစ်ကိုယ်ကောင်း အကျိုးကို ရှေးရှု၏။ ထို့ကြောင့် မာယာကို တန်ခိုးရှင် “ဣဿရ” ၏ သတ္တိဟူ၍ ဆိုပြီး အဝိဇ္ဇာကို ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါတို့၏ သတ္တိဟူ၍ ဆိုလေ၏။

တန်ခိုးရှင်နှင့် သာမန်လူသားတို့သည် မာယာနှင့် အဝိဇ္ဇာ ဟူ၍ အပြင်သဏ္ဌာန်အနေဖြင့်သာ ခြားနားကြ၏။ အတွင်းသရုပ် အနေဖြင့်ကား အတ္တချည်းသာဖြစ်၍ ဘာမျှခြားနားခြင်းမရှိ။ သူလည်း အတ္တ၊ ငါလည်း အတ္တ၊ အားလုံး အတ္တချည်းသာဖြစ်၏။

သို့ရာတွင် အတ္တချင်းတူသော်လည်း ထူးခြားချက်ကား ရှိ၏။ ယင်းထူးခြားချက်ကား အများကို ရှေးရှုခြင်းနှင့် မိမိတစ်ဦး တည်းကို ရှေးရှုခြင်း ဖြစ်၏။

သစ်ပင်တစ်ပင်သည် မိမိတစ်ပင်တည်း ရပ်တည်ပြီး အများကို ကျေးဇူးမပြုပါက “သစ်ပင်”ဟူ၍သာ ဆိုရ၏။ အများကို ကျေးဇူးပြုသောအားဖြင့် ရပ်တည်ပါက “တော”ဟူ၍ ဆိုရ၏။ သစ်ပင်ကတော့ သစ်ပင်သာဖြစ်၏။ မပြောင်းလဲ။ အများအပေါ် ကျေးဇူးပြုမှုနှင့် မပြုမှုကသာ ပြောင်းလဲ၏။

အများအပေါ် ကျေးဇူးပြုမှုကို “သမဋ္ဌိဂတ”ဟူ၍ဆို၏။ အများအပေါ် ကျေးဇူးမပြုဘဲ မိမိတစ်ဦးတည်း ရပ်တည်မှုကို “ဗျဋ္ဌိဂတ” ဟူ၍ ဆို၏။ ဤသဘောအတိုင်းပင် တန်ခိုးရှင် “ဣဿရ”နှင့် သာမန်ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် အချင်းချင်း ခြားနားကြ၏။

ဤဝါဒအရ-

လောကတွင် ပရမတ္ထအားဖြင့် တကယ်တမ်းရှိသော တရားမှာ အတ္တသာဖြစ်၏။ အတ္တတစ်ခုတည်းသာဖြစ်၏။ သစ္စာအားဖြင့်ဆိုရလျှင်လည်း သစ္စာဟူသည် ပရမတ္ထအားဖြင့် တစ်ခုတည်းသာရှိ၏။ ယင်းသစ္စာကား အတ္တပင်တည်း။ ခန္ဓာ-နာမ်-ရုပ်-ကံ-ကမ္မဗလ စသော ကျန်တရားများသည် အနတ္တများ ဖြစ်ကြ၏။ အနတ္တဟူသည် ပရမတ္ထအားဖြင့် ထင်ရှားမရှိသော ဓမ္မဖြစ်၏။ သို့ဖြစ်၍ အနတ္တသည် ပရမတ္ထသစ္စာ မထိုက်။

လောက၌ ကြိုးကို မြွေထင်သည်လည်း ရှိ၏။ ကြိုးကို ကြိုးအတိုင်း သိသည်လည်း ရှိ၏။ ကြိုးကိုအတ္တအဖြစ် သိသည်လည်း ရှိ၏။ ထိုသုံးမျိုးတွင် ကြိုးကို မြွေအဖြစ်သိခြင်းသည် ‘ပတိဘာသိတသစ္စာ’ မည်၏။ ကြိုးကို ကြိုးအဖြစ်သိခြင်းသည် “ဝေါဟာရိတသစ္စာ” မည်၏။ ကြိုးကို အတ္တအဖြစ်သိခြင်းသည် သာ “ပရမတ္ထသစ္စာ” မည်၏။

သစ္စာသုံးမျိုးတွင် ကြိုးက မြွေဖြစ်သွားခြင်းသည် လည်းကောင်း၊ ကြိုးက ကြိုးအတိုင်းရှိနေခြင်းသည် လည်းကောင်း အနတ္တတရားများသာ ဖြစ်၏။ ကြိုးက အတ္တဖြစ်သွားခြင်းသည် သာလျှင် အတ္တစစ်စစ်ဖြစ်၏။

သို့ဖြစ်လေရာ အတ္တကို အနတ္တအဖြစ် သိနေသရွေ့ကာလ ပတ်လုံး လွတ်မြောက်မှု မောက္ခကို ရနိုင်ဖို့မရှိ။ ထို့ကြောင့် မောက္ခကို ရလိုပါက လောကကိုလည်းကောင်း၊ လောကရှိသက်ရှိ သက်မဲ့ဟူသမျှကိုလည်းကောင်း အတ္တအဖြစ် မြင်အောင် ကြည့်ရ ၏။ အားထုတ်ရ၏။

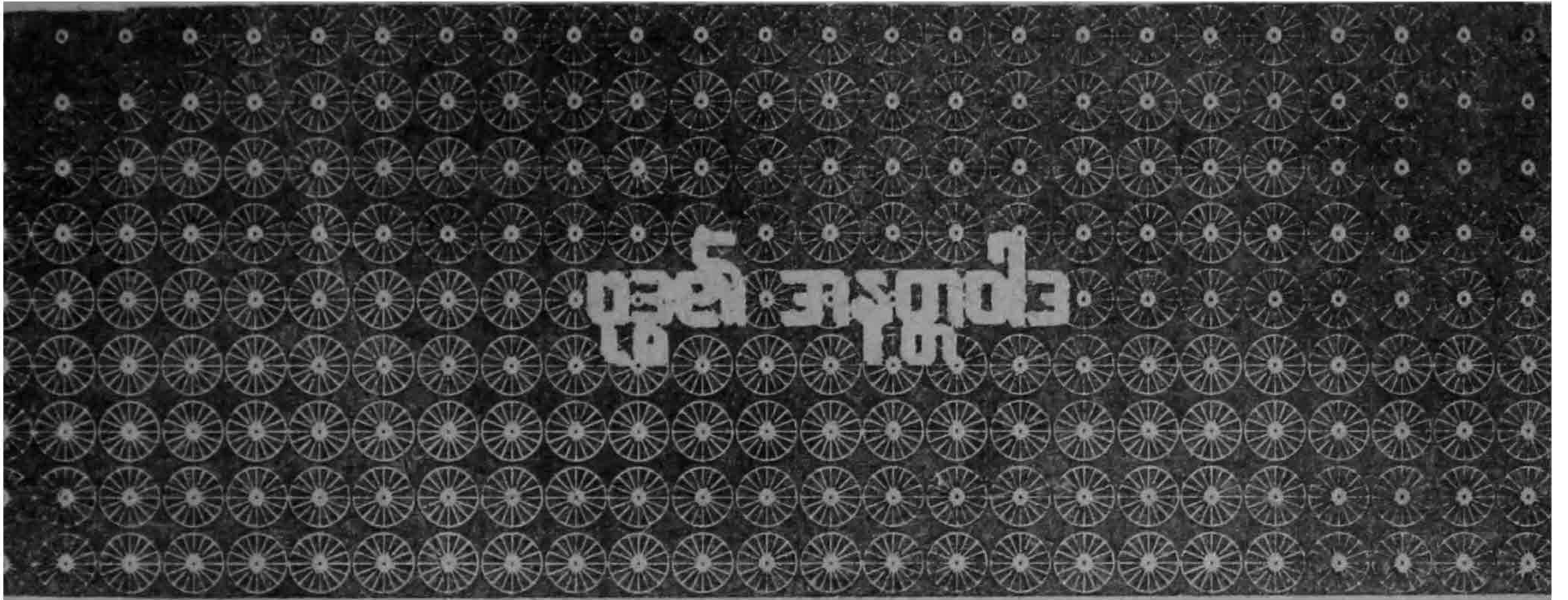
အကျဉ်းအားဖြင့်ဆိုရလျှင် အတ္တမှတစ်ပါးသော အရာရာ တိုင်းသည် အနတ္တများဖြစ်၏။ အနတ္တဟူသမျှကို ပယ်ခွာပြီး အတ္တချည်းသာ ကျန်သည်အထိ မြင်အောင် အားထုတ်ရ၏။ ထိုအခါမှ အတ္တသည် အနတ္တများမှ လွတ်မြောက်၏။ အနတ္တများမှ လွတ်မြောက်သည်နှင့် တစ်ပြိုင်နက် အတ္တသည် ဗြဟ္မာဖြစ်သွား လေ၏။ ဗြဟ္မာဖြစ်သွားခြင်းကိုပင် လွတ်မြောက်မှု မောက္ခကို ရခြင်းဟူ၍ ဆို၏။

ဤသည်မှာ ဥပနိသျှဒ်ကျမ်းများ၏ အဆိုအမိန့်များ ဖြစ်၏။

ဥပနိသျှဒ်ကျမ်းများ၏ အဆိုအမိန့်အတိုင်း အလောင်း တော် သိဒ္ဓိတ္ထမင်းသားလည်း အားထုတ်ဖူး၏။ ပဉ္စဝဂ္ဂိတို့လည်း အားထုတ်ဖူး၏။ သူတို့ပြောသော မောက္ခကိုလည်း ရဖူး၏။ သို့ရာတွင် ထိုမောက္ခအား သူတို့ပြောသလို အစစ်အမှန်မောက္ခ မဟုတ်။ ယာယီမောက္ခသာ ဖြစ်၏။ ဈာန်သမာပတ်ကိုပင်

မောက္ခဟူ၍ ခေါ်နေခြင်း ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် အလောင်းတော်
သိဒ္ဓတ္ထမင်းသားသည် ထိုလမ်းစဉ်ကို ပယ်လိုက်ခြင်း ဖြစ်ပါ၏။

တကယ်အစစ်အမှန် မောက္ခကား နိဗ္ဗာန်ဖြစ်၏။ မဂ္ဂင်
ရစ်ပါးဖြင့်သာရနိုင်၏။ ဝိပဿနာကျင့်စဉ်ဖြင့်သာ အား
ထုတ်ရ၏။ အခြားနည်းလမ်းဟူ၍မရှိ။

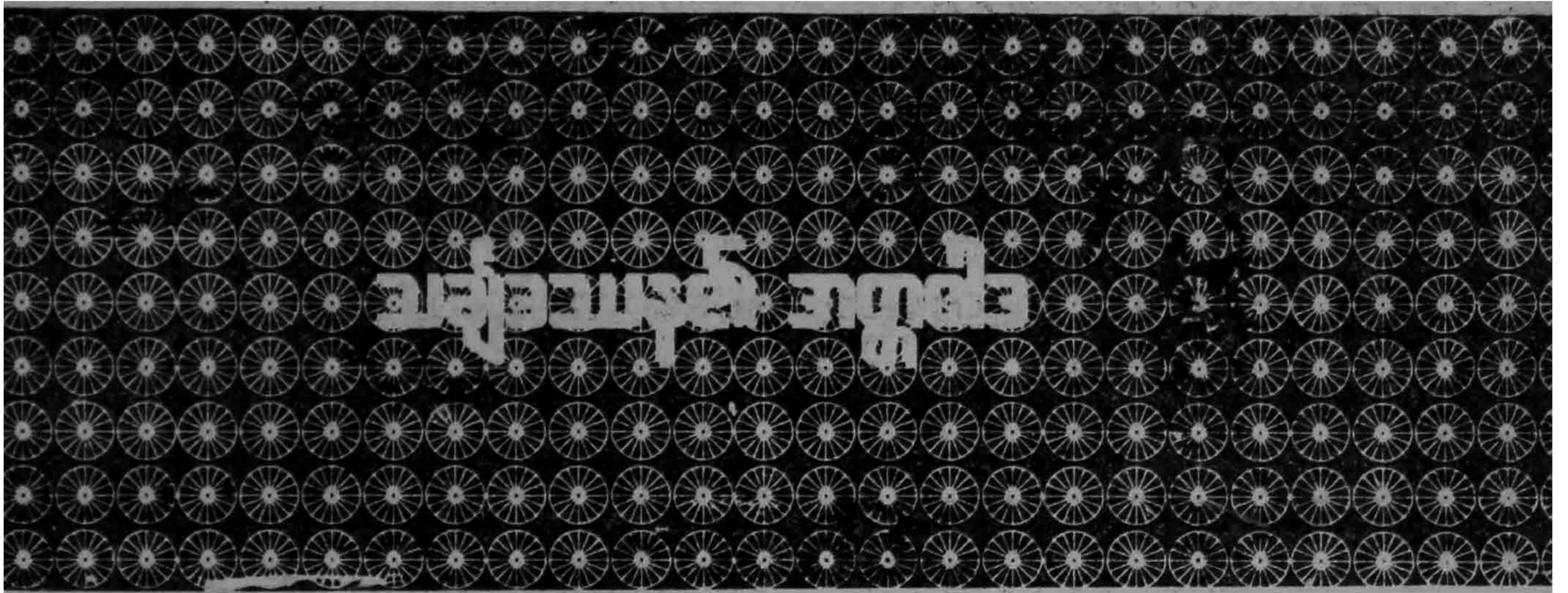
ဝိပဿနာကျင့်စဉ်တွင် ရှေးဦးစွာ သီလကို စင်ကြယ်အောင်၊
ထို့နောက် သမာဓိကို ခိုင်ခံ့အောင်၊ ထို့နောက်ပညာကို ထက်မြက်
အောင် အားထုတ်ရ၏။ ပညာ ထက်မြက်လာသည်နှင့်အမျှ
နာမ်ရုပ်ကို သိလာ၏။ နာမ်ရုပ်တို့၏ အကြောင်းကို သိလာ၏။
နာမ်ရုပ်တို့၏ ဖြစ်ပျက်ကိုသိလာ၏။ ဖြစ်ပျက်တို့၌ ငြီးငွေ့လာ၏။
ဖြစ်ပျက်တို့ဆုံးရာ နိဗ္ဗာန်ကို မြင်လာ၏။ ဤအခါမှသာတကယ်
တမ်း စစ်မှန်သော မောက္ခအဖြစ်ကိုရ၏။

စစ်မှန်သောမောက္ခကိုရခြင်းဟူသည်မှာ အနတ္တ၌ မှီတွယ်နေသောအတ္တကို ပယ်ခြင်းသာ ဖြစ်၏။ ဝေဒန္တ ဝါဒီတို့ ပြောသလို အတ္တ၌မှီတွယ်နေသော အနတ္တကို ပယ်ခြင်း မဟုတ်။ လမ်းစဉ်များကား ပြောင်းပြန်ဖြစ်၏။

မဂ္ဂင်ရှစ်ပါး ကျင့်စဉ်အရ အနတ္တ၌ မှီတွယ်နေသော အတ္တကို ပယ်နိုင်ရန်အတွက် မြတ်စွာဘုရားသည် မိဂဒါဂုန်တော၌ ပဉ္စဝဂ္ဂီတို့အား အနတ္တ လက္ခဏသုတ်တော်ကို ဟောကြားတော်မူခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ထိုသုတ်တော်ကို နာကြားရပြီး ထိုသုတ်တော်အတိုင်း ကျင့်ကြံအားထုတ်၍သာ ပဉ္စဝဂ္ဂီတို့သည် အနတ္တ၌ မှီတွယ်နေသော အတ္တကို အပြီးအပိုင်ပယ်၍ မဟာသာဝကများ အဖြစ်ဖြင့် မောက္ခတည်းဟူသော နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုတော်မူကြခြင်း ဖြစ်ပါ၏။

ဤမောက္ခသည်သာလျှင် တကယ်တမ်းမောက္ခဖြစ်ကြောင်းကို မဂ္ဂင်ရှစ်ပါး ကျင့်စဉ်ဖြင့် ကျင့်ကြံအားထုတ်သူများ မှတ်စိပါးအခြား မည်သူမျှ မသိနိုင်ချေပါတကား။

သင်္ချာသမ္မတ၏ အတ္တဝါဒသည်လည်း အလွန်ရှေးကျသော
ဝါဒပင် ဖြစ်၏။ သင်္ချာသမ္မတ၏ အတ္တဝါဒသည် ဥပနိသျှဒ်၏
အတ္တဝါဒနှင့်မတူ။ တစ်မျိုး တစ်ဖုံ ထူးခြား၏။

ဥပနိသျှဒ်အရ အတ္တနှင့် လောကသည် တရားကိုယ်အား
ဖြင့် အတူတူပင် ဖြစ်၏။ လောကသည် အတ္တမှ ဖြစ်ပေါ်လာ၍
အတ္တ၌ပင် ပြန်လည်ငုပ်လျှိုး၏။ ထို့ကြောင့် လောက၏
အတွင်းသရုပ်သည် အတ္တဖြစ်၏။ အတ္တ၏အမြင် ပုံသဏ္ဌာန်သည်
လောကဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် ဥပနိသျှဒ်အရ အတ္တနှင့် လောက
သည် အတွင်းသရုပ်နှင့် အပြင်ပုံသဏ္ဌာန်အနေဖြင့်သာခြားနား၏။
တရားကိုယ်အားဖြင့်မူ ခြားနားခြင်းမရှိ။ အတူတူသာ ဖြစ်လေ၏။

သင်္ချေဒဿနကာ: ထိုကဲ့သို့မဟုတ်။ အတ္တနှင့် လောကသည် သီးခြားစီဖြစ်၏။ တရားကိုယ်အားဖြင့်လည်း သီးခြားဖြစ်၏။ သဏ္ဌာန်အနေအားဖြင့်လည်း သီးခြားပင်ဖြစ်၏။ ဥပနိသျှဒ်အရ အတ္တသည် တစ်ခုတည်းဖြစ်၏။ သင်္ချေဒဿနအရ အတ္တသည် အများဖြစ်၏။ သတ္တဝါအရေအတွက်နှင့်အမျှ ဖြစ်၏။ ဒဿန နှစ်မျိုးလုံးသည်ပင် လွတ်မြောက်မှု မောက္ခကို ယုံကြည်လေ၏။

ဒဿနသမိုင်းအရ အာဠာရနှင့် ဥဒကရာမပုတ္တတို့သည် သင်္ချေဒဿနဂိုဏ်းဝင်များ ဖြစ်ကြ၏။ သိဒ္ဓတ္ထမင်းသားသည် တောထွက်၍ အရိယသစ္စာကို ရှာစဉ်က ထိုဆရာကြီးနှစ်ဦးထံသို့ လည်း ရောက်ခဲ့၏။ ထိုဆရာကြီးနှစ်ဦးထံမှ လောကီဈာန် သမာပတ် ကျင့်စဉ်များကို ရခဲ့၏။ ကိုယ်တိုင်လည်း ကျင့်ခဲ့၏။ ကိုယ်တိုင်လည်း လောကီဈာန် သမာပတ်များကို ရခဲ့၏။

သို့ရာတွင် သင်္ချေဒဿန၌ အရိယသစ္စာကို ထိုးထွင်း၍ သိနိုင်သော ကျင့်စဉ်ပဋိပတ် မရှိလေသောကြောင့် အလောင်းတော် သိဒ္ဓတ္ထမင်းသားသည် ထိုဆရာကြီးနှစ်ဦးတို့ထံမှ ထွက်ခွာခဲ့ခြင်း ဖြစ်၏။ ဤဖြစ်ရပ်ကို အထောက်အထားပြု၍ သင်္ချေဒဿနသည် အလွန်ရှေးကျသည်ဟု ဆိုခြင်းဖြစ်၏။

သင်္ချေဒဿနတွင် လောကနှင့်အတ္တကို တစ်မျိုးခေါ်၏။ လောကကို လောကဟုမခေါ်။ အတ္တကိုလည်း အတ္တဟုမခေါ်။ လောကကို ပကတိဟုခေါ်ပြီး အတ္တကို ပုရိသဟု ခေါ်၏။ သဘောအားဖြင့် ပကတိဟူသည် သံသရာ ဖြစ်၏။ လောကလည်း ဖြစ်၏။ ပုရိသဟူသည် လောကုတ္တရာဖြစ်၏။

အမှန်အားဖြင့် လောကနှင့် လောကုတ္တရာသည် သီးခြားစီ ဖြစ်သကဲ့သို့ ပကတိနှင့် ပုရိသသည် သီးခြားစီဖြစ်၏။ သီးခြားစီမှ တကယ့်ကို သီးခြားစီဖြစ်၏။ အကြောင်းအကျိုးအနေဖြင့်ပင် အဆက်အစပ်ဟူ၍မရှိ။ သင်္ချေဒဿနတွင် ပရမတ္ထတရားများကို အပိုင်းအားဖြင့် ပကတိနှင့်ပုရိသဟူ၍ နှစ်မျိုးခွဲခြားပြီး အကြောင်း အကျိုးအနေဖြင့်မူ ဤသို့ထပ်မံ ခွဲခြားပြန်၏။

(၁)အကြောင်းသာ ဖြစ်သောတရား၊

(၂)အကျိုးသာ ဖြစ်သောတရား၊

(၃)အကြောင်းလည်းဖြစ်၊ အကျိုးလည်းဖြစ်သောတရား၊

(၄)အကြောင်းလည်းမဖြစ်၊ အကျိုးလည်းမဖြစ်သော

တရား။

လောကီနှင့် လောကုတ္တရာ တရားနှစ်မျိုးလုံးသည် အကြောင်းအကျိုးသဘောအရ ဤအုပ်စု (၄)မျိုး၌ ပါဝင်၏။ အလွယ်ဟူ၍ မရှိကောင်း။လောကနှင့် လောကုတ္တရာဟူသည်မှာ ဂိုဏ်းအများစု၏ အသုံးအနှုန်းဖြစ်၏။ သင်္ချေဒဿနဂိုဏ်းကမူ လောကကို လောကဟူ၍ မသုံးနှုန်း။ ပကတိဟူ၍သာ သုံးနှုန်း၏။ လောကုတ္တရာကိုလည်း လောကုတ္တရာဟူ၍ မသုံးနှုန်း။ ပုရိသဟူ၍ သာ သုံးနှုန်း၏။

ရှိရှိသမျှ ပရမတ္ထတရားများအားလုံးကို တရားကိုယ်အနေ အားဖြင့် ပကတိနှင့် ပုရိသဟူ၍ နှစ်မျိုးခွဲခြားပြီး အကြောင်း အကျိုးအနေအားဖြင့် အထက်၌ဖော်ပြထားသည့်အတိုင်း (၄)မျိုး ခွဲခြား၏။ ထိုသို့ခွဲခြားရာတွင် ပကတိခေါ်သော လောကအုပ်စု၌ သာ အကြောင်းနှင့် အကျိုးသဘောမျိုးကို ရကောင်း၏။

ပုရိသခေါ်သော လောကုတ္တရာအုပ်စု၌ အကြောင်းနှင့်အကျိုး သဘောနှစ်မျိုးလုံးကို မရကောင်းချေ။

ထို့ကြောင့် ပုရိသဟူသည် လောကဖြစ်စဉ်တွင် အကြောင်း သဘောကိုလည်း မဆောင်။ အကျိုးသဘောကိုလည်း မဆောင်။ အကြောင်းမှလည်းလွတ်၏။ အကျိုးမှလည်းလွတ်၏။

သင်္ချေဒဿနအရ “ပုရိသ”ဟူသည် ဓမ္မသာဖြစ်၏။ ပုဂ္ဂိုလ်မဟုတ်။ သတ္တဝါမဟုတ်။ ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါကို ‘ပကတိ’ ခေါ်သော လောက၌သာ ရ၏။ ပုရိသခေါ်သော လောကုတ္တရာ၌ မရကောင်းချေ။

‘ပကတိ’ခေါ်သော လောက၌သာ အကြောင်းနှင့် အကျိုး တို့၏ ဆက်သွယ်မှုရှိသဖြင့် တကယ်တမ်း ဆင်းရဲဒုက္ခဟူသည် လောက၌သာရှိ၏။ အမှန်အားဖြင့် အကြောင်းအကျိုး ဆက်သွယ် မှုကိုပင် အသစ်အသစ်တို့ ဖြစ်ပေါ်ခြင်း ဟူ၍လည်းကောင်း၊ အဟောင်းအဟောင်းတို့ ချုပ်ခြင်း ဟူ၍လည်းကောင်း၊ အဟောင်း အဟောင်းတို့၏နေရာ၌ အသစ်အသစ်တို့က အစားထိုး၍ ဝင်ရောက် နေရာယူခြင်းဟူ၍လည်းကောင်း ဆိုရ၏။

ထို့ကြောင့် ဒုက္ခဟူသည် အကြောင်း အကျိုးတို့၏ ဆက်သွယ်မှုမှ လွတ်မြောက်လျှင် ဒုက္ခမှ လွတ်မြောက်၏။ အကြောင်း အကျိုးဆက်သွယ်မှုမှ လွတ်မြောက်ခြင်းဟူသည် လောကမှ လွတ်မြောက်ခြင်းလည်း ဖြစ်၏။ ဒုက္ခမှ လွတ်မြောက် ခြင်းလည်း ဖြစ်၏။

“လ” ၌ မိမိ၏ပင်ကို အလင်းရောင်မရှိဘဲ “နေ” မှရ သော အလင်းရောင်ကို မိမိ၏ အလင်းရောင် ပြုလုပ်ကာ

လောကအား အလင်းကို ပေးသကဲ့သို့. “ပကတိ”သည် မိမိ၌ “သိခြင်း” သဘောမရှိသော်လည်း “ပုရိသ”မှရသော သိခြင်း ကိုပင် မိမိ၏ အသိလုပ်ပြီး လောက၊ သို့မဟုတ် ကြောင်းကျိုး ဖြစ်စဉ်ကို ဖန်တီး၏။

ထို့ကြောင့် “ပုရိသ” ခေါ် “အတ္တ”သည် သိခြင်း၏ မူလအနေဖြင့် “ပကတိ”ခေါ် လောကအပေါ် တကယ်တမ်း အကြောင်းအကျိုးသဘောကို မပြုသော်လည်း ပြုရာရောက်၏။ ထိုအခါ ပုရိသခေါ် အတ္တသည် ပကတိခေါ် မသိတရားများ၏ ဖြစ်ပေါ်မှုနှင့် ပတ်သက်၍ တာဝန်ရှိသကဲ့သို့ ဖြစ်လေ၏။ နှောင်ဖွဲ့ခြင်းကို ခံရသကဲ့သို့ ဖြစ်လေ၏။ “မသိ”တရားကို ရုပ်ဟူ၍ လည်းကောင်း၊ “အသိ”တရားကို နာမ်ဟူ၍လည်း ကောင်း သင်္ချေဒဿန၌ဆို၏။ ထို့ကြောင့် “အသိ” နာမ်ကို “မသိ” ရုပ်က နှောင်ဖွဲ့ထားခြင်းသည်ပင် ဒုက္ခဖြစ်၏။ ထိုဒုက္ခကို ဤသို့ သုံးမျိုးခွဲခြားထား၏။

(၁) ခန္ဓာကိုယ်ဖွဲ့စည်းမှုဒုက္ခ “အဇ္ဈတ္တကဒုက္ခ”

(၂) သဘာဝ သို့မဟုတ် ပတ်ဝန်းကျင်ဒုက္ခ
“အာဓိဘောတိက ဒုက္ခ”

(၃) ကံကြမ္မာဒုက္ခ “အာဓိဒေဝိက ဒုက္ခ”

ထိုဒုက္ခသုံးမျိုးမှ ထိုထိုဘဝအားလျော်စွာ ယာယီလွတ်မြောက်မှုမျိုးသည် ရှိ၏။ ထိုသို့ပင်ရှိသော်လည်း ထိုယာယီလွတ်မြောက်မှုမျိုးကို တကယ်တမ်း လွတ်မြောက်မှု “မောက္ခ” ဟူ၍ မခေါ်။ တကယ်တမ်း လွတ်မြောက်မှု မောက္ခဟူသည်ကား ထိုဒုက္ခသုံးမျိုးမှ အစဉ်ထာဝရ လွတ်မြောက်ခြင်းဖြစ်၏။ ထိုသို့

လွတ်မြောက်နိုင်ရန် ခွဲခြား၍ သိမြင်သော အသိဉာဏ်ရှိဖို့လို၏။
 ထိုဉာဏ်ကို ဝိဝေကဉာဏ်ဟူ၍ ခေါ်၏။ ဝိဝေကဉာဏ် ရှိလာသော
 အခါ ပကတိနှင့် ပုရိသကို ခွဲခြား၍ သိမြင်လာ၏။

သင်္ချေဒဿန၏ဝေါဟာရကို အခြား ဒဿနများ၏
 ဝေါဟာရနှင့် နှိုင်းယှဉ်၍ဆိုပါက ပကတိနှင့် ပုရိသကို ခွဲခြား၍
 သိမြင်ခြင်းကိုပင် ရုပ်နှင့်နာမ်ကို ခွဲခြား၍ သိခြင်းဟူ၍လည်း
 ကောင်း၊ လောကနှင့် လောကုတ္တရာကို ခွဲခြား၍ သိခြင်းဟူ၍
 လည်းကောင်း ဆိုရ၏။

ဗုဒ္ဓပိဋကတော်နှင့် နှိုင်းယှဉ်၍ ဆိုရလျှင် စိတ်စေတသိက်
 ရုပ်သုံးမျိုးကို သင်္ချေဒဿန၌ ပကတိဟူ၍ဆို၏။ နိဗ္ဗာန်ကို
 သင်္ချေဒဿန၌ ပုရိသဟူ၍ဆို၏။

ထို့ကြောင့် သင်္ချေဒဿနအရ နိဗ္ဗာန်ခေါ် ပုရိသသည်သာ
 တကယ်တမ်း စစ်မှန်သော အလင်းဖြစ်၏။ တကယ်တမ်း
 သိသော အသိစစ်လည်း ဖြစ်၏။ စိတ်စေတသိက်ကိုကား
 ပုရိသခေါ် နိဗ္ဗာန်၏အလင်းကို ခဏငှား၍ မိမိ၏ အလင်းအဖြစ်
 အသုံးပြုကြ၏။ ထို့ကြောင့် စိတ်စေတသိက်တို့၏ အသိများသည်
 ပုရိသခေါ် နိဗ္ဗာန်၏ အသိလောက် မမှန်ကန်ခြင်း ဖြစ်၏။

ပကတိကို ခွဲခြား၍ သိသောအခါ အကြောင်းကိုလည်း
 ခွဲခြား၍ သိပြီးဖြစ်၏။ အကျိုးကိုလည်း ခွဲခြား၍ သိပြီးဖြစ်၏။
 အကြောင်းဖြစ်ခိုက် အကြောင်း အကျိုးဖြစ်ခိုက် အကျိုးအရ
 နှစ်မျိုးသဘောကိုလည်း ခွဲခြား၍ သိပြီးဖြစ်၏။ ပုရိသကို
 ခွဲခြား၍ သိလျှင်မူ အကြောင်းလည်းမဟုတ်၊ အကျိုးလည်း

မဟုတ်သော အကြောင်းအကျိုး နှစ်မျိုးမှ အလွတ်သဘောကိုလည်း
သိပြီးဖြစ်၏။

သင်္ချေဒဿနအရ ပကတိနှင့် ပုရိသသည် အဗျာပါရသဘော
အရ အချင်းချင်း ငဲ့ကွက်မှုမရှိဘဲ မိမိတာဝန်ကိုသာ မိမိဆောင်
ရွက်ခြင်း ဖြစ်သောကြောင့် ဒုက္ခမှလွတ်မြောက်အောင် အားထုတ်
ရန်လည်း မလို။ အားထုတ်ပါသော်လည်း အားထုတ်ရာ မရောက်ပုံ
ကို သင်္ချကာရိကာ (၆၂)၌-

တဿော နမဇ္ဈတေ၊ နာပိ မုစ္စတေ၊

နာပိ သံသရတိ ကောဓိ၊

သံသရတိ ဗဇ္ဈတေ မုစ္စတေ၊ နာနာသယာ ပကတံ။

တဿော၊ ထို့ကြောင့်။ ကောဓိ၊ တစ်စုံတစ်ယောက်မျှ။

နမဇ္ဈတေ၊ အနှောင်အဖွဲ့ခံရသည်လည်း မဟုတ်။

နာပိမုစ္စတေ၊ လွတ်မြောက်သည်လည်း မဟုတ်။

နာပိသံသရတိ၊ သံသရာ၌ ကျင်လည်ရသည်လည်း

မဟုတ်။ နာနာသယာ၊ အမျိုးမျိုးသော အခြေအနေ၌

အမှီပြုနေသော။ ပကတိ၊ ပကတိတရားသည်သာလျှင်။

သံသရတိ၊ သံသရာ၌ ကျင်လည်သည်လည်း ဖြစ်၏။

ဗဇ္ဈတေ၊ နှောင်ဖွဲ့ခံရသည်လည်း ဖြစ်၏။ မုစ္စတေ၊

သံသရာမှ လွတ်မြောက်သည်လည်း ဖြစ်၏ ဟူ၍

ဖော်ပြထား၏။

ဤဖော်ပြချက်အရ သံသရာလောကဟူသည်လည်း
တာဝန်ရှိနေဦးမည်ဖြစ်၏။ သံသရာမှ လွတ်မြောက်ရာ ပုရိသ

ခေါ် နိဗ္ဗာန်သည်လည်း ထာဝရရှိနေဦးမည်ဖြစ်၏။ ထိုသို့ ရှိနေပါက “အဟင်္ကာရ”ခေါ် ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါသည်လည်း ထာဝစဉ် ရှိနေဦးမည်ပင်ဖြစ်၏။ ဤသည်ကိုပင် “ဧဝံဓမ္မတာ” ဟူ၍ ခေါ်ပါ၏။ “ဧဝံဓမ္မတာ”၏ အနက်မှ “ဤသို့ ဖြစ်မြဲတံ့ထွာ ဓမ္မတာ” ဟူ၍ ဖြစ်လေသည်။

သံသရာဟူသည်လည်း ရှိမြဲပင် ရှိနေမည်ဖြစ်၏။ ကုန်ခမ်းသွားမည်မဟုတ်။ လွတ်မြောက်ခြင်း ဟူသည်မှာလည်း ရှိမြဲပင် ရှိနေမည် ဖြစ်၏။ ပြည့်နှက်နေမည်မဟုတ်။ အားထုတ် သူများကလည်း အားထုတ်နေကြမည်ပင် ဖြစ်၏။ လျော့သွားမည် မဟုတ်။ ဤသို့ သင်္ချေသနဂိုဏ်းက အဆိုအမိန့်ရှိလေ၏။

ပကတိနှင့်ပုရိသကို ခွဲခြားသိမြင်နိုင်သော ဝိဝေကဉာဏ် ကိုရအောင် အားထုတ်ရာ၌ ပကတိခေါ် လောက၏ တာဝန်သည် ပဓာန ဖြစ်၏။ ယင်း၌ အသိဉာဏ် ဗုဒ္ဓိသည် ပါဝင်၏။ အသိဉာဏ် ဗုဒ္ဓိသည် မှားသော အသိဉာဏ်နှင့် မှန်သောအသိဉာဏ် ဟူ၍ နှစ်မျိုးရှိ၏။ မှန်သော အသိဉာဏ်အုပ်စုကို “သာတို့က ဗုဒ္ဓိ” ဟူ၍ ဆို၏။ မှားသောအသိဉာဏ် အုပ်စုကို ‘တာမသိက ဗုဒ္ဓိ’ ဟူ၍ဆို၏။ ထိုနှစ်မျိုးတွင် မှန်သောအသိဉာဏ် ‘သာတို့ကဗုဒ္ဓိ’ အုပ်စုသည် (၁) တရားခြင်း - ဓမ္မ၊ (၂) မှန်ကန်ခြင်း - ဉာဏ၊ (၃) စွန့်လွှတ်ခြင်း - ဝိရာဂ၊ (၄) အပြုစွမ်းအားရှိခြင်း - ဣဿရ ဟူ၍ လုပ်ငန်းလေးမျိုးကို ဆောင်ရွက်၏။ သို့ရာတွင် မှားသော အသိဉာဏ် “တာမသိကဗုဒ္ဓိ အုပ်စုသည် (၁) မတရားခြင်း - အဓမ္မ၊ (၂) မှားခြင်း - အညာဏ၊ (၃) ကိုယ်ကျိုးအတွက်

အရယူခြင်း - ရာဂ (၄) အဖျက်စွမ်းအားရှိခြင်း-အနိဿရိယ ဟူ၍ လုပ်ငန်းလေးမျိုးကို ဆောင်ရွက်၏။

သင်္ချေဒဿနတွင် အဝိဇ္ဇာကို သီးသန့်ဖော်ပြခြင်း မပြုဘဲ မှားသော အသိဉာဏ်-တာမသိက ဗုဒ္ဓိ၏ ဆောင်ရွက်ချက် တစ်ရပ်အနေဖြင့်သာ ဖော်ပြ၏။ မှားယွင်းသော အသိဉာဏ် လွမ်းမိုးသောအခါ သံသရာ၌ ကျင်လည်ရ၏။ မှန်သောအသိ ဉာဏ်လွမ်းမိုးသောအခါ သံသရာမှ လွတ်မြောက်၏။

မှားသော အသိဉာဏ်အရ မိမိက အဓမ္မလုပ်နေပါလျက် ဓမ္မကိုလုပ်နေသည် ဟုသိ၏။ မိမိက အမှားလုပ်နေပါလျက် အမှန်ကို လုပ်နေသည်ဟုသိ၏။ မိမိက မိမိ၏ ကိုယ်ကျိုး ကိုယ့်စီးပွားအတွက် လုပ်နေပါလျက် အများ၏ အကျိုးစီးပွား အတွက် လုပ်နေသည်ဟုသိ၏။ မိမိက အဖျက်သဘောကို လုပ် နေပါလျက် အပြုသဘောကို လုပ်နေသည်ဟု သိ၏။ ဤသည်မှာ မှားသောအသိဉာဏ်- တာမသိကဗုဒ္ဓိ ၏ ဆောင်ရွက်ချက်များ ဖြစ်ကြ၏။

လောကတွင် မှားသော အသိဉာဏ်ဖြင့် ဆောင်ရွက်နေသမျှ ကာလပတ်လုံး မည်သူမဆို သံသရာဒုက္ခမှ လွတ်မြောက်ဖို့ လမ်းမရှိ။ အမှန်အားဖြင့် သံသရာဒုက္ခမှ လွတ်မြောက်လိုပါက မှန်သော အသိဉာဏ် - သာတို့တဗုဒ္ဓိဖြင့် ဆောင်ရွက်မှသာ ပကတိနှင့် ပုရိသကို ခွဲခြားသိမြင်နိုင်သော ဝိဝေကဉာဏ်ကို ရ၏။ ဝိဝေကဉာဏ်ကို ရခြင်းသည်ပင် သံသရာဒုက္ခမှ လွတ် မြောက်ခြင်း မည်ပါ၏။ သံသရာ ဒုက္ခမှ လွတ်မြောက်သည်

နှင့်တစ်ပြိုင်နက် ပုရိသခေါ် အတ္တသည် ဒုက္ခသုံးမျိုးမှ ထာဝရ လွတ်ကင်းတော့၏။ သင်္ချေဿနက ဤသို့ဆို၏။

သင်္ချေဿနကို သိဒ္ဓတ္ထမင်းသားသည် ကိုယ်တိုင်ကျင့်ဖူး၏။ ထိုသို့ ကျင့်သောအခါ အလောင်းတော်မင်းသားသည် လောကီ ဈာန်သမာပတ်များကိုသာ ရ၏။ သစ္စာလေးပါးကို ထိုးထွင်း၍ မသိနိုင်ခဲ့။ သစ္စာလေးပါးကို ထိုးထွင်း၍ သိဖို့ ဆိုသည်မှာ ရုပ်နှင့် နာမ်ကို ပိုင်းခြား၍ သိမြင်သော နာမရူပ ပရိစ္ဆေဒဉာဏ်မှ အစပြု၍ အားထုတ်မှုဖြစ်၏။ ရုပ်နှင့် နာမ်ကိုမြင်မှ ယင်းတို့၏ ဖြစ်ပျက်ကို မြင်၏။ ရုပ်နှင့်နာမ်တို့၏ ဖြစ်ပျက်မှုကုန်ဆုံးရာ နိဗ္ဗာန်ကို မြင်၏။ နိဗ္ဗာန်ကိုမြင်မှ သံသရာ ဒုက္ခမှ လွတ်မြောက်၏။

အမှန်အားဖြင့် နိဗ္ဗာန်ကိုမြင်နိုင်သော ကျင့်စဉ်ကို မဇ္ဈိမပဋိ ပဒါသုံးပါးကို ပွားများအောင် အားထုတ်ရ၏။ ကျင့်ရ၏။ လေ့လာရ၏။ သင်္ချေဿန၌ကား မဇ္ဈိမပဋိပဒါကျင့်စဉ် မပါဝင် သောကြောင့် အလောင်းတော် သိဒ္ဓတ္ထမင်းသားသည် မိမိကို မသွားရန် အတန်တန် ပြောဆိုနေကြသော သင်္ချေဿနဂိုဏ်း ဆရာကြီး အာဠာရရှင်ရသေ့နှင့် ဥဒကရှင်ရသေ့တို့ကို စွန့်ခွာပြီး မဇ္ဈိမပဋိပဒါကို ရှာခဲ့ခြင်း ဖြစ်၏။

နောက်ဆုံး၌ မဇ္ဈိမပဋိပဒါကို တွေ့သဖြင့်လည်း သစ္စာ လေးပါးကို ထိုးထွင်း သိမြင်ပြီး သဗ္ဗညုတ ဘုရားရှင်အဖြစ်သို့ ရောက်တော်မူကာ ပဉ္စဂဂ္ဂါးပါးတို့အား ဓမ္မစက္က ပဝတ္တနသုတ်နှင့် အနတ္တလက္ခဏသုတ်ကို ဟောကြားတော်မူ နိုင်ခြင်း ဖြစ်ပါ၏။

ချမ်းသာကို ရှာဖွေကြရာတွင်

ဗုဒ္ဓခေတ် မတိုင်မီကလည်း လူတို့သည် ချမ်းသာကို ရှာဖွေကြ၏။ ဗုဒ္ဓခေတ်၌လည်း လူတို့သည် ချမ်းသာကို ရှာဖွေကြ၏။ ဗုဒ္ဓခေတ်နောက်ပိုင်း၌လည်း လူတို့သည် ချမ်းသာကို ရှာဖွေကြ၏။ ဤသည်မှာ ခေတ်နှင့် ပတ်သက်၍ ဆိုခြင်း ဖြစ်၏။

ဝါဒနှင့် ပတ်သက်၍လည်း မည်သည့်ဝါဒမဆို ထို့အတူ ပင် ချမ်းသာကို ရှာဖွေကြ၏။ ဗုဒ္ဓဝါဒကလည်း ချမ်းသာကို ရှာဖွေ၏။ ဗြဟ္မဏဝါဒကလည်း ချမ်းသာကို ရှာဖွေ၏။ တိတ္ထိယ ဝါဒကလည်း ချမ်းသာကို ရှာဖွေ၏။ ထို့ကြောင့် ရည်မှန်းချက် ပန်းတိုင်းအားဖြင့်မူ အားလုံးအတူတူပင်ဖြစ်၏။ သို့ရာတွင် လမ်းစဉ်ချင်းကား မတူပါချေ။

ယောဂဝါဒ

ချမ်းသာကို ရှာဖွေကြသော ဝါဒတို့တွင် ဗြဟ္မဏတို့၏ ယောဂဝါဒသည်လည်း တစ်ခုအပါအဝင်ဖြစ်၏။ ယောဂဝါဒ ဟူသည်မှာ ဗုဒ္ဓဝါဒမဟုတ်။ ဗြဟ္မဏဝါဒဖြစ်၏။

ယောဂဝါဒအရ လောကကိုကြည့်လျှင် လူတို့သည် စဉ်းစားတတ်ကြ၏။ ပြုလုပ်တတ်ကြ၏။ ပဋိသန္ဓေနေတတ် ကြ၏။ သေတတ်ကြ၏။ ကြီးထွားတတ်ကြ၏။ ကြုံလို့ တတ်ကြ၏။ အိပ်တတ်ကြ၏။ နိုးတတ်ကြ၏။ မေ့တတ်ကြ၏။ အမှတ်ရတတ်ကြ၏။ ဤသဘောများကို လူတို့၏ သဘောများ

ဟူ၍ ဆိုကြ၏။ ယောဂဝါဒအရ လူကို နှစ်ပိုင်းခွဲထား၏။ တစ်ခုသော အပိုင်းမှာ “အနတ္တ”ပိုင်း ဖြစ်၏။ အနတ္တပိုင်းကို “ဇီဝ”ဟူ၍လည်း ဆို၏။ နောက်တစ်ပိုင်းကို “အတ္တ”ပိုင်းဟူ၍ ဆို၏။

စဉ်းစားခြင်း - ပြုလုပ်ခြင်း - မွေးခြင်း - သေခြင်း စသည် တို့သည် အနတ္တဓမ္မများ ဖြစ်ကြ၏။ ယင်းဓမ္မများသည် ဇီဝနှင့်သာဆိုင်၏။ အတ္တနှင့် မဆိုင်။ ထို့ကြောင့် အနတ္တဓမ္မများ သည် လူ့ပထမပိုင်း၏ အရည်အသွေးများဖြစ်၏။

လူ၏ ဒုတိယပိုင်းကား “အတ္တ”သက်သက် ဖြစ်၏။ အတ္တသက်သက်ဟူသည်ကား စဉ်းစားခြင်း၊ ပြုလုပ်ခြင်း၊ မွေးခြင်း၊ သေခြင်း၊ ကြီးထွားခြင်း၊ ကြုံလှီခြင်း၊ အိပ်ခြင်း၊ နိုးခြင်း၊ အမှတ်ရခြင်း၊ မေ့လျော့ခြင်း အားလုံးတို့ကို လွန်မြောက်၏။ ထို့ကြောင့် “အတ္တ”ကို အမျိုးမျိုး ဖြစ်ခြင်း အားလုံးတို့မှ လွတ်မြောက်သော သဘောဟူ၍ ဆိုရ၏။ သို့ဖြစ်ရာ အတ္တဟူသည် ပြုပြင်ပြောင်းလဲခြင်းကင်းသဖြင့် လည်းကောင်း၊ ဖြစ်ခြင်းပျက်ခြင်း ကင်းသဖြင့် လည်းကောင်း၊ တကယ်တမ်း ချမ်းသာတုံ ချမ်းသာခဲ ဖြစ်လေ၏။ ဤသည်မှာ ယောဂ၏ အဆိုဖြစ်၏။

အမှန်အားဖြင့် ဗုဒ္ဓဝါဒမှ တစ်ပါးသော ဝါဒဟူသမျှသည် အတ္တကို နောက်ဆုံး ပရမတ္ထသစ္စာအနေဖြင့် အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တမှ လွတ်မြောက်သော သုခတုံ သုခခဲအဖြစ် လက်ခံကြသည်ချည်း ဖြစ်၏။ တစ်နည်းအားဖြင့်ဆိုရလျှင် အတ္တဟူသည် လောကုတ္တရာ ဖြစ်၏။ အနတ္တဟူသည် လောကဖြစ်လေ၏။ လောကုတ္တရာသည် သုခဖြစ်ပြီး လောကသည် ဒုက္ခဖြစ်၏။

ထို့ကြောင့် လူတို့သည် ဒုက္ခမှလွတ်မြောက်ပြီး သုခကို လိုချင်ပါလျှင် အတ္တကိုရအောင် ယူရမည်ဖြစ်၏။ အတ္တကိုရအောင် ယူခြင်းဟူသည်မှာ အနတ္တဓမ္မများကို ပယ်စွန့်ခြင်း ဖြစ်၏။ အနတ္တဓမ္မများကို ပယ်စွန့်ရာ၌ ဗြာဟ္မဏ ဝါဒများတွင် ယောဂ သည် တစ်ခုတည်းသောကျင့်စဉ် ဖြစ်၏။ အခြားသော ဗြာဟ္မဏ ဝါဒများသည်ကား ဒဿနသဘောကိုသာ ဦးစားပေး၍ ဆိုကြ၏။ ကျင့်စဉ်အနေဖြင့်ဆိုလျှင် သီးခြားမရှိ။ ယောဂဝါဒကိုပင် မိမိတို့၏ ကျင့်စဉ်အဖြစ် လက်ခံကြ၏။ ထို့ကြောင့်-

နတ္ထိ ယောဂသမံ ဗလံ-ယောဂနှင့် တူသောစွမ်းအား မည်သည် မရှိဟူ၍လည်းကောင်း၊ ယောဂေါ သဗ္ဗဘောမဓမ္မော-ယောဂသည် အားလုံးသော ဒဿနတို့၏ အခြေအုတ်ဖြစ်ဖြစ် သည် ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ယောဂေါ သဗ္ဗထာ ဝါဒ ဝိဝါဒရ ဟိဟော - ယောဂသည် အားလုံးသော ဒဿနများနှင့် အချင်း ခပ်သိမ်း ငြင်းခုံခြင်း မရှိ၍လည်းကောင်း၊ ယောဂေါ အာဟ္မာနံ ဒဿတိ မနော သရိရာ သင်္ခရောတိ-ယောဂသည် အတ္တကိုလည်း ထင်ရှားပြ၏။ ကိုယ်စိတ်နှစ်ပါးကိုလည်း စင်ကြယ်အောင် ပြုလုပ်၏ ဟူ၍လည်းကောင်း ဆိုသောအဆိုကို အားလုံးသော ဗြာဟ္မဏဝါဒများက လက်ခံကြ၏။

ထို့အပြင် ယောဂ ဒဿနနှင့် ပတ်သက်၍ “မန”၏ အဆိုတစ်ရပ်လည်း ရှိသေး၏။ ယင်းမှာ ဤသို့ဖြစ်၏။

ဒယုန္တေ ဇ္ဇာယမာနာနာ ဓာတုနာဟိ ယထာ မလား၊
တထေန္ဒြိယာဏာ ဒယုန္တေ ဒေါသာ ပြာဏသျှ နိဂြဟာတ်။

ဇွာယမာနာနာ၊ လောင်ကျွမ်းအောင် ပြုအပ်ကုန်သော။
 ဓာတူနာ၊ ဓာတ်တို့၏။ မလား၊ အညစ်အကြေး ဟူသမျှတို့ကို။
 ဒယုန္တေယထာ၊ လောင်ကျွမ်းအောင် ပြုအပ်ကုန်သကဲ့သို့။
 တထာ၊ ထိုအတူ။ ဣန္ဒြိယာဏ၊ ဣန္ဒြေတို့၏။ ဒေါသား၊
 အပြစ်ဒေါသတို့ကို။ ဒယုန္တေ၊ လောင်ကျွမ်းအောင် ပြုလုပ်
 အပ်ကုန်၏။ ဟိ၊ မှန်၏။ ပြာဏသျှ၊ ထွက်သက် ဝင်သက်ကို။
 နိဂြဟာတ်၊ ချုပ်အောင်အားထုတ်ခြင်းကြောင့်။ တေ၊ ထိုအပြစ်
 ဒေါသတို့ကို။ ဒယုန္တေ၊ လောင်ကျွန်းအောင် ပြုလုပ်အပ်ကုန်၏။

ယောဂကျင့်စဉ်

ယောဂကျင့်စဉ်တွင် ထွက်သက်ဝင်သက်ကို ချုပ်အောင်
 ကျင့်ခြင်းသည် များစွာအရေးကြီး၏။ မြတ်စွာဘုရားသည်လည်း
 အလောင်းတော်ဘဝဖြင့် ဒုက္ကရစရိယကို ကျင့်တော်မူစဉ်က
 ထွက်သက်ဝင်သက်ကို ချုပ်အောင် ကျင့်ဖူးပါ၏။ ထိုစဉ်က
 အလောင်းတော်၏ ကျင့်စဉ်ကို “အပါဏက” ဈာန်ကျင့်စဉ်ဟူ၍
 ခေါ်၏။ အမှန်အားဖြင့် ဗြာဟ္မဏတို့၏ ယောဂကျင့်စဉ်ပင်
 ဖြစ်၏။

သို့ရာတွင် ထိုကျင့်စဉ်သည် အရိယသစ္စာကို ရစေနိုင်သော
 ကျင့်စဉ်မဟုတ်ကြောင်း ဟေ့ရှိရသဖြင့် အလောင်းတော်က
 ယင်းကျင့်စဉ်ကို အစွန်းရောက်ကျင့်စဉ် “အန္တပဋိပဒါ”အဖြစ်
 သတ်မှတ်ပြီး ပယ်လိုက်ခြင်း ဖြစ်၏။

သို့ရာတွင် ဗြာဟ္မဏတို့ကမူ ထိုကျင့်စဉ်ကိုပင် ရှေးယခင် မှစ၍ ယနေ့တိုင်အောင် မှန်ကန်သော ကျင့်စဉ်အဖြစ် ကျင့်သုံးကြ လေ၏။

အမှန်အားဖြင့် ယောဂကျင့်စဉ်၏ နောက်ဆုံးပန်းတိုင်ကား လောကီဈာန်သမာပတ်များသာ ဖြစ်၏။ အရိယသစ္စာ မဟုတ် ပါချေ။

ယောဂဝါဒအရ လူတို့၏စိတ်သည် အခြေအနေ ငါးမျိုး၌ သာ ရှိနိုင်၏။ ယင်းတို့မှာ (၁) ခိတ္တ (၂) မူဠ (၃) ဝိက္ခိတ္တ (၄) ဧကဂ္ဂ (၅) နိရုဒ္ဓ တို့ဖြစ်ကြ၏။ ထိုငါးမျိုးတွင် ခိတ္တ - မူဠ - ဝိက္ခိတ္တ အခြေအနေ သုံးမျိုးတို့သည် ယောဂကို ကျင့်ကြံအားထုတ်ရန် သင့်လျော်သော အခြေအနေများ မဟုတ်ကြ။ ဧကဂ္ဂနှင့် နိရုဒ္ဓ-အခြေအနေနှစ်မျိုးတို့သည်သာလျှင် ယောဂကို ကျင့်ကြံအားထုတ်ရန် သင့်လျော်သော အခြေအနေများ ဖြစ်ကြ၏။

ထိုတွင် “ခိတ္တ” ဟူသည်မှာ အာရုံတစ်ခုတည်း၌ စိတ်ကို ကြာကြာနှင့် ငြိမ်ငြိမ်ထား၍ မရနိုင်ခြင်းဖြစ်၏။ အာရုံတစ်ခု တည်း အပေါ်၌ စိတ်သည် ခုန်ဆွခုန်ဆွဖြစ်နေသည့် သဘောမျိုး ဖြစ်၏။ “မူဠ” ဟူသည်မှာ စိတ်သည် အာရုံပေါ်၌ တွေဝေနေခြင်း ဖြစ်၏။ စိတ်သည် မည်သည့်အာရုံကို အာရုံပြုနေမှန်းတောင် မသိနိုင်သည့် သဘောမျိုး ဖြစ်၏။ “ဝိက္ခိတ္တ” ဟူသည်မှာစိတ်ကို အာရုံတစ်ခုတည်းအပေါ်၌ ကြာကြာနှင့် ငြိမ်ငြိမ်ထား ၍မရဘဲ ထိုအာရုံအပေါ်ရောက်လိုက် ဒီအာရုံအပေါ်ရောက်လိုက် ဖြစ်နေခြင်း ဖြစ်၏။ •

ဤတွင် “ခိတ္တ” ဟူသည်ကား အာရုံတစ်ခုတည်းပေါ်၌ ကြာကြာမတည်နိုင်ခြင်း ဖြစ်၏။ “ဝိက္ခိတ္တ” ဟူသည်ကား အာရုံတစ်ခုတည်းပေါ်၌သာ မဟုတ်ဘဲ အာရုံအမျိုးမျိုးအပေါ်၌ ကြာကြာမနေဘဲ တစ်မျိုးပြီး တစ်မျိုး အပေါ်သို့ ရောက်သွားခြင်း ဖြစ်၏။ အကျဉ်းအားဖြင့်ဆိုရလျှင် “ခိတ္တ” သည် အာရုံတစ်ခု တည်းနှင့် ပတ်သက်၏။ ဝိက္ခိတ္တသည် အာရုံအမျိုးမျိုးနှင့် ပတ်သက်၏။ ဤသို့ထူး၏။

“ဧကဂ္ဂ” ဟူသည်မှာ အာရုံတစ်ခုတည်း အပေါ်၌စိတ်ကို အလိုရှိသလောက် ကြာမြင့်စွာ ထားနိုင်ခြင်းဖြစ်၏။ အာရုံနှင့် စိတ်တို့နှစ်ခုမပြားဘဲ တစ်သားတည်း ဖြစ်နေခြင်း သဘောမျိုး ဖြစ်၏။ “နိရဒ္ဒဟူသည်မှာ အာရုံဟူသ၍ ချုပ်ပြီး စိတ်ချည်းသာ ကျန်ရှိနေခြင်း ဖြစ်၏။ အမှန်အားဖြင့် အာရုံနှင့် စိတ်ဟူ၍ နှစ်မျိုးပြားသော်လည်း တကယ်တမ်းအားဖြင့် ဆိုရလျှင် အာရုံ ဟူသည် တကယ်မရှိဘဲ စိတ်၏ ဖန်ဆင်းချက်အနေဖြင့် ရှိ သယောင် ထင်နေရခြင်း ဖြစ်၏။ တကယ်တမ်းရှိသော အရာကား စိတ်သာဖြစ်၏။ ယင်းသဘောကို -

အဒ္ဓယံပိ ဒ္ဓယံဘာသံ

နှစ်ခုမဟုတ်ပါဘဲလျက် နှစ်ခုသဖွယ်ထင်ရ၏ - ဟူ၍ ဆိုကြ၏။ ထို့ကြောင့် အာရုံဟူသည် အစစ်အမှန်အားဖြင့်မရှိ။ စိတ်သာလျှင် အစစ်အမှန်အားဖြင့် ရှိ၏။ အာရုံကား စိတ်၏ ကိုယ်ပွား စိတ်၏ ဖန်ဆင်းချက်သာလျှင် ဖြစ်၏။ ယင်းသဘောကို နိရဒ္ဒအခြေအနေ၌ တွေ့နိုင်ပါ၏။ ဤသည်မှာ ယောဂဝါဒ အဆိုဖြစ်၏။

ဗုဒ္ဓဝါဒအရ ဆိုရပါလျှင် စိတ်ကား စိတ်သတ်သတ်၊ အာရုံကား အာရုံသတ်သတ်ဖြစ်၏။ သီးခြားစီ သီးခြားစီဖြစ်၏။ တစ်ခုတည်း မဟုတ်၊ တစ်ခုတည်းက နှစ်မျိုးပြားခြင်းလည်း မဟုတ်။

ထို့အပြင် အာရုံဟူ၍ မရှိဘဲ စိတ်ဟူ၍ မဖြစ်ကောင်းပေ။ လောကုတ္တရာဖြစ်သော မဂ်စိတ်နှင့် ဖိုလ်စိတ်သည်ပင်လျှင် နိဗ္ဗာန်အာရုံရှိရ၏။ နိဗ္ဗာန်အာရုံမရှိလျှင် မဂ်စိတ်ဟူ၍လည်း ဖြစ်ပေါ်မလာ။ ဖိုလ်စိတ်ဟူ၍လည်း ဖြစ်ပေါ်မလာ။ လောကီစိတ်များသည်လည်း ထိုနည်းအတူ အာရုံရှိမှ ဖြစ်ပေါ်လာကြ၏။ ထို့ကြောင့် ဗုဒ္ဓအဘိဓမ္မာအရ ဆိုလျှင် စိတ်ဟူသမျှ မည်သည့် စိတ်မျိုးပင်ဖြစ်ဖြစ် အာရုံရှိပါမှ ဖြစ်ပေါ်လာနိုင်ကြပါ၏။

ဧကဂ္ဂ အခြေအနေနှင့် နိရုဒ္ဓအခြေအနေ နှစ်မျိုးလုံးကိုပင် သမာဓိဟူ၍လည်းကောင်း၊ ယောဂဟူလည်းကောင်း ဆိုရ၏။ ထိုနှစ်မျိုးတို့တွင် ဧကဂ္ဂအခြေအနေ၌ဖြစ်သော စိတ်ကို အာရုံနှင့် တစ်သားတည်း ဖြစ်နေသည် ဟူ၍ဆို၏။

ဧကဂ္ဂအခြေအနေကို (၁) သဝိတက္ကသမာဓိ (၂) သဝိစာရသမာဓိ (၃) သာနန္ဒသမာဓိ (၄) သာသ္မိတာသမာဓိ-ဟူ၍ လေးမျိုးခွဲခြားထား၏။ ယင်းသမာဓိ လေးမျိုးလုံးကိုပင် “သမ္မာတသမာဓိ” ဟူ၍ လည်းကောင်း၊ “သမ္မညာတယောဂ” ဟူ၍လည်းကောင်း ဆို၏။

နိရုဒ္ဓ အခြေအနေ၌ ဖြစ်သော သမာဓိကိုမူ “အသမ္မညာတသမာဓိ” ဟူ၍လည်းကောင်း၊ “အသမ္မညာတယောဂ” ဟူ၍လည်းကောင်းဆို၏။ သမ္မညာတ သမာဓိနှင့် ယှဉ်သော

စိတ်သည် ဖြစ်ခြင်း ချုပ်ခြင်းရှိ၏။ အသမ္ပညာတ သမာဓိနှင့် ယှဉ်သော စိတ်သည်ကား ဖြစ်ခြင်းလည်း မရှိ။ ချုပ်ခြင်းလည်း မရှိ။

ဤတွင်-“သာနန္ဒသမာဓိ”၌ သာနန္ဒဟူသည် ပီတိဖြစ်၏။ သာသ္မိတာ သမာဓိ၌ အသ္မိတာဟူသည် မြန်မာဝေါဟာရအားဖြင့် “ငါ”ပင်ဖြစ်၏။ ယောဂဝါဒ၌ “ငါ”ကို ချုပ်အောင်လုပ်၍မရ။ နောက်ဆုံး “ငါ”ချည်း ကျန်အောင်သာ လုပ်၍ရ၏။ “ငါ” ချည်းကျန်ခြင်းကိုပင် အတ္တကို ကိုယ်တိုင်မျက်မှောက်ပြုခြင်း ဟူ၍ ဆိုရ၏။

လောက၏ လျှို့ဝှက်ချက် = အတ္တ

ဤသည်ပင် သူတို့၏ ဘဝပန်းတိုင် ဖြစ်လေ၏။ အတ္တကို ကိုယ်တိုင် မျက်မှောက်ပြုပြီးသော ပုဂ္ဂိုလ်၏ စိတ်သည် ငြိမ်သက်၏။ အညစ်အကြေးကင်း၏။ စင်ကြယ်၏။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်၏စိတ်သည် လောက၏လျှို့ဝှက်ချက်ကို မြင်စွမ်းနိုင်၏။ ဤသို့ ယောဂဒဿနက ဆို၏။ လောက၏ လျှို့ဝှက်ချက် ဟူသည်မှာ အတ္တပင်ဖြစ်၏။

ယောဂဝါဒကို ခြုံငုံ၍ သုံးသပ်လျှင် သင်္ချေဒဿနနည်းတူ ပင် အတ္တကို လက်ခံ၏။ သင်္ချေဒဿန၏ အတ္တနှင့် ယောဂဒဿန ၏ အတ္တသည် ဘာမျှမထူးခြား။ အတူတူပင်ဖြစ်၏။ သို့ရာတွင် သင်္ချေဒဿနကား သဘောတရား သိဒ္ဓန္တကို အလေးပေး၏။ ယောဂဒဿနကား လက်တွေ့ကို အလေးပေး၏။ သင်္ချေဒဿန

သည် ဖန်ဆင်းရှင်ကို လက်မခံ။ ယောဂဒဿနကား ဖန်ဆင်းရှင်ကို လက်ခံ၏။ အရာရာတိုင်း၌ နောက်ဆုံး အဆုံးအဖြတ်အနေဖြင့် ဖန်ဆင်းရှင်၏ ချီးမြှောက်မှု၊ “ဣဿရာနဂ္ဂဟံ” သည် ပါဝင်သည် ချည်း ဖြစ်၏။ ဤသို့ ယောဂဒဿနက ဆို၏။ ဤမျှသာ ထူးခြားပါ၏။

ယောဂဒဿနအရ ဘဝ၏ အမြဲတေသည် အတ္တဖြစ်၏။ ယင်းအတ္တသည် လောကအတွင်း၌ရှိ၏။ ဘဝ၏ လျှို့ဝှက်ဆုံးသော နေရာ၌ရှိ၏။ ယင်းကို အညစ်အကြေး ကင်းဝေးစင်ကြယ်သော ငြိမ်သက်သောစိတ်ဖြင့်သာ မျက်မှောက်ပြုနိုင်၏။ ဤအတ္တကိုတွေ့လျှင်ပင် ဘဝ၏တာဝန်သည် အပြီးအဆုံးသို့ ရောက်သည်မည်၏။ ယောဂဒဿနအရ လူဟူသည် အတ္တကို မျက်မှောက်ပြုရေးအတွက် အားထုတ်ရ၏။ ထိုသို့အား ထုတ်လျှင်ပင် လူ့ဘဝ၏ လူ့တာဝန်ကို ကျေအောင် ဆောင်ရွက်ရာ ရောက်သည်မည်၏။ လူ့ဘဝ၏ နောက်ဆုံးပန်းတိုင်သို့ ရောက်သည်မည်၏။

ယောဂဒဿနအရ အတ္တကိုမျက်မှောက်ပြုနိုင်ခြင်းသည် သူတို့၏ သမာဓိကျင့်စဉ်အရ ချမ်းသာသည်မှန်ပါ၏။ ထိုချမ်းသာကား ဈာန်သမာပတ် ချမ်းသာသာဖြစ်၏။ နိဗ္ဗာန်ချမ်းသာမဟုတ်။ နိဗ္ဗာန်ချမ်းသာကို သမာဓိကျင့်စဉ်ဖြင့် အပြီးသတ် မရနိုင်။ ဝိပဿနာကျင့်စဉ်ဖြင့် ကျင့်မှသာ အပြီးသတ် ရနိုင်၏။ ယောဂကျင့်စဉ်ကို အလောင်းတော်ဘဝက အာဠာရနှင့် ဥဒကတို့ထံ၌ ကျင့်ဖူးပါ၏။ သို့ရာတွင် သံသရာမှ ထွက်မြောက်ရာ နိဗ္ဗာန်ချမ်းသာကို ရစေနိုင်သော ကျင့်စဉ် မဟုတ်သောကြောင့် အလောင်းတော်က ပစ်ပယ်လိုက်ခြင်းဖြစ်၏။

အမှန်အားဖြင့် အတ္တကို မျက်မှောက်ပြုရုံမျှနှင့် မပြီးသေး။ အတ္တကို သေအောင်သတ်ဖို့ လိုပါသည်။ မြတ်စွာဘုရားသည် ဗောဓိပင်၌ သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်ကို ရပြီးနောက် “အနေကဇာတိ သံသာရံ” ချီသောဥဒါန်းတွင် တဏှာ ယောက်ျား လက်သမားကို “ငါ” တွေ့ပြီဟူ၍ ကျူးရင့်တော်မူခြင်းသည် အတ္တကို မျက်မှောက် ပြုနိုင်အောင် ရှာသည့်သဘောပင်ဖြစ်၏။ အတ္တကို မျက်မှောက် ပြုပြီးနောက် အတ္တကို သမုစ္ဆေဒပဟာန်ဖြင့် သတ်လိုက်ခြင်းသည် နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုလိုက်ခြင်းပင် ဖြစ်၏။

ပန်းတိုင် = ချမ်းသာအစစ်

ထို့ကြောင့် ယောဂဝါဒအရ အတ္တကို မျက်မှောက်ပြုအောင် အားထုတ်ခြင်းသည် သူတို့၏ လမ်းဆုံးဖြစ်၏။ သူတို့၏ ပန်းတိုင်ဖြစ်၏။ ဗုဒ္ဓဝါဒအရ အတ္တကို မျက်မှောက်ပြုနိုင်အောင် အားထုတ်ခြင်းသည် လမ်းဆုံးမဟုတ်သေး။ ပန်းတိုင်မဟုတ်သေး။ အတ္တကို ကိုယ်တိုင်တွေ့ပြီးနောက် အတ္တကို မြစ်ပြတ်သတ်နိုင် အောင် အားထုတ်ခြင်းသည်သာ လမ်းဆုံးဖြစ်၏။ ပန်းတိုင်ဖြစ်၏။ ပန်းတိုင်ချင်း ဤသို့ခြားနားလေ၏။

အတ္တကို ကိုယ်တိုင် မျက်မှောက်ပြုရာတွင်လည်း ယောဂ ဝါဒအရ မျက်မှောက်ပြုခြင်းသည် ဝိက္ခမ္ဘနပဟာန်ဖြင့် မျက်မှောက်ပြုခြင်း ဖြစ်၏။ ဗုဒ္ဓဝါဒအရ မျက်မှောက်ပြုခြင်း သည် သမုစ္ဆေဒပဟာန်ဖြင့် မျက်မှောက်ပြုခြင်းဖြစ်၏။

အမှန်အားဖြင့် မြတ်စွာဘုရား ပွင့်တော်မမူမီ ထိုခေတ်က သူတော်စင်များသည် ချမ်းသာကို ရှာဖွေကြရာတွင် သမထနည်းဖြင့် ရှာဖွေခြင်းကိုသာ နားလည်ကြ၏။ ဝိပဿနာနည်းဖြင့် ရှာခြင်းကို နားမလည်ကြ မြတ်စွာဘုရား ပွင့်တော်မူသောအခါမှသာ ဝိပဿနာနည်းဖြင့် ချမ်းသာကို ရှာဖွေခြင်းကို နားလည်လာရ၏။ သဘောပေါက်လာရ၏။

ထို့ကြောင့် ယောဂနည်းဖြင့် ရှာဖွေတွေ့ရှိသော ချမ်းသာ ဟူသည်ကား ချမ်းသာစစ် မဟုတ်သေး။ ဝိပဿနာနည်းဖြင့် ရှာဖွေတွေ့ရှိသော ချမ်းသာသည်သာလျှင် စစ်မှန်သော ချမ်းသာ ဖြစ်ကြောင်း နားလည်အပ်ပါ၏။

ရွှေအောင်

**နှလုံးလှစာပေတိုက်မှ
ရရှိနိုင်သော စာအုပ်များစာရင်း**

(နိုဝင်ဘာလ၊ ၁၉၉၅)

- ၁။ ဆုံးမစာပေါင်းချုပ်ကြီး (တတိယအကြိမ်)
မာဏဝပြုစု၍ နှလုံးလှစာတည်းအဖွဲ့က စီစဉ် တည်းဖြတ်
သည်။
- ၂။ ဗုဒ္ဓ၏ ဥပမာတစ်ကောင် (သတ္တမအကြိမ်)
လေးမြိုင်
- ၃။ ဓမ္မ - ဘဝတစ်လျှောက် နေသွားနည်း အတတ်ပညာ
ပါရဂူ (တတိယအကြိမ်)

၄။ ပိဋက အနှစ်ချုပ် အစုံတူရနီကာယ် (ပထမတွဲ)

စမ္မာစရိယ ဦးမောင်မောင်လေး

၅။ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များနှင့် နတ်ကိုးကွယ်မှု ပြဿနာ (စတုတ္ထအကြိမ်)

ဦးလှသိန်းထွဋ်

၆။ ဗုဒ္ဓ၏ ဂျပုရဝေလမ်းညွှန်ချက်များ (ပဉ္စမအကြိမ်)

မောင်အံ့ (မဟာဝိဇ္ဇာ၊ ဘုံဘေ)

၇။ မိလိန္ဒပဉ္စာ (စတုတ္ထအကြိမ်)

မာလာဝမြို့စု၍ နှလုံးလှစာတည်းအဖွဲ့က စီစဉ်တည်းဖြတ်
သည်။

၈။ ဓမ္မရုံသီ ပေါင်းချုပ် [၁၉၉၀၊ အမှတ် (၁) မှ (၁၂)]

လေးမြိုင် စီစဉ်သည်။

**နုလုံးလှစာပေတိုက်မှ မကြာမီထွက်လာမည့်
စာအုပ်ကောင်းများ**

- ၁။ နိပါတ်တော်လာ ဇာတ်တော် ငါးရာငါးဆယ် (စတုတ္ထအကြိမ်)
(အနှစ်ချုပ် ဇာတ်လမ်းများနှင့် မှတ်သားဖွယ် လမ်းညွှန်
ချက်များ)
မာဏဝ ပြုစု၍ နုလုံးလှစာတည်းအဖွဲ့က စီစဉ်တည်း
ဖြတ်သည်။
- ၂။ ဓမ္မရုံသီ ပေါင်းချုပ် [၁၉၉၁၊ အမှတ် (၁၃) မှ (၂၄)]
လေးမြိုင် စီစဉ်သည်။

ရွှေဆက်သွားမလား
နောက်ပြန်ဆုတ်မလား

လူသားတိုင်းသည် ချမ်းသာချင်ကြ၏။ ဆင်းရဲခြင်းကို အလို မရှိကြ။ ချမ်းသာမည့်နည်းလမ်းကိုမူ လူတိုင်းက သိနေသည်မဟုတ်ပေ။ သိနေသူတို့တွင်လည်း နည်းလမ်းအတိုင်း လိုက်နာကျင့်သုံးသူ နည်းလှပေသည်။ ထိုအကြောင်း ထိုအချက် နှင့် စပ်လျဉ်း၍ စာပေကျမ်းဂန်များက ညွှန်းဆိုထားသော ဥပမာပြကွက်တစ်ကွက်မှာ-

လူတို့နေရာနှင့် အလှမ်းကွာလွန်းသော ဟိုး-အဝေး တစ်နေရာ၌ ရွှေငွေ ကျောက်သံပတ္တမြား မျိုးစုံတို့ စုပုံနေသည့် ရတနာသိုက်ကြီး ရှိ၏။ ယူ၍မကုန် သယ်ဆောင်၍ မကုန်နိုင်အောင် များပြား၏။ အလျဉ်မပြတ် ပေါ်ထွက်ပေးနေသော ရတနာသိုက်ကြီး ဖြစ်၏။ ထိုအကြောင်းကို သိသူတို့ သယ်ယူရန် သွားကြသည်။ သို့သော် ရတနာသိုက်ဆီသို့ အရောက် မသွားတော့ဘဲ လမ်းခုလတ်မှ ပြန်လှည့်လာသူတို့သာ များလှသည်။ သူတို့သည် လမ်းခုလတ်၌ တွေ့ရှိရသော ရောင်စုံ ကျောက်ဖြူနီကျောက်ဖွဲကလေးများကိုသာ တန်ဖိုးရှိလှပြီ ထင်ပြီး ကျေနပ်အားရကာ ကျုံးယူလာခဲ့ကြသည်။ အနည်းငယ်သော သူတို့သာ ရတနာသိုက်ကြီးသို့ အရောက်သွားကြလေသည်။

ဤ ချမ်းသာကို ရှာဖွေခြင်း သည် ရတနာသိုက်ကြီး ဆီသို့ ခရီးလမ်းညွှန် ဖြစ်သည့်ပြင် နောက်မဆုတ်တမ်း အရောက်လှမ်းနိုင်ရန် စွမ်းအင်လည်း ဖြစ်ပါပေ၏။